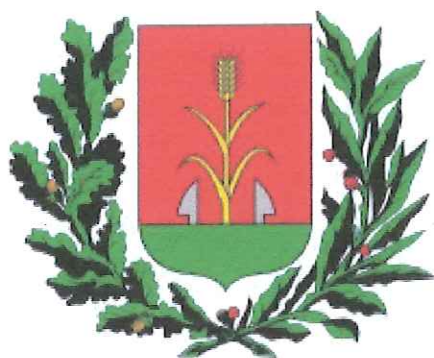

Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota
Önkormányzata

Helyi Esélyegyenlőségi Program

2019 - 2023

Tartalom

Fogalmak.....	4
Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	6
I. Bevezetés	6
II. A település bemutatása	8
III. Értékeink, küldetésünk	12
IV. Célok.....	13
V. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	16
Védett tulajdonságok (Ebktv. 8. §)	26
VI. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	27
VII. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	72
VIII. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	122
X. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	142
XI. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	149
XII. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	149
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	150
1. A HEP IT részletei	150
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	150
A beavatkozások megvalósítói	152
Jövőképünk	153
Az intézkedési területek részletes kifejtése.	154
3. Megvalósítás	175
A megvalósítás előkészítése.....	175
A megvalósítás folyamata.....	175
Monitoring és visszacsatolás	178
Nyilvánosság	178
Kötelezettségek és felelősség.....	180
Érvényesülés, módosítás	181
4. Elfogadás módja és dátuma.....	182

Fogalmak

Helyi Esélyegyenlőségi Program (röviden HEP)

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a írja elő a települési önkormányzatok számára.

A HEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, amelyet a települési önkormányzat ötévente, öt év időtartamra fogad el. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (továbbiakban: 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend.) tartalmazza.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet (továbbiakban: 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet) 1. és 2. számú melléklete rögzíti azokat a statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, amelyek HEP elkészítésének alapját képezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (röviden HEP IT)

A HEP IT a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket tartalmazza az Ebktv. 31. §-ának (2) bekezdése szerint. Az intézkedéseket a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend. 5. §-ában foglalt célok figyelembe vételével kell meghatározni. A HEP IT-t a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 3. számú mellékletében található forma szerint kell elkészíteni.

Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős Fórum (röviden HEP Fórum)

A HEP-et a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el az Ebktv. 31. § (5) bekezdésének előírása alapján, elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzeti önkormányzatok véleményét. A programalkotás során törekedni kell a települési önkormányzat egyéb fejlesztési terveinek, koncepcióival történő összehangra.

Mindezekre és a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 2. számú mellékletének 9. pontjára figyelemmel javasolt, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjék, bevonva a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára ellátást, szolgáltatást nyújtó önkormányzati, nemzeti önkormányzati, állami és civil szervezetek képviselőit, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 58/B. §-a által a 2000 fő feletti települések esetében előírt szociálpolitikai kerekasztal képviselőit.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjai

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők,
- romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők.

Az esélyegyenlőség javítása, az egyenlő bánásmód érvényesítése szempontjából releváns, a társadalom különböző csoportjainak együttélésére vonatkozó stratégiák¹

Asszimiláció: A kisebbség beolvad a többségbe: önkéntesen vagy kívülről való nyomás hatására átveve annak kulturális sajátosságait és elhagyva a sajátját.

Marginalizáció: Valamely társadalmi csoport önhibáján kívül a társadalom peremére kerül.

Szegregáció: A társadalom valamely szegmensében megvalósuló erőszakos és/vagy intézményi-strukturális, nyílt és/vagy rejtett elkülönítés.

Szeparáció: A társadalmi kirekesztéssel és/vagy a társadalmi asszimilációval szembeni védekezésként megvalósuló önkéntes elkülönülés (pl. nemzetiségi intézmények).

Integráció: A társadalom különböző csoportjainak közös térben megvalósuló sikeres együttélése, illetve az együttélés feltételeinek megteremtése. Az integráció egyik változata a „rideg integráció”, mely fókuszában a csoportheterogenitás létrehozása áll, és amely nem tesz tartalmi beavatkozást a heterogén csoportban történő sikeres fejlesztésre.

Inklúzió: Alapértelmezése a befogadás, azaz az exklúzió (kirekesztés) ellentétes irányú folyamata. Azon a társadalmi felismerésen alapul, hogy különböző életmódok és identitások létezhetnek egy időben és egy helyen, és hogy a közöttük létrejövő kommunikáció gazdagítja mindegyik résztvevőt. Az inkluzív társadalom, mint szemlélet követői a kölcsönös befogadást tartják szem előtt minden területen.

Inkluzív (befogadó) nevelés: Az integráló nevelési térben a gyerekek/tanulók befogadó nevelése akkor tud megvalósulni, ha a gyerekek/tanulók társadalmi és kulturális háttéréből, valamint egyéni adottságaiból adódó különbségeire az intézmény komplexitásában képes reflektálni. Vagyis inkluzív az az oktatást-nevelést megvalósító intézmény, mely a gyerek/tanuló csak rá jellemző sajátosságait maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra értékékként építve alakítja ki befogadó környezetet.

Az esélyegyenlőségi program készítése során a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Települési Információs Rendszer (TeIR), a 2011. évi népszámlálás rendelkezésre álló adatait és a helyi adatgyűjtésből származó adatokat használtuk fel.

A fogyatékossgal valamint a romákkal kapcsolatos adatgyűjtés hiányos, mert nem állnak rendelkezésre releváns adatok, mivel e témakörökben - szenzitív okok miatt - nyilvántartás nincs, vagy elenyésző mennyiségben található. Kerületünkben az érintett társadalmi csoportokkal kutatás nem történt, amely a jövőre nézve megfontolandó. Felhasználtuk továbbá az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait.

¹

Varga Aranka (2006) Multikulturalizmus – inkluzív oktatási rendszer. In Ismeretek a Romológia Alapképzési Szakhoz. PTE Pécs.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

I. Bevezetés

Az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) a települési önkormányzatok számára megteremtette annak lehetőségét, hogy helyi esélyegyenlőségi programot fogadjon el. A települési esélyegyenlőségi program elemzi a településen/kerületben élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelten figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre.

Budapest XV. kerület Önkormányzat Képviselő-testülete 627/2007. (XII.19.) sz. határozatával öt évre szólóan fogadta el a kerület Esélyegyenlőségi Programját.

Ezt követően a Képviselő-testület a 628/2007. (XII.19.) sz. határozatával felkérte a polgármestert, hogy 2008. június 30-ig készítsen Intézkedési Tervet az Esélyegyenlőségi Programban meghatározott feladatok végrehajtására. A későbbiekben a Program végrehajtásának tervezett ütemezését felülvizsgálta és összegezte, hogy milyen célok valósultak meg, milyen pályázatok kerültek a megvalósulásra, és milyen új elképzelések vannak a Programmal kapcsolatban.

A Képviselő-testület minden évben megtárgyalta és elfogadta az intézkedési tervbe foglaltakat. A program felülvizsgálatára legutóbb 2013-ban került sor.

A program tartalmazza a célok megvalósítása érdekében a nők és férfiak esélyegyenlőségének, a mélyszegénységben élők, romák esélyegyenlőségének, valamint a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének csökkentésére irányuló intézkedéseket.

Védett tulajdonságok (Ebktv. 8. §)

- neme
- faji hovatartozása
- bőrszíne
- állampolgársága
- nemzetisége
- nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása
- anyanyelve
- fogyatékosága
- egészségi állapota
- vallási vagy világnézeti meggyőződése
- politikai vagy más véleménye
- családi állapota
- egyszülős család (anyasága/terhessége vagy apasága)
- szexuális irányultsága
- életkora
- társadalmi származása
- vagyoni helyzete
- foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama
- érdekképviselőhöz való tartozása
- egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (továbbiakban együtt: tulajdonsága) szerint.

Az esélyegyenlőség szempontjából fontos prioritások

A helyi esélyegyenlőségi programban a nők és férfiak esélyegyenlőségének, a mélyszegénységben élők, romák esélyegyenlőtlenségének, valamint a fogyatékos személyek esélyegyenlőtlenségének csökkentésére irányulnak intézkedések.

A nők és férfiak esélyegyenlőtlenségének csökkentésénél különös tekintettel kell lenni

- a) a társadalmi problémák nemek szerinti értelmezésének, a nemek eltérő szükségletei ismeretének és elismerésének hiányára,
- b) a nők gazdasági függésére, kiszolgáltatottságára,
- c) a nőket ért erőszakra,
- d) arra, hogy a reprodukációs jogok sérülésének elkerülése érdekében van-e megfelelő tájékoztatás, és hatékony segítségnyújtás a településen a családtervezés, anya- és gyermekgondozás területén,
- e) a nők közéletben, gazdasági életben való arányos(talan) részvételre.

A mélyszegénységben élők, romák esélyegyenlőségének csökkentésénél különös tekintettel kell lenni

- a) a foglalkoztatási, egészségügyi, szociális helyzet tekintetében:
  - a saját fenntartású intézményekben való foglalkoztatás növeléséreA szűrőprogramokban történő részvételi arány növelésére, az egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének javítására, valamint a gyermekek alultápláltságának csökkentésére.
- b) A lakhatási szegregáció tekintetében:
  - a területi szegregáció mértékére,
  - a megfelelő minőségű közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására,
  - a lakosság integrációját támogató közösségfejlesztő programokra,
  - a tervezett beavatkozások és a településfejlesztési dokumentumok összhangjára.
- c) **A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek közoktatási esélyegyenlősége tekintetében:**
  - az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció mértékére,
  - az intézmények között az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérésekre,
  - a tanulók iskolai eredményességében mutatkozó eltérésekre,
  - a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek óvodai ellátására.

A fogyatékos személyek esélyegyenlőségének csökkentésénél különös tekintettel kell lenni:

- a) a közszférában és a versenypiacon a fogyatékos személyek teljes lakossághoz viszonyított arányuknak megfelelő mértékű foglalkoztatására
- b) az egészségügyi ellátások elérhetőségére,
- c) az egészségügyi ellátórendszer és rehabilitációs intézmények közti információáramlásra és együttműködésre,
- d) a szociális szolgáltatások szerepére a fogyatékos személyek rehabilitációjában,
- e) a közoktatási intézmények elérhetőségére, hozzáférhetőségére,
- f) az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében:
  - az önkormányzati közszolgáltatásokat nyújtó épületek akadálymentesítésére,
  - az önkormányzati közszolgáltatások információs és kommunikációs akadálymentesítésére,
  - az építészeti hatóságok felkészültségére az akadálymentesítés építészeti szempontjainak vizsgálatában.

A demográfiai változások, a foglalkoztatás növelése, a képesség és képességbeli hiányosságok orvoslása, a vállalkozások versenyképességének javítása csak a társadalmi szolidaritás erősítésével, a társadalom megújuló képességének fejlesztésével és erőforrásainak bővítésével érhető el.

Kiemelt célunk, hogy a XV. kerületben erősödjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és a közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, valamint a kulturális és társadalmi élet, a sport és szórakozási lehetőségek területén is.

Az egyenlő esélyek biztosítása az Európai Unió egyik legfontosabb politikai célja. Az egyenlő esélyek biztosítására irányuló közösségi politika változó tartalommal ugyan, de az európai integráció kezdete óta a Közösség napirendjén szerepel. A közösségi munkajog és a munkahelyi egészség- és biztonságvédelem

mellett a közösségi szociális jog azon területe, ahol a tagállamok szabályozásának harmonizációjára került sor.

EURÓPA 2020 STRATÉGIA²

Európa az átalakulás korát éli. A válság több év gazdasági és szociális haladását semmisítette meg, és rávilágított az európai gazdaság strukturális hiányosságaira. Ezzel egy időben a világ gyorsan halad, a hosszú távú kihívások – globalizáció, az erőforrásokra nehezedő nyomás, az öregedés – pedig egyre intenzívebbé válnak.

Európa akkor lehet sikeres, ha közösen, unióként lép fel. Stratégiára van szükségünk ahhoz, hogy megerősödve kerüljünk ki a válságból, és hogy olyan intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasággá tegyük az EU-t, amelyben magas a foglalkoztatottság és a termelékenység, és erős a társadalmi kohézió. Az Európa 2020 az EU 10 éves fejlesztési terve és három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást tart szem előtt:

- Intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.
- Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság.
- Inkluzív növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.

Az EU-nak meg kell határoznia, hogy hová kíván eljutni 2020-ra. Ebből a célból a Bizottság a többek között a következő kiemelt uniós célokat javasolja:

- A 20–64 évesek legalább 75 %-ának munkahellyel kell rendelkeznie.
- Az iskolából kimaradók arányát 10 % alá kell csökkenteni, és el kell érni, hogy az ifjabb generáció 40 %-a rendelkezzen felsőoktatási oklevéllel.
- 20 millióval csökkenteni kell a szegénységkockázatának kitett lakosok számát.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait³, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

II. A település bemutatása

A kerület jelenlegi területe a történelmi Pest városától északra, a Pesti-síkságon terül el, amelyet a földtörténet egy jelentős korszakán át a Pannon tenger borított. Ennek üledékeire telepedett rá a - valaha keletebbre folyó - ős-Duna néhol 200 méter vastagságot is elérő hordaléka. A Dunába ömlő patakok mentén elhelyezkedő magasabb térszintek a mocsaras környezetből kiemelkedve alkalmas települési helyként jöttek számításba a történelem folyamán. Palota falu is egy ilyen magasabb dombhátra települt a Szilas-patak mentén. A tágabb környezetben a középkorban hat faluról van tudomásunk. Ezek az árpádkori-települések a részben XIII. századi tatár pusztítás után, részben a következő két évszázad során elnéptelenedtek.

² Európai Bizottság közleménye az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiájáról

³ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A Nyír, később Palota nevű falu 1200 körül épült templomának romjai, az 1735-ben felépített Kossuth utcai római katolikus műemléktemplom alapjainak részét képezik. Mellette egy XIV-XVII. századi temetőt is sikerült feltárni. A falu első ismert birtokosa a "budai polgár" Lóránd ispán, az 1347-ben választott budai bíró. Családja a XV. századig birtokolja Palotát, majd 1638-tól az Újfalusyaké lesz. A török kiűzéséért folyó háború és a Rákóczi-szabadságharc viszontagságai során Palota többször is elnéptelenedett, de mindig újra benépesült. 1749-től a galántai Fekete család tulajdona lesz a terület, majd elszegényedésük után, a XIX. század elejétől a Károlyi családé.

Pest városának közelségét kihasználva az 1730-as évektől kezdve virágzó kertkultúra bontakozott ki Palotán. Palotai birtokából gróf Károlyi István 1831-től 65 hold területet adott bérbe pesti polgároknak, akik nyaralókat, vincellérházakat és serfőzőket építettek. Ezen a területen alakult meg később Újpest. Palotának újabb fellendülést az 1846-ban átadott Pest-Vác vasútvonal hozott. A település vasútállomása mellett "frissítő- és mulatóhely" épült társalgási és biliárdteremmel. **A már Rákos-Palotának nevezett községet a vasút kedvelt kiránduló- és nyaralóhellyé tette.** Gyönyörű villák épültek a sínek mindkét oldalán.

A gazdagodás forrásául szolgáló zöldségtermelésnek az is kedvezett, hogy 1872-től, a lóvasút kapcsolta össze a falut a fővárossal, amely a piacozást megkönnyítette. Rákospalota községi vezetésének hosszú ideig a jómódú gazdaréteg volt a meghatározó eleme.

Az 1890-es évektől kezdődően jelentős számú polgári- és munkáselem települ a községbe. A település fejlődésébe nagy lendületet hoz a MÁV Nyugati főműhelyének kitelepítése 1905-ben. Jelentősen megváltozik a helyi társadalom összetétele, fokozatosan kisebbségbe szorul a termelő őslakosság. A polgárság és a gazdák szervezetei - Rákospalotai Kaszinó, Társaskör, Függetlenségi Kör, stb. - mellett hamarosan kiépülnek a beköltöző iparos-munkás rétegek szervezetei is, a Munkáskaszinó és a szociáldemokrata irányultságú Petőfi Asztaltársaság. Az egyházak nagy templomokat építettek és szociális kölcsönügyletekbe fektették pénzüket.

A falutól viszonylag távol eső községi földeket - **Széchenyi-telep néven** - 1897-ben kezdték el parcellázni. Ebből a településrészből jött létre **Pestújhely**, amely 1909-ben lett önálló község. A sajátos arculatú típusépületekből álló MÁV-telep is az 1900-as évek elején épült ki.

*Pestújhely kiválása után tűzték ki célul Rákospalota várossá alakulását, amelyet végül 1923. június 20-án engedélyezett a Belügyminisztérium. A második világháború utáni újjáépítés során vetődött fel Rákospalota csatlakozása Nagy-Budapesthez: Rákospalota és Pestújhely egy kerületben fejlődött tovább (a történethez hozzátartozik, hogy Pestújhely nem akart Budapest részévé válni, ez a "központi akarat"-nak köszönhető, s Rákospalota viszont nem lehetett tagja a fővárosnak Pestújhely beleegyezése nélkül). Végül Rákospalotát és Pestújhelyet **1950. január elsején** - a környező 21 településsel együtt - a kialakuló Nagy-Budapesthez csatolták, létrehozva belőlük a főváros **XV. kerületét**.*

A kerület életében hatalmas változást hozott a rákospalotai területen 1968-tól felépült óriás lakótelep, Újpalota. A telep fénykorában a mintegy 16 ezer lakásban 60 ezren éltek. Ez a szám 1990-re 45 ezerre csökkent. Ekkor Rákospalotán közel 50 ezren, Pestújhelyen pedig közel hétezeren laktak. Ma az egész kerületben kb. 80 ezren élnek.

A XV. kerület jelenleg három történetileg jól elkülöníthető, illetve megkülönböztetett területi egységből áll. Ez a három része a kerületnek – **Rákospalota, Pestújhely és Újpalota**. E területrészek azonban sem építészeti szempontból, sem az ott élő emberek társadalmi, szociális helyzetét figyelembe véve nem tekinthetők teljesen homogénnek. Ez még Újpalotára - amely egy tipikus nagyvárosi lakótelep - is igaz, mint az a későbbiekben felsorolt adatok tükrében is látható.

Ez a homogenitás még kevésbé mondható el Rákospalotáról, ahol a családi házas kertvárosias lakóövezet (Rákospalota-kertváros) mellett, létezik az Öregfalú nevű terület, a maga régi építésű parasztházaival, illetve újonnan felépült lakótelepi lakásaival, társasházaival. Emellett még sok különböző időszakban épült településrész alkotja Rákospalota egészét. Ilyen többek között a Rákospalota-Újfalú és az egyedi adottságokkal rendelkező MÁV-telep. Meg kell jegyezni, hogy pár éve jelentős építési kedv mutatkozik a kerület rákospalotai részén is, ahol a számos kisebb-nagyobb épülettömbök, társasházak alkotta egységek megjelenése alapvetően más városképi jelleget ad/adhat a környéknek.

Talán Pestújhely térsége - családi házas, villaszerű épületekkel beépített településrészként - a leghomogénebb rész a XV. kerületet alkotó három városrész közül. Emellett még meg kell említeni, hogy létezik az egykori laktanyaépületekből kialakított Szilas-parki lakótelep, amely ugyan Újpalota mellett van, de több szempont miatt sem kapcsolódik szervesen az óriási lakótelephez. Ezt támasztják alá az ott élő emberek statisztikai adatai is, amelyek azt mutatják, hogy a Szilas-parkban letelepedett emberek átlagos életkora jóval fiatalabb, az átlagos iskolai végzettsége magasabb, a foglalkoztatottsági mutatóik pedig jobbak, mint az Újpalotán lakóké. Ennek a viszonylag kis területnek adatai azért lehetnek érdekesek, mivel azt a körülményt látszanak alátámasztani, hogy a nemrégiben épült kisebb-nagyobb társasházak - részben a kerületen kívülről beköltözött - lakosai valószínűsíthetően a jobb társadalmi státuszú emberek közé tartoznak, és ezért kevésbé szorulnak rá a szociális ellátásokra.

A kerület a főváros északkeleti városkapuja. Az M3-as autópálya bevezető szakasza, az M0-ás észak-északkeleti vonala, a M2-es út városi becsatlakozása vonzóvá tette a kerületet a kereskedelmi nagyberuházások számára. Megépült a Pólus Center (akkor Közép-Kelet-Európa legnagyobb bevásárlóközpontja) a Metro, Praktiker, Gulliver és számos autót forgalmazó cég (Opel, Skoda, Citroen, Peugeot) majd 2003-ban átadták az Ázsia Központ két fő épületét. Így az idetelepült áruházak, üzletek a "kereskedelem kerületévé" változtatták a főváros XV. kerületét.

A kerület területe: 26,95 km². Belterületi közúti hálózata: 137 km, ebből burkolt: 119 km. Csatornahálózat hossza: 139 km. Népsűrűség 2965 fő/km².

A XV. kerületi lakott lakások száma: **34 222** (a 2011-es népszámlálás adatai alapján). A kerületben található lakások száma 2017. december 31-i állapot szerint és azt követően is: **37 315**, mely a népességet figyelembe véve, 2.1 fő/lakást jelent.

Budapest XV. kerület lakónépessége **79 505 fő** a 2017. december 31-én, ami Magyarország népességének 0.80%-a, Budapest megyének 4.58 %-a. A 2011. évi népszámláláskor Budapesten legidősebb korstruktúrája a XV. kerületnek volt, ahol száz gyermekkorúra 208 idős személy jutott. Sajnos az elmúlt években sem változott ez a tendencia.

A kerület infrastrukturális állapota javulóban:

Megtörtént számos közösségi közlekedéssel érintett útvonal felújítása a fővárosi önkormányzat által. A szilárd burkolatú saját utak felújítása még várat magára. Hasonló megállapítás vonatkozik a járdák állapotára is.

A közműhálózatot jelentős lakossági önerő bevonásával sikerült fejleszteni. Mára teljes közműnek mondható a vezetékű földgáz és a közcsatorna hálózat. Az újpalotai lakótelepen teljes körű a távhő hálózat, amely azonban életkora miatt felújításra, cserére szorul. Van még feladat a csapadékvíz elvezetés és helyenként a szennyvízelvezetés terén is.

Az informatikai hálózatok (telefon, kábel tv.) tekintetében a szolgáltatóknak köszönhetően jól lefedett a kerület.

A kerület környezeti állapota javulóban: a XV. kerület a főváros már nem a legszennyezettebb levegőjű területe. (A szennyezésben döntő szerep játszik a szeméttégető és az M3-as autópálya.)

A kerületen keresztül folyó vizek (Szilas és Csömöri patakok) szennyezettsége attól függ, hogy a folyamatok eredeténél milyen mértékű a szennyezettség.

A kerületben a legsúlyosabb a közlekedésből adódó zajterhelés, amelynek szenvedő alanyai az intézmények és a lakások használói. Fontos célkitűzés a zajvédőfal tovább építése.

A meglévő zöldterületek arányának növelésére az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít azzal, hogy évente több száz fát ültet, de a kívánt arány nem éri el a külső kerületeknek megfelelően kívánt mértéket. Mégis az állapítható meg, hogy a XV. kerület legmeghatározóbb alapadottsága a zöld jellege és főváros centrumába való bejutás gyorsasága. A zöld jelleg egyrészt a mezőgazdasági, kertvárosi hagyomány, másrészt Újpalota negyven éves növényállománya, a gazdag fa és cserjeállomány, és az újpalotai kiserdő jelenti, amely a levegő tisztaságát jelentősen befolyásolja.

Körakás parki mérőállomás

Természetvédelmi és Vízügyi
Felügyelőség

Város
Budapest
Cím
XV.ker. Kórakás park
Mérőállomás
BP5 Kórakás
Elhelyezkedés
városi háttér
[További adatok](#)

kiváló jó megfelelő szennyezett

erősen szennyezett

év	2011	2012	2013	2014	2015
az év 19. legszennyezettebb órák nitrogén- dioxid esetében	109	113	91	85	95

Forrás: Budapest környezeti programja 2017-2021.

Újpalota

A lakótelep mint újfajta letelepedési-építészeti egység és fogalom egyben egy új társadalmi formáció: a viszonylag kis helyen, egymás közelségébe terelt emberek viselkedésmódja, egymáshoz való viszonya, beilleszkedése az adott környezetbe az 1970-es évek elején új problémák gyökereit hordozta magában.

Az újpalotai lakótelep már negyven évvel ezelőtti kiépülésekor számos születési rendellenességgel bírt: ilyen a kb. 5-6000-es parkoló hiánya, az intézmények – elsősorban a közösségi intézmények – hiánya, az épületek rendkívül rossz energetikai tulajdonsága, karöltve a drága, bár kényelmes távfűtéssel.

A lakótelep egyik legnagyobb értéke a hatalmas zöldfelülete, amely azonban az úszótelkes kialakításnak köszönhetően teljes egészében közpark, vagyis ez a szinte Városliget méretű park az önkormányzat kezelését, gondozását igényli, amire számos – elsősorban anyagi és infrastrukturális – okból nem képes.

A lakótelep tervezőjének, Tenke Tibornak emlékköve, melyet Újpalota 40 éve évfordulóján avattak fel.

A városrész adottságai,

Az újpalotai lakótelep központi része a Nyírpalota út - Zsókavár utcai kereszteződés, ahol sok alapszolgáltatás megtalálható (piac és vásárcsarnok, posta, bankok, éttermek). Az áruházláncok a lakótelep egészét lefedik. A szolgáltatások köre már nem ilyen széleskörű. Zömében a két szolgáltató ház és környékén tömörülnek, szűk profillal. (Drégelyvár utca és Zsókavár utca). A földszinti lakások, egyéb helyiségek átalakításával főleg fodrászat, kozmetika, szoláriumok, mini ABC-k létesültek, de találhatók itt informatikai vállalkozások, ingatlan-forgalmazó cégek is.

Egészségügyi létesítmény koncentráltan helyezkedik el a Zsókavár utcában. Itt található a 2012-ben átadott és teljesen felújított felnőtt- és gyermek háziorvosi rendelő.

A Kontyfa utcában, a Zsókavár és Erdőkerülő utcában három szociális intézmény helyezkedik el. Két bölcsőde található a kerületrészen, egy a Páskom parkban és egy a központhoz közel.

A lakótelep alapvetően jó funkcionális ellátottsággal rendelkezik, megközelítése mind személygépkocsival, mind tömegközlekedési eszközökkel jónak mondható.

A kerületrészt alapvetően a lakó- és a gazdasági funkció dominancia jellemzi. Újpalota területe jól elkülöníthető arculati elemekre bontható:

- Városképileg a legmeghatározóbb terület az Újpalota lakótelep a maga tízemeletes panel lakóépületeivel. A lakóépületek között alacsony szintes, laza beépítésű intézmények találhatók, amelyek a lakók számára gyalogosan is könnyen elérhetők. A területen alacsonyabb szintes, 4-5 emeletes lakótelepi terület rész is található, a közöttük húzódó zöldfelületek a helyi lakosság rekreációs céljait részben kiszolgálják. A helyi lakók sajátjuknak érzik, előszeretettel használják őket.

- A kerületrész délnyugati határán nagy kiterjedésű logisztikai terület található, amely számtalan vállalat letelepedését hozta magával. A területnek nincs egységes építészeti képe, az egyes vállalatok arculati elemeit tükrözik vissza.

III. Értékeink, küldetésünk

Az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. Alapvetően tehát az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosultak vonatkozásában ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék. Ennek megfelelően az államnak az egyenlő bánásmód követelménye tekintetében a jogsérelmet elszenvedők számára elsősorban a jogsérelmekkel szembeni fellépés eszközrendszerét kell biztosítani.

Az egyenlő bánásmód követelménye alapján, a Magyarország területén tartózkodó természetes személyekkel, ezek csoportjaival, valamint a jogi személyekkel és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel szemben **azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével** kell eljárni.

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a kerület működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását prioritásnak tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a kerület lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

IV. Célok

4.1. A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

A Program célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, mely az állam, az önkormányzatok és ezek intézményei, a civil szervezetek és magánszemélyek feladata.

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség nem csupán követelmény, hanem az önkormányzatok hosszú távú érdeke is, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges, vagy fogyatékossgal élő, milyen a származása, vagy az anyagi helyzete. **Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és a szegregációmentesség.**

A Programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és a társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzatának célja, hogy a XV. kerület olyan településsé váljon, ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen, vagy közvetett formáját védett tulajdonságai alapján, ahol minden lakossal szemben érvényesül az egyenlő bánásmód elve, valamint biztosított az egyenlő hozzáférés az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatásokhoz.

Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- a) az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- b) a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- c) a diszkriminációmentességet,
- d) a szegregációmentességet,
- e) a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket,

A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szervével, a Klebelsberg Tankerületi Központtal.

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

4.2 A Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedési tervének célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

4.3 Az esélyegyenlőség biztosításával összefüggő fenntartói tevékenységek, felelőségek

A települési esélyegyenlőségi program elemzi a kerületben élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelten figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre.

A program tartalmazza a célok megvalósításának forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését is.

Célunk, hogy a programmal felmérjük a településen élő marginalizálódott csoportok helyzetét, egyben meghatározzuk azokat a fejlesztési irányokat, melyek e célcsoportok életminőségében jelentős változásokat érnek el:

- az esélyegyenlőségi célok elérése érdekében a kötelezettségek meghatározása;
- a kötelezettségek teljesítéséért felelős személyek kijelölése, akiknek főfeladata:

- a.) a Program megvalósításának koordinálása,
- b.) a Program végrehajtásának nyomon követése,
- c.) az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása;
- a Program nyilvánosságának biztosítása;
- a Program megvalósításában érintett intézmények vezetőinek tájékoztatása;
- esélyegyenlőségi kockázatok kezelése, intézkedési tervek készítése, értékelése, folyamatos korrekciója;
- fejlesztési célok időrendi prioritásának kialakítása, a mérhetőséget lehetővé tevő indikátorok meghatározása;
- az esélyegyenlőség javításához kapcsolódó prioritási sorrend meghatározása;
- az eredmények nyilvánosságra hozásakor a személyes adatok védelmének maximális érvényesítése;
- a település döntéshozóinak két évente történő tájékoztatása a megvalósításról.

A kerületre az elöregedés jellemző, ezért az időskorú lakosság jobb ellátása, gondozása, betegségek felismerése céljából geriátriai szakrendelés megszervezését és beindítását tűzte ki az önkormányzat, hogy a házi orvos és a szociális ellátó rendszer koordinációját megvalósítja. Egyelőre a finanszírozás hiánya miatt a geriátriai szakrendelés létrehozása a későbbiekben realizálódhat.

Az időskor minél aktívabb, attraktívabb megélése érdekében az önkormányzat idősügyi programjain keresztül kínál lehetőségeket a kerületi idős lakosság számára (Levendula 60+).

Az egészség megőrzését, betegségek korai felismerését célzóan **évente két alkalommal egészségnapokat rendez az önkormányzat.**

A rezsihátralékosok és a hátralékok csökkenése érdekében az önkormányzat adósságkezelési tanácsadást és támogatási rendszert működtet.

Az önkormányzat fontos feladatai között szerepel a gyermekvédelemmel, nők bántalmazásával, a családon belüli veszélyeztető tényezők feltárásával, a környezeti veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatban felvilágosító előadások szervezése.

A munkanélküli lakosság ellátása érdekében továbbra is fontos feladatként kezeli a kerület vezetése a **közfoglalkoztatás szervezését.**

Az ismertetett célkitűzések érzékeltetik azt a sokrétű tevékenység sort, mely a XV. Kerület Önkormányzata által megfogalmazott tennivalók között szerepel a Kerületi **Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terv megvalósításában.**

V. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

5.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország Alaptörvénye „Szabadság és felelősség” fejezetének XV. cikke kimondja:

- (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
- (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
- (3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
- (4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
- (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban, a helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az **egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény** (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

1. a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
2. a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
3. a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.),
4. a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.),
5. a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.),
6. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény),
7. az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.),
8. az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi. CXXIII. törvény
9. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.),
10. a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira,
11. az 1959. évi IV. törvénynek, a Polgári Törvénykönyvnek a 75-től a 85-ig terjedő szakaszai tartalmazzák a személyiségi jogokat védelmező passzusokat,
12. 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról,
13. 1992. évi XXXVIII. Törvény az államháztartásról,
14. 1992. évi LXIII. Törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról,
15. 1992. évi XXII. a Munka Törvénykönyvére,
16. 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról,
17. 1996. évi XXI. tv. A területfejlesztésről és a területrendezésről,
18. 1997. évi LXXVIII. tv. az épített környezet alakításáról és védelméről,
19. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.,
20. a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük előmozdításáról szóló 1998. évi XXVI. tv.
21. a közhasználatú épületek akadálymentesítési kötelezettségéről,

22. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
23. 1021/2004. (III.18.) Korm. határozat a romák társadalmi integrációját elősegítő kormányzati programról és az azzal összefüggő intézkedésekről,
24. 2/2005. (III.1.) OM rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról és annak módosításai

- az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK irányelve (2006.07.05.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról,
- az Európai Parlament és a Tanács 771/2006/EK határozata (2006.05.17.) az Esélyegyenlőség mindenki számára európai évről (2007) az igazságos társadalom irányában.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia és Cselekvési Terv.

Az EU 2020 stratégia⁴

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedéstervezet. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell két területen is megjelenjen. Az oktatásban a lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni. A szegénység/társadalmi kirekesztés ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Nemzeti Reform Program⁵

Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközét tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.⁶ A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia⁷

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózáspolitikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózás szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

„Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia⁸

A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti

⁴ A Bizottság közleménye a Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, Brüsszel, 2012. május 30.

⁵ A következő lépés – A Széll Kálmán terv 2.0, Magyarország Kormánya, 2012. április www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkezo%C5%A9%20NTFS%20II%202011-2012.pdf

⁶ Európai Bizottság, Európa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_hu.htm

⁷ Nemzeti Társadalmi és Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020.) Budapest, 2011. november <http://www.kormany.hu/download/1/9c/20000/Magyar%20NTFS%20II%202011-2020.pdf>

⁸ 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032.; www.biztoskezet.hu

Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia⁹

Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

A jogszabályi felsorolás bővíthető, alakítható a helyi viszonyoknak megfelelően.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

5.2 Stratégiai környezet

Kerületi koncepciók, tervek amelyek elősegítik az esélyegyenlőség megvalósulását

- **Gazdasági program** - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.
- **Szolgáltatástervezési koncepció** – a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92. §-a szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.
- **Köznevelés-fejlesztési terv¹⁰** – A helyi önkormányzati feladat-ellátási rendszerben minden községi, városi, fővárosi kerületi önkormányzatnak feladata, kötelezettsége volt, hogy gondoskodik a településen élők részére arról, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai nevelés és oktatás a rendelkezésükre álljon anélkül, hogy annak igénybevétele a szülők, illetve gyermekek részére aránytalan teherrel járna. A köznevelésről szóló törvény alapján az állam gondoskodási kötelezettsége – az óvodai nevelés kivételével – megfogalmazódik. Már nem a kormányhivatalok készítik el a feladat-ellátási intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet, hanem az oktatásért felelős miniszter. Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A települési önkormányzat kötelezettsége, hogy beszeresse a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményét. Az oktatási hivatal s feladata az is, hogy a köznevelés-fejlesztési terv elkészítésekor a nemzetiséget érintő kérdésekben beszeresse az érintett települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok egyetértését (Mnkt. 24. §) Az oktatásért felelős miniszter a köznevelési feladatok megszervezéséhez szükséges döntései előkészítése céljából megyei szintű bontásban feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet készít, amelynek része a megyei szakképzési terv is. A miniszter a köznevelés-fejlesztési tervet legalább ötévente értékeli és szükség szerint módosítja.
- **Településfejlesztési stratégia** – A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény 24. §-a értelmében a fővárosi közgyűlés a főváros egységes településpolitikájának biztosítása érdekében – a Kormány, valamint a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével – a megalakulását követő egy éven belül minősített többséggel dönt a fővárosnak legalább az adott ciklusra szóló településfejlesztési stratégiájáról.
- **Településrendezési terv** – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat – a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatokat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el.
- **Településszerkezeti terv** - Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli

⁹ http://www.ifjusagsegito.hu/belvedere/tan/nemzeti_ifjusagi_strategia.pdf

¹⁰

Iskolaszolga, XXIII. 3., 2012. november

kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett. A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy az új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A tízévenkénti szükséges felülvizsgálat során gondoskodni kell az időközben történt módosítások egységes tervbe foglalásáról.

- **Településfejlesztési koncepció** - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közsféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggésben kezeli.

[Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Gazdasági- és Társadalom-, Környezet és Területfejlesztési Programja 2015-2025.](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 244/2015.(IV.22.) számú határozata értelmében.

[Budapest Főváros XV. kerület hosszú távú Kerületfejlesztési Koncepciója](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 16/2010.(I.27.) számú határozata értelmében.

[Budapest XV. kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiája](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 107/2010. (I.27.), 264/2010.(IV.28.) és 945/2012. (IX.26.) számú határozata értelmében.

[Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Lakásgazdálkodási/lakáspolitikai koncepciója](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 454/2016.(IX.6.) számú határozata értelmében.

[Budapest XV. kerület Szociális térkép felülvizsgálata 2014](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 356/2014. (V.28.) számú határozata értelmében.

[Budapest Főváros XV. kerületi Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata 2017](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 648/2017. (XI.7.) ök. számú határozata értelmében.

[Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Újpalota, Pestújhely Drogellenes Stratégiája \(2017-2020.\) és Cselekvési Terve \(2017. 01. 01. – 2018. 06. 30.\)](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 514/2016 (XI.8.) és 515/2016 (XI.8.) ök. számú határozata értelmében.

[Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat civil stratégiája](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 132/2009. (III. 11.) számú határozata értelmében.

[Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Köznevelési koncepciója 2013-2017](#)

Közzétéve a Képviselő-testület 270/2013. (IV.24.) számú határozata értelmében.

[Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat egészségügyi fejlesztési programja, az Egészségügyi Intézmény szakmai fejlesztési terve 2017-2022 évekre.](#)

[Gyermek és ifjúsági koncepció](#) Gyermek és ifjúsági stratégiát és Cselekvési terv 2017.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti.

Az alábbiakban az esélyegyenlőségi célcsoportokat is érintő önkormányzati rendeleteket soroljuk föl:

[5/1998.\(III.24\) rendelet a személyes gondoskodást nyújtó alapellátásba tartozó, gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított étkeztetésről és az intézményi térítés díjairól](#)

[7/2005.\(IV.4\) rendelet a szociális szolgáltatásokról](#)

[41/2003.\(XII.8\) rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról](#)

[11/2013.\(III.13\) rendelet az újszülöttek támogatásáról](#)

[16/2006. \(VI.2.\) önkormányzati rendelete a start támogatásról](#)

[6/2006.\(III.31\) rendelet a háziorvosi, fogorvosi és védőnői körzetekről](#)

[20/2002.\(VII.2\) rendelet a helyi környezet védelméről](#)

[10/2003.\(IV.1\) rendelet az önkormányzat közművelődési feladatairól és a helyi közművelődési tevékenység](#)

[26/2003.\(VI.30\) rendelet a lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának feltételeiről](#)

[42/2003.\(XI.28\) rendelet az önkormányzat tulajdonában álló bérlakások lakbér megállapításának elveiről és mértékéről](#)

[3/2013. \(II.4.\) rendelet a Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat tulajdonában álló Nyugdíjasházban lévő lakások bérbeadásának feltételeiről](#)

[4/2014. \(II.4.\) rendelet a „60+ Levendula XV.” programhoz kapcsolódó kedvezménykártya kibocsátásáról és használatának feltételeiről](#)

[5/2015. \(II.5.\) rendelet a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól](#)

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a KSH, a TEIR adatbázisból, a helyi nyilvántartásokból, a Kormányhivatal adatszolgáltatásából, valamint a 2011. évi Népszámlálás adataiból gyűjtöttük össze.

A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.

5.3 A kerület fő demográfiai jellemzőinek a bemutatása

Kerületünk lakossága 2017. december 31-én 79 505 fő volt. Ebben az időpontban a XV. kerületben 22 fő 100 éves, illetve ennél idősebb ember élt.

A népesség idősödésének egyik jellemző mérőszáma a gyermek- és időskorúak egymáshoz viszonyított aránya. Budapesten a 15 évesnél fiatalabbak népességben belüli aránya 2001 és 2011 között (népszámlálás) 12,8 százalékról 12,2 százalékra változott, az időskorúaké 23,0 százalékról 25,4 százalékra nőtt, azaz az időskorú népesség aránya a fővárosban már több mint kétszerese a gyermekkorúakénak. Az idősödés eltérő mértékben jellemezte a nemeket: a férfiaknál kisebb (21 százalék) az időskorúak aránya, mint a nőknél (29 százalék).

Egyes előrejelzések szerint Magyarországon 40 év múlva a 65 évnél idősebbek aránya 30 % fölé kerül a népességben belül. Ugyanakkor a születéskor várható élettartam erőteljesen ki fog tolni, ezért az idősek sokáig maradnak részesei az egészségügyi és a nyugdíj ellátórendszernek. (Az alacsony születési arány miatt sokkal kevesebb fiatal él majd hazánkban és várhatóan kevesebben fognak majd járulékot.)

Kerületünkben a lakosság korösszetétele az európai és a magyar trendet követi, az időskorúak száma kismértékben, de folyamatosan emelkedik, amíg a születések száma általában csökken, amely hosszabb távon a népesség elöregedését jelenti.

Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	80 686	
2013	80 278	99,5%
2014	80 327	100,1%
2015	80 573	100,3%
2016	80 061	99,4%
2017	79 505	99,3%

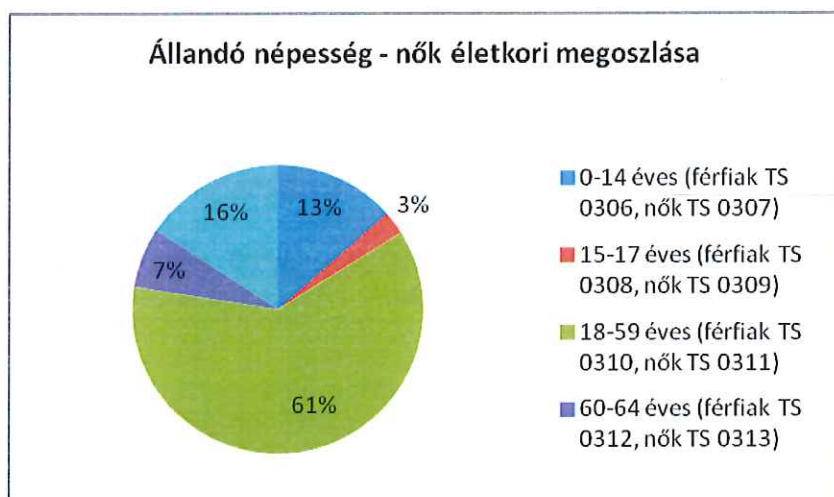
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

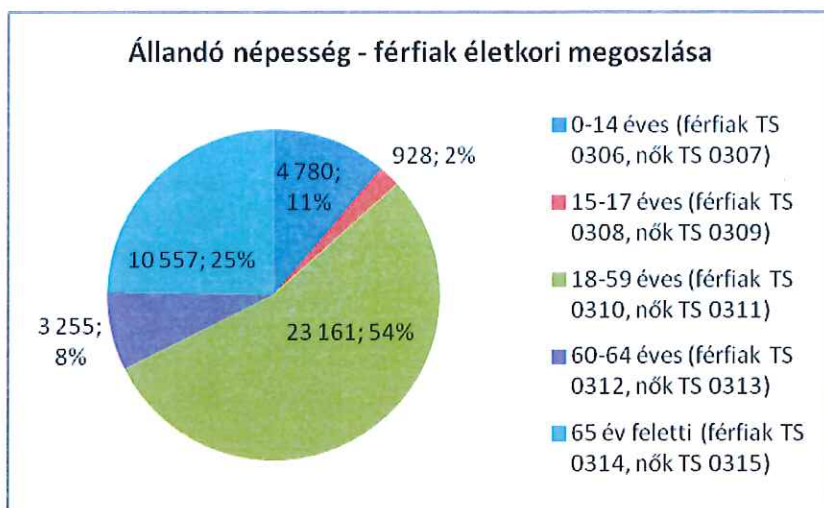
Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 0301)	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma (férfiak TS 0300, nők TS 0302)	37 185	42 681	79 866	46,56%	53,44%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			1 983	613,00%	
0-14 éves (férfiak TS 0306, nők TS 0307)	5 016	4 780	9 796	6,28%	5,99%
15-17 éves (férfiak TS 0308, nők TS 0309)	984	928	1 912	1,23%	1,16%
18-59 éves (férfiak TS 0310, nők TS 0311)	22 824	23 161	45 985	28,58%	29,00%
60-64 éves (férfiak TS 0312, nők TS 0313)	2 505	3 255	5 760	3,14%	4,08%
65 év feletti (férfiak TS 0314, nők TS 0315)	5 856	10 557	16 413	7,33%	13,22%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Újpalota felépítése idején (1970-1980) a XV. kerület lakosság majdnem duplájára nőtt. Ezután folyamatos fogyásról figyelhető meg. Sajnálatos tény, hogy a külső kerületek között a XV. kerület népességfogyása a legnagyobb mértékű. (Például a XVII. kerület nagyobb mértékben nőtt, mint amilyen mértékben a XV. kerület csökkent, pedig a kerületnek megvannak az adottságai ahhoz, hogy a visszaáramló népességet befogadja.)

Budapesten a népsűrűség az elmúlt tíz évben továbbcsökkent: a 2011. évi népszámlálás időpontjában négyzetkilómeterenként 3293-an laktak, a tíz évvel korábbihoz viszonyítva 93-mal kevesebben. A városmagot alkotó, 1950 előtt Kis-Budapestet képező terület népsűrűsége a több évtizede tartó népesség fogyás ellenére a legmagasabb, itt közel négyszer annyian élnek egy négyzetkilómetéren, mint az 1950-ben a fővároshoz csatolt külső kerületekben.

A XV. kerület a 8. helyen áll a népesség (81.008 fő), 10. helyen a terület (26,95 km²), 14. helyen a népsűrűség (2960 fő/km²) tekintetében a 23 kerület között.

Egyre növekszik az idős egyszemélyes háztartások száma, valamint az egyedül élő, a különböző egészségügyi, mentális és szociális problémákkal küzdő emberek aránya.

Állandó népesség száma (2011.12.31.)

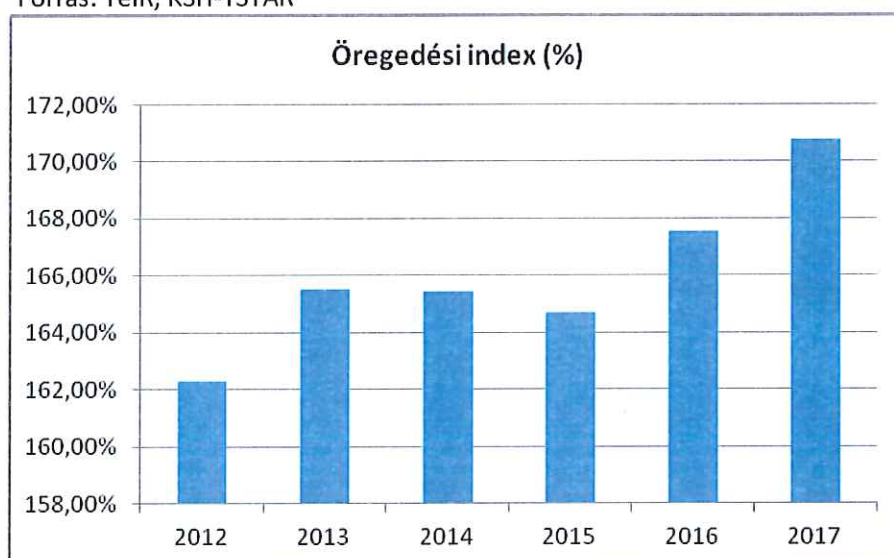
	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	43331	37541	80872	54%	46%
0-2 évesek					
0-14 éves	4734	4958	9692	49%	51%
15-17 éves	1119	1196	2315	48%	52%
18-59 éves	24472	23658	48130	51%	49%
60-64 éves	3160	2094	5254	60%	40%
65 év feletti	9846	5635	15481	64%	36%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%)
2012	15 694	9 670	162,30%
2013	15 907	9 610	165,53%
2014	16 066	9 712	165,42%
2015	16 215	9 844	164,72%
2016	16 413	9 796	167,55%
2017	16 383	9 594	170,76%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli jut. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettek vannak többen, a település elöregedő.

Budapest XV. kerülete előregedő népességszerkezetű, megállapítható, hogy a XV. kerület lakossága egyre idősebb, amelynek oka elsősorban, hogy a fiatalabb és a gyermekes családok költöztek el az utóbbi időben, illetve a születések száma alacsony.

Részben az idősek, részben a jelentős lakossági csoportot képező hátrányos helyzetű személyek sorsa miatt is a szociálpolitika szempontjából kiemelt jelentőségű értékeként kerültek megfogalmazásra a kerületi szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata alkalmával az alábbiak:

- szociális biztonság – ne forduljon elő, hogy a szükségét szenvedők ellátás nélkül maradjanak,
- differenciált, az egyén szükségleteihez igazodó ellátás,
- az ellátások, szolgáltatások „kliensközelű” biztosítása,
- a társadalmi beilleszkedés, integráció erősítése,
- hatékony és minőségi szolgáltatások biztosítása.

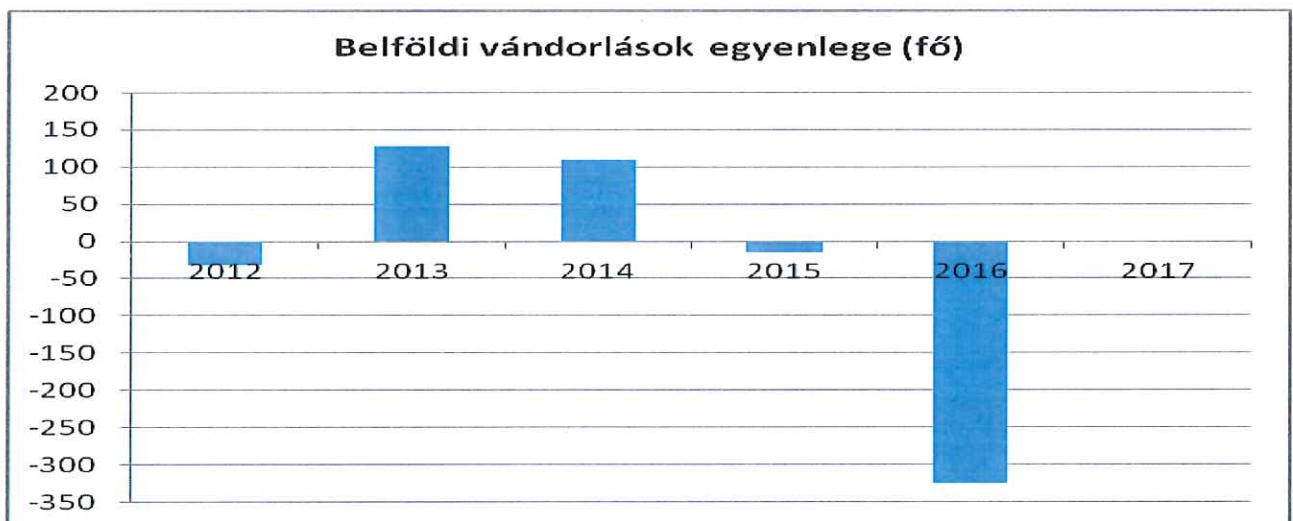
Az önkormányzat érdeke, hogy a rendelkezésre álló gazdasági erőforrások minél hatékonyabban kerüljenek felhasználásra, az ellátórendszer költséghatékonyan működjön.

Kerületünkben az elmúlt évtizedben nagyon sokan elköltöztek a közeli agglomerációba, illetve más kerületekbe, azonban ez az irány megváltozni látszik, hiszen 2008. évtől az elvándorlás számottevően csökken. Annak ellenére, hogy még mindig negatív az egyenleg, kerületünk vonzóbbá vált az itt maradók és az itt letelepedni kívánók számára.

Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS 0601)	Elvándorlás (TS 0600)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2012	897	929	-32	-2,6
2013	1 062	934	128	-2,6
2014	1 186	1 077	109	-1,15
2015	1 149	1 164	-15	-2,96
2016	1 292	1 617	-325	-4,24
2017	na.	na.	0	na.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Budapest 1900-tól 1960-ig fokozatosan emelkedett a házasságban élők aránya, ezzel párhuzamosan csökkent a nőtlenség, hajadonok részesedése. Kisebbségi ingadozást követően 1980-tól a korábbi folyamatok egyértelműen megfordultak, a házások részesedése az 1980. évi 63 százalékról 2011-re 40 százalékra csökkent, a nőtlenség, hajadonok aránya 18-ról 37 százalékra, az elváltaké 8,1-ről 14 százalékra emelkedett. A hajadon, a házas, illetve az elvált nők termékenysége 1970 és 2011 között folyamatosan emelkedett. Ennek ellenére 1990 óta összességében 127-ről 113-ra csökkent a száz nőre jutó élveszületett gyermekek száma a hajadonok aránybővülésének hatására. A gyermekek döntő többsége évtizedeken keresztül házasságban született, azonban az élettársi kapcsolatok fokozatos térhódítása miatt a házasságon kívül született gyermekek száma jelentősen megnőtt.

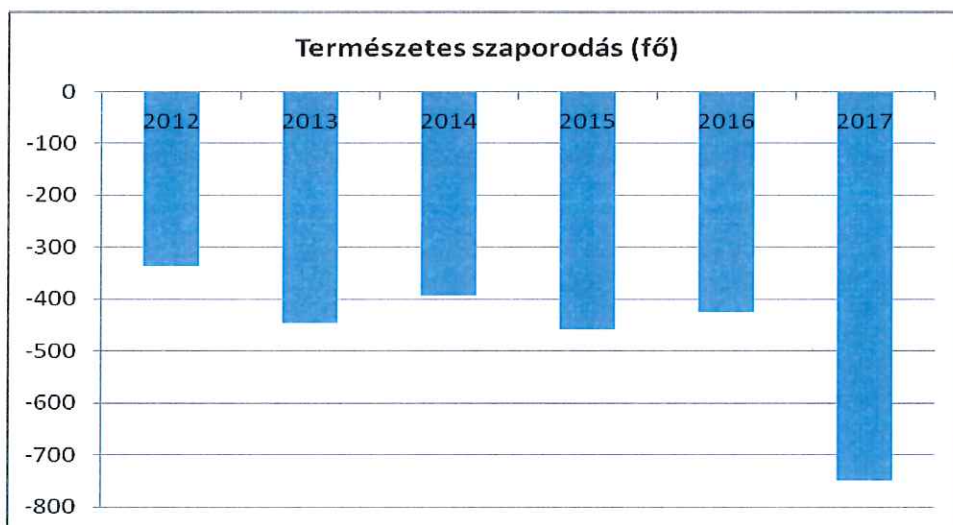
A 2011. évi népszámlálási adatok szerint **száz termékeny korú házas nő átlagosan 158 gyermeket szült**, míg **száz élettársi kapcsolatban élő csak 90-et**. A házasok arányának csökkenése, az élettársi kapcsolatban élők arányának növekedése tehát önmagában is a születések számának csökkenését idézte elő.

A születések és halálozás számának változása a kerületben:

Természetes szaporodás

Év	Élveszületések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő)
2012	688	1 025	-337
2013	612	1 057	-445
2014	636	1 030	-394
2015	621	1 079	-458
2016	613	1 038	-425
2017	606	1 356	-750

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A házasságkötések számának változása a kerületben

év	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Házasságkötések száma	192	194	168	194	251	224
Gyermekszülések száma	665	594	659	661	636	606

Forrás: helyi adat

Ha összevetjük a két adatsort az általános magyarországi helyzettel, akkor a kerület adatai megfelelnek a magyar állapotnak: házasságkötések száma az utóbbi években enyhén emelkedik, a gyermekszületek száma stagnál, illetve csökken.

A lakosság korösszetétele az európai és a magyar trendet követi, az időskorúak száma folyamatosan emelkedik, amíg a születések száma stagnál, amely hosszabb távon a népesség elöregedését jelentheti.

A társadalomkutatók szerint ennek oka lehet a gazdasági és érzelmi bizonytalanság, a családi kapcsolatok lazulása, valamint a hagyományos családi struktúrák eltűnése, a szülőkből és gyermekeikből álló nukleáris családok létrejötte. Valamennyi pszichológiai életminőség-mutató jobb azok között, akik úgy érzik, nehéz élethelyzetben is számíthatnak családtagjaikra.

A fiatalok hetven százaléka mondja azt, hogy nem lehet az ember igazán boldog, ha nincs gyermeke, és nyolcvan százalékuk összességében a házasságot tartja a legjobb életformának. 2017-ben a házasságkötések és a gyermekszületek száma is mérséklődött.

A kerületben az éves halálozások száma évről-évre hasonlóan magas. Ebből is világosan látszik, hogy a kedvezőtlen népesedési folyamat megállítására hathatós intézkedésekre van szükség.

Külön célszerű megemlíteni az újjalotai lakótelep demográfiai jellemzőit. A 70-80-as évek csaknem 70.000 lakosa mára kb. a felére, 38.000 főre csökkent. Ez a jelentős népességfogyás az alábbi helyzettel járt együtt a lakótelepen:

- időskorúak száma rendkívül magas,
- az egyszemélyes háztartások aránya magas,
- az egyszülős családok aránya magas,
- magas azon családok aránya, ahol egy kereső sincsen.

A lakótelepi családok 26 %-ban (2999 család) nincsen egyetlen foglalkoztatott sem, ami egyértelmű oka a lakótelepen élők magas háztartási adósságának, a szegény családok növekvő számának.

A népszámlálási adatok szerint a XV. kerületben 2011-ben a háztartások száma 35 932, a családok száma 21 854 volt.

VI. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él). Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” vakfelfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

● Kik a veszélyeztetettek?

① A szegények többnyire a következő társadalmi csoportokból kerülnek ki:

- tartósan munkanélküliek és részidőben foglalkoztatottak;
- a cigány emberek többsége nyomorog;
- a gyermekes családok, nagycsaládosok, az egyszülős családok;
- a nyugdíjasok 50%-a számít szegénynek; még ha aktív korukban jól is kerestek, jelentős jövedelemcsökkenést szenvednek el;
- különösen a jövőben emelkedik majd az olyan munkanélküliek, illetve feketemunkára kényszerítettek száma, akik nyugdíj nélkül, vagy alacsony nyugdíjjal öregednek meg;
  - gyakran nyomorognak a tartós betegségben szenvedők, a fogyatékkal élők;
  - teljesen kiszolgáltatottak a hajléktalanok.
- Ehhez adódik az **elszegényedő „alsó középosztály”**, amelynek tagjai minden erővel igyekeznek elkerülni a szegénységet, de a pénzületi jövedelem szűkössége miatt egyre több napi gonddal küzdenek, tartozásaik keletkeznek a közüzemi díjak és a bankrészletek fizetésénél is.
- A munkanélküliség és szegénység tekintetében **hatalmosok a különbségek**. A legszegényedettebb régiók Kelet- és Északkelet-Magyarországon, valamint a dél-dunántúli térségben találhatóak. Nagy a nyomor a kerületi, városi és falusi szegénynegyedekben, a „gettókban” élő emberek körében, ahonnan a kitörés szinte reménytelen.
- A szegény családok döntő többsége bevételeinek szinte egészét a gyerekek nevelésére, illetve a legelemibb szükségletek fedezésére kell, hogy fordítsa. Súlyos problémát jelent a szegény családoknak a lakás fenntartása, valamint a tüzelő beszerzése. Esetenként az óvodába vagy iskolába járás is nehézségeket okoz a szegény gyerekeknek. Akadályozza őket például a nincstelenség miatt hiányzó ruha, cipő.
- A közműtartozás az egyik legerősebb kényszerítő tényező arra, hogy a szülők különböző **kölcsönhöz, uzsorakölcsönhöz** folyamodjanak.

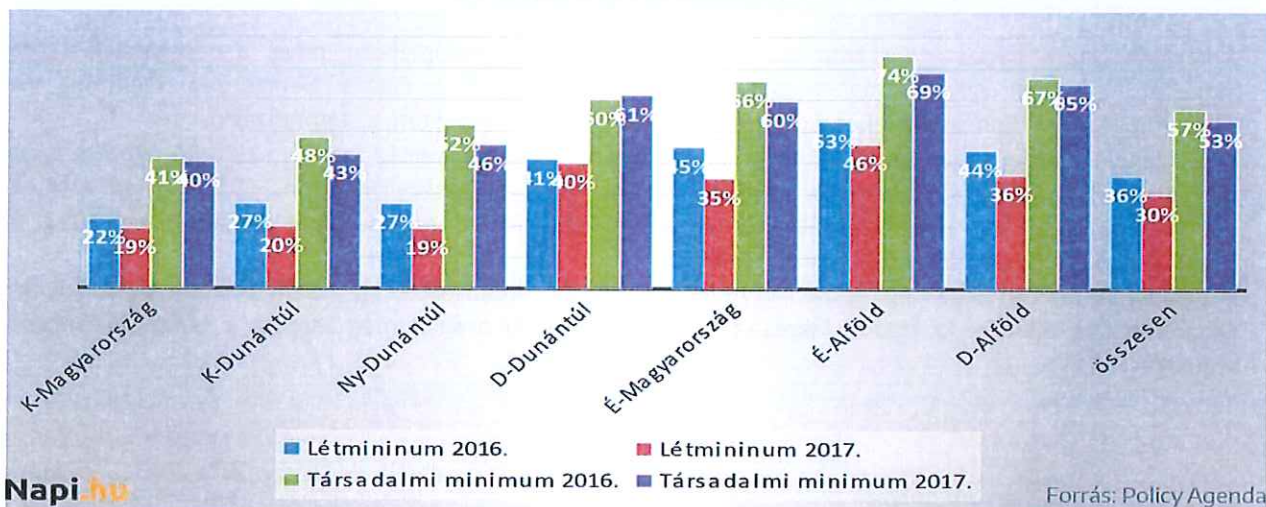
- ① A kerületben nincs pontos nyilvántartás, ami nem azt jelenti, hogy nem létező problémáról van szó, így az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a probléma orvoslására.
- **A hátrányos helyzet a jelen kor fogalma.** A társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében tudni kell arról, hogy kit kell támogatni, kinek van joga igénybe venni a különféle szociális kedvezményeket. Ha teljesülnek a következők, akkor az adott személy hátrányos helyzetű családi háttérből érkezik (nem a törvényi terminológiára gondolva!):
  - ① **A család szegény, vagy nyomorban él, jövedelme főként segély, nyugdíj, nyugdíjszerű ellátás, esetleg alkalmi munka után járó jövedelem.**
  - ① **Szűkös lakáskörülmények,** kis alapterületű lakásban sokan laknak együtt, így kevés az egy személyre jutó alapterület. A lakhatási feltételek egészségtelenek, például vizes, salétromos falak, nagy páratartalom, alagsori lakás, szuterén. A felszereltség rossz, például hiányzik a konyha, a fürdőszoba, beltéri WC, nincsenek alapvetőnek tartott háztartási készülékek.
  - ① **A szülők iskolázatlansága:** csak általános iskolát végeztek, vagy olyan érettségit nem igénylő szakképzettségük van, amivel szinte lehetetlen munkát találni.
  - ① **A deviáns környezetben** elszegvedett szocializációs ártalmak, a közeli hozzátartozók például alkoholisták, drogfüggők, játékszenvedélytől szenvednek.
  - ① **Nincs család,** a gyerek állami gondozott, vagy a fiatal onnan került ki, egyszülős családban nevelkedik, a szülei elváltak, az egyik szülő meghalt, vagy éppen a családban több generáció, illetve távolabbi rokonok élnek együtt.

Magyarországon a szegénységet a (KSH) létminimum-számításai alapján határozták meg. 2015. év óta a KSH nem határoz meg létminimumot. A Policy Agenda azonban évről évre visszajelzést ad a társadalmi folyamatokról. A létminimum nem szegénységi küszöb, hanem olyan jövedelem, amely az alapvető szükségleteken túli igények kielégítését is lehetővé teszi. Azaz, ha bármilyen váratlan kiadás szükséges, akár kisebb háztartási gép cseréje, vagy átmeneti betegség miatti jövedelem-kiesés lép fel, akkor nincsen erre fedezete a háztartásnak. 2016-ban a létminimum egy főre jutó összege: 90 450 forint volt. Ez kétkeresős és két gyermeket nevelő háztartás esetében: 262 305 forint. A létminimum összege 2016-ban 88 619 forint volt. **Magyarországon 2017-ben ez alapján a háztartások 25 százaléka élt a létminimum háztartásra jutó összegét el nem érő bevételből.** Ezek a háztartások nagyobb létszámúak, mint a létminimum felett élők, ezért a magyar társadalom 30 százaléka él olyan háztartásban, amelynek nincsen akkora háztartási szintű bevétele, amely fedezi a létminimum összegét. 2017-ben az egy fős háztartás társadalmi minimum (szerény fogyasztási szint) értéke: 117 720 forint volt.

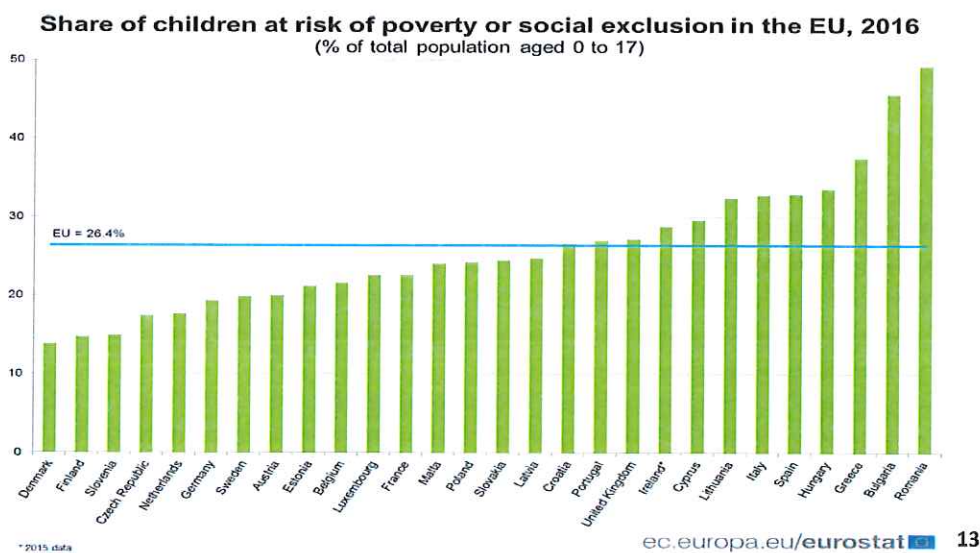
2017-ben a magyar háztartások: 48 %- a tartozott a társadalmi minimum alatt élők közé. A lakosság 53 százaléka olyan háztartásban él, ahol nem éri el a társadalmi minimumot a jövedelmi szint.¹¹

¹¹ Forrás: https://www.napi.hu/magyar_gazdasag/kiderult_mekkora_a_letminimum_ennyien_elnek_ennel_is_kevesebbol.663483.html

Létminimum és társadalmi minimum - regionális különbségek

A magyar gyermekek harmada él az EU-ban általánosan elfogadott szegénységi küszöb alatt. Az Eurostat adatai szerint Magyarország a tagállamok közül hátulról a 4. helyen áll, ami a gyermekszegénységet illeti. (Táblázat: A szegénység vagy a társadalmi kirekesztés veszélyének kitétt uniós gyermekek száma 2016-ban.) Nemzetközi vizsgálatok szerint romlott a gyerekek jövedelmi helyzete Magyarországon, különösen veszélyeztetettek az egyedülálló szülő által nevelt gyerekek, a nagycsaládok, három vagy több gyerekkel, a roma családok és a munkanélküli szülők gyerekei.¹²

Nem rendelkezünk releváns adatokkal, amely megmutatja a mélyszegénységben élő gyermek számát a kerületben, de a probléma jelen van, ezért az önkormányzat kiemelt mindent megtesz azért, hogy a kerületben egyetlen gyermek sem éhezzen, ezért egész évben biztosítja a rászorulóknak számára a szociális

¹² Forrás: <https://gyereksorsok.hu/2017-a-gyermekvedelemben/>

¹³ Forrás: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN201711201?inheritRedirect=true&redirect=%2Fproduct%2Fweb%2Fmain%2Fhome>

étkezést. Mérvadónak tekinthető azonban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek (önbevallás alapján) száma.

A kerületi cigány népessége száma csak nagyon nehezen meghatározható, mivel a népszámlálás során magukat cigánynak valló száma messze elmaradt a valóságtól a Cigány Nemzetiségi Önkormányzat véleménye szerint. Ennek oka lehet a diszkrimináció, a rasszista közbeszéd, a stigmatizáció.

Ki a cigány? Legfőképp az, aki annak vallja magát. Egy másik megközelítés szerint, akit a környezete annak tart (életmód, viselkedés, rasszjegyek alapján). A roma népesség Magyarországon 1893-ban nem érte el a 100 000 főt, 2011-ben a Népszámlálás adatai szerint 200 000 fő vallotta magát romának, egy 2013. évi kutatás szerint számuk 900 000 főhöz közelített.

A cigánynak tartott népesség egyre nagyobb hányada él Budapesten, így kerületünkben is. A növekvő urbanizáltsága ellenére a cigány lakosság népességen belüli aránya még mindig a kistelepüléseken a legmagasabb.

6.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

E társadalmi csoporthoz tartozók bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Sok közöttük a munkanélküli, illetve alkalmi munkából származó jövedelem a megélhetés forrása. Bár az elmúlt években a foglalkoztatásban résztvevők aránya jelentősen emelkedett, különösen igaz ez a városokban élő populációra.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a roma származásúak.

Tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: mentális és egyéb pszichés problémák, az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó deprimáltság, későbbi motivátlanság, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

6.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Magyarországi jellemzők

Az előző felülvizsgálat óta eltelt években gyökeres változás történt a foglalkoztatottság tekintetében. 2013 óta folyamatosan emelkedett a foglalkoztatottak száma. 2017-ben is folytatódtak a korábbi évekre jellemző kedvező munkaerőpiaci tendenciák. A főbb mutatók javultak: a gazdaságilag aktívak rétege szélesedett, ezen belül a foglalkoztatottság nőtt, a munkanélküliség csökkent, ezzel párhuzamosan pedig az inaktívok száma és aránya is elmaradt az előző évitől. A foglalkoztatottság és a munkanélküliség 2017. évi szintje a munkaerő-felmérés negyedszázados történetének legkedvezőbb értéke volt.

Az elmúlt években az üres álláshelyek száma és aránya folyamatosan emelkedett. 2017-ben – a becslést adatokkal együtt – a nemzetgazdaság egészét¹⁾ 23%-os bővülés jellemezte, így átlagosan mintegy 68,1 ezer betöltetlen álláshely volt. A versenyszféra 49,7 ezer üres álláshelye 27%-kal meghaladta az előző évit.

A főbb munkaerő-piaci mutatók tekintetében a területi különbségek továbbra is jelentősek: míg Budapest, Pest, Közép- és Nyugat-Dunántúl régiókban az országos átlagnál magasabb volt a foglalkoztatási arány és alacsonyabb a munkanélküliségi ráta, addig Dél-Dunántúlt, Észak-Magyarországot és a két alföldi régiót annál alacsonyabb foglalkoztatási és magasabb, vagy azzal megegyező munkanélküliségi szint jellemezte 2017-ben.¹⁴

---

¹⁴<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2017.pdf>

6.3 XV. kerületi jellemzők

Jelenlegi helyzet

- A XV. kerületben a munkanélküliek száma 2013 óta folyamatosan csökken, és 2017-ben a munkaképes lakosság 2,1 % át alkotta.
- A közfoglalkoztatásban résztvevők száma is folyamatosan csökken 2017-ben 89 fő volt, akik önkormányzati intézményekben, illetve a Palota -15 Kft-nél és a RÉPSZOLG Kft-nél dolgoznak.
- A regisztrált álláskeresők száma folyamatosan csökken, míg 2012-ben 2 594 főt számlált. 2017-ben 371 fő volt a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma. Az álláskeresők többsége középiskolánál alacsonyabb végzettségű és fizikai foglalkozású személy.
- A foglalkoztatottsággal kapcsolatos XV. kerületi adatok meglehetősen hiányosak. Nem állnak rendelkezésre konkrét adatok a fogyatékos személyek, a roma kisebbség köréből.
  - A megváltozott munkaképességűek gazdasági aktivitása alacsony, a munkaerő-piacon erősen alulreprezentáltak. (Az önkormányzati tulajdonban lévő Palota- 15 Kft. folyamatosan alkalmaz megváltozott munkaképességű munkavállalókat.) Foglalkoztatottságuk növelése nem csak gazdasági, de társadalmi érdek is, amelyet az állam számos foglalkoztatás politikai eszközzel igyekszik segíteni (pl. támogatás a munkahely rehabilitációs célú átalakításához, bér- és költségtámogatás, munkaerő-piaci szolgáltatások.)
  - A képviselő-testület a Helyi Esélyegyenlőségi Program stratégiájának a megvalósításához az életminőség javításával, a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatósági esélyeinek növelésével, a társadalmi esélyegyenlőtlenségek csökkentésével, a hátrányos helyzetűek társadalmi és munkaerő-piaci beilleszkedésének elősegítésével, a szociális szolgáltatások hatékonyságának erősítésével, és a kirekesztés elleni küzdelem megerősítésével járulhat hozzá.
  - Az esélyegyenlőségi törvény egyik célterülete a foglalkoztatás. Ez alapján a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A fogyatékos személyek állapotukból fakadóan kevésbé tudnak élni jogaikkal, ezért indokolt, hogy minden lehetséges módon előnyben részesüljenek, így érvényesülhet a hátrányos megkülönböztetés tilalmának, az előnyben részesítés kötelezettségének elve, az esélyegyenlőség és az önrendelkezés elve.
  - A fogyatékos személyek munkavállalási lehetőségeit befolyásolja az össznépszerűsége alacsonyabb iskolai végzettség. A fogyatékosok közül nagyobb az aránya azoknak, akik rövidebb, illetve kótetlen munkaidőben dolgoznak.
- **A fogyatékos személyek esélyegyenlőségét három okra lehet visszavezetni:**
  - a munkahelyeken akadályozottak a mozgásban, kommunikációban stb.,
  - nehéz-e speciális foglalkoztatotti csoport számára megfelelő munkakört biztosítani,
  - előítéletek velük szemben a munkahelyeken.
- **Foglalkoztatási esélyegyenlőségük javításának fontos eszköze lehet:**
  - az önkormányzat által létrehozott munkahelyek akadálymentesítése,
  - az egészségi állapotuknak megfelelő munkakör kialakítása., és a
  - foglalkoztatáshoz speciális infrastrukturális feltételek és eszközök biztosítása.
- A foglalkoztatási ráta különösen mérsékelt az alacsony képzettségűek, a hátrányos helyzetűek, a fiatalok és az idősek esetében.
- A nők munkahelyi esélyegyenlőségének okai között elsősorban a munkahelyi és a családi kötelezettségek összegegyeztetésének nehézségeit lehet megnevezni.

Hátrányos megkülönböztetés, előnyben részesítés a foglalkoztatás területén – Ebktv. 21. § - 23. §

Az Ebktv. fenti paragrafusai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében, stb.

Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási

jogviszonnal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnal összefüggésben – eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		2 431	2 446	1 950	1 732	1 383	1 036
20 év alatti (TS 1002)	Fő	28	31	20	17	14	10
	%	1,2%	1,3%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
20-24 év (TS 1003)	Fő	218	216	165	135	109	79
	%	9,0%	8,8%	8,5%	7,8%	7,9%	7,6%
25-29 év (TS 1004)	Fő	237	239	175	149	107	85
	%	9,7%	9,8%	9,0%	8,6%	7,7%	8,2%
30-34 év (TS 1005)	Fő	267	238	173	151	118	75
	%	11,0%	9,7%	8,9%	8,7%	8,5%	7,2%
35-39 év (TS 1006)	Fő	309	330	228	179	144	92
	%	12,7%	13,5%	11,7%	10,3%	10,4%	8,9%
40-44 év (TS 1007)	Fő	348	321	230	230	173	132
	%	14,3%	13,1%	11,8%	13,3%	12,5%	12,7%
45-49 év (TS 1008)	Fő	309	303	234	218	175	118
	%	12,7%	12,4%	12,0%	12,6%	12,7%	11,4%
50-54 év (TS 1009)	Fő	330	308	279	201	151	126
	%	13,6%	12,6%	14,3%	11,6%	10,9%	12,2%
55-59 év (TS 1010)	Fő	342	375	292	216	176	114
	%	14,1%	15,3%	15,0%	12,5%	12,7%	11,0%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	43	85	154	236	216	205
	%	1,8%	3,5%	7,9%	13,6%	15,6%	19,8%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

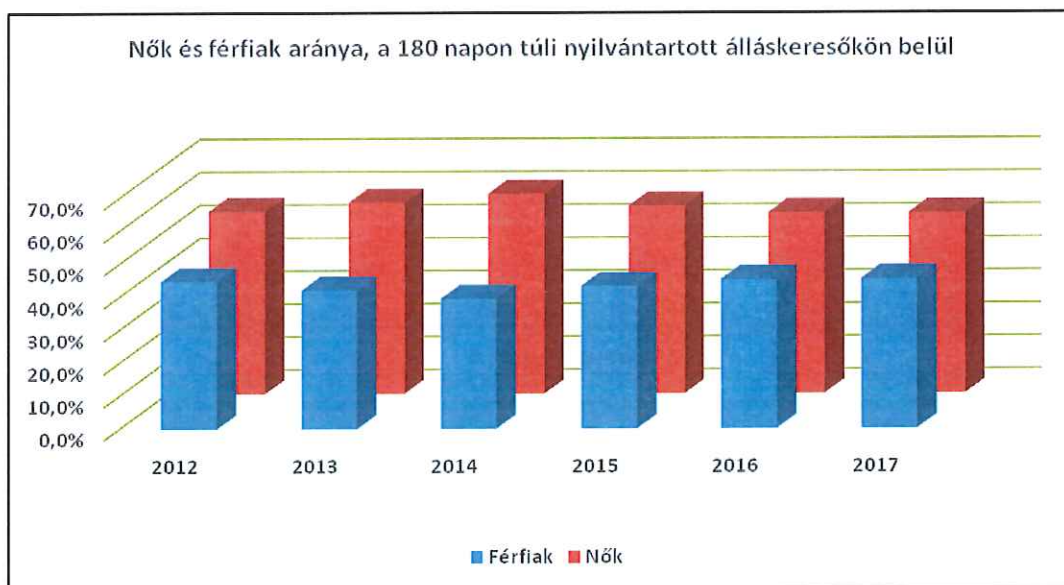

A táblázat és a grafikon jól mutatja, hogy 2013. év óta a kerületi álláskeresők száma folyamatosan csökken. Számuk 2465 főről 2017. évre 965 főre csökkent. Ugyanakkor figyelemre méltó, hogy az 59 év feletti munkanélküli népesség száma 2012 óta folyamatosan emelkedik, míg 2012-ben 43 fő volt, 2017-re 205 főre emelkedett. Ennek oka lehet, hogy ennek a korosztálynak a munkaerő-piaci pozíciói jelentősen gyengültek.

A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemek szerint

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 1501)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
	%	Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
2012	21,44%	213	264	477	44,7%	55,3%
2013	24,13%	261	361	622	42,0%	58,0%
2014	25,98%	180	277	457	39,4%	60,6%
2015	29,09%	216	285	501	43,1%	56,9%
2016	35,82%	187	227	414	45,2%	54,8%
2017	32,96%	168	203	371	45,3%	54,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek¹⁵ foglalkoztatottsága

Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma		
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi
	fő	fő	fő	fő	fő	fő
2001	72851	41236	31615	70291	38150	32141
2011	70872	38331	32541	68471	37308	31163

¹⁵

Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést (ISCED 3), ld. Ft. hátrányos helyzetű munkavállalói meghatározása

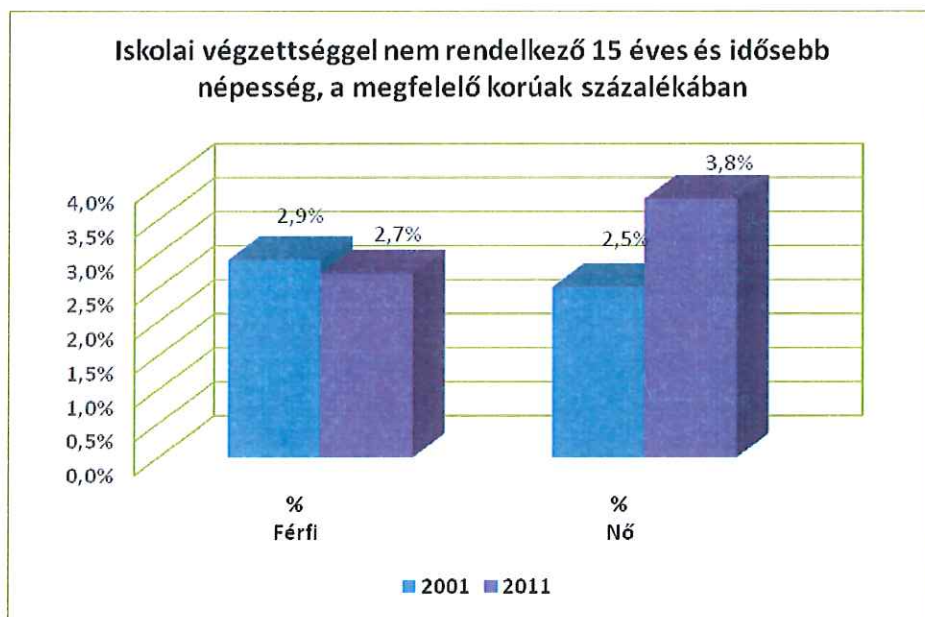

Kerületünkben a 2011. évi Népszámlálási adatok szerint, a 15 év feletti korosztályból 2401 fő nem rendelkezik 8. általános iskolai végzettséggel. Az alacsony iskolázottság leginkább a roma népességre jellemző a kerületben, amely jelentős munkaerő-piaci hátrányt jelent számukra.

Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Férfi (TS 1601)	Nő (TS 1602)	Férfi	Nő
	%	%	%	%
2001	97,1%	97,5%	2,9%	2,5%
2011	97,3%	96,2%	2,7%	3,8%

Forrás: TeIR, KSH
Népszámlálás

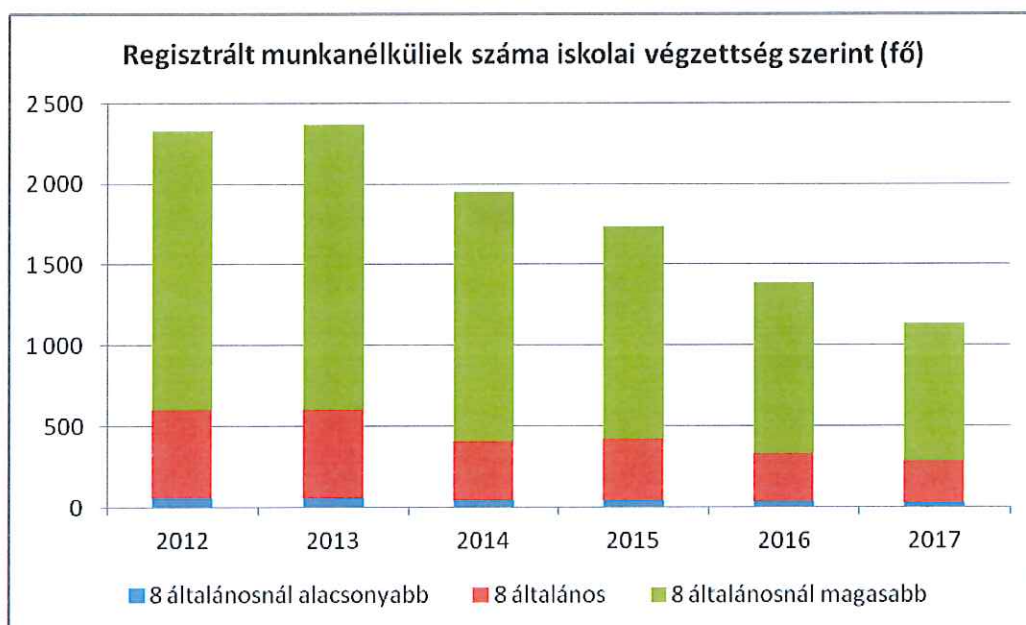

Az alábbi táblázatból jól kiolvasható, hogy 2012. évhez képest jelentősen csökkent a nyolc általános és a nyolc általánosnál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma.

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	2 431	54	2,2%	547	22,5%	1 728	71,1%
2013	2 446	57	2,3%	545	22,3%	1 766	72,2%
2014	1 950	41	2,1%	364	18,7%	1 545	79,2%
2015	1 732	40	2,3%	381	22,0%	1 311	75,7%
2016	1 383	36	2,6%	294	21,3%	1 053	76,1%
2017	1 136	27	2,4%	254	22,4%	855	75,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás

A helyi önkormányzat a Möt. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását. A helyi önkormányzat az Ft. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

a) közfoglalkoztatást szervez,

- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
 c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
 d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A közfoglalkoztatásban résztvevők foglalkoztatása egyrészt a Polgármesteri Hivatalban, a XV. kerületi Önkormányzat intézményeinél valósult meg. A **Palota - 15 Rehabilitációs és Közfoglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft.**, a **RÉPSZOLG Környezetgazdálkodási és Foglalkoztatási Nonprofit Közhasznú Kft.**, továbbá a **Gazdasági Működtetési Központ** szervezi és foglalkoztatja a közfoglalkoztatásban résztvevőket, akiknek feladata az önkormányzati tulajdonú intézményekben meghatározott (karbantartási) feladatok ellátása, továbbá az önkormányzati területek, így különösen az önkormányzati közutak, közparkok, járdák, zöldterületek és a hozzá tartozó kerületi faállomány ápolása, karbantartása.

Közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos létszáma, foglalkoztatási költsége

év	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Foglalkoztatásban résztvevők (fő)*	339	378	492	146	121	89
Foglalkoztatás költsége önk. önrész (eFt)	16 285	16 176	18 101	28 219	24 219	10 845 939

*A foglalkoztatottak közel 50 %-a minden évben a 45 – 61 év közötti korosztályba tartozott.

Forrás: Bp. XV. ker. Polgármesteri Hivatal

Hasonlóan az országos és a fentiekben elemzett tendenciákra a kerületi közfoglalkoztatásban lévők száma is folyamatos csökkenést mutat, amely nagyon kedvező, mivel a munkavállaló az elsődleges munkaerőpiacon tud elhelyezkedni.

6.3.1 Romák helyzete, esélyegyenlősége

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

Nem áll rendelkezésünkre pontos adat arra vonatkozóan, hogy valójában mennyi, a roma kisebbséghez tartozó ember él kerületünkben.

Egy lehetséges válasz szerint cigány az, aki annak vallja magát. Ez a válasz azért figyelemre méltó, mert a 2011-es népszámlálásnál Budapesten 19 530 fő, a cigányoknak alig harmada (becsült adat) vallotta cigánynak magát. De lehet, hogy csak negyede- ötöde, hiszen számukat 600 ezertől egymillióig becsülik. De miért csak ennyi? A szociológusok és jogvédők szerint azért, mert a cigány névhez számos negatív előítélet tapad, amit nem akarnak felvállalni. A jelenség legvalószínűbb magyarázatát abban kell keresni, hogy a magyarországi cigányok többsége asszimilálódott, vagy asszimilálódni akar a magyar társadalomba. Identitása alapvetően magyar, a cigány eredet tudatával és egy bizonytalan, vékony rétegű cigány kulturális identitással. Szociológiai szempont szerint elsősorban a rasszjegyek alapján gondoljuk valakiről, hogy cigány, tehát alapvetően a külső megjelenés alapján határoljuk el az etnikai csoportot. Persze ezt a megállapítást az feltételezi, hogy láttunk, ismertünk cigány embereket, akiről tudtuk, hogy cigánynak vallják magukat, vagy azt mondták róluk, illetve környezetük annak tartotta. A becslések szerint közelítőleg 765 ezer fő romaszármazású élhet Magyarországon, ami azt is jelenti, hogy a teljes lakosság 8%-a lehet roma.

A 2011. évi Népszámlálás szerint kerületünkben **1024 fő vallotta magát a roma** etnikumhoz tartozónak. Ebből 294 fő anyanyelvének tekinti a cigány nyelvet (lovári, oláh) és családi, baráti közösségekben 362 fő beszéli is.

A második világháborút és a roma holokausztot (pharrajimos) követően a kelet-európai államszocialista rendszerekben a cigányokat elsősorban rossz szociális helyzetű társadalmi csoportként kezelték, az etnikai identitás magasabb szintű kifejeződési formái nem vagy alig tudtak teret nyerni. Nyugat-európai országokban indult meg a nemzetközi roma mozgalom kifejlődése. Ezekről a folyamatokról főleg Jean-Pierre Liégeois (Liégeois 2002.) és Angus Fraser (Fraser 2002.) könyvei adnak megfelelő áttekintést.

A romák körében a szegények aránya sokszorosa az átlagosnak: a medián jövedelem¹⁶ felénél meghatározott szegénység küszöb mellett a 1991-ben a romák 32%-a, a kilencvenes évek végén pedig 62%-a tekinthető szegénynek¹⁷.

A cigányoknak a munkaerőpiacról való kiszorulásában jelentős szerepet játszik jellemzően alacsonyabb iskolai végzettségük és az, hogy a foglalkoztatás szempontjából kedvezőtlen adottságokkal rendelkező településeken (kistelepüléseken) és régiókban laknak. Az iskolai végzettség szempontjából sokat javult a cigányság helyzete a rendszerváltást megelőző két évtizedben. Míg 1971-ben a romák nyolctizedének nem volt általános iskolai végzettsége, az 1993/94-es „cigányvizsgálat” szerint a kilencvenes évek elejére a roma népesség csaknem fele elvégezte a nyolc osztályt, egytizedük szakmunkásképzőbe, két százalék pedig középiskolába, illetve felsőoktatási intézménybe is járt¹⁸.

Az általános iskolai végzettség elterjedése mellett ugyanakkor a középiskolai és felsőfokú végzettség esetében tovább nőtt a cigányok és nem cigányok közötti különbség.

A cigányság helyzetét az tette nehezzé, hogy a kilencvenes években a szakképzetlen munkaerő iránti igény rohamosan csökkent, így az általános iskolai végzettséggel rendelkezők jelentős része már nem tud megkapaszkodni a munkaerőpiacon, sőt a foglalkoztatáshoz szokott munkaképes korúak között szakmunkásképzőt végzetek ötöde is kiszorult a munkaerőpiacról, mert a kilencvenes években leépülő iparágakban (bányászat, kohászat) szerezte a szakmáját¹⁹.

Ennek súlyos következménye, hogy a cigány családokban élő eltartott gyermekek fele olyan háztartásban lakik, ahol nincsen egy aktív kereső sem²⁰, így nincs pozitív példa sem.

A cigány népesség területi elhelyezkedése is kedvezőtlen foglalkoztatási szempontból, mert bár húsz év alatt egyötödről kétötödre növekedett közöttük a városlakók aránya, de ez még mindig jelentősen alatta marad az országos átlagnak. Az alacsonyabb iskolai végzettség, a kistelepüléseken levő lakóhely – *a demográfiai eltérések- életkor, családi állapot, nem stb. figyelembevételével* mellett – sem magyarázza meg teljes mértékben a munkanélküliség előfordulásának valószínűségében cigányok és nem cigányok között megfigyelhető különbséget, sem a foglalkoztatottak között megfigyelhető bérkülönbséget. Mindez azt is jelzi, hogy a munkaerő-piaci diszkrimináció is minden bizonnyal szerepet játszik ezeknek a különbségeknek a kialakításában²¹.

A fentiekből is kitűnik, hogy a romák egyrészt többszörösen hátrányos helyzetűek és alacsony érdekérvényesítő képességűek, másrészt a velük szemben élő előítéletek miatt válhatnak gyakrabban diszkrimináció áldozataivá. A hazai nemzeti és etnikai kisebbségek közül ráadásul a cigányság az egyetlen olyan csoport, amelynek tagjai szemmel látható rasszjegyekkel rendelkeznek. Bár a kisebbséghez való tartozás megvallása hazánkban önkéntes alapon zajlik.

16

A medián matematikai statisztikában használt középérték, amely az átlagértéknél jobban jellemzi a nem normális eloszlásokat, mint az átlag. Míg ugyanis az átlagfizetések nagyságát néhány magasabb fizetés erősen megemselheti, a medián a valós középértéket mutatja

17

Gábos András és Szivós Péter: A jövedelmi szegénység alakulása, a gyermekes családok helyzete, 2002

18

Kemény István: A cigány népesség főbb jellemzői, 1996

19

Kertesi Gábor: Cigány foglalkoztatás és munkanélküliség a rendszerváltás előtt és után, 1995

20

Kertesi, 1995

21

Kertesi, 1995

A cigánység megítélése

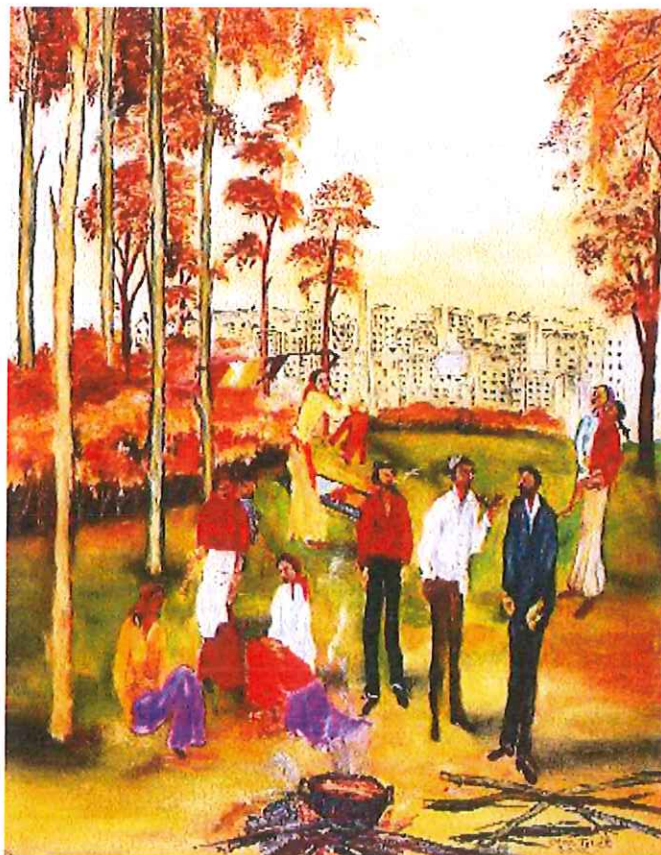
Magyarországon a legnegatívabban megítélt népcsoport a cigányoké, és ez semmit sem változott az elmúlt évek alatt. Ebben számos társadalmi-történelmi ok mellett minden bizonnyal az is szerepet játszik, hogy a vizsgálatba bevont összes kisebbség közül a magyarországi romák helyzete a legrosszabb, és a többség negatív véleménye mögött gyakran az húzódik meg, hogy éppen a kedvezőtlen tulajdonságokkal igazolják a hátrányos helyzetet.

Egy kisebbségi csoporttal kapcsolatos vélekedést általában az befolyásolja a legpozitívabban, ha valakinek nemcsak a családjában van ilyen, hanem ismerősként, szomszédként, munkatársként is kapcsolatba kerül másik etnikai csoportba tartozóval. Ha valaki csak a felmenői vagy csak az ismerősei között tart számon kisebbségit, az adott csoport értékelése drasztikusan romlik, a legnegatívabban pedig azok vélekednek, akik semmilyen módon nem érintkeznek az adott etnikai csoporttal.

Ugyanakkor az egyes etnikumokról alkotott sztereotípiáinkban sem csak az játszik szerepet, hogy mennyire rendelkezünk azokról társadalmi tudással, hanem a csoporttal szembeni előítéletesség társadalmi elfogadottsága, illetve a sztereotipizálás csoportonként különböző funkciója is.

A romák foglalkoztatottsági adatai komoly aggodalomra adnak okot, ők teszik ki a regisztrált munkanélküliek 25-30 százalékát. Az országban a foglalkoztatottaknak mindössze 2-2,5 százaléka roma, miközben a lakossági arányuk cca. 7 % körül van. A romáknak hátrányos megkülönböztetésben van részük a lakhatás, a foglalkoztatás, az oktatás és az egészségügy területén is.

A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat becslése szerint a kerületünkben élő romák száma kb. 3 - 4000 fő. A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat együttműködik a köznevelési intézményekkel a roma származású gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése érdekében. Az elmúlt években a hátrányos helyzetűek, inaktív munkkerő-piacra történő visszakerülése érdekében az önkormányzat közfoglalkoztatással igyekezett segíteni a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást. Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

„A kerületben élő romák nagyobb számban Szabolcsból jöttek, és korábban még nem láttak maguk előtt olyan mintát, amit érdemes lett volna követni. Igazán még nem is tudtak asszimilálódni. Igaz a kisgyermekesek tiszta és rendes ruhába járnak, azzal nincs probléma, de a tanulás fontosságát még nem ismerték fel. A szülők hozzáállásán nagyon sokat kellene változtatni, mert igazán ők felelnek gyermekeik fejlődéséért.”

Jelenleg a CNÖ a Roma Polgárjogi Tömörüléssel, és a többi roma szervezettel tartja a kapcsolatot²², bízva a változásban. Nagyobb támogatást nem kaptak az önkormányzattól²³, így ők sem tudták a hozzájuk forduló romákat segíteni céljaik elérésében. Az elmúlt években két fő tevékenységet tudott megvalósítani a szegényes költségvetésből, melynek egyike az ételosztás, a másik ruhaosztás volt. E két tevékenység nem etnikai alapon működött egy romákat segítő létesítményben.

A romák foglalkoztatási helyzetét tekintve súlyos problémát jelenet, hogy az aktív korúak közül csak minimális hányadnak van munkája. Budapesten a foglalkoztatás tekintetében sokkal jobb a helyzet, mint a pl. a keleti országrészben, de az alacsony iskolázottság miatt itt is nagyon nehéz megfelelő munkához jutni.

A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat önkormányzati támogatása

Év	1994	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ft	5.560	5.480	3.021	3.000	3.253	3.123	3.556	3.556	1.881	1.689	1.539	1.257	1.343

Év	2010	2011	2012	2013-2017
Ft	629.260	209.539	571.859	évente 400 000

CNÖ minden évben készít beszámolót a támogatás felhasználásáról²⁴. A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat közoktatási intézménnyel közös pályázatot nem írt²⁵.

6.3.2 A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

A kerület földrajzi elhelyezkedése és közlekedési kapcsolatrendszere a gazdasági élet szereplőinek kedvelt célterülete. Tömegközlekedési eszközökkel is, jó minőségű úthálózaton, könnyen és gyorsan megközelíthető mind a belvárosból, mind az agglomerációból.

A kerületben épült fel Magyarország első bevásárló központja is, a Pólus Center, és a kerület keleti-délkeleti szélén rövid idő alatt számos kereskedelmi egység létesült (METRO, Praktiker, több jelentős autókereskedő telephely, RÉGIÓ játék-nagykereskedés).

²² Interjúkérdésekre adott válaszokból idézet.

²³ Elmondásuk szerint.

²⁴ Interjúkérdésekre adott válaszokból idézet.

²⁵ Interjúkérdésekre adott válaszokból idézet.

A Szentmihályi úton található az első fővárosi ázsiai kereskedelmi központ, az Ázsia Center is, mely abból a célból jött létre, hogy az előbb kínai, később vietnami, indonéziai, indiai, thaiföldi és egyéb keleti kereskedők közép-kelet európai, ill. európai unióbeli terjeszkedését elősegítse. Budapest sok kerületében élnek kínaiak, de Rákospalotán egyféle „tömörülés” tapasztalható. A kínai-magyar két tannyelvű általános iskola létrejötte is azt jelzi, hogy a kerületben alakulhat ki leginkább Budapest „kínai negyede”.

Ázsia Center légi fotója

A lakótelepi, elsősorban az élelmiszer kiskereskedelem privatizálása, illetve a multinacionális cégek tulajdonában lévő láncoknak történő bérbeadása magasabb minőséget hozott. Az üzletek kisebb-nagyobb mértékben megújultak, „cserébe” viszont ezek az üzletek akadálytalanul szorítják ki a hazai árut, elsorvasztva a hazai élelmiszertermelést és feldolgozást. Ennek a problémának a veszteségei közvetlenül nem a fővárosban, illetve a XV. kerületben jelentkeznek, viszont a faluváros hajdani egészségesebb és közvetlenebb kapcsolatával szemben rendkívüli mértékű árfelhajtó szereppel bír ez a jelenség.

A kereskedelmi központok nagyon sok munkalehetőséget biztosítanak a kerületi lakosságnak. Sokan is dolgoznak ezeken a munkahelyeken, de változatlanul probléma a feketemunka jelenléte.

Kiépült a Pólus Center és az Ázsia Center két épülete, amelyek „ál-városközpontot” jelentenek az újpalotaiak – de az átmenő forgalom miatt távolabbi kerületekben és az agglomerációban élők – számára is. Ezen egységek miatt Újpalota városközpontja nehezebben tud kialakulni, mivel a két nagy pláza a központképző energiákat elszívja.

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít és arra törekszik, hogy a kerületrészekben közösségi városközpontok alakuljanak ki. Újpalotán az elmúlt években számos pályázati forrásból megvalósult fejlesztés történt. Sorra újultak, szépültek meg a panelházak, de ezek közül is kiemelkedik a Zsókvár utcában megvalósult, „Zsókvár-projekt”. Ennek első állomása a 2012-ben átadott és felújított Háziorvosi Rendelő volt, amely épület a tervezéséért rangos díjat nyert el.

A Zsókvár utcai projekt II. ütemében valósult meg a Szociális Városközpont, ahol újra gondoltuk a szociális munkában rejlő lehetőségeket, úgy hogy kiemeltük és a középpontban helyeztük el a gyermek- és családsegítő központot, a fiatalokat segítő tanácsadó irodát. Itt kapott elhelyezést egykoron az újjalotaiak kedvenc étterme, a Pajtás önkiszolgáló étterem, valamint a szociális mosoda. A projektben megújultak a környező közintézmények is.

Ezzel a nagyszabású építőipari beruházással nem utolsósorban munkalehetőséghez juthatott a kerület lakossága.

A kerület mindhárom városrészében a parkolás gondot jelent, hogy nem áll rendelkezésre elegendő parkoló – az akkori előírásoknak megfelelően fele annyi parkoló létesült, mint ahány lakás van. A lakótelepeink építése idején érvényes előírásoknak megfelelően kialakított parkolóhelyek számát a személygépkocsi állomány már régen meghaladta, és mára elfogytak az utólagosan parkolási célra átalakítható területek is, így parkoló szinte csak zöldfelület rovására létesíthető. A parkolási rendezetlenségek kihatással vannak az általános rendre és köztisztaságra is.

6.3.3 A fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Az alábbi táblázatban került összegyűjtésre a településen elérhető és rendelkezésre álló programok, amelyek megkönnyítik a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésüket.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen	van	Újjalotai Család-és Gyermekjóléti Központ, Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzasközpontban		
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen	van	Újjalotai Család- és Gyermekjóléti Központ, Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzasközpontban		

Forrás: helyi adatgyűjtés

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek

	van/nincs	Felsorolás
felnőttképző programok a településen	van	Újjalotai Család-és Gyermekjóléti Központ, Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája
felnőttképző programok a vonzasközpontban		
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen	van	Újjalotai Család-és Gyermekjóléti Központ, Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája

<i>egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzásközpontban</i>		
<i>Helyi foglalkoztatási programok a településen</i>	van	<i>Palota-15 NKft., RÉPSZOLG, Gazdasági Működtetési Központ</i>
<i>Helyi foglalkoztatási programok a vonzásközpontban</i>		

Forrás: helyi adatgyűjtés

6.3.4 A mélyszegénységben élők és romák²⁶ települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Nincs arra vonatkozóan adat, hogy hány főt foglalkoztatott a mélyszegénységben élő és hány főt a romák közül a települési önkormányzat saját fenntartású intézményeiben az egyes években. Mivel az etnikai hovatartozás szenzitív adat, ennek okán az adatgyűjtés nehéz. A későbbiek során azonban vizsgálati szempont lehet: Mekkora részt tesz ki a helyi foglalkoztatásból a mélyszegénységben élők, illetve a romák körében az önkormányzat? Másként alakul-e ez az arány a teljes aktív korú népesség körében? Ha igen, milyen okok állnak a háttérben? Hogyan lehetne megoldani a mélyszegénységben élők és a romák foglalkoztatása során tapasztalható esetleges aránytalanságokat?

6.3.5 A hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A társadalom állapotát jól jellemzi az, hogy miképpen tudja segíteni különböző okokból hátrányos helyzetbe került tagjainak munkavállalását, munkaerő-piaci elhelyezkedését.

A **fogyatékos** személyek beilleszkedését a társadalomba, elfogadottságukat elősegíti, ha dolgoznak, ha megélhetésüket munkából származó jövedelemből tudják biztosítani. Természetesen a fogyatékoság jellege, súlyosságának foka erőteljesen befolyásolja a munkavállalás lehetőségét.

Fontos az is, hogy a kerületben milyen a foglalkoztatottság mértéke, a munkanélküliek aránya, a munkaerő-piac általános helyzete.

A társadalmi kirekesztés leginkább a fogyatékkal élőket és a súlyos egészségügyi problémákkal küzdőket sújtja. Munkaerő-piaci helyzetük az EU-hoz képest rendkívül rossz. Csupán mintegy egytizedük foglalkoztatott (EU: 40 %) annak ellenére, hogy a munkáltatókat törvény kötelezi a megváltozott munkaképességűek legalább 5 %-os arányú alkalmazására. Képzettségi szintjük alacsony, gazdasági aktivitásuk mindössze egy hatoda a teljes népesség átlagának. Foglalkoztatási rehabilitációjukat megnehezíti, hogy az orvosi minősítő rendszer célja nem elsősorban a meglévő vagy javítható képességek és készségek meghatározása, hanem a passzív ellátás alátámasztása.

A fogyatékos személyek a munkavállalók egyik leghátrányosabb helyzetű csoportja. Munkaerő-piaci helyzetük lényegesen rosszabb, mint a társadalom nem fogyatékos tagjaié. Összehasonlíthatatlanul nehezebben találnak tartós foglalkoztatást biztosító munkahelyeket, és ha valaki aktív korában válik fogyatékosná, nagyon kicsi az esélye, hogy korábbi munkahelyén foglalkoztatják.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény 15. §-nak az (1) bekezdése kimondja: A fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A munkaerő-piacon való részvétellel pénzbeli és más járandóságokhoz lehet hozzájutni, ami passzív hatással van a résztvevők egészségére. Ezen túlmenően a munka elősegíti a személyiség fejlődését,

²⁶

Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiségi csoporthoz tartozás (roma származás) vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért a kisebbségi csoporthoz tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben a törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály valamely nemzetiségi jog gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti (ld. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(3) bekezdését).

elismerést is biztosíthat. Lehetővé teszi a társadalmi kapcsolatok kialakulását és a társadalomba való beilleszkedést. Ha a fogyatékos személyek dolgozhatnak, fizetést kapnak, személyi jövedelemadó és társadalombiztosítási járulékot fizetnek (a társadalom hasznos, értékteremtő tagjai), önálló életvitelre képesek és nem szorulnak segélyekre.

A fogyatékossgal élő személyek csökkent, illetve megváltozott munkaképességű embernek tekintendők a munkaerő-piacon.

A **nők** munkaerő-piaci pozíciója rosszabb a férfiakénál. A külső és belső munkaerő-piac a nők hátrányára rangsorolja a foglalkozásokat, munkaköröket. A felvételi és az előmenetek diszkrimináció korlátozza az egyenlő esélyeket. Jóllehet a nők előnybe vannak az iskolázottság szempontjából, mégis az előmeneteli lehetőségük (részben a családban betöltött szerepük miatt is), az elérhető jövedelmük, az állásbiztonságuk az átlagnál rosszabb, és ennek következtében nagyobb a szegénységkockázatuk is.

A **cigányság** Magyarország legnagyobb etnikai kisebbsége, ami egyúttal Európa negyedik legnagyobb roma közösségét is jelenti. A csökkenő nem roma népességgel szemben létszámuk nő, és a demográfiai előrejelzések szerint rövidesen elérheti arányuk a lakosság 10 %-át. A cigány népesség iskolázottsági színvonala a pozitív intézkedések ellenére is rendkívül alacsony.

Munkaerő-piaci szempontból a piacgazdasági átalakulás egyik legnagyobb vesztese a cigányság. A rendszerváltást követően az építőipar, bányászat, termelőszövetkezetek megszűnése következtében a foglalkoztatáshoz szokott munkaképes korú romáknak nagy része veszítette el állását, s így valamennyi foglalkoztatási mutatójuk lényegesen rosszabb, mint a többségi társadalomé. Az iskolázatlan (vagy csak néhány osztályt elvégzett) és ezért többnyire szakképzetlen romák számára az elsődleges munkaerő-piac alig kínál kereső foglalkozást, és még az alkalmi munkavállalás terén is hátrányban vannak.

Foglalkoztatottsági szintjük alig a fele, munkanélküliségi rátájuk három-ötszöröse, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszorosa a nem cigány lakosságénak. Így sokuknak csupán a családi pótlék és a szociális segélyek biztosítják a megélhetéshez a szűkös forrást, ezért a romák jelentős része él tartós mélyszegénységben. Az akár több mint két évtizedes munkanélküliség pedig a felnövekvő ifjú romák életformájává válik.

Az önkormányzat által fenntartott közintézményeiben alkalmazottak között hátrányos megkülönböztetés nem történt az elmúlt években. Jó példa az önkormányzat polgármesteri hivatala és intézményei, gazdasági társaságai, ahol több fogyatékkal élő, illetve romaszármazású köztisztviselő, közalkalmazott, munkavállaló dolgozik. A területben működő vállalkozásokban dolgozókkal kapcsolatban nincs információnk az esetleges hátrányos megkülönböztetésről. Azonban a probléma valós és jelen van a mindennapokban, de sokszor, aki a hátrányos megkülönböztetés szenvedő alanya nem kér segítséget, nem fordul például az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz jogvédelemért.

6.4 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Magyarország Alaptörvénye, annak is a „SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG” fejezet XIX. cikkelye határozza meg:

„(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.”

Az állam által biztosított szociális jogok az általános emberi jogok részét képezik. Az azonban, hogy a szociális jogokat, és az ezekhez kapcsolódó ellátásokat az adott ország milyen mértékben biztosítja lakói számára, jelentősen függ annak gazdasági mutatóitól, fejlettségétől.

Az állam szociális kötelezettségével kapcsolatos feladatokat a **szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény** (továbbiakban: Szt.) foglalja rendszerbe. A jogszabály meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv (továbbiakban: Gyvt.) határozza meg a gyermekekkel kapcsolatos pénzbeli és természetbeni ellátások rendszerét.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény III. fejezete taglalja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési területeit. A törvény kiemelten foglalkozik a szociális biztonsággal összefüggésben a diszkrimináció tilalmával. Az egyenlő bánásmód szociális védelemre vonatkozó szabályozásának alapjait elsősorban az Európai Unió idevonatkozó irányelvei képezik. A rendelkezés célja, hogy a kötelező szociális biztonsági rendszerek által fedezett kockázatok – pl.: *betegség, anyaság, rokkantság, halál, munkanélküliség stb.* – valamint a szociális biztonsági rendszereket kiegészítő szociális segélyezés keretében nyújtott ellátások igénylése és folyósítása során sikerüljön érvényre juttatni az egyenlő bánásmód elvét.

Az Ebktv. úgy rendelkezik, hogy az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a szociális és gyermekvédelmi pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és folyósítása (biztosítása) során szektor semlegesen, függetlenül annak kötelező voltától vagy önkéntességétől.

A szociális ellátórendszer működésének és lefedettségének vizsgálata kiemelt szempontot jelent. Az Esélyegyenlőségi Program célja volt egy olyan program elkészítése, amely az alap és szakosított ellátások területén az intézmények szakmai feladatellátását biztosítja a törvényi előírásoknak megfelelően, igazodva az ellátási igényekhez és a település lakosság számához.

Az Szt. és a Gyvt. értelmében a lakosság szociális ellátásának biztosítása az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata. A lakosság szociális ellátásának a garanciáit az önkormányzatok részéről a törvényben foglalt biztosítékok tartalmazzák, melyek megtalálhatók az általános eljárási rendelkezésekben, a szociális alapellátás meghatározásában, tartalmában, a nevesített és felsorolt szociális szolgáltatásokban, valamint a személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervek és a feladatellátáshoz lehívható normatívák meghatározásában.

A XV. KERÜLETI LAKOSSÁG SZÁMÁRA IGÉNYBEVEHETŐ PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért viselt felelősségen túl – az állam központi szervei és a helyi önkormányzatok feladata.

A Szolgáltatástervezési Konceptió előző felülvizsgálata óta többször módosult a jogi környezet. Változott sok ellátás elnevezése, tartalmuk, igénybevételüknek módjai. A hatáskörök megoszlanak a járási hivatal (Kormányhivatal) és az önkormányzat között.

Szociális rászorultságtól függő pénzbeli rendszeres ellátások

(Kormányhivatal által megállapított támogatások)

- Időskorúak járadéka
- Foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
- Ápolási díj (*alanyi*)

- Kiemelt ápolási díj
- Emelt összegű ápolási díj
- Közgyógyellátás

**Szociális rászorultságtól függő eseti és rendszeres pénzbeli ellátások
(Önkormányzat állapítja meg)**

- „Palota” rendkívüli települési támogatás
- „Palota” temetési támogatás

Természetben nyújtott szociális ellátások

1. Köztemetés
2. „Palota” gyógyszer-támogatás
3. „Palota” adósságcsökkentési támogatás
4. „Palota” lakhatási támogatás (2015.03.01-től a normatív lakásfenntartási támogatás helyébe lépett települési támogatás formájában)

Gyermekvédelmi ellátások (a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. alapján)

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (2013.04.01-től pénzbeli ellátás, igénybevétele gyakorlatilag megszűnt)
- „Palota” rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Egyéb önként vállalt ellátások

(Az Szt. 26. §-a szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére - a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint - más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.)

- Helyi támogatás
- Újszülöttek támogatása
- Oltási támogatás (2015.03.01-től kibővült a születési támogatás)
- „Palota” gyógyászati segédeszköz támogatás
- „Palota” karácsonyi támogatás
- „Palota” iskolakezdési támogatás
- Gyermekélelmezés támogatása (a 1997. évi XXXI. törvény 148. §-ban előírt normatív támogatásokon felül)
- Szépkorúak köszöntése
- Utalványok (étkezési utalvány)
- Közösségi étkezés a Pajtás étteremben

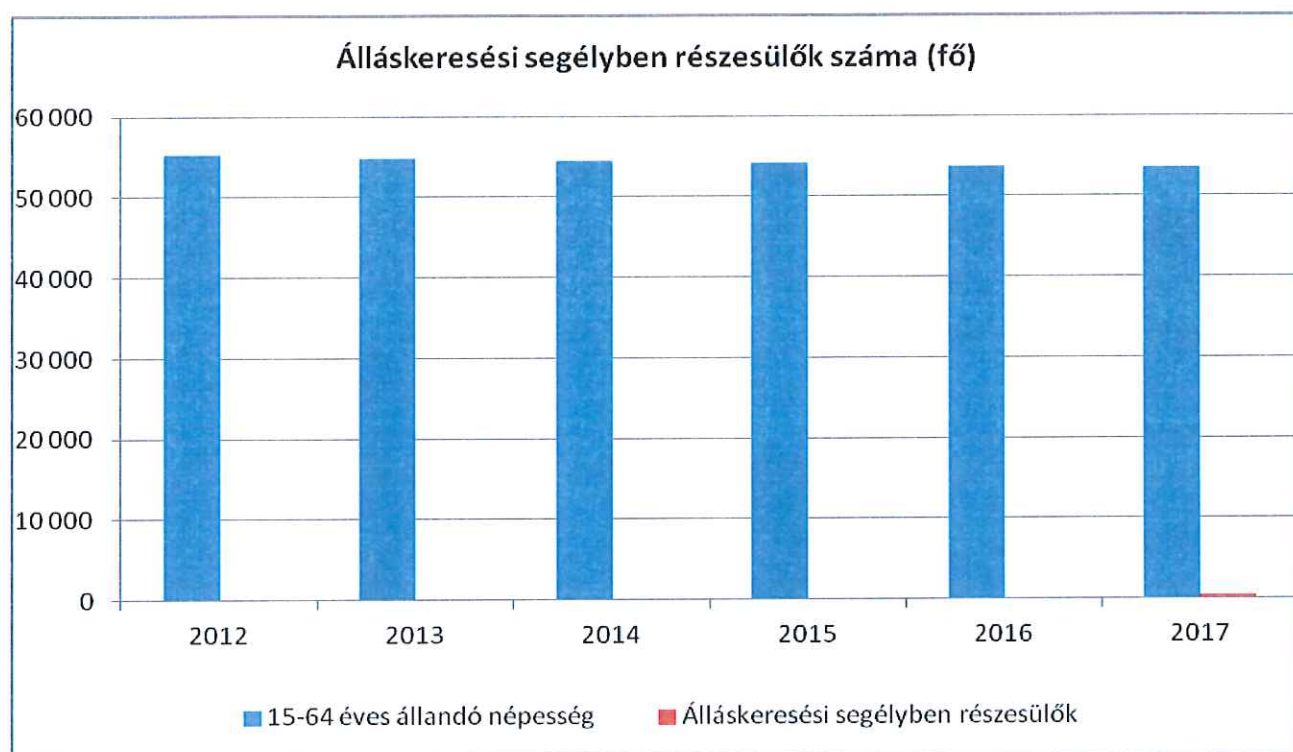
A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. március 1-től jelentős mértékben átalakult. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek. A helyi önkormányzatok felelőssége növekszik a helyi közösség szociális biztonságának erősítésében, a szociális segélyek biztosításában.

Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2012	55 184	55	0,1%
2013	54 750	97	0,2%
2014	54 456	140	0,3%
2015	54 188	156	0,3%
2016	53 657	153	0,3%
2017	53 507	406	0,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

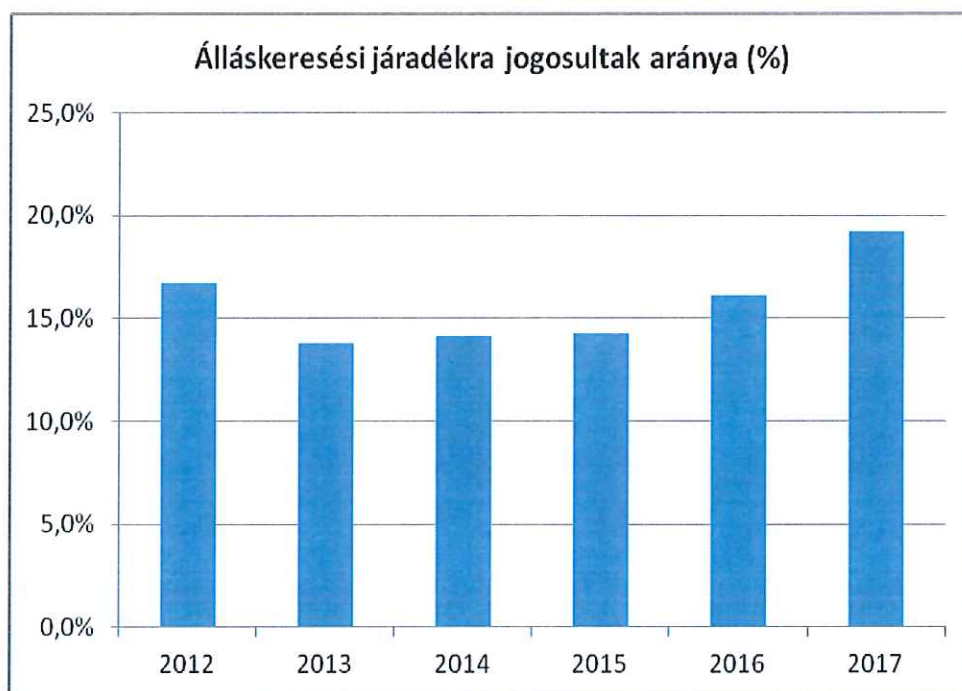
2011 január 1-től bérpótló juttatásra (BJP), illetve 2011 szeptember 1-től foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT) jogosult, aki korábban rendelkezésre állási támogatásban (RÁT) részesült, ám a jogosultságot évente felül kell vizsgálni. 2012-től csak annak lehetett folyósítani az ellátás, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy a munkaerőpiacon. Amennyiben a feltételeknek nem tud eleget tenni, mert számára nem tudtak közfoglalkoztatás körébe tartozó munkát felajánlani, illetve a 30 nap munkavégzést egyéb módon sem tudta teljesíteni, akkor a 30 nap számításánál az általa teljesített közérdekű önkéntes tevékenység időtartamát is figyelembe kell venni. A bérpótló juttatásban részesülő a munkaügyi szervezettel nyilvántartott álláskeresőként köteles együttműködni. Január elsejétől közfoglalkoztatásban csak a kirendeltség által közvetített álláskeresők, elsősorban bérpótló juttatásra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevételével kötelesek elfogadni, emellett az önkormányzat rendeletben előírhatja jogosultsági feltételként, hogy a juttatásban részesülő a lakókörnyezetét tartsa rendben. A BJP/FHT összege a mindenkori öregségi minimálnyugdíjhoz igazítva, több mint négy évig változatlanul 28 500 forint volt, majd ez lecsökkent 22.500 forintra.

Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2012	2 431	406	16,7%
2013	2 446	338	13,8%
2014	1 950	276	14,2%
2015	1 732	247	14,3%
2016	1 383	223	16,1%
2017	1 136	218	19,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek számának csökkenésével folyamatosan csökken az álláskeresési járadékra jogosultak száma. Ugyanakkor arányuk emelkedik. (A járadékot a Kormányhivatal állapítja meg.)

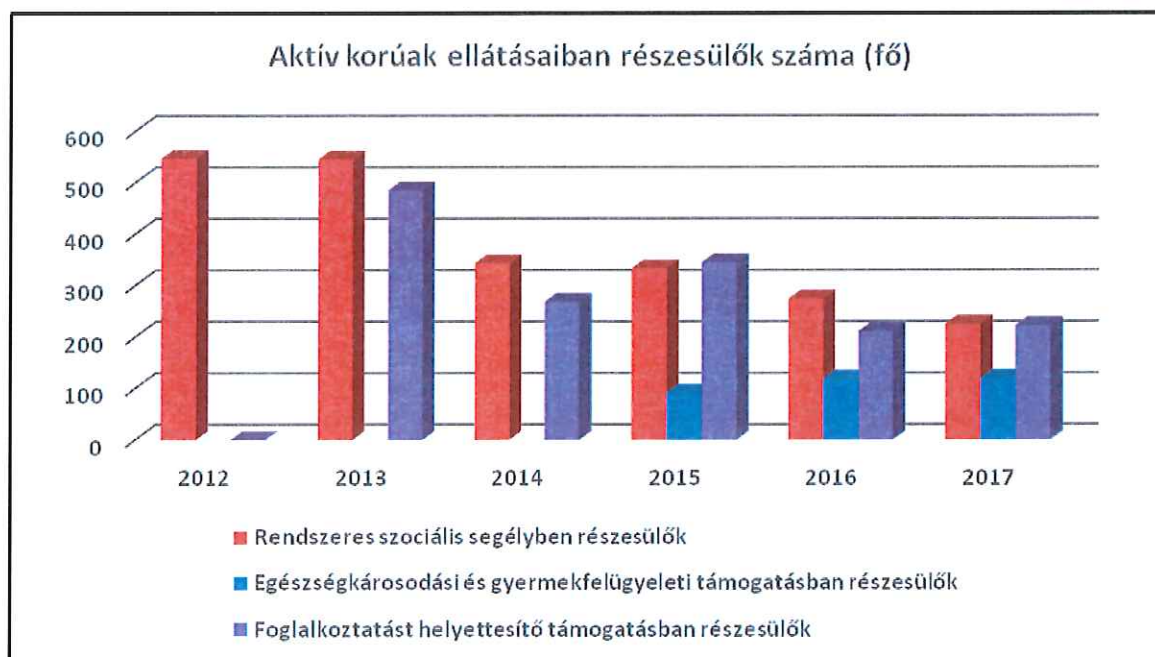

Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) - TS 1401 (2015. február 28-tól az ellátás megszűnik, vagy külön válik EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. márc. 1-től érvényes módszertan szerint (TS 5401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 01-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
	Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2012	547		0,99%	n.a.	#ÉRTÉK!
2013	545		1,00%	485	19,83%
2014	343		0,63%	268	13,74%
2015	333	91	0,61%	345	19,92%
2016	274	118	0,51%	211	15,26%
2017	225	119	0,42%	222	19,54%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az időskorúak járadéka a jövedelemmel nem, vagy alacsony összegű nyugdíjjal rendelkezők szociális biztonságát hivatott szolgálni. A törvény az időskorúak körében is a legrosszabb szociális helyzetben lévők, az egyedülálló idősök életkörülményeinek javítását helyezi előtérbe. **2013. január 1-jétől a járási hivatalok által ellátott feladat az időskorúak járadékának megállapítása.**

Időskorúak járadékában részesülők száma életkor szerint (év/december 31. napján)

év	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nyugdíjkorhatárt betöltött, nem egyedülálló (fő)	5	6	6	5	5	na.
75 évesnél fiatalabb egyedülálló	6	6	7	14	13	na.
75 évet betöltött nem egyedülálló	3	4	4	2	1	na.

Időskorúak járadékában részesülők éves átlaga, támogatás összege (év/december 31. napján)

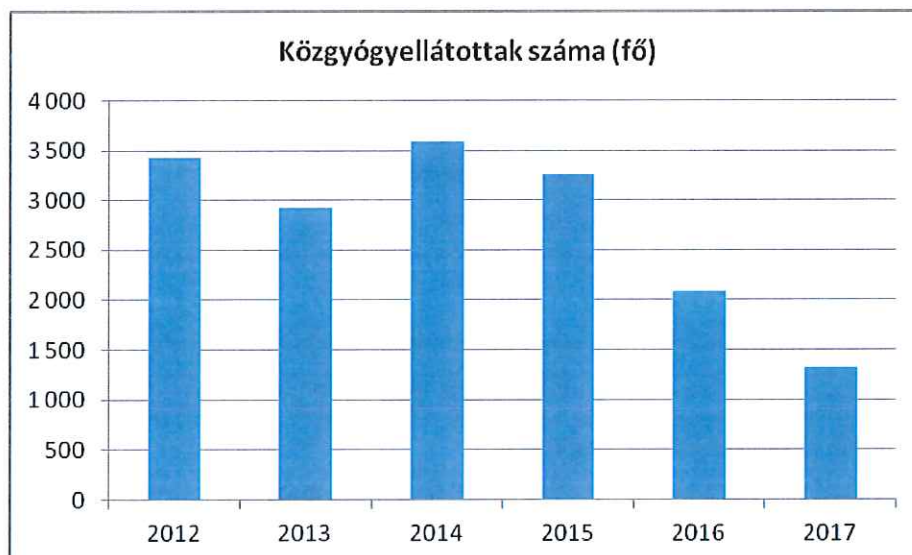
év	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ellátottak száma (fő)	14	16,33	17,34	20,58	18,58	na.
Támogatási összeg (eFt)	3 912	5.072	5 746	6 716	6 128	na.

Az időskorúak járadékában részesülők száma az elmúlt években szignifikánsan nem emelkedett, ami azt jelenti, hogy kerületünkben élő nyugdíjas korú lakosság szinte mindegyike rendelkezik nyugdíjjal vagy egyéb jövedelemmel.

Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	3 424
2013	2 919
2014	3 591
2015	3 254
2016	2 089
2017	1 325

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Kormányhivatal

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

Közgyógyellátás három jogcímen állapítható meg: 1) alanyi, 2) normatív, 3) méltányossági, (a méltányossági jogosultságot a települési önkormányzat állapítja meg helyi rendelete alapján).

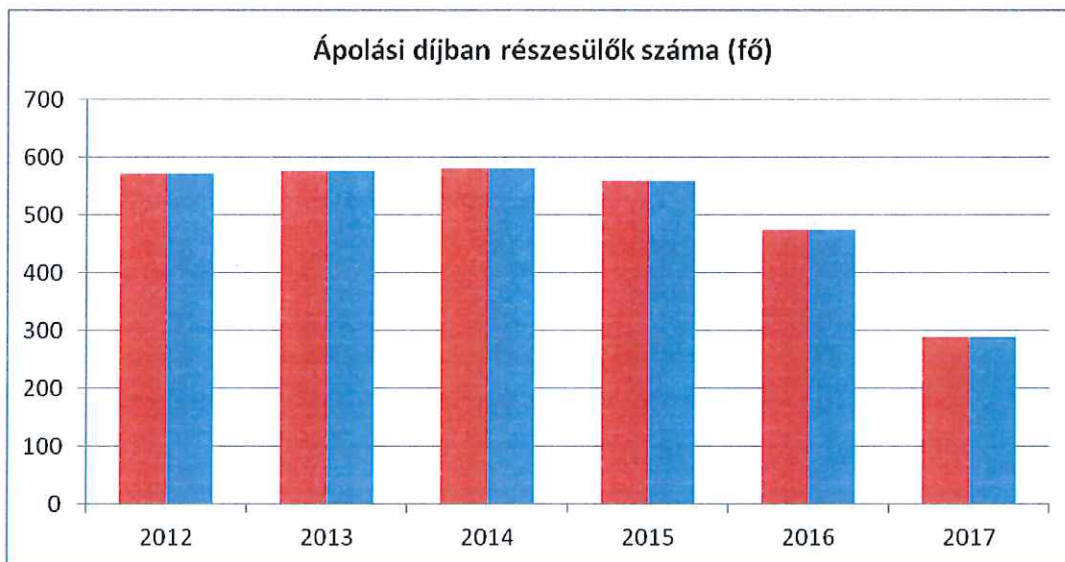
Az alanyi jogcímen biztosított közgyógyellátás jövedelmi helyzettől és a havi rendszeres gyógyító ellátás költségétől független. A normatív jogcímen megállapított közgyógyellátás jövedelmi helyzettől és a havi rendszeres gyógyító ellátás költségétől függő ellátás.

A **járási hivatal** alanyi és normatív jogcímen közgyógyellátásra való jogosultságot állapít meg.

Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5901)	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5902)	Összesen
2012	257	315	572
2013	244	331	575
2014	237	343	580
2015	303	255	558
2016	295	178	473
2017	142	146	288

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Kormányhivatal

A méltányossági ápolási díj szabályait 2015. március 1-jétől hatályon kívül helyezték az önkormányzatok vonatkozásában.

A 2015. március 1-jét megelőzően megállapított ellátások az önkormányzat mérlegelésétől függően biztosíthatók 2015. március 1-jét követően, települési támogatás formájában. Az önkormányzatok a települési támogatás keretében ellátást biztosíthatnak a 18. életévét betöltött tartósan beteg személy ápolását, gondozását végző hozzátartozók részére.

A megszűnő méltányos ápolási díj helyébe a XV. kerületi Önkormányzat a települési támogatások keretén belül Palota ápolási támogatás megállapítását tette lehetővé, azonban kikötés lett, hogy munkaviszonyból származó jövedelemmel nem rendelkezhet az ápolást végző.

2013. január 1-jét követően a járási hivatal állapítja meg az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot.

A **járási hivatal** az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát,

- a) akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 120%-át,
- b) aki egyedülélő és jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át nem haladja meg, és családjának vagyona nincs.

A szociális rászorultság igazolásáról hatósági bizonyítványt állítanak ki. A bizonyítvány hatályossága 1 év. A bizonyítvány birtokában járulékfizetés nélkül lehet igénybe venni az egészségügyi szolgáltatást.

Az elmúlt években jelentősen megemelkedett a jogosultak száma, melynek oka egyrészt, az emelkedő munkanélküliek száma, másrészt az, hogy kerületünkben a TB jogszabályok betartását szigorúbban ellenőrzik az egészségügyi szolgáltatók.

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságban részesülők száma

Eü. szolgáltatásra való jogosultság	2012	2013	2014	2015*	2016*	2017
Ellátottak száma (fő)	417	573	529	624	613	na.
Összesen (eFt)	-	-	-	-	-	-

Forrás: XV. ker. Kormányhivatal*

6.5 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága (General Comment No. 4, the UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights) 1991-ben egy indoklást adott ki, melyben értelmezte a megfelelő lakás fogalmát, amely bármely ország lakáspolitikájának kiinduló pontja kell, hogy legyen. Ez a következő elemeket tartalmazta:

1. a lakhatás jogi biztonsága, azaz védelem az erőszakos kilakoltatás ellen;
  2. alapszolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés (ivóvíz, energia, szennyvízcsatorna, fűtés, világítás, stb.);
  3. megfizethetőség (a lakhatással kapcsolatos költségeknek olyan szinten kell lennie, hogy más alapvető szükséglet kielégítését vagy megszerzését ne veszélyeztesse);
  4. lakás alapvető minőségi és mennyiségi elemei (alapterület, fűtés, stb.);
  5. biztosítani kell az elesett csoportok lakáshasználatának lehetőségét (idősek, gyerekek, mozgáskorlátozottak, halálos betegek, HIV fertőzöttek, természeti katasztrófák áldozatai, stb.);
  6. elhelyezkedés (a megfelelő lakásnak olyan helyen kell lennie, amely lehetővé teszi a munkába járást, valamint egészségügyi szolgáltatás, iskola, és egyéb szociális szolgáltatások igénybe vételét);
  7. kulturális megfelelés (a lakás megépítési módjának és az építéshez használt anyagoknak alkalmasnak kell lennie a kulturális identitás és különbözőség kifejezésére).
- Az ezen tényezőknek meg nem felelő lakásokat tekintjük elégtelen lakhatási feltételeknek.

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.²⁷

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt.

²⁷ Éves jelentés a lakhatási szegregációról, 2011. Habitat for Humanity Magyarország, 2012. június

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), annak is a „SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG” fejezetének VI. és XXII. cikkelye szerint:

„ Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„ Az állam jogi védelemben részesíti az otthonát. Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.”

„ Az emberhez méltó lakhatás feltételeinek megteremtését, továbbá a közterület közcélú használatának védelmét az állam és a helyi önkormányzatok azzal is segítik, hogy töreksszenek valamennyi hajlék nélkül élő személyre szállást biztosítani.”

6.5.1 A lakhatás esélyegyenlősége

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény III. fejezete taglalja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési területei között a lakhatást. A törvény 26. § (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint, ha egyes személyeket:

a) közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtanak a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatban,

b) hátrányos helyzetbe hozzák az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése, vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során.

(2) A használatbavételi és egyéb építési hatósági engedély kiadásának megtagadása, illetve feltételhez kötése sem közvetlenül, sem közvetve nem alapulhat a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokon.

(3) A lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek.

(Az Ebkvtv. tiltja a lakáshoz jutási feltételek olyan módon való meghatározását, ami alapján egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok egy adott településen vagy településrészen belül mesterségesen elkülönülnek. Ezt elsősorban a település drágábban és olcsóbban értékesíthető telkekre, ingatlanokra történő felosztásával, kettéosztásával lehet megvalósítani. A törvényi tilalom része, hogy a mesterséges elkülönülés a csoport tagjainak szándékán kívül valósuljon meg, azaz abban az esetben, ha egyes személyek vagy e személyek csoportja önként, kényszer nélkül kíván a település egy különálló részén élni anélkül, hogy ez a helyzet bizonyos lakáshoz jutási feltételek diszkriminatív meghatározásán alapult volna, az nem minősíthető az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének.)

Helyzetelemzés

A XV. kerületi Önkormányzat lakhatási ellátási kötelezettségének különösen:

- 1998. évi XXVI. törvény a közhasználatú épületek akadálymentesítési kötelezettségéről
- 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

Továbbá:

- Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 33/2013. (IX.30.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól
- a Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének:
  - 42/2003. (XI.28.)²⁸ ök. rendelete az önkormányzat tulajdonában álló bérlakások lakbér megállapításának elveiről és mértékéről

²⁸ Elfogadta a Képviselő-testület 2003. november 26-i ülése, hatályos 2003. december 1-től.

- 30/2000. (VI. 26.)²⁹ ök. rendelete az egyes közszolgáltatási díjaknak a lakások és nem lakáscéljára szolgáló helyiségek bérlőire való áthárításáról,
- 2/1998. (I. 21.) ök. rendelete³⁰ a Budapest Főváros XV. ker. Önkormányzat tulajdonában álló Nyugdíjasházában lévő lakások bérbeadásának feltételeiről
- 17/2004. (IV.1.) ök. rendelete³¹ a XV. kerület Önkormányzatának tulajdonában lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek elidegenítésének szabályairól
- 26/2003. (VI.30.)³² ök. rendelete a lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának feltételeiről szóló rendeletekkel tesz eleget.

A lakhatás mindenekelőtt olyan alapvető jog...

...amely a többi alapvető jog és a méltó élet feltétele. Elismeri az Emberi Jogok Chartája és az Európa Tanács Átdolgozott Európai Szociális Chartája, továbbá igen sok európai állam alkotmánya. Ahhoz, hogy az egyén képes legyen beilleszkedni a társadalomba és felépíteni az életét, létfontosságú, hogy fedél legyen a feje felett. A lakosság elöregedése, a – *kellő források híján a szülői házban maradó* – fiatal nemzedékek elszegényedése, a fogyatékkal élők megfelelő lakáshoz jutása mind figyelembe veendő szempont.

A lakás otthont, védettséget, biztonságot, intim szférát jelent, lehetőséget a visszavonulásra, a bensőséges élet megővésére, alkalmas helyet, ahol az ember önmaga lehet, nem kell szerepet játszania.

Lakásállomány a XV. kerületben

A XV. kerületben - 2011. évi népszámlálási adatok alapján összesen 34.222 db **lakott** lakás volt. Ebből 2006-2011 évek között 622 épült. A legtöbb lakás, 9. 296 db, 60 - 79 m² közötti alapterületű. Újpalotán a lakások átlagos alapterülete 51 m². Rákospalotán és Pestújhelyen összesen 3.336 db 100 m² feletti lakás található. A lakások döntő többsége természetes személyek tulajdonában van. **A teljes lakásállomány 5,67 %-a önkormányzat tulajdonú.**

A XV. kerületi lakások 99,87 % hálózati vízvezetékkel, 97,82 % közcsatornával ellátott. 2011-ben a kerület teljes lakásállományának 84,34 %-a volt összkomfortos - ez az arány Újpalotán 94,9% volt. A lakásállományból 16.321 távfűtéses, azaz a kerületi lakások 47,69 %-a fűtéséhez szükséges energia a hőközpontból érkezik. Az adatok azt mutatják, hogy a kerületi közműellátottság nagyon jó. Ez nemcsak az esélyegyenlőség szempontjából fontos tényező, hanem a kerület egyik versenyképességi mutatója is, amely meghatározza a minőséget is, és egyben a felelős gondolkodást³³:

A kerület lakásainak közel 60 %-a lakótelepi – ami a Főváros egészére vonatkoztatva mintegy 35 %. Ez a jellemző alapvetően meghatározza a lakosság összetételét és szociális problémáit, az épület-állománnyal kapcsolatos önkormányzati tennivalókat – valamint a tulajdonban maradt lakás-portfólió lehetőségeit, problémáit is.

²⁹ Elfogadta a Képviselő-testület 2000. június 21-i ülése, hatályos 2000. július 1-től.

³⁰ Elfogadta a Képviselő-testület 1998. január 21. -i ülése, hatályos 1998. január 21-től.

³¹ Elfogadta a Képviselő-testület 2004. március 31-i ülése, hatályos 2004. április 1-jétől.

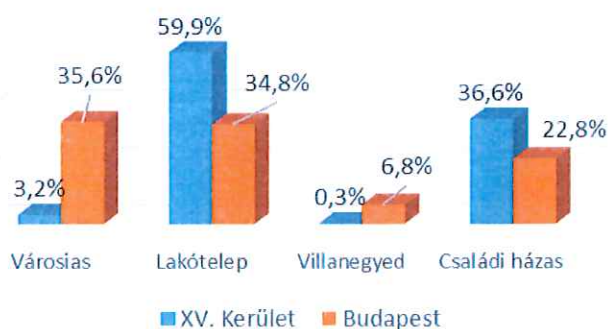
³² Elfogadta a Képviselő-testület 2003. június 25-i ülése, hatályos 2003. július 1-től.

³³ A települési esélyegyenlőségi program elkészítése során figyelmet kell fordítani olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket. A fenntartható városfejlesztés a **mindenki számára elérhető életminőséget** tartja alapvetőnek; a kerület lakhatóságát, „elérhetőségét”, nem csak gazdasági célokat. A fő cél, a tartós jólét eléréséhez versenyképesség csak eszköz, amelynek javításában a helyi önkormányzatnak kulcsszerepe van.

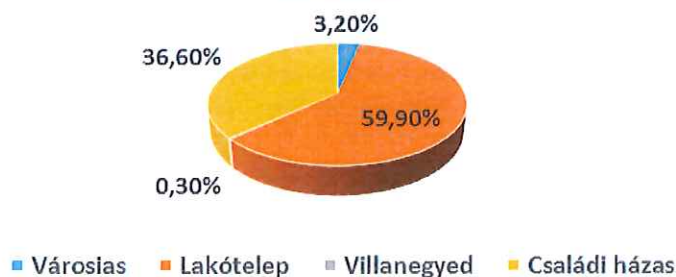
Jelentősen különbözik a lakásállomány a fővárosítól az épületek „övezeti” jellegében is, hiszen a lakások döntő többségét a „lakótelepi” és a „családi ház” jellegű lakások teszik ki.

A lakások övezeti megoszlása

Forrás: Lakásgazdálkodási koncepció 2016

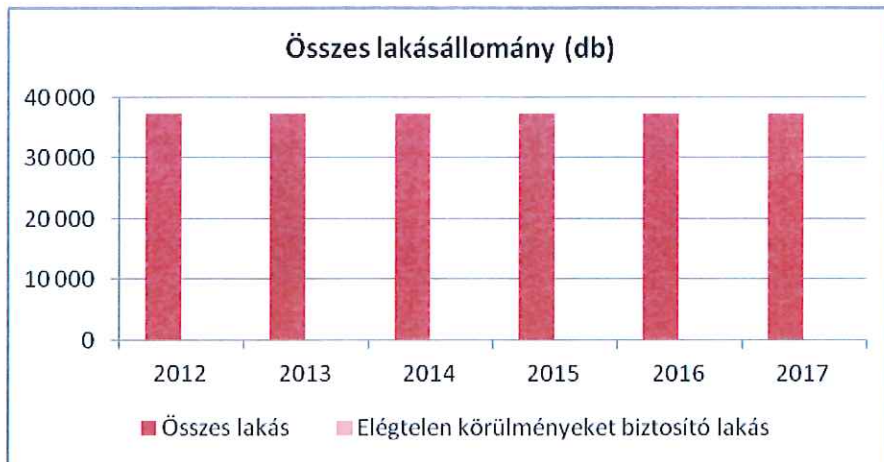
A lakások övezet szerinti megoszlása a XV. kerületben

Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülmények biztosító lakások szám
2012	37 240	n.a.	2146	41	n.a.	n.a.	0	0
2013	37 250	n.a.	2145	41	1340	n.a.	0	0
2014	37 262	n.a.	2126	15	941	n.a.	0	0
2015	37 266	n.a.	2126	n.a.	n.a.	n.a.	0	0
2016	37 300	n.a.	2056	55	684	n.a.	0	0
2017	37 315	n.a.	1994	32	413	n.a.	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Palota Holding

A táblázatból jól kitűnik, hogy a kerületi lakásállomány száma az elmúlt években alig emelkedett, amely azt jelenti, hogy kerületünkben nem történtek nagyszámú építkezések, nem épültek számottevően új lakások. Ennek következtében nem költöztek településünkre fiatal családok, nem emelkedett az állandó lakosaink száma. Ez hatással van az intézményeinkbe járó gyermekek számának csökkenésére és kerület elöregedésére.

Palota Holding Ingatlan- és Vagyonkezelő Zrt.

Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testülete gazdasági társaságon keresztül végzi az önkormányzati tulajdonú ingatlanjainak a kezelését a **Palota Holding Ingatlan- és Vagyonkezelő Zrt.** {Cím: 1156 Budapest, Száraznád u. 4-6. Web: www.palotah.hu} látja el.

A Társaság fő tevékenységi köre: ingatlan- és vagyonkezelés. A Társaság 1992. január 1-jétől kezeli az önkormányzati lakásokat és nem-lakás bérleményeket. Az önkormányzati költségvetés előirányzata alapján a Palota Holding Zrt. a kezelésében lévő ingatlanokon felújítási és karbantartási tevékenységet lát el. Ennek keretén belül elvégzi az épületek tető-felújítását, csatorna- és vízbekötését, elektromos fővezetékek cseréjét, kémények átépítését, lakások teljes körű felújítását, fűtőkorszerűsítését.

A bérbe adott önkormányzati lakásállomány a XV. kerületen belüli megoszlása, komfortfokozat szerinti részletezésben (2016. év)

(db)

	összkomfortos		komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	Összesen	
	energ. korsz.	e. k. nélküli				db	%
Újpalota	566	707	0	0	0	1273	70
Rákospalota	0	20	344	63	120	547	30
Pestújhely							
Összesen:	566	727	344	63	120	1820	100

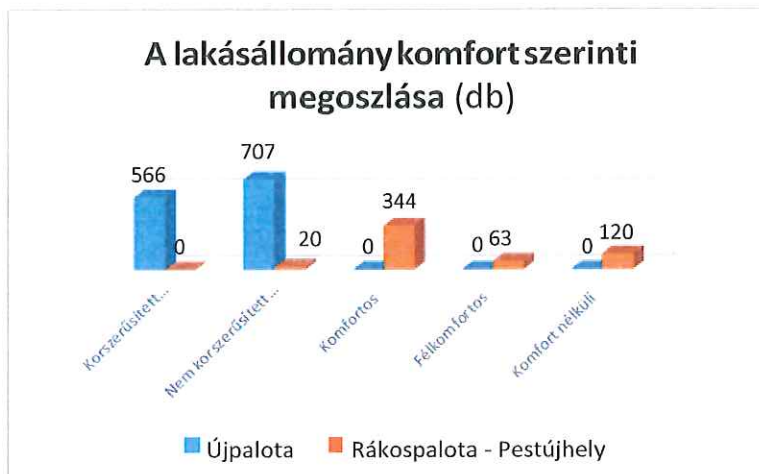

A lakások 70 %-a Újpalotán, 30 Rákospalotán és Pestújhelyen található.

A grafikon egyértelműen mutatja, hogy míg Újpalotán a dominánsan lakótelepi épületekben lévő lakások összkomfortosak, a Rákospalotán és Pestújhelyen lévő, nem lakótelepi, hagyományos szerkezetű lakások többségükben komfortosak – 62,9 % –, illetve komfort nélküliek – 21,9 %.

A panellakások 44,5 %-a felújított – itt a továbbiak felújítása lehet a cél, míg a

hagyományos épületeknél a felújítás, a komfort nélküliek komfort emelése, vagy szanálása a hosszú távú feladat.

Az önkormányzat a kerületben található lakott lakások fenntartási költségeihez a felgyülemlett szolgáltatói díjtarozások törlesztéséhez többféle módon nyújt támogatást:

- Lakásfenntartási támogatás
- Lakásépítés, vásárlás, korszerűsítés támogatása
- Adósságcsökkentési támogatás

A XV. kerületben 1995-2005 közötti tíz évben folyt viszonylag jelentős mértékben lakásprivatizáció. Az is a privatizáció egyik mellékhatása, hogy az önkormányzatnak maradt a sok rosszabb minőségű lakás. Viszonylag magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. A lakótelepi körzetekben és a kertvárosban egyaránt elindult a lesüllyedés, ennek következménye a lakások, ingatlanok elértéktelenedése, a deviancia megjelenése. Ezt a folyamatot erősítheti egy rossz lakás- és vagyonpolitika. Ez a negatív tendencia a lakótelepen erősebb, mint a kertvárosokban. Bár a gazdasági válságot követően az elmúlt években gyökeresen megváltozott a tendencia, ami a lakásárakat illeti.

Az önkormányzatnak számos olyan ingatlana van, amit lakás- illetve bérlakás-építési programba be lehetne vonni. Erre vonatkozó sikeres kezdeményezés az elmúlt 20 évben nem volt. A bérlakás programban eredmény nem született.

A Budapest Főváros XV. ker. Rákospalota, Pestújhely Önkormányzatának Lakásgazdálkodási lakáspolitikai koncepciója „ **A lakhatás esélyeinek megteremtése a XV. kerületben 2016-2025**” részletesen elemzi a jelenlegi lakáshelyzetet a XV. kerületben, valamint a koncepcióban meghatározott kitzűzhető célokat és alapelveket. Az Önkormányzat a Lakáspolitikai koncepció megalkotásával egyensúlyt kíván teremteni szociális és gazdálkodási kötelezettségei között. A lakáspolitikai átfogó célja, hogy a kettős elvárásrendszerben meghatározza azokat az alapelveket, szabályokat, amelyek az Önkormányzat napi feladatainak kezelésében– gyakorlatában – és a döntések meghozatalában is útmutatást adnak.

A kerületben az önkormányzati bérlakások száma jelenleg **1985 db, amelyből 1 746 db lakott lakás.**

A bérlébe adott önkormányzati lakás-állomány kerületen belüli megoszlása bérléti díj kategóriák szerinti részletezésben (db)

szociális	költségtelví	piaci	összesen
479	978	289	1746

Összesítő az üresen álló önkormányzati bérlakások megoszlásáról 2018. szeptemberében					
I. Üres, helyreállítás, felújítás után bérbe adható önkormányzati lakások					
összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	szükséglakás	összesen
5	7	0	0	0	12
II. Kiadás alatt lévő lakások					25
III. VEKOP					28
IV. Csatolásra, cserére, végrehajtás utáni beköltözésre javasolt					16
V. Üresen álló idegen rendelkezési jogú lakások:					8
VI. 2018. évi költségelví pályázatra kijelölt lakások:					5
VII. Elidegenítésre javasolt, üres lakások:					19
VIII. Kerületi rendelkezésű, Nyugdíjas Házban lévő üres lakások:					4
IX. Fővárosi rendelkezésű, Nyugdíjas Házban lévő üres lakások:					0
X. Vezetői döntést igénylő, 100 %-os önkormányzati épületben lévő üres lakások:					7
XI. Kiürítés alatt lévő ingatlanban lévő üres lakások:					21
XII. Bontásra kijelölt lakások:					16
I. - XII. mindösszesen:					161

Forrás: helyi adatgyűjtés

A Kerület lakásainak közel 60%-a lakótelepi – ami a Főváros egészére vonatkoztatva mintegy 35%. Ez a jellemző alapvetően meghatározza a lakosság összetételét és szociális problémáit, az épületállománnyal kapcsolatos önkormányzati tennivalókat – valamint a tulajdonban maradt lakás-portfólió lehetőségeit, problémáit is.

Az önkormányzat a lakhatáshoz jutás érdekében minden évben, több alkalommal (általában két alkalom) pályázatot ír ki önkormányzati bérlemények igénybevételéhez, amely lehet piaci és szociális alapú, illetve költségelví.

Bérlakás pályázatok fő/év

Szociális	2015	2016	2017
pályázók száma	160	86	87
nyertesek száma	6	6	8
Költségelví			
pályázók száma	215	23	0
nyertesek száma	15	8	0
Piaci			
pályázók száma	58	222	0
nyertesek száma	9	10	0

Tény, hogy a XV. kerületben szegregátum nincs.

Azonban a probléma felismerése az esélyegyenlőség szempontjából igen fontos, mert egyenes következményként alakulhatnak ki a szegregátumok,³⁴ szegregálódó területek és ez igen súlyos gondot jelenthetne a kerületben:

- Az egyes szegregátumok infrastrukturális ellátásában nagy gondot okoz a lakások állapota, komfortfokozata. A sok helyütt erősen leromlott állapotú épületek komfortfoka igen alacsony szintű, ezért ezek felújítása, színvonaluk emelése
- az egyik megoldás, hogy az ottani lakosok méltó életkörülmények között tudjanak élni a későbbiekben,
- másfelől pedig egyes esetekben megoldást jelenthet ezen épületek teljes elbontása, az ott lakók elköltöztetése a kerület más helyszíneire úgy, hogy ott ne alkossanak szegregátumot a későbbiekben.

2016 márciusában a Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkársága által kiírásra került a VEKOP-6.2.1-15 „A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten” c. pályázati felhívás. A kiíró szándékai szerint integrált szociális jellegű rehabilitációt azokban a városrészekben kell megvalósítani, ahol a kedvezőtlen demográfiai helyzet, az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküliség magas szintje, az alacsony társadalmi státusz és az erősen leromlott környezet ezt indokolja. A pályázati felhívás alapján alapvetően 2 tevékenységcsoport támogatható: lakófunkciót erősítő tevékenységek, közösségi és szociális funkciót szolgáló (szoft) típusú tevékenységek.

Önkormányzatunk nyert a pályázaton és az ún. akcióterületet jelölt ki a fejlesztésre a Pázmány Péter u.-Wisocky u.- Rákos út és Illyés Gy.u. által határolt területen.

Összegzés

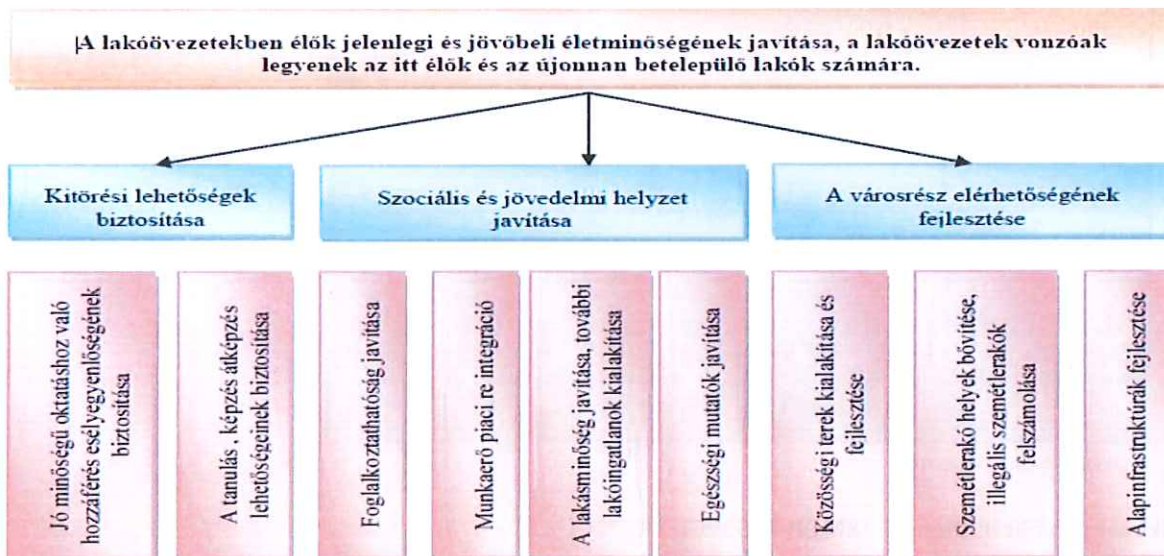
- Országos tendencia, hogy a népesség számának és a háztartások nagyságának csökkenése mellett, nő a háztartások és ezen belül is az egyszemélyes háztartások száma. A XV. kerületre vonatkozóan ugyan részletes adatok nem állnak rendelkezésünkre, de nincs okunk feltételezni, hogy a tendenciák itt lényegesen mást mutatnának.
- A háztartások számának növekedését nem követi a lakásépítés. A lakások pótlásáról, építéséről az önkormányzat szeretne, de egyelőre nem tud gondoskodni.
- Városképi szempontból a területen három különböző arculatú, karakterű egységet lehet megkülönböztetni. Városképileg a legmeghatározóbb terület az Újpalota lakótelep a tízemeletes panel lakóépületeivel. A kerületrészekre külön városrészi célok is vonatkoznak, melyek az egyes városrészek fejlődési irányait határozzák meg, ugyanakkor ezek a városrészi célok is a jövőképből és az átfogó célban meghatározott elképzeléseket támasztják alá. Az egyes kerületrészeknek önállóan megfogalmazott céljai biztosíthatják azt, hogy a területi adottságoknak megfelelő célzott fejlesztések valósuljanak meg az egyes városrészekben.
- Évente átlagban a gyakorlat szerint egy, esetleg két bérleményt egyedül élő, hosszabb kerületi kötődésű idősebb vagy idős lakásra várónak ítélnék meg.
- Fokozottan odafigyelnek az állami gondoskodásból kikerültek, a fogyatékkal élők körére. Évente átlagban két lakást, a gyermekeket egyedül nevelő szülőknek juttatnak.
- A gyakorlat szerint a szociális alapú bérlemények többségét a több gyermeket nevelő, szerény anyagi körülmények közt élő roma nemzetiségű kerületi lakosok kapják.
- Az időskorúakat - *ápolási, gondozási igényükre is figyelemmel* - igyekeznek minél tovább "megtartani" bérleményükben. Ennek érdekében támogatják, hogy az egyedül élők életjáradéki szerződést kössenek.
- A tulajdonnal vagy bérleménnyel rendelkezőket széles körben támogatják annak érdekében, hogy a fenntartási költségeket ki tudják fizetni, a lakást meg tudják őrizni, azt korszerűsíteni, komfortosítani tudják.

³⁴

Mivel ez rendkívül összefüggő folyamat a szociális helyzettel, így további információ található a szegregátumokról a „Szociális helyzet” fejezetben! A visszaküldött kérdőívekben, táblázatokban, illetve interjúkérdésekben nem jeleztek a szegregátumot a kerületben, de a veszély az fenyegethet.

- Az önkormányzat tulajdonának védelme, a használat és működtetés folyamatában a vagyon értékének megőrzése és gyarapítása, valamint az önkormányzat közfeladatainak ellátásához rendelt vagyon eredményes és hatékony működtetése érdekében az önkormányzat szabályozta és szabályozza tulajdonosi jogosítványait, amely szerint a tulajdonosi jogok gyakorlója a vagyongazdálkodás során köteles érvényesíteni a vagyongazdálkodás irányelveit.
- Az önkormányzat 2015-2025 között évekre szólóan olyan Gazdasági- és Társadalom-, Környezet- és Területfejlesztési Programot fogadott el, amelyben a vagyongazdálkodási fő célkitűzésekkel hosszútávon próbálta biztosítani a vagyon megtartását:
  1. a lakásvagyon tisztítása, bontási program tervezése, végrehajtása;
  2. a műszaki állapotromlás megállítása ütemezett, tervszerű lakás-felújítási programmal,
  3. a lakbérrendszer és ezen belül a bérbeszámítás újragondolása;
- „Budapest Főváros XV. kerület hosszú távú Kerületfejlesztési Konceptiója” célkitűzéseket fogalmazott meg 2009-ben. A célok, amelyekkel azonosulni lehet:
  1. „magasabb komfortfokozatú bérlakás-állomány növelése,
  2. bérlakás-állomány csökkenésének megakadályozása azzal, hogy a magasabb komfortfokozatú lakásokat nem értékesíti az önkormányzat,
  3. a bevételek haladják meg a kiadásokat, a díjhátralékokat csökkenteni kell,
  4. támogatni kell a magántulajdonú lakások építését, vásárlását,
  5. meg kell vizsgálni a bérlakás-építés lehetőségét pályázatok, állami támogatások igénybevételeivel,
  6. felmérést kell készíteni a magasabb komfortfokozatú bérlakást igénylőkről,
  7. a lakásokat költség alapú bérlakásként kell bérbé adni,
  8. csökkenjen az önkormányzati tulajdonú bérlakások közüzemi díjhátraléka,
  9. érdekeltté kell tenni a bérlőket a fizetésre,
  10. gondoskodni kell a lakások felújításáról, emelni kell komfortfokozatukat és fűtés-korszerűsítéssel energia-takarékosabbá kell alakítani őket,
  11. a szükséglakásokat fel kell számolni, vételre kell a falszomszédnak felajánlani,
  12. ki kell dolgozni a lakásalap létrehozásának szabályait,
  13. a rendeltetésszerű használatot évente bérlemény ellenőrzéssel vizsgálni kell,
  14. meg kell határozni a megtartandó bérlakás-állomány körét, komfortfokozatonkénti bontásban,
  15. az életveszélyes lakásban lakókat haladéktalanul ki kell költöztetni,
  16. a magas komfortfokozatú, jó állapotban lévő lakásokat elsősorban piaci alapon kell értékesíteni,
  17. a szociális alapú bérlakások díját évente csak az infláció mértékével kell növelni.”
- Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzata 2018. szeptember 31-ei állapot szerint 1985 db önkormányzati tulajdonú lakással rendelkezik. A lakások kezelésére külön szervezet jött létre.
- Lakásvásárláshoz, lakás építéséhez kisebb mértékben tud támogatást biztosítani az önkormányzat.
- Az Önkormányzat, mint tulajdonos nem tud minőségi lakáscserét bonyolítani, mert ehhez megfelelő lakásalapja nincs.
- Az integráció célja: az esetleg szegregálódó területek infrastruktúrájának fejlesztése, a rossz minőségű lakásállomány felszámolásának, illetve a jobb minőségű lakások kialakításának, komfortosításának, korszerűsítésének elősegítése, melyen keresztül a kerületben élők lakhatási körülményei közelebb kerülnek a kerületi átlaghoz.

- Budapest XV. kerületi Önkormányzata az ún. **Zsókvár projekt** egy meghatározott terület rehabilitációját vette célba: (Új Magyarország Fejlesztési Terv KMOP-2007-5.1.1/A/C/2F-2f Integrált szociális városrehabilitáció)

1. épületek újulnak meg,
2. közterületek nyernek új arculatot,
3. Szociális Városközpont valósul meg,
4. zöldfelületeket alakítanak ki vagy frissítenek fel.

A pályázat több lépcsőben, több ütemben valósult meg³⁵.

- A projekt összköltsége: több mint 558 millió Ft, amelyhez az elnyert támogatás összege: **456 millió Ft.**
- Részletek:
  - XV. kerület **Zsókvár utca 2. sz. lakóépület** korszerűsítése, felújítása.
  - XV. kerület **Zsókvár utca 42-44. sz. alatti** – kerületi önkormányzati tulajdonú – **orvosi rendelő** épületének teljes korszerűsítése, felújítása.
  - XV. kerület **Zsókvár utca 2. és 44. számú** épületek mentén húzódó **szervízút és környezetének** felújítása. Az akcióterület zöldfelületeinek rendezése.
  - Ütemeken átívelő **szociális jellegű, közösségfejlesztő, munkaerőpiaci beilleszkedést segítő, képző és felzárkóztató programok**, imázsformáló beavatkozások.

Határidő: A kivitelezési munkák befejezési határideje az orvosi rendelő esetében 2011. szeptember 30., a többinél 2011. augusztus 31.-volt. **A projekt első üteme megvalósult.**

³⁵ Az Új Magyarország Fejlesztési Terv KMOP-2007-5.1.1/A/C/2F-2f Integrált szociális városrehabilitáció – Ipari technológiával épült lakótelepek rehabilitációja tárgyú pályázati felhívásra „Budapest XV. kerületben az ipari technológiával épült újpalotai lakótelep, Zsókvár utcai akcióterületén lakó- és középület felújítása, korszerűsítése és a kapcsolódó közterületek rehabilitációja” címen, KMOP-5.1.1/C-2f-2009-0001 azonosító számon 2009. október 20-án hatályba lépett a Támogatási Szerződés. A projekt összköltsége: több mint 558 millió Ft, amelyhez az elnyert támogatás összege: 456 millió Ft. A korszerű, felújított háziorvosi rendelő átadására 2012-ben került sor.

A projekt első üteme.

Zsóka projekt II. ütem (KMOP-2009-5.1.1/C)

- a projekt összköltsége: több, mint 651 millió Ft, az elnyert támogatás összege **412,6 millió Ft.**

Részletek:

1. XV. kerület Zsóka utca 4. sz. lakóépület korszerűsítése, felújítása
2. XV. kerület Zsóka utca 6. sz. lakóépület korszerűsítése, felújítása
3. XV. kerület Zsóka utca 12-22. sz. lakóépület tetőszigetelésének felújítása
4. XV. kerület Zsóka utca 32-38. sz. lakóépület korszerűsítése, felújítása
5. XV. kerület Zsóka utca 24-28. sz. lakóépület felújítás a kereskedelmi egységek nélkül
6. XV. kerület Árendás köz 4-6. sz. Hartyán Nevelési-Oktatási Központ, Árendás Óvodája tetőszigetelés teljes körű átépítése
7. XV. kerület Árendás köz 4-6. sz. gazdasági és szolgáltatási funkció tetőszigetelés átépítése
8. XV. kerület Zsóka utca 2-4-6. szám körüli közterület
9. ESZA program (szociális, kulturális célú programokat, rendezvényeket magába foglaló programsorozat)

II. ütem

- A Zsóka-projekt fejlesztése során, a Zsóka u. 28. alatti lakóépület és szolgáltatóház és a mellette lévő Zsóka u. 12-22. alatti lakóépület, valamint az orvosi rendelő és a Zsóka u. 32-38. alatti lakóépület közötti utcaszakasz is megújult, átalakult.

Zsóka III. ütem (KMOP-5.1.1/B-12-k-2012-0002)

- Szociális városközpont, megújult:
- a Hartyán Általános Iskola,
- a Szobabérlők Háza.

6.6 Hajléktalanság

A hajléktalanság a kerületben is jelenlévő probléma. A hajléktalanokkal az utcai szociális munkások az foglalkoznak, támogatást nyújtanak a hajléktalan létforma és a hajléktalanság legfontosabb elemeinek a kapcsolatvesztésnek, a társtalanságnak, a szeretet hiányának a visszaállításával.

Gondozásukat, segítségüket az ESZI Család- és Gyermekejóléti Központ keretein belül működő Nappali Melegedő Utcai Gondozó Szolgálat munkatársai látják el. 2017-ben a XV. kerületben, utcán élő ellátottak száma 111 fő volt.

6.7 Eladósodottság

Az egész országban komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. A XV. kerületi lakosság közel 1 milliárd forint díjhátralékkal rendelkezik. A terhek csökkentése érdekében a rászoruló lakásfenntartási támogatásban, adósságcsökkenési és egyéb szociális támogatásban részesülhetnek.

A rezszi hátralék csökkentése érdekében tett intézkedések átívelnek a kerület lehetőségein. Magyarország ennek érdekében kormányzati intézkedések történtek és történnek. A tervek szerint folytatódik a rezsicsökkentés mind a háztartások, mind a vállalkozások számára.

6.8 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi. CXXIII. törvény, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,*
- b) a fogorvosi alapellátásról,*
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,*
- d) a védőnői ellátásról,*
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.*

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében

- a) gondoskodik a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,*
- b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,*

c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmóddhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

Bp. XV. kerület Egészségügyi Intézménye

A XV. kerületi Önkormányzat ellátási kötelezettségének a Dr. Vass László Egészségügyi Intézménye fenntartásával és működtetésével tesz eleget. Az intézmény alapfeladatként ellátja a járó betegek orvosi, szakorvosi, gondozó intézeti ellátását, a háziorvosi (felnőtt, gyermek, ügyelet) és fogorvosi ellátást, a foglalkozás-egészségügyi feladatokat, a védőnői szolgáltatást, az anya-gyermek és csecsemővédelmi (iskola egészségügyi) feladatokat és egyéb humán egészségügyi tevékenységet végez.

Az intézmény székhelye: Budapest, Rákos út 77/A sz. alatt található, szolgáltatásait 12 telephelyen nyújtja, engedélyezett álláshelyeinek száma 2018-ban: 209,23 fő.

Alapellátás

”Az egészségügyi alapellátás 1992. július 1-jével, míg a szakrendelések 1993. január 1-jétől tartoznak a kerületi önkormányzat irányítása alá. Ezzel az egészségügyi ellátás kerületi szinten önálló lett.” írja a helyi önkormányzati rendszer tizenöt éve 1990-2005 című kiadvány.

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 6. §-ában foglaltaknak megfelelően a XV. kerületi Önkormányzat megalkotta, 6/2006. (III.31.) ök. rendeletét az alapellátási területi ellátási kötelezettségről, melyet több alkalommal módosított.

A kerületi egészségügy területén nem teljes a háziorvosi és fogorvosi privatizáció - a rendelő helyiségek a Népfelkelő utcai kivételével az önkormányzat tulajdonát képezik. Nem privatizált praxis:

- felnőtt háziorvosi 1 praxis, (28. körzet)
- gyermek fogorvosok 6 praxis.

A területi ellátási kötelezettség a fogorvosok esetében nem akadályozza a szabad orvosválasztást, de köti az orvosokat annyiban, hogy az utcajegyzék alapján hozzájuk forduló betegek ellátására kötelesek.

Az alapellátás leterheltségére vonatkozó adatokat és azok változásait az alábbi táblázatok mutatják be:

Alapellátás megnevezése	Az alapellátásban dolgozó orvosokra jutó népesség száma (fő)						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Felnőtt háziorvos	70 139	71 403	71 053	69 533	69 775	69 581	69 266
Gyermek háziorvos	9 653	9 250	9 239	9 449	8 977	9 261	9 175
Fogorvos	79 792	80 653	80 292	78 982	78 752	78 842	78 441
Védőnői körzet megnevezése	Egy védőnőre jutó gyermekek száma						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Iskola egészségügyi	784	750	775	815	814	817	789
Területi védőnő	194	198	187	186	188	203	213

Alapellátás megnevezése	Egy háziiorvosra/fogorvosra jutó átlagos betegszám			
	2014	2015	2016	2017
Felnőtt háziiorvos	8 835	8 677	8 430	8 121
Gyermek háziiorvos	5 424	5 759	5 782	5 673
Fogorvos	2 411	2 172	2 003	2 007

Alapellátás megnevezése	Ügyeleti ellátások betegforgalmi adatai						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Felnőtt háziiorvos	6 593	6 587	5 579	5 068	3 997	3 537	2 565
Gyermek háziiorvos	1 730	1 381	1 317	1 351	213	262	224
Összesen	8 323	7 968	6 896	6 419	4 210	3 799	2 789

Forrás: XV. kerület Polgármesteri Hivatal - XV. kerületi Önkormányzat Egészségügyi Intézménye

Az alapellátások finanszírozását az egészségbiztosítási szerv biztosítja. Az önkormányzat a privatizált háziiorvosokat jelentős anyagi eszközökkel támogatja, melyek a következők:

- üzemelteti, karbantartja az orvosi rendelőket,
- támogatja a víz-csatorna költségeket,
- elszállítja a veszélyes hulladékot,
- pályázat útján támogatja az eszközbeszerzést,
- gondoskodik a rendelők felújításáról,
- gondoskodik az akadálymentesítésről,
- kiépítette a háziiorvosi rendelők és a szakrendelők között az informatikai hálózatot,
- felújította, illetve pótolta a sürgősségi készenléti táskákat,
- 24 órás felnőtt háziiorvosi ügyeletet biztosít és fizet az önkormányzat, a háziiorvosoknak nem kell ügyelniük
- a gyermekügyeletet a Heim Pál Gyermekkorházal kötött közreműködői szerződéssel biztosítja, itt sem kell ügyelni az orvosoknak este 8- reggel 8 között és hétfvégén, ünnepnapokon.

Az egyes háziiorvos rendelőkben dolgozó orvosok száma

Felnőtt háziiorvosi rendelők:

● Órjázat u. 1-5. rendelő*	6 felnőtt háziiorvos,	
● Opál u. rendelő	4 felnőtt háziiorvos,	
● Hősök útja 1. rendelő	7 felnőtt háziiorvos,	4 felnőtt fogorvos,
● Hősök útja 3. rendelő	1 felnőtt fogorvos,	
● Deák u. rendelő	3 felnőtt háziiorvos,	
● Kossuth u. rendelő	5 felnőtt háziiorvos,	
● Népfelkelő u. rendelő	1 felnőtt háziiorvos,	
● Rákos út 58. rendelő	4 felnőtt háziiorvos,	
● Rákos út 77/a rendelő,	6 felnőtt fogorvos,	
● Zsókvár utcai rendelő	10 felnőtt háziiorvos,	5 felnőtt fogorvos.

Gyermekorvosi rendelők:

● Sződliget u. rendelő	3 gyermekorvos,
● Rákos úti rendelő	5 gyermekorvos,
● Órjázat 4/b. rendelő	2 gyermekorvos,
● Zsókvár u. rendelő	5 gyermekorvos.

*A Bezsilla utcai háziorvosi rendelők áthelyezésre kerültek az Órjázat u-i, Észak-pesti Kórház (ÉPK) felújított 13. sz. épületébe, ahol a felnőtt házi orvosi rendelő mellett a tüdőgondozás és a fizioterápia kapott helyet.

Egyéb információk³⁶

Biztosítottak-e a kerületben az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések? (Eütv.)	igen
Biztosított-e a kerületben a család és nővédelmi gondozás? (Eütv.) (Családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptatós anya gondozása)	igen
Biztosított-e a kerületben az ifjúság egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása? (Eütv.)	igen

	Önkormányzati tulajdonban lévő középületek, amelyben biztosított a komplex akadálymentes közlekedés
K/ 1.	Felnőtt HOSZ - Rákos út 58.
K/ 2.	Szakorvosi Rendelő, Gyermek HOSZ, Védőnői Szolgálat, Felnőtt Fogászat - Rákos út77/a
K/ 3.	Gyermek HOSZ, Védőnői Szolgálat - Órjázat u. 4/b
K/ 4.	Szakorvosi Rendelő, Felnőtt HOSZ- Órjázat u. 1-5.
K/ 5.	Drogambulancia - Arany J. u. 73.
K/ 6.	Felnőtt HOSZ., Felnőtt Fogászat, Ügyelet - Zsókvár u. 42-44.
K/ 7.	Felnőtt HOSZ. Felnőtt Fogászat - Hősök u.1.
	2003.01.01-től lett az akadálymentesítés megoldva:
A/ 1.	Gyermek HOSZ, Védőnői Szolgálat - Szódliget u. 32.
A/ 2.	Felnőtt HOSZ. - Opál u. 11.
A/ 3.	Gyermekfogászat, Felnőtt Fogászat - Hősök u. 3.
A/ 4.	Felnőtt orvosi rendelő – Kossuth u. 3.

Forrás: XV. kerület Polgármesteri Hivatala

Hősök úti háziorvosi rendelő

K/7. és A/3.

Az A/2. sorszámú orvosi rendelő is tud fogadni mozgásukban akadályozott személyeket³⁷, csak elég szűkös maga a vizsgáló helyiség.

A házi orvosok részére igen gyakran érkezik felkérés felvilágosító előadások tartására, életkori sajátosságokról, gondokról, betegségekről. A felkérések leginkább a nyugdíjas szervezetektől jönnek, aminek a házi orvosok minden esetben eleget tesznek.

A/2.

Szakellátás

Egészségügyi szakellátásra vonatkozó adatok ³⁸	Összesen	Ellátás helye(i)	A legközelebbi ellátás távolsága
Kórházak száma 50 km-en belül		Budapest összes kórháza	8 km Uzsoki Utcai Kórház
Sürgősségi ellátást nyújtó intézmények száma		Budapest és Pest megye sürgősségi és akut ügyeleti beutalási rendje szerinti intézmény	XV. Zsókavár u. Ügyelet, illetve Budapest és Pest megye sürgősségi és akut ügyeleti beutalási rendje szerinti intézmény
Emlőszűrő-állomás 100 km belül		Budapest összes emlőszűrő állomása	8 km Uzsoki Utcai Kórház
Méhnyak szűrő szakrendelők száma 30 km-en belül		Budapest összes nőgyógyászati szakrendelése	XV. Rákos út 77/a

³⁷

Az A/2. sorszámú rendelő háziorvosa elmondta, hogy 3-4 mozgássérült beteget van, őket a lakásukon keresi fel.

³⁸

Minisztérium által 2009-ben kiadott központi táblázat.

Fogyatékos személyek rehabilitációja, habilitációját biztosító intézmények száma	nincs adat	nincs adat	XV. Kerületben max. 2 km.
--	------------	------------	---------------------------

Forrás: XV. kerület Polgármesteri Hivatal

A XV. kerületi Önkormányzat Egészségügyi Intézménye az alábbi telephelyeken, rendelőkben nyújtja ellátásait:

- **Rákos úti Szakrendelő:**

Szakrendelések:

Kardiológia, Belgyógyászat, EKG, Echokardiográfia, Nőgyógyászat, Terhesrendelés, Laboratórium, Röntgen, Ultrahang, Szemészet, Orthopédia, Sebészet, Urológia, Foglalkozás-egészségügy, Fizioterápia, Reumatológia, Ideggyógyászat, Gégészet, Szájsebészet, Fogászat, Gastroenterológia, Onkológiai gondozó, Menopausa-Oszteoprozis, Audiológia, Diabetológia.

- **Órjárt utcai Szakrendelő:**

Szakrendelések:

Gyógytorna, Fizioterápia, Gyógymassázs, Gégészet,-Audiológia, Bőrgyógyászat, Bőr és Nemibeteg gondozó, Tüdőgyógyászat, Tüdőgondozó, Tüdőszűrő, Pszichiátria, Pszichiátriai gondozó, Addiktológia, Addiktológiai gondozó

- **Drogambulancia**

Cím: 1154 Budapest, Arany János utca 73.

A szakellátás néhány meghatározó adata 2011-2017. években

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Szakrendelésen ellátott esetek száma	384 579	384 506	371 424	364 457	355 726	355 941	342 981
Szakrendelésen végzett beavatkozások/vizsgálatok száma	2 101 585	2 196 91	2 465 764	2 495 383	2 494 061	2 444 528	2 268 999

Forrás: XV. kerület Polgármesteri Hivatal - XV. kerületi Önkormányzat Egészségügyi Intézménye

Folyamatosan ütemezett a szakrendelők felújítása, korszerűsítése:

HOL	MIT
Rákos út. 58. (Háziorvosi rendelők)	belső felújítás
Rákos út 77/a. (Szakorvosi rendelő)	Homlokzat-felújítás, lépcsőház felújítás, belső felújítások (pl. ultrahang, diabetológia, nőgyógyászat)
Zsókavár u. 42-44.	Felnőtt ügyelet rendelőhelyiségeinek kialakítása
Órjárt u. 1-5. (Szakrendelő)	13. épület teljes körű felújítása, belső felújítások (pszichiátria, addiktológia)

Forrás: XV. kerület Polgármesteri Hivatal - XV. kerületi Önkormányzat Egészségügyi Intézménye

Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztésének irányai az egészségügyi szakellátás középtávú fejlesztési programjának végrehajtásáról

Az Egészségügyi Intézmény a fenntartó által határozatban elfogadott és a 2013-2017 közötti időszakra vonatkozó szakmai tervét, az egészségügyi ellátórendszerben és az ellátórendszer finanszírozásában

továbbra is fennálló és részben új keletű rendszerproblémák mellett is, jó és a jövőben is fenntartható eredményekkel teljesítette.

A 2013. januári fenntartói határozat nyomán az Egészségügyi Intézmény továbbra is a Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat tulajdonában és fenntartásában maradt, az intézménytulajdonosi döntés akkor is és ma is meghatározó fontosságú alapot és jövőt biztosított, illetve kiszámítható, végig járható jövőt jelölt ki az Egészségügyi Intézmény működése és további fejlődése számára. Az Intézmény jelenlegi helyzete és jövőképe számára szintén meghatározó fontosságú volt az ÁHT szerinti önálló gazdálkodási, önálló költségvetési jogok és jogosultságok 2014 januárjától történő visszaadása, az önálló gazdálkodó szervezet létrehozására irányuló tulajdonosi felhatalmazások megadása.

2017 novemberében a Képviselő-testület döntése alapján az Egészségügyi Intézmény felvette Budapest Főváros XV. kerület 1990 októberében megválasztott első díszpolgárának Dr. Vass Lászlónak a nevét.

A 2013-2017 közötti időszak szakmai tervének kiemelt feladataként teljesültek a népegészségügyi szempontból kiemelt jelentőségű, a kerületi primer és szekunder prevencióval összefüggő, egyre szélesebbé és népszerűbbé váló lakossági szűrőprogramok, valamint a rendszeressé, mára már hagyományossá váló Egészségnapok. A kerületi szűrőprogramokban, - mind a részvételi lakosság számot, mind az érintett „kiemelték” számát tekintve - elért eredmények a statisztikai adatokon túl is önmagukban is igen beszédesek. Kialakult, lényegében bejáratódott és működőképessé vált a korábbi szakmai tervben is igen kiemelt jelentőségű kerületi prevenció program.

Az Egészségügyi Intézmény járóbeteg szakmai portfóliója érdemi mértékben bővült. Kiépült a rendszeres lakossági hozzáférhetőségű belgyógyászati- angiológiai járóbeteg ellátás, jelentős előrelépés történt a pajzsmirigybetegségek korai felismerésében és szakszerű, modern kezelésében.

Az ÉPK 11. számú épületéből a Rákos u. 77/A telephelyre beköltöztetésre kerül, diagnosztikai közelbe került a diabetológiai szakrendelés és gondozás, kiépült és megkezdte munkáját a „Diabeteses láb” szakrendelés, korszerű gyakorlati alapokra helyeződött a diabeteses szövődmények korai felismerése és kezelése.

Kiépült és működőképessé vált a Hematológiai szakrendelés, a vérképzőrendszeri betegségek korai felismerése és korszerű kezelése. A szemészeti szakma két rendelésének egyesítése az ÉPK 11. épületéből történő szakrendelési beköltöztetéssel, jó működési feltételek mellett megvalósult. Számos nehézség mellett, de – önkormányzati segítséggel, kerületi lakásbiztosítással – sikerült megoldani a Bőrgyógyászati szakrendelés, valamint a Bőr-és nemibeteg gondozó vezetésének szakorvosi problémáját. A korábbi szakmai tervben megjelölt kúraszerű járóbeteg ellátások személyi és tárgyi feltételei kiépültek, több szakmát is érintően, nagy lakossági szükséglet mellett rendszeressé váltak a keringésjavító infúziós kezelésekre épülő kúraszerű ellátások. A pszichiátriai szakrendelés és gondozó, az addiktológiai szakrendelés és gondozó szervezeti összevonása megtörtént, végleges elhelyezésükre az ÉPK. 11. számú épületében került sor. A Tüdőgyógyászati szakrendelés és gondozó ÉPK. 13.-as számú felújított épületébe történő beköltöztetése megtörtént, a tüdőgyógyászati járóbeteg szakellátás ma igen korszerű épített infrastrukturális feltételek és körülmények között végzi mindennapi betegellátó tevékenységét. Kiemelt jelentőséggel bírt a kardiológiai járóbeteg ellátás fejlesztése, mely főleg az orvos-technikai vonatkozásban színvonalasan teljesült, a szakorvosi munkahely fejlesztésének igénye mellett, nagy lakossági igénybevételi szükséglettel, viszonylag magas várakozási időkkal. A fizioterápia és gyógytorna személyi és tárgyi feltételei is sokat javultak, egyre növekvő lakosság szükségletekkel, nagy forgalmú rendelésekkel, még mindig több telephelyes rendszerű ellátási megoldásokkal. A labordiagnosztika és a radiológiai diagnosztika orvos-technikai és orvos-technológiai fejlesztései méretükben, színvonalukban jól követték a szakmai bővítésekkel összefüggő kihívásokat, megvalósult a digitális képalkotás, a távleletezés, korszerűbb alapokra helyeződött a labordiagnosztika és a képalkotó röntgen és ultrahang diagnosztika.

Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Egészségügyi Intézménye, valamint a Magyar Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza között létrejött és 2027. szeptember 01-ig hatályos Faladat-ellátási szerződésben meghatározottak szerint a Rákos út 77/A telephelyű szakrendelőben megkezdődtek a

szerződés szerinti progresszív ellátási III. szintű fekvőbeteg szakellátási háttérrel rendelkező gyermekgyógyászati járóbeteg szakellátások rendszeres szakrendelése.

Összegzés

Az önkormányzat az egészségügyi ellátó rendszeren belül továbbra is gondoskodni kíván a járóbeteg-szakellátás fenntartásáról. Támogatja és segíti az alapellátást végző házi orvosok munkáját, tevékenységét.

- Az önkormányzat, a kerület lakosai részére a jogszabályokban előírt egészségügyi ellátásokat teljes körűen, működési engedélyek és finanszírozási szerződések birtokában nyújtja. Ismerve és megtapasztalva az egészségbiztosítási szerv általi finanszírozás mértékét, erejétől függően támogatja - köztük a privatizált szolgáltatásokat is - működésüket, a rendelőhelyiségek felújítását, és fejlesztésüket, korszerűsítésüket.
  - Az önkormányzat döntéseinek meghozatalakor figyelemmel van arra, hogy az egészségi állapot javításának elsődleges eszköze az egészség fejlesztése, védelme és a betegségek megelőzése.
  - Minden betegnek joga van sürgős szükség esetén az életmentő, illetve a súlyos vagy maradandó egészségkárosodás megelőzését biztosító ellátáshoz, valamint fájdalomnak csillapításához és szenvedéseinek csökkentéséhez.
  - Minden betegnek joga van - *jogszabályban meghatározott keretek között* - az egészségi állapota által indokolt, megfelelő, folyamatosan hozzáférhető és az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő egészségügyi ellátáshoz.
- **A kerületben az egészségügy:**
  - olyan strukturált rendszer, amely az egészség megőrzését, a betegségek megelőzését és gyógyítását, krónikus betegségek esetében azok kezelését szolgálja,
  - **mindenki számára biztosított az egyenlő mértékű hozzáférés,**
  - az ember és ezen keresztül a társadalom szociális biztonságának része, melynek megteremtése és garantálása a kerület egyik feladata, melyben számít az egyén és a társadalom aktív közreműködésére
- A kerületben az egészségügy a mindenkori egészségkultúrának közhatalmilag intézményesített része, szakigazgatási hivatali testülettel és közhatalmilag legitimált szakmai-tudományos paradigmával, amelynek keretei között a részben populációs szintű, részben személyre szóló ellátások az egészségi állapot javítását, a betegségek megelőzését, és ha kell, gyógyítását, gondozását, rehabilitációját szolgálják.
  - **Az egészség dimenziói:**
    - **biológiai egészség:** a szervezet megfelelő működése
    - **lelki egészség:** személyes világnézet, magatartásbeli alapelvek, illetve a tudat nyugalmanak és az önmagával szembeni békének a jele
    - **mentális egészség:** a tiszta és következetes gondolkodásra való képesség
    - **emocionális egészség:** az érzések felismerésének, illetve azok megfelelő kifejezésének a képessége
    - **szociális egészség:** másokkal való kapcsolatok kialakításának egészsége.
- **A lakosság egészségi állapotában megnyilvánuló egyenlőtlenségek háttérében jelentős társadalmi, környezeti, gazdasági és kulturális különbségek vannak.** A társadalmi helyzet és egészség összefüggését vizsgálva először az egészség előfeltételeit érdemes áttekinteni. Az egészség előfeltételei a béke, lakás, oktatás, élelem, jövedelem, stabil ökológiai rendszer, fenntartható erőforrások, társadalmi igazságosság és egyenlőség. Az egészség egyik előfeltétele a lakás. Az egészségi egyenlőtlenségek csökkentése mind a társadalmi igazságosság szempontjából, mind pedig gazdasági szempontból az egész társadalom közös érdeke. Az egészség hozzásegíti az embereket ahhoz, hogy a lehető legteljesebb életet éljék, és hogy a társadalomban optimális teljesítményt tudjanak nyújtani. Igazságos a társadalom, ha egyenlő esélyeket biztosít tagjainak az egészség területén is. A gazdaság növekedése önmagában nem csökkenti az egyenlőtlenségeket, viszont az egyenlőtlenségek

csökkentése az egészségre való pozitív hatásán keresztül ösztönzi a gazdaságot. Az egyenlőtlenségek és ezen belül a méltánytalan egyenlőtlenségek növekedése visszahat a gazdaságra és annak működőképességét ássa alá hosszabb távon.

Szociális szolgáltatások

Szt. alapján az Önkormányzat kötelezően biztosítja az általa fenntartott szociális intézményekben a következő szociális szolgáltatásokat:

a) szociális alapszolgáltatások:

- ab) az étkeztetés,
- ac) a házi segítségnyújtás,
- ad) a családsegítés,
- ae) a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- af) az utcai szociális munka,
- ag) a nappali ellátás (nappali melegedő, idősek klubjai, fogyatékosok napközi otthonai),

b) szakosított ellátások:

- ba) átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (idősek gondozóháza)

Az Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) szociális és gyermekvédelmi szolgáltatást nyújtó telephelyei:

- **Házi Gondozó Szolgálat** (1158 Bp. Klebelsberg K. u. 20/a)
- **Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat** (1156 Bp. Kontyfa u. 3.)
- **Időseket Segítő Szolgálat, Szociális Konyha** (1158 Bp. Klebelsberg K. u. 20/a)
- **Időseket Segítő Szolgálat, Szociális Konyha** (1154 Bp. Arany J. u. 51.)
- **Gondozó Ház** – 1157 Bp. Erdőkerülő u. 34.
- **Újpalotai Család-és Gyermekjóléti Központ, Szociális Konyha** (1157 Bp. Zsókavár u. 24-26.)
- **Nappali Melegedő és Utcái Gondozó Szolgálat** (1156 Bp. Kontyfa u. 3.)
- **Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája** (1157 Bp. Zsókavár u. 24-26.)
- **Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona** (1157 Bp. Árendás köz 4-6.)
- **Fejlesztő Gondozó Központ** (1158 Bp. Molnár V. u. 94-96.)
- **„FIÓKA” Család-és Gyermekjóléti Központ** (1155 Bp. Kolozsvár u. 4/b)
- **„FIÓKA” telephelye** (1158 Bp. Pestújhelyi út 32.)

Az Önkormányzat ún. szociális konyhát működtet azok számára, akik az Egyesített Szociális Intézmény Család-és Gyermekjóléti Központ gondozásában állnak.

Az Önkormányzat által ellátási szerződés útján biztosított szociális szolgáltatások a következők:

- a) szociális alapszolgáltatások:
  - aa) pszichiátriai illetve szenvedélybetegek közösségi alap-ellátása,
  - ab) pszichiátriai és szenvedély-betegek nappali ellátása,
- b) szakosított ellátások:
  - ba) hajléktalan családok átmeneti és hajléktalanok éjjeli szállása,
  - bb) pszichiátriai és szenvedély-betegek átmeneti otthoni ellátása

Ellátási szerződés szerinti szociális szolgáltatás

- **Szociális és Rehabilitációs Alapítvány:**
Családok Átmeneti Otthona – 1152 Bp. Aporháza u. 63.
- **Félúton Alapítvány:** 1172 Bp. Liget sor 26.
Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali és átmeneti ellátása
- **Humán Sztráda Kft.:** 1172 Bp. Liget sor 26.
Pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségi alapellátása
- **Újpest Önkormányzata**
„Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona – 1042 Bp. Hajnal u. 15.

Az Önkormányzat az általa fenntartott személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben heti egy alkalommal általános orvosi ellátást biztosít.

Megállapítható, hogy az önkormányzat a **jogszabályokban nevesített szociális szolgáltatásokat biztosítja, sőt felül is teljesíti.**

Az önkormányzati intézmények közül a legösszetettebb, szociális és gyermekjóléti típusú feladatokat, szolgáltatásokat egyaránt ellátó, integrált intézmény az ESZI (www.eszixv.hu).

Az önkormányzat által fenntartott intézmények határozatlan időre szóló működési engedéllyel rendelkeznek, azaz mind a személyi, mind a tárgyi feltételeket az önkormányzat teljes körűen biztosítani tudja.

6.8 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek.

A kerület lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük.

A XV. kerületben több helyszínen van lehetőség a tartalmas és igényes művelődésre, kikapcsolódásra. A művelődési intézmények programjait a lakossági igényekre tekintettel alakítják. (Csokonai Kulturális Központ). A kerületben hagyományosnak tekinthető és egyéb rendezvények is sor kerül (Pestújhelyi Napok, Újpalotai Napok, Szüreti felvonulás, MÁV Szimfonikusok koncertje)

A helyi közélet eseményeiről a helyi média közvetítésével értesül a lakosság. (Életkép c. újság, kábeltelevízió).

A helyi kötelező közzolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetési feladatai, a közterületek tisztántartása biztosított. A kerületi állampolgárok számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden jogos igényt kielégítenek. Az önkormányzat részben, mint intézményalapító és fenntartó, részben ellátási szerződés útján gondoskodik. Az egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, a történelmi egyházakkal, a nemzetiségi önkormányzatokkal és egyéb szervezetekkel.

A közzolgáltatások esetében folyamatos cél az ellátás minőségének további javítása, a szolgáltatási biztonság megteremtése, illetve fenntartása, az érintett szolgáltatások megfizethetősége, egyben a közzolgáltatások fenntartása.

6.9 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviselésével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira,

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A XV. kerületi Önkormányzat a Cigány Nemzetiségi Önkormányzat biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. Támogatja a pályázati tevékenységében, a tevékenységek finanszírozáshoz nyújt kiszámítható támogatást.

6.10 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Munkanélküliség.	Közfoglalkoztatási rendszer fenntartása, egyéb lehetőségek felkutatása
Lakhatás megoldatlansága.	A lakáspályázatok gyakoriságának és a pályázható lakások számának növelése
A kerület kertvárosi részén lévő bérlakások állapota rossz.	A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten / VEKOP-6.2.1-15 program megvalósítása.
Az emberek nem nyitottak és kevésbé motiválhatók az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésre.	Álláskereső tréningek (önéletrajzírás, állásinterjúra való felkészülés, prezentációs technikák, és eszközök felzárkóztató képzés, stb.) Állásbörzék és képzési börzék szervezése.
A kerület lakosságának morbiditási és mortalitási mutatói nem jók.	Kerületi egészségügyi szűrések népszerűsítése.

VII. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

7.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

- *Pénzügyi és természetbeni ellátások:*
  - a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
  - b) a gyermekétkeztetés
  - c) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
  - d) az otthonteremtési támogatás,
- *A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:*
  - a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
  - b) a gyermekek napközbeni ellátása,
  - c) a gyermekek átmeneti gondozása,
  - d) Biztos Kezdet Gyerekház.
- *A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:*
  - a) az otthont nyújtó ellátás,
  - b) az utógondozói ellátás,
  - c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.
- *A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:*
  - a) a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
  - b) a védelembe vétel,
  - c) a családbafogadás,
  - d) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
  - e) a nevelésbe vétel,
  - f) a nevelési felügyelet elrendelése,
  - g) az utógondozás elrendelése,
  - h) a megelőző pártfogás elrendelése
- *Az ellátások és intézkedések nyújtása és megtétele, azok ellenőrzése, valamint biztosítása során adatok kezelésére az alábbi szervek és személyek jogosultak:*
  - a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
  - b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
  - c) a köznevelési intézmények,
  - d) a rendőrség,

- e) az ügyészség,
- f) a bíróság,
- g) a pártfogó felügyelői szolgálat,
- h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- j) az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- k) a munkaügyi hatóság,
- l) a javítóintézet,
- m) a gyermekjogi képviselő,
- n) a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,
- o) az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv.

A kijelölt intézmények és személyek kötelesek:

a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál,

b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

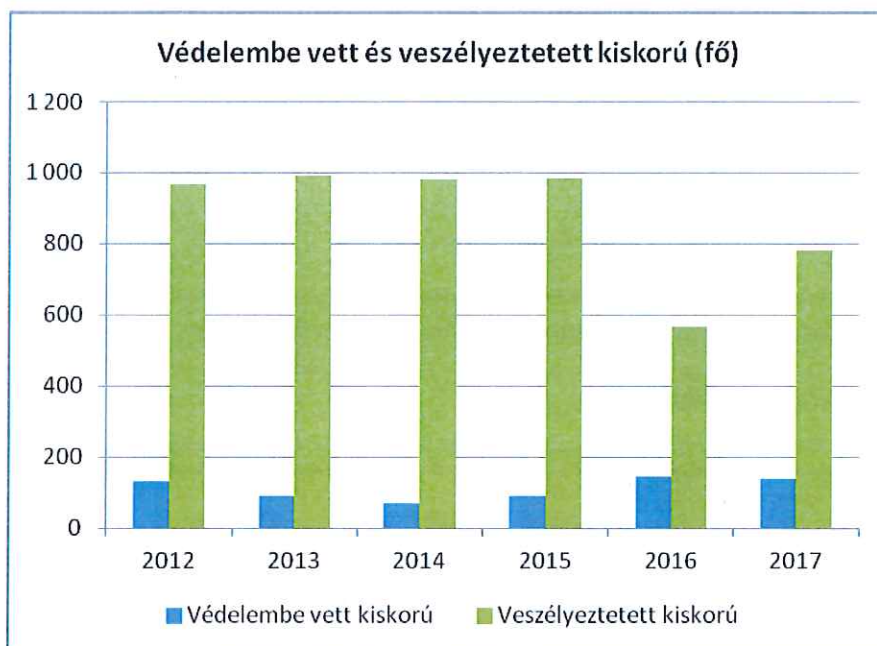
Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli.

Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2012	132	965
2013	90	990
2014	71	982
2015	89	983
2016	144	565
2017	137	779

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A BFKH XV. kerületi Hivatala Gyámügyi Osztályának gyermekvédelmi feladatai és hatósági intézkedéssel elrendelt gyermekvédelmi tevékenysége

A BFKH XV. kerület Gyámügyi Osztályának hatáskörébe tartozó *gyermekvédelmi hatósági intézkedés* a gyermekek védelembe vétele, ideiglenes hatályú elhelyezése, nevelésbe vétele, utógondozásának elrendelése, az utógondozói ellátás elrendelése, a családbafogadás engedélyezése, és a nevelési felügyelet elrendelése. *Szociális jellegű feladata* a gyermekvédelmi rendszerben, a pénzbeli ellátások körébe tartozó gyermektartásdíj megelőlegezésének elrendelése, és az otthonteremtési támogatás megállapítása az állami gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek számára.

2017. december 31-én a nyilvántartásukban 237 védelembe vett gyermek szerepelt.

A tárgyévben nyilvántartásba vett védelembe vett kiskorúak száma 136 volt. A leggyakoribb védelembe vételi ok a szülőnek felróható magatartás (53), valamint a gyermeknek felróható magatartás (33) volt. 50 tanórát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzás miatt 26, környezeti ok miatt 14, gyermekkorú által elkövetett bűncselekmény miatt 4, fiatalkorú által elkövetett bűncselekmény miatt 4, illetve gyermekkorú által elkövetett szabálysértés miatt 2 gyermek lett védelembe véve. A legtöbb gyermek (103) a gyermekjóléti szolgálat jelzése alapján került védelembe.

A védelembe vétel keretében elrendelt leggyakoribb intézkedés a szülő figyelmeztetése helytelen magatartásának megváltoztatására (139), a szülő kötelezése, hogy keresse fel a családvédelemmel foglalkozó szervezetet (101), a szülő kötelezése, hogy vegye igénybe a gyermek napközbeni ellátását (100), valamint a gyermek számára – kifogásolt magatartásának megszüntetése érdekében – magatartási szabályok megállapítása (90) voltak.

2017-ben 43 védelembe vételt szüntettek meg eredményesség, illetékességváltozás, nagykorúság illetve egyéb okok miatt.

- **Ideiglenes hatályú elhelyezés**

A gyámhivatal a gyermeket a gondozó családból kiemeli és ideiglenes hatállyal elhelyezi, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy ön maga súlyosan veszélyezteti és emiatt azonnali elhelyezése válik szükségessé. Lehetőség szerint a gyermeket a különélő szülőnél, család közeli személynél, és legvégső esetben átmeneti elhelyezést biztosító szakellátó intézményben kell elhelyezni. Ilyen gyermekvédelmi intézkedést a gyámhivatalon kívül hozhat a jegyzői hatáskörben eljáró gyámhatóság, a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, ügyészség, bíróság és a büntetés végrehajtási intézet parancsnoksága.

	2013	2014	2015	2016	2017
Védelemben vett gyermekek száma	90	71	89	144	137
Védelemben vétel megszüntetése	56	56	41	29	43
Ideiglenes hatályú elhelyezés	18	23	29	41	37
Gyámhivatal döntött (esetben)	18	19	15	30	33
Harmadik személy ill. családba visszahelyezés(esetben)	7	14	19	10	9

Az ideiglenes hatályú elhelyezésre és azt követően a további kiemelésre a szülők elhanyagoló magatartása, életvitel, illetve a gyermek önvészélyeztetése miatt került sor, mely alapellátásban már nem volt kezelhető. Megállapítható, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezések és a gyermekek családjukból való kiemelése megalapozott volt. Az alapellátás lehetőség szerint mindent megtett a gyermekek családban tartására.

- **Állami gondoskodásban nevelkedő gyermekek**

A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha a fejlődését a családi környezete súlyosan veszélyezteti és a veszélyeztetettségét az alapellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, vagy a jegyző által elrendelt védelemben vétellel nem lehet megszüntetni és a gyermek különélő szülőnél, illetve harmadik személynél (segítő hozzátartozónál) nem helyezhető el.

	2013.	2014	2015	2016.	2017.
Átmeneti nevelésbe vétel	5				
Tartós nevelésbe vétel	1				
Nevelésbe vétel	-	14	35	26	31

A szakellátásba kerülő gyermekek körében változatlanul nagy a 12 éven felüliek száma, akik magatartási problémák miatt kerülnek a családból kiemelésre. Az elhelyezést nehezíti, hogy a szakellátó intézményekben továbbra sincs megfelelő férőhely számukra. A gyermekek elhelyezésénél problémát jelentett még a speciális ellátást igénylő gyermekek gondozása, akik súlyos pszichés, vagy disszociális tüneteket mutatnak, illetve pszichoaktív szerekkel küzdenek. Ezen gyermekotthonok feladata lenne az elhelyezett gyermekek szocializációja, reszocializációja, valamint rehabilitációja és rehabilitációja. Jelenleg a szakellátásban szintén nincsen elegendő férőhely a számukra. Továbbá a szakellátás sem tud megfelelő megoldást nyújtani az önvészélyeztető gyermekek számára. Indokolt lenne megvizsgálni, hogy az

alapellátás ezen gyermekek és családjuk számára milyen segítséget, illetve szolgáltatást tud biztosítani, ami hosszabb távon és tényleges megoldását jelentene a családok számára.

A gyámhivatal a gyermeket nevelésbe veszi, ha a gyermeknek nincs szülői felügyeleti jogot gyakorló szülője (elhalálozott, bíróság megszüntette a szülő(k) felügyeleti jogát), illetve ha lemondtak róla. A gyermekek állami gondoskodásban való nevelése jobb esetben örökbefogadással szüntethető meg, de nagyobb részben a nagykorúvá válásával.

A gyámhivatal célja a gyermekek családban való nevelkedésének elősegítése érdekében az örökbefogadások elősegítése.

- **Utógondozás**

A gyámhivatal az átmeneti, illetve tartós nevelés megszüntetését követően legalább egy évre elrendeli a gyermek, illetve a fiatal felnőtt utógondozását. (Fiatal felnőtt esetén akkor, ha ezt ő is kéri.) Célja, hogy elősegítse a családi környezetbe való visszailleszkedésüket, ill. az önálló életkezdésüket. A gyámhivatal felügyelete alatt az utógondozói feladatokat kiskorúak esetén a gyermekjóléti szolgálat családgyámjogosa, nagykorúaknál a szakellátó intézmény utógondozója végzi.

Év	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Utógondozásban részesült</i>	24	12	12	10	13

- **Utógondozói ellátás**

A gyámhivatal az állami gondoskodásból kikerült fiatal felnőtt kérelmére engedélyezheti az utógondozói ellátást a 24. életévének betöltéséig, amely további lakhatást és gondozást biztosít a szakellátó intézmény keretein belül.

Az utógondozói ellátásban részesülő fiatalok a XV. kerületben a lakáspályázatoknál kiemelt figyelemben részesülnek.

2017-ben 6 esetben rendeltek el utógondozást, amelyből 5 esetben a gyermekjóléti szolgálat, 1 esetben pedig a nevelőszülői hálózat lett kirendelve. Megszűnt utógondozás a 2017. évben nem volt.

Az év folyamán elrendelt utógondozói ellátásban részesült fiatal felnőttek száma 13 volt. A 13 főből 6 fő utógondozói otthonban, 4 fő gyermekotthonban, 3 fő pedig nevelőszülőnél részesült az ellátásban. A megszűnt utógondozói ellátások száma 7 volt, amelyből 4 a fiatal felnőtt magatartása miatt, 3 pedig a fiatal felnőtt kérelmére került megszüntetésre.

- **Családbafogadás engedélyezése**

A gyámhivatal a szülő(k) és a családbafogadó személy együttes kérelmére a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte, vagy más családi ok miatt engedélyezheti, hogy a családbafogadó személy a gyermeket meghatározott ideig átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje.

Év	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Családbafogadás engedélyezése</i>	46	49	38	42	77

2017. december 31-én 77 olyan gyermeket tartottak nyilván, akik családba fogadással kerültek gyámság alá, melyek esetében a közeli hozzátartozó általi családbafogadás a meghatározó.

A családbafogadás intézménye iránt változatlanul nagy az érdeklődés, amely lehetőséget biztosít a gyermek elhelyezésénél a gyors döntés meghozatalára. Fontos szempont, hogy a családbafogadás jogintézmények alkalmazására nem kerülhet sor a családon belüli veszélyeztetettség megszűntetése érdekében.

- **Nevelési felügyelet elrendelése**

A nevelési felügyelet elrendelése azon speciális elhelyezést nyújtó nevelésben lévő gyermekek kényszergyógykezelését és szükséges elzárását szolgálja, akik magukra, vagy környezetükre nézve veszélyessé válnak. A nevelési felügyeletet a gyámhivatal rendeli el bírósági kontrollal. A XV. kerületben a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Rákospalotai Leánynevelői Intézetében 2008-as évtől speciális otthon is működik, ahová az ország minden részéről helyeznek el leánygyermeket.

Nevelési felügyelet elrendelésére a 2017. év folyamán nem került sor.

- **Pénzbeli ellátások**

Tartásdíj megelőlegezésére tárgyévben 16 esetben került sor. Az év folyamán összesen 67-en részesültek az ellátásban.

Otthonteremtési támogatás iránti kérelmet 4 fiatal felnőtt nyújtott be, melyből 3 esetben került sor megállapításra.

- **Gyermektartásdíj megelőlegezésének elrendelése**

A gyámhivatal az állam részéről a gyermektartásdíjat megelőlegezi, ha a gyermeket gondozó szülő, illetve személy nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani és a gyermektartásdíj fizetésére kötelezett szülő oldaláról a behajtás átmenetileg lehetetlen.

év	2013	2014	2015	2016	2017
Gyermektartásdíj megelőlegezésében részesült	45 fő	14 fő	91 fő	67 fő	70 fő

A fenti számokból látható, hogy ezen támogatási formára továbbra is nagy az igény. A Gyvt. legutóbbi módosítását követően a 2012-es évtől a gondozást ellátó személyek változatlan feltételekkel igényelhetik ezen ellátási formát, viszont a megállapítható összeg maximálva lett azzal, hogy a megelőlegezett gyermektartásdíj összege nem haladhatja meg az öregségi nyugdíjminimum összegének 50%-át. (önym.: 28.500,- Ft.)

- **Otthonteremtési támogatás**

A 2017-es évben **3 állami gondoskodásból kikerült**, nagykorúvá vált fiatal felnőtt részesült otthonteremtési támogatásban, mely az önálló otthon megteremtéséhez nyújtott segítséget, ingatlanvásárláshoz.

év	2013	2014	2015	2016	2017

Otthonteremtési támogatásban részesült	3 fő	4 fő	5 fő	3 fő	3 fő
---	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

A Gyvt. módosítása alapján 2011. január 1-jétől a támogatás igényelhetőségének korhatára 24 életévről 30. életévre emelkedett, ezzel potenciálisan bővült a támogatást igénylők száma. A jogszabály módosítás alapján a támogatás részletekben is nyújtható a fiatal felnőttek számára, ami több terhet jelent a folyósító önkormányzat számára, de a támogatott fiatal érdekeit jobban szolgálja.

A jelzőrendszer különböző tagjaival való kapcsolatuk – az elmúlt évekhez hasonlóan – változatlanul hatékonyan működött. A legtöbb jelzés a gyermekjóléti központtól érkezett, de az iskolák, óvodák, védőnők, háziorvosok, és a rendőrség jelzései is rendszeresek voltak.

A kerületben működő családok átmeneti otthonával is megfelelő a munkakapcsolatuk, általuk is több eljárás indult az ott tartózkodó kisgyermekes családok ügyében.

Rendszeresen érkeznek a lakossági bejelentések is, melyek kivizsgálása során is fokozottan ügyeltek a bejelentő személyi adatainak zártan kezelésére.

Az elektronikus úton érkező jelzések, megkeresések száma ugrásszerűen megnőtt.

Bűncselekmények elkövetése, pártfogói felügyelet, rendőrségi munka

2011. január 1-től kezdték meg a megyei/fővárosi kormányhivatalok a működésüket, mely keretében számos közigazgatási szerv integrációja történt meg. Ekkor alakult meg a **Budapest Főváros Kormányhivatalon** belül az Igazságügyi Szolgálat mely 2015. 04.01-jétől megszűnt, helyébe a Budapest Főváros Kormányhivatala Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya lépett. A **Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály** egyik szervezeti egysége a **Fiatalkorú Bűnelkövetők Pártfogó Felügyelete**.

A pártfogolt felkutatása sokszor problémás, nem lakik az ügyészség által megadott lakcímen, a felkutatása eredményre nem vezet, vagy egy ideig kapcsolatot tart, majd eltűnik. Így nincs visszajelzés a terápia elvégzéséről. Jellemző, hogy a fiatalkorú bűnelkövető már betöltötte a nagykorúságot, amikor ügye hivatalukhoz érkezik. Elenyésző azok száma, akik a pártfogó felügyelet kezdetén még fiatalkorúak. Ilyenkor a jegyzőkönyv felvételéről értesítik a gyermekjóléti szolgálatot, beszerezik a gyermekvédelmi előzményt, együttműködnek a családgondozóval.

Megszaporodott az ittasan vagy más pszichoaktív szer hatása alatt elkövetett garázda-jellegű bűncselekmények (rongálás), valamint a plázában történő lopások száma, ez leginkább ruhaneműk ellopását jelenti, valamint a mobiltelefon lopás és rablás szintén sláger.

A bűnelkövetés ill. bűnismétlés vonatkozásában kiemelt kockázati jelentőséggel bírnak a nem tanköteles, a munkaerőpiacra sem belépett fiatalok, esetükben az alkalmi/rendszeres pszichoaktív szerhasználat tovább árnyalja ezt a problematikát.

2015 januárjától a pártfogói feladat a megelőző pártfogás ügycsoporttal bővült. E rendelkezés a gyermekkori és fiatalkori bűnözés két alapproblémájára igyekszik választ adni, az egyik a büntetőeljárás elhúzódása valamint a gyermekkorú elkövetők szocializációs szükségletei. A megelőző pártfogás gyermekvédelmi intézkedésként került bevezetésre nem csak bűncselekmény ill. bűncselekmény tényállását megvalósító magatartás, hanem az elzárással is sújtható szabálysértések esetében.

A longitudinális kriminológiai vizsgálatok megállapították, hogy minél korábbi életszakaszban követ el valaki törvénybe ütköző cselekményt, annál nagyobb a valószínűsége a későbbi bűnöző karrier kialakulásának. Korábban a gyermekvédelmi törvény konkrétan nem nevesítette a gyermekkorú bűnelkövetők kezelését, a 2013-as BTK módosítás a büntethetőség alsó korhatárát 12 évre szállította bizonyos bűncselekmények esetében. (emberölés, halált okozó testi sértés, rablás, kifosztás)

Az intézkedés összhangban van az ENSZ irányelvekkel (Riyadi Irányelvek, más elbánás elve, Európa Tanács ajánlásaival: korai pszichoszociális beavatkozás elve, a kockázatok csökkentése és a védőtényezők erősítése, hangsúlyozza a multidiszciplináris és multiszektoralis megközelítést.)

A megelőző pártfogó felügyelet elrendelésének alapja a bűnmegelőzési szempontú veszélyeztetettség magas szintje, amelyet a pártfogó a kockázatértékelő környezettanulmány alapján állapít meg. A kockázatértékelés célja annak meghatározása, hogy a feltárt problémák közül melyek azok, amelyek közvetlenül összefüggésben állnak a bűncselekménnyel. Illetve melyek azok a védő tényezők, amelyek a preventív hatással bírnak a bűnisméltés szempontjából. A megelőző pártfogó felügyelet elrendelése minden esetben védelembe vétel mellett vagy elrendelésével valósul meg, lehetőség van külön magatartási szabály előírására, amelyek lebonyolítása a pártfogók és a családgondozók feladata.

A gyermekvédelmi előzmények beszerzésében illetve több esetben a családdal való kapcsolatfelvétel tekintetében a kerületi család- és gyermekjóléti központ munkatársai vannak a segítségére. Az információáramlás kétoldalú, egymást tájékoztatva járnak el mind a pártfogó felügyelet végrehajtása, mind a környezettanulmány és kockázatértékelés elkészítése során.

Érdekes volt azt megtapasztalni, hogy az esetek nagy többségében maga a szabálysértés vagy bűnelkövetés önmagában nem indokolta a megelőző pártfogás elrendelését. A bűnisméltés kockázata alacsony volt, a gyerek- vagy fiatalok az élet más területein nem mutatott devianciát vagy pre-kriminális jeleket. Tapasztalata szerint az esetek többségében egyszeri, rossz döntés eredményeképpen indul eljárás a gyerek vagy fiatal ellen. Ekkor már maga az eljárási processzus - esetmenedzser, pártfogó látogatása, a gyámhivatali tárgyalás stb - preventív jelentőségű.

Rendőrségi eljárások

2017. évben a **BRFK XV. kerületi Rendőrkapitányságon** fiatalok ellen az alábbi bűncselekmények miatt indult eljárás:

kifosztás	rablás
kényszerítés	rongálás
lopás	garázdaság
kábítószerrel való visszaélés	

2017 évben kiskorúak sérelmére az alábbi bűncselekményeket követték el:

kiskorú veszélyeztetése	lopás
rablás	testi sértés
egyéb nemi erkölcs elleni bűncselekmények	

Kiskorú veszélyeztetés, illetve testi sértés miatt jellemzően a kerületi gyámhatóság tesz feljelentést. Több esetben előfordul, hogy a gyermekvédelmi eljárás párhuzamosan folyik a büntetőeljárással, miközben szerencsés az lenne, ha a gyermekvédelmi eljárás során feltárt pontos tényállás alapján, a meghallgatások, beszerzett szakvélemények után történe a feljelentést. Ezzel elkerülhető lenne, hogy a gyámhatóság által indított büntetőeljárások többsége ne megszüntetéssel végződjön, és ne rójon aránytalanul nagy terhet a kerületi kapitányság bűnügyi állományára.

2017-es évben a 2016-os évhez képest jelentősen nőtt a kiskorú személy esetében kezdeményezett hatóságuk eltűnés miatt eljárást. A gyermekotthonban történő elhelyezés során a csoportos kimenőkről, az engedéllyel eltávozásról jellemzően kitörési szándékkal, kalandvággyal, rokonsággal és kinti barátokkal történő kapcsolatfelvétel céljából, illetőleg csavargási szándékkal szöktek meg az intézet növendékei. A

családokból történt eltűnések gyakorisága jellemzően a korai párválasztás miatt bekövetkezett konfliktushelyzet nyomán, szülőikkel történő konfliktus, valamint kamaszkori lázadás miatt következett be.

A családon belüli erőszak megtörténte után hatóságuk minden esetben jelzést küldött a jelzőrendszer tagjainak. Amennyiben a kiskorú veszélyeztetése magalapozottnak, valósnak minősült, azonnali intézkedés történt a gyámhatóság felé. Az értesített fél minden esetben írásban tájékoztatta a kapitányságot az intézkedés módjáról és a lehetőségekről a felmerült problémák megoldására.

7.2 Gyermekvédelmi ellátások

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A gyermek szociális helyzete alapján jogosult lehet *rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénybe vételére*, vagyis a bölcsődékekben, óvodákban és oktatási intézmények 1-8. osztályában térítésmentesen, később 50 %-os kedvezménnyel étkezhet, évente 2 alkalommal Erzsébet utalványban részesül, valamint a közoktatásban ingyenes tankönyvellátásra jogosult.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek családba fogadó gyámjával kirendelt hozzátartozó pénzbeli ellátásra is jogosult a Gyvt. 20/B. § (1) bekezdése szerint, ha a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, vagy baleseti nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban, vagy időskorúak járadékában részesül. A pénzbeli ellátásra való jogosultságot a gyám lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője a Gyvt. 67/A § (5) bekezdése alapján egy évre állapítja meg. A Gyvt. szerint a támogatás havi összege - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 %-a. Ez az összeg 2017-ben havonta 6.270 Ft-ot jelent a gyámszülőknek.

Emellett a gyámul kirendelt hozzátartozók – jogosultsági feltételek fennállása esetén - még évente kétszer - augusztus és november hónapban - pótlékban is részesülnek. 2017. évben a pótlék összege esetenként

8.400 Ft/gyermek volt. A 2006. évet követően a pótlék összegének emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt.

A törvény értelmében a kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultságot a települési önkormányzat jegyzője évente felülvizsgálja.

Kerületünkben, tekintettel a tartásra kötelezettség megállapításának törvényi bevezetésére, minden pénzbeli ellátás megszüntetésre került, mert a gyermekek elhelyezése után is a szülő marad a tartásra kötelezett, a gyámszülő csak a szülők halála esetén válik tartásra kötelezetté.

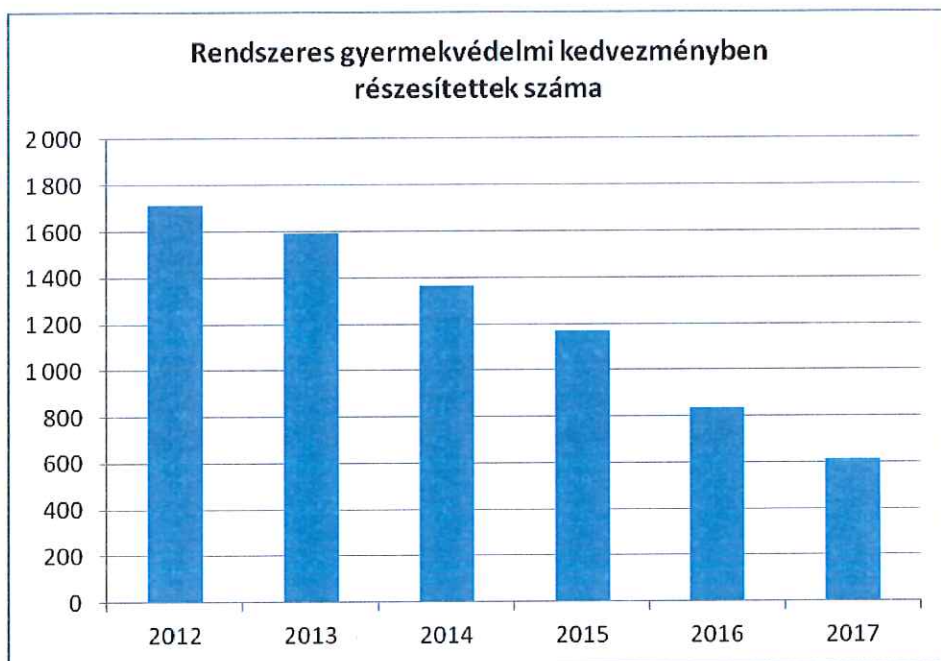
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
----	---

2012	1 715
2013	1 591
2014	1 362
2015	1 166
2016	833
2017	610

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Hátrányos helyzetű gyermekek száma

év	2013	2014	2015	2016	2017
fő	n.a.	162	135	282	261

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma

év	2013	2014	2015	2016	2017
fő	153	184	157	114	73

A gazdasági válság hatásai a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülő családok életében is megnyilvánul. Az elmúlt évben megnőtt azon kérelmezők száma, ahol mindkét szülő munkanélkülivé vált. Jellemzően az anya jövedelmét a gyēs és a családi pótlék alkotta, az apa pedig munkanélküli ellátásban, vagy foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesült.

A XV. kerületben a munkanélküliség a korábbi években többnyire a roma családokat érintette, de mostanra a Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztály Szociális és Egészségügyi Osztály munkatársainak tapasztalata szerint, megfordult az arány a nem roma származású családok irányába.

Palota rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A Budapest Főváros XV. ker. Önkormányzat Képviselő-testülete, a szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. tv-ben (továbbiakban: Szt.) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (továbbiakban: Gyvt.) 18. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján - az egyének és családok szociális biztonságának megőrzése és elősegítése érdekében – megalkotta a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló 5/2015.(II. 5.) önkormányzati rendeletet.

A törvénymódosítás következtében 2015-ben megváltozott a támogatások rendszere, a Gyvt.-ből kikerült a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, mint támogatási forma, ezért kerületünkben, **2015. március 01-től a Palota rendkívüli gyermekvédelmi támogatás került bevezetésre.**

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma és a kifizetett támogatás összege

Év	2014	2015	2016
Ellátottak száma (fő)	1 565	1 320	1 107
Összesen (eFt)	35 774	27 446	22 894

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás családközpontú támogatás, ezért az önkormányzat e támogatási forma fenntartását szükségesnek tartja. Az éves a költségvetések összeállításakor minden évben vizsgálni szükséges az alkalmanként adható támogatási összeg emelésének lehetőségét és a vonatkozó rendelet módosítását.

Védőnői ellátás

A Képviselő-testület 6/2006. (III.31.) sz. önkormányzati rendeletében (továbbiakban: Rendelet) határozott az egészségügyi körzetekről, amelynek alapján **19** területi védőnői körzet került kialakításra az akkori ellátotti létszámnak megfelelően. A Rendelet 2013. évi módosításakor 8 iskola- és ifjúság-egészségügyi körzet került kialakításra.

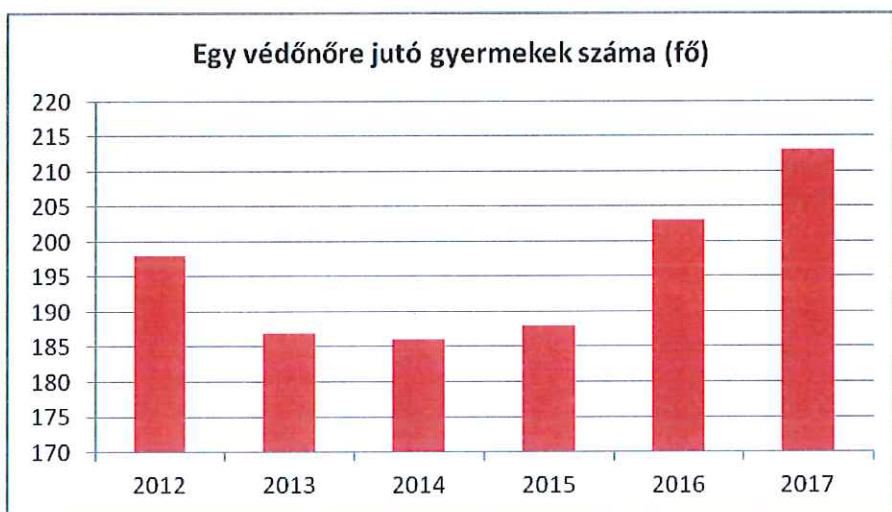
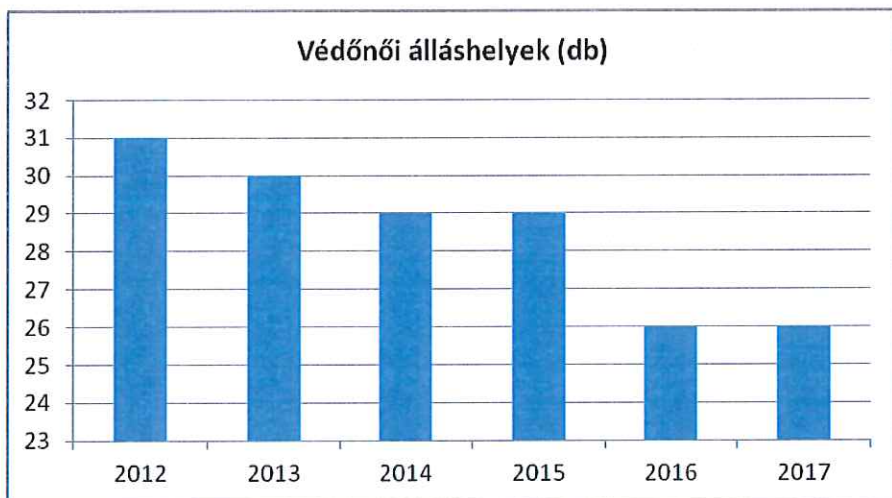
Az iskola egészségügyi ellátás védőnői finanszírozása az egészségbiztosítási szerv által fizetett összeg, mely fejkvóta alapú. A területi védőnői szolgáltató által ellátott feladatok díjazásának kiszámításánál a következő pontszámokat kell figyelembe venni: oktatási intézményben ellátott gyermek után 1 pont, gyógypedagógiai oktatási intézményben ellátott tanuló után 2 pont. Az egészségbiztosítási szerv által, az iskola-védőnői körzetekre biztosított finanszírozáshoz szükséges minimális létszám 750 fő, az ajánlott optimális tanulói létszámnak pedig 750-1000 fő között kell lennie, mivel az 1000 főt meghaladó tanulói létszám után az egészségbiztosítási szerv nem fizeti a fejkvótát. A területi védőnői szolgálat emellett havi fix díj kiegészítést kap. 2017 novemberétől kezdődően mindkét védőnői szolgálat kiegészítő díjban részesül a létszám alapú finanszírozás mellett.

Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	31	198
2013	30	187
2014	29	186
2015	29	188
2016	26	203
2017	26	213

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A területi védőnők 2017-ben is nagy hangsúlyt helyeztek arra, hogy a gondozott családban nevelkedő gyermek testi, lelki és szociális fejlődésének nyomon követése, az egészséges életmóddal és táplálkozással kapcsolatban adott tanácsok, valamint az előző évekhez képest 7-tel több korcsoportban a szűrővizsgálatok elvégzésén kívül tájékoztatást adjanak a családtámogatási ellátási formákról is. Szakmai segítséget nyújtottak a helyes életmód, az egészséges táplálkozás, a megfelelő környezet kialakításához, a gyermekek harmonikus testi és lelki neveléséhez.

A család harmonikus életvitelét bármilyen formában veszélyeztető helyzet felismerése és a rendezéshez mielőbbi segítségnyújtás érdekében a gondozottakkal olyan kapcsolatot alakítottak ki, hogy a rizikófaktorok mielőbb felismerhetőek legyenek. Ehhez a munkához 2017.09.01-vel bevezetésre került a rizikó kérdőív. A családokat tájékoztatták az újszülött, oltási és szociális ellátásokról, valamint segítséget nyújtottak ezek igénybevételéhez. A területi védőnők a területi gondozási munkájukon és a kerületi rendezvényeken túl (Egészségnap), az Egészséges Tanácsadóknak is szerveztek és végeztek egészségnevelő munkát, melyre az általuk szervezett klubfoglalkozások (Baba-Mama klub, szülésre felkészítő tanfolyam, stb.) keretein belül van lehetőség.

A területi védőnői ellátás mutatószámai

év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A gondozott családok száma (éves/12hó):	3.812	3.935	3.788	3723	3488	3595	3668
Családlátogatási alkalmak száma:	14.693	15.010	15.178	13.347	14.015	13567	12955
Védőnői tanácsadáson megjelentek száma (0-3-é):	7.789	8.450	9.455	7346	8801	8051	8108
Újonnan nyilvántartásba vett csecsemők száma:	615	719	644	622	684	665	666
Védőnői fokozott gondozásban részesült gyermekek száma:	4.177	4.292	4.157	4008	4510	5208	3009
Újonnan nyilvántartásba vett várandós anyák száma:	697	715	721	677	713	661	724
A gondozott családokban észlelt gyermekelhanyagolások száma	26	5	2	2	0	2	0
A gondozott családokban észlelt gyermekbántalmazások száma	3	0	0	0	0	1	2
Védőnők által megtett intézkedések száma	54	45	25	19	24	20	31

2017-ben a XV. kerület oktatási intézményeiben az iskola-egészségügyi feladatokat 8 fő iskolavédőnő látta el. Az iskola-egészségügyi ellátásról szóló rendeletben előírt szűrővizsgálatok és egészségnevelési feladatok ellátásán valamint a védőoltások szervezésén és azok lebonyolításában történő közreműködésen kívül az iskola-védőnők kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy jó és folyamatos együttműködésükkel segítsék az oktatási intézményeket gyermekvédelmi feladataik ellátásában.

Gyermekorvosi rendelők:

- Sződliget u. 3 gyermekorvos,
- Rákos 5 gyermekorvos,
- Őrjárat u. 2 gyermekorvos,
- Zsókavár u. 5 gyermekorvos.

Bölcsődei ellátás

XV. ker. Önkormányzat Egyesített Bölcsődék - Működési Engedéllyel, Alapító Okirattal, Szervezeti és Működési Szabályzattal és helyi szabályzatokkal rendelkező intézmény.

Ellátási területe: Rákospalota – Pestújhely - Újpalota.

A bölcsődék szolgáltató intézmények, alaptevékenységként napközbeni ellátást nyújtanak a három éven aluli gyermekek számára. A családban élő gyermekek életkorának és egészségi állapotának megfelelő szakszerű gondozást – nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést biztosítanak, elsődlegesen azon gyermekek számára, akiknek a szülei munkavégzésük, betegségeik, szociális helyzetük, vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

A családban nevelkedő gyermekek napközbeni gondozását, nevelését ellátó intézményként működő **Egyesített Bölcsődék** 6 tagintézményben látja el a gyermekeket. 2015. szeptember 1-től a férőhelyek száma **644**.

A 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet 40. § szabályozza a bölcsődei férőhelyek számát, amely szerint a bölcsődei csoportban nevelhető, gondozható gyermekek száma 12 fő. Abban a bölcsődei csoportban, melyben valamennyi gyermek betöltötte a második életévét, legfeljebb 14 gyermek nevelhető, gondozható. A sajátos nevelési igényű gyermeket is ellátó bölcsődei csoportban (teljes integrációban) legfeljebb 10, a kizárólag sajátos nevelési igényű gyermeket ellátó bölcsődei csoportban (speciális) legfeljebb 6 gyermek nevelhető, gondozható.

Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Önkormányzati bölcsődék száma (TS 4801)	Bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 4701)	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Nem önkormányzati bölcsődék száma (munkahelyi, magán stb.)
2012	7	524	9	3
2013	7	455	12	3
2014	7	470	14	3
2015	6	497	13	3
2016	6	498	25	3
2017	6	489	28	0

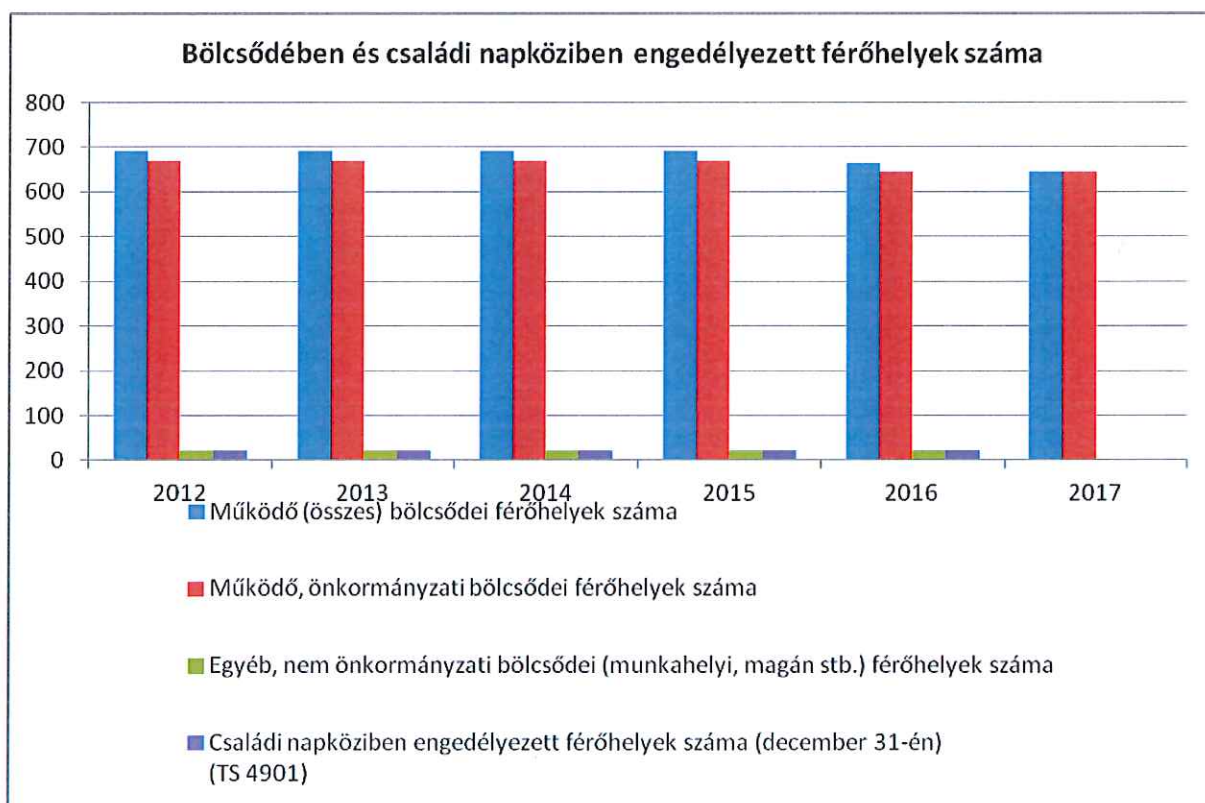
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az önkormányzat a kerületi gyermekek számának csökkentése miatt bezárta az Arany János utcában működő bölcsődéjét 2014-ben. Azóta hat telephely történik a gondozás. A bölcsődék jól felszereltek, folyamatosan kerülnek felújításra korszerűsítésre.

Bölcsődében és családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

Év	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Egyéb, nem önkormányzati bölcsődei (munkahelyi, magán stb.) férőhelyek száma	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (december 31-én) (TS 4901)
2012	691	670	21	21
2013	691	670	21	21
2014	691	670	21	21
2015	691	670	21	21
2016	665	644	21	21
2017	644	644	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

Óvodai nevelés

2015. szeptember 1-jétől 3 éves kortól kötelező óvodába járást ír elő a nemzeti köznevelési törvény (továbbiakban:Nkt.).

Nkt. 8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A kötelező óvodába járás 2015. szeptember 1-től hatályos, tehát **azokra a gyermekekre vonatkozott, akik 2012-ben** születtek és **2015. augusztus 31-ig** betöltötték a **3.** életévüket.

A törvény felmentési lehetőséget biztosított a fenti szabály alól, amennyiben azt a szülő kezdeményezi a **jegyző,** illetve egyházi és magánintézmény esetében: a **fenntartó** felé. A döntéshez az **óvodavezető és a védőnő** egyetértése szükséges volt. Amennyiben azt a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokoltta tette, a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól a gyermek ötödik életévének betöltéséig felmentést kaphatott.

A Képviselő-testület a 2016. december 13-ai ülésén döntött arról, hogy átszervezi az önkormányzati fenntartású óvodai intézményhálózatot. A döntés értelmében 2017. augusztus 1. napjától a tizenegy összevont óvoda helyett, három összevont óvoda kezdte meg a működését.

Az óvodai intézményhálózat jelenlegi helyzete

A kerületi önkormányzati óvodai intézményhálózat 3 intézményből, összesen 19 telephelyből áll. Az önkormányzati óvodai intézményhálózat összes kapacitása 2.370 fő. A hivatalos, októberi statisztikai adatszolgáltatás alapján a 2017/2018. nevelési évben a kerületben 97 óvodai csoportban 2.040 gyermek nevelése kezdődött meg. Ez kerületi szinten 86,07 %-os kihasználtságot jelent.

Óvodai nevelés adatai 2018. év

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	19	
Hány településről járnak be a gyermekek	n.a.	
Óvodai férőhelyek száma	2370	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	97	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6-18	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ( )	30 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	219,5	5

Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	219,5	
Gyógypedagógusok létszáma	10	-
Dajka/gonozónő	97	1
Kisegítő személyzet	70	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Óvodai nevelés adatai

Év	3 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 2501)
2012	618	103	2540	22	2312	4
2013	615	103	2592	22	2228	4
2014	665	104	2617	22	2162	4
2015	594	99	2599	23	2168	4
2016	659	98	2621	23	2157	4
2017	670	97	2370	19	2040	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvoda alapfeladata az alapító okiratban meghatározott óvodai nevelés, amely a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda a gyermek hároméves korától ellátja a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is. A 2014. augusztus 31-ig óvodai jogviszonyt létesítő gyermekek esetében a kiemelt figyelmet érdemlő – a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési tanulási, magatartási zavarral küzdő, és a kiemelten tehetséges, összefoglaló néven: különleges bánásmódot igénylő – tanulók nevelése.

A 2014. szeptember 1-től óvodai jogviszonyt létesítő gyermekek esetében kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek közül:

- beszédfigyattékkal diagnosztizált sajátos nevelési igényű gyermekek
- érzékszervi sajátos nevelési igénnyel élő gyermekek (látás- és hallássérült)
- mozgásszervi sajátos nevelési igénnyel élő gyermekek
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) diagnosztizált gyermekek
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek
- kiemelten tehetséges gyermekek Az óvodai nevelőmunka az Óvodai nevelési országos alprogramjára épülő, a nevelőtestület által készített és az óvodavezető által jóváhagyott pedagógiai program alapján folyik.

A 2015. szeptember 1-jétől bevezetésre kerülő 3 éves kortól kötelező óvodai nevelés nem stabilizálta az kerületben az óvodai gyermeklétszámot, és a gyermeklétszám tovább csökkent az óvodákban. (A jogszabályváltozás előtt az óvodalátogatási kötelezettség az 5. életévét betöltő gyermekekre vonatkozott.) Általánosságban megállapítható, hogy a 3 éves kortól kötelező óvodai nevelés bevezetésének következtében a Fővárosban és a nagyvárosokban az óvodákban a gyermekek száma stabilizálódott, ezzel ellentétben a kerületben az önkormányzati fenntartású óvodákban a 2015/2016. és a 2017/2018-as nevelési év között 79 gyermekkel csökkent a létszám, ami gyakorlatilag 3 óvodai csoportot jelent.

A kerületi óvodákban megmaradt a korábbi évek jellegzetessége is, és magas (közel 35%-os) a nem körzetes gyermekek aránya. Ebből következik, hogy a szülők a kerületen belül továbbra is nagy szabadsággal választhatják meg az általuk megfelelőnek vélt óvodát, és a 3 éves kortól kötelező óvodai nevelés bevezetése sem „rendezte át” az egyes óvodák közötti kihasználtsági különbségeket. Ezen kívül továbbra is fennáll az önkormányzati óvodai intézményhálózat évtizedes sajátossága, hogy az egyes városrészek óvodái között jelentős a demográfiai és a kihasználtsági különbség. Az elmúlt másfél évtized tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy a rákospalotai és a Pestújhely/MÁV-telepi területeken stagnált, míg az újpalotai lakótelepen csökkent az óvodások létszáma.

Közoktatás

A XV. kerületben működő oktatási intézmények

Észak-Pesti Tankerületi Központ fenntartásában lévő iskolák:

[Czabán Általános Iskola](#)

[Budapest XV. Kerületi Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakgimnázium](#)

[Hartyán Általános Iskola](#)

[Budapest XV. Kerületi Hubay Jenő Zeneiskola és Alapfokú Művészeti Iskola](#)

[Budapest XV. Kerületi Károly Róbert Általános Iskola](#)

[Kolozsvár Utcai Általános Iskola](#)

[Kontyfa Középiskola, Szakiskola és Általános Iskola](#)

[Budapest XV. Kerületi Kossuth Lajos Általános Iskola](#)

[Budapest XV. Kerületi László Gyula Gimnázium és Általános Iskola](#)

[Magyar-Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium](#)

[Pestújhelyi Általános Iskola](#)

[Szent Korona Általános Iskola](#)

Egyházi fenntartású iskolák:

[Kovács Pál Baptista Gimnázium](#)

[Salkaházi Sára Katolikus Általános Iskola, Szakközépiskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola](#)

Alapítványi iskolák:

[Rákospalotai Meixner Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola](#)

[Innovációs Szakképző, Továbbképző Iskola Központ és Gimnázium](#)

["Szépmíves" Szakképző Iskola](#)

Esti tagozatos képzést is biztosító iskolák:

Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum Bethlen Gábor szakgimnáziuma

<http://bethlenszki.hu/>

[Budakalász Gimnázium Újpalotai Tagintézménye](#)

A XV. kerület tankerületében alapítvány, egyház, szakképzési centrum és az Észak-Pesti Tankerületi Központ működtet iskolát összesen **20 feladatellátási helyen**.

Az Észak-Pesti Tankerületi Központhoz 13 feladatellátási helyen, 10 általános iskola tartozik. Az intézményekben 2017-ben 5 460 fő, 2018. 09.01. napján **5442 fő gyermek tanul 230 osztályban**.

Nemzetiségi oktatás

A XV. kerületben, két iskolában **387** tanuló jár **16 nemzetiségi** osztályba. Nemzetiségi oktatás típusa szerint nyelvoktató típusban, két iskolában 1-8. évfolyamokon (Hartyán Általános Iskola és Rákospalotai Kossuth Lajos Általános Iskola).

Két tanítási nyelvű oktatás

A Magyar – Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolába **436** gyermek tanul **15** osztályban.

Általános Iskolák kihasználtsága

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ által fenntartott általános iskolák tanulói létszáma 5442 fő, az épületek maximális befogadó száma 6982 fő, az épületek kihasználtsága 77.94%.

Legkisebb a Czabán Általános Iskola épületének kihasználtsága 41%, az állami fenntartású iskolák közül a legalacsonyabb. Szintén alacsony, 59%-os a kihasználtsága a Károly Róbert Általános Iskola épületének. Az állami fenntartású iskolák közül legmagasabb a kihasználtsága, 95% a Pestújhelyi Általános Iskolának van.

Gimnázium

A XV. kerület tankerületében 7 köznevelési intézmény 8 feladatellátási helyen, **1920 férőhelyen 1655 tanuló** vesz részt a **gimnáziumi** nevelés-oktatásban. 4 intézmény 5 feladatellátási helyén állami fenntartásban folyik a nevelés-oktatás 3 (3 intézmény 3 feladatellátási helyén) pedig alapítványi

fenntartásban végeznek gimnáziumi képzést. Az állami fenntartású intézményekben 4, 6 és 8 évfolyamos nappali rendszerű képzési formából választhatnak a tanulók, míg a magán fenntartásban lévő intézmények 4 és 5 évfolyamos képzést folytatnak. Felnőttoktatással egy állami és egy alapítványi fenntartású intézmény foglalkozik, 4 évfolyamos képzést végez levelező munkarendben.

A kerület tankerület gimnáziumi oktatásban nevelésben résztvevő tanulói közül 99 fő bejáró tanuló, azaz Budapest határán kívülről érkező. Ezt a főváros esetében azért fontos hangsúlyozni, mert itt a kerület tankerületi határok sem közlekedés, sem iskola választás szempontjából nem élesek és arra nézve egyelőre még nem rendelkezünk adatokkal, hogy a gimnáziumba járók hány százaléka kerül ki a kerületi lakosokból. A gimnáziumi választásnál a megközelíthetőségen túl egyéb más tényezők, főként a gimnázium elismertsége is szerepet játszik.

Két állami fenntartású intézményben is 30 fő feletti az átlag osztálylétszám (László Gyula Gimnázium és Általános Iskola, a Dózsa György Gimnázium és Táncművészeti Szakközépiskola) a magán fenntartású intézményekben 1 osztályba átlag 31,4 tanuló jár.

Művészeti iskola

Budapest XV. kerület tankerületben kettő **alapfokú művészeti iskola** működik 899 fővel 15 feladatellátási helyen. A kerületben állami szerv és alapítvány tart fent művészeti intézményt táncművészeti, zeneművészeti és képző- és iparművészeti ágazaton.

A kerületben működik egy olyan alapítványi fenntartású köznevelési intézmény, mely alapfokú művészetoktatás feladatot lát el. Az összes tanulói létszám 93%-a tanul az állami fenntartású művészeti iskolákban.

A kerület tankerületben alapítvány működteti a Rákospalotai Meixner Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményt, ahol képző- és iparművészeti ágazaton 79 tanuló tanul egy feladatellátási helyen.

A kerületben egy művészetoktatású intézményt az állam tart fenn. Észak-Pesti Tankerületi Központ, Hubay Jenő Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Pedagógiai Szakkönyvtár, ahol 980 fő tanul táncművészet-, zeneművészet-, képző- és iparművészeti ágazaton, 14 feladatellátási helyen.

A más településről, Budapest más kerületéből és az agglomerációból a **12 feladatellátási** helyre bejáró tanulók száma 282 fő a kerület összes általános iskolás tanulójának 5,18% -a. A Pestújhelyi általános iskola kivételével a kerület minden intézményében van bejáró tanuló.

Klebsberg Intézményfenntartó Központ által fenntartott Magyar-Kínai Általános Iskola és Gimnáziumban van a legtöbb bejáró tanuló gyermek 66 fő az iskolai tanulók 1,21%,-a.

Az iskolai létszámhoz viszonyítva is kevés a bejáró tanulói létszáma a Kolozsvár utcai Általános Iskolában. 3 fő, az iskolai létszám 0,05%-a.

XV. Kerületben működtetett egyházi, nonprofit és külföldi állam által fenntartott iskolák, képzések	Fenntartó	Összlétszám	BTM	HH	HHH	SNI
Budakalász Gimnázium Újpalotai Tagintézménye	Sziltop Oktatási Közhasznú Nonprofit Kft.	n.a.	0	0	0	0
Salkaházi Sára Katolikus Ált. Isk. Szakisk. Szakköz.	Esztergom-Budapest Főegyházmegye Katolikus Iskolai Főhatóság	215	0	9	24	199
Kovács Pál Baptista Gimnázium	egyházi jogi személy	276	45	1	0	0
Innovációs Szakmai Továbbképző Isk. Közp. és Középkisk.	Közhasznú Nonprofit Kft.	219	50	0	0	0
Rákospalotai Meixner Ált. Isk. és Alapfokú Műv. Isk.	alapítvány	194	0	2	0	31
SZÉPMÍVES Szakgimnázium	Innovációs Szakképző és Továbbképző Központ Nkft.	52	0	0	0	0
Al Wahda Arab Iskola (külföldi állam)	Bp.-i Líbiai Gazdasági és Kereskedelmi Kapcsolatok Irodája	0	0	0	0	0
Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum	Nemzetgazdasági Minisztérium	280	22	2	2	20

Forrás: Oktatási Hivatal

Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2011/2012	na.	na.	#ÉRTÉK!		#ÉRTÉK!
2012/2013	2 044	1 890	3 934	1 410	35,8%
2013/2014	2 076	1 898	3 974	1 585	39,9%
2014/2015	2 241	2 034	4 275	1 381	32,3%
2015/2016	2 404	2 183	4 587	1 167	25,4%
2016/2017	2 217	2 280	4 497	1 947	43,3%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

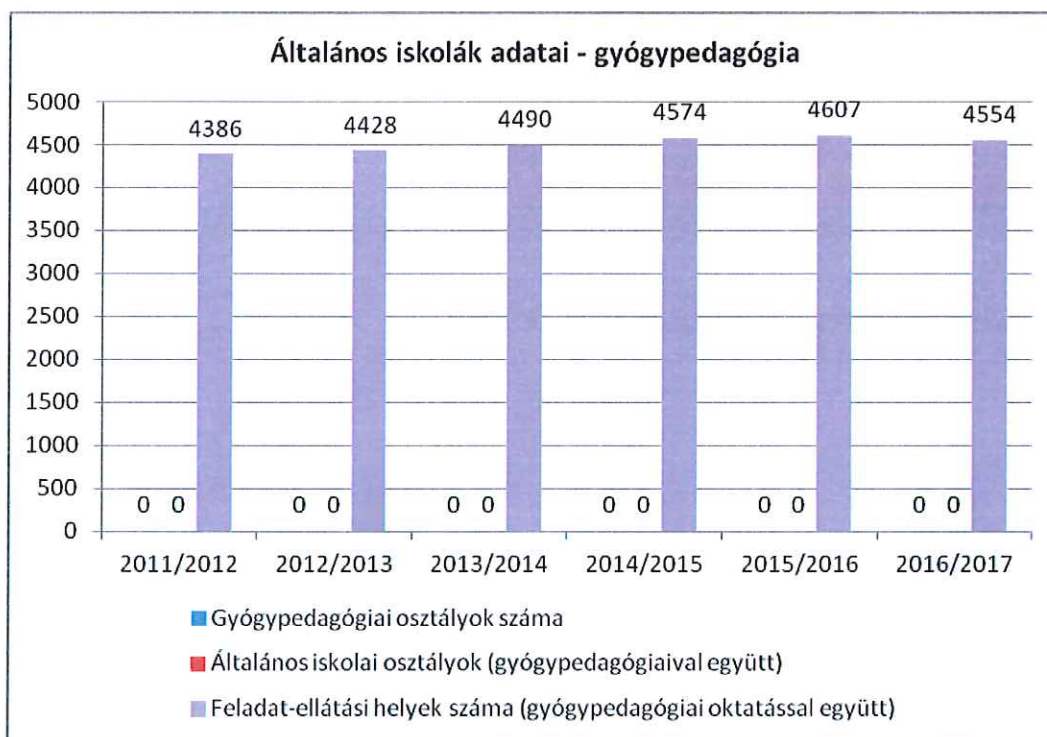

Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 2101)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2201)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2011/2012	n.a.	n.a.	4386
2012/2013	n.a.	n.a.	4428
2013/2014	n.a.	n.a.	4490
2014/2015	n.a.	n.a.	4574
2015/2016	n.a.	n.a.	4607
2016/2017	n.a.	n.a.	4554

Forrás: TeIR, KSH Tstar

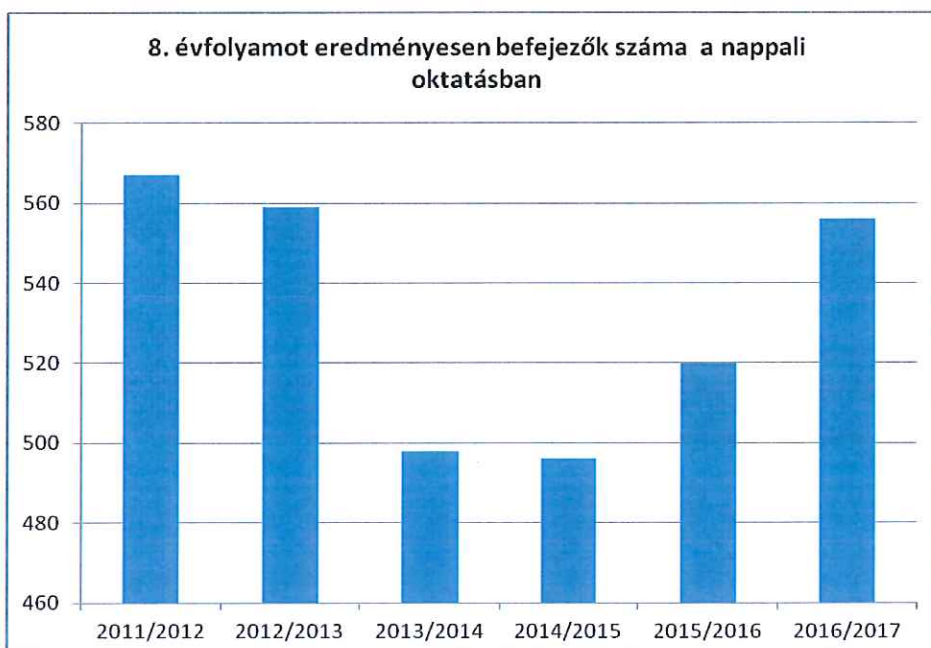
Ellátotti létszám (év/fő)

	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Napközis ellátás	1 410	1 585	1 381	1 167	1947
Tanulósobai ellátás	214	181	171	305	n.a.
Iskolaotthonos ellátás	965	925	905	1095	n.a.

A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali
oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2011/2012	567
2012/2013	559
2013/2014	498
2014/2015	496
2015/2016	520
2016/2017	556

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

XV. kerületi Gyermek és Ifjúsági Önkormányzat (GYIÖK)

A gyermek és ifjúsági önkormányzatok harminc éves múlttal rendelkeznek. Egy franciaországi településen már 1979-ben támogatták a közösségi szerepvállalásnak ezt a formáját, és megalakult a világ első gyermekönkormányzata.

A gyermekekből szerveződő diákképviselők fontosságát számos, ifjúsággal foglalkozó szakember hangsúlyozta és vállalta fel az elmúlt évtizedekben.

Az ENSZ Gyermeki Jogok Nyilatkozatát a Magyar Köztársaság 1990. március 14-én írta alá, melyben elismeri, hogy a gyermeknek joga van a véleménynyilvánítás szabadságára.

A XV. kerületi Önkormányzat képviselőtestülete 53/1996 (I. 16.) sz. határozatával döntött a Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Gyermek és Ifjúsági Önkormányzatának (továbbiakban GYIÖK) létrehozásáról, amely 1998 óta működik kerületünkben.

A gyermekek, fiatalok közéletben való aktív részvétele helyi szinten válik valósággá, ahol az érintettek személyesen láthatják munkájuk, elkötelezettségük eredményeit. A fiatalok iskoláik diákonkormányzataiban, városrészeink, helyi szervezeteinek mindennapjaiban való aktív részvétele gyakorlati tapasztalatot ad számukra ahhoz, hogy felelős, tudatos, felnőtt váljon belőlük megfelelő értékrendszerrel, illetve esetlegesen komolyabb közéleti szerepet vállaljanak.

A GYIÖK mindenkorai képviselői próbálják megőrizni az előző ciklusokban tevékenykedő testületek által képviselt értékeket, valamint a korábban megszokottnál aktívabb munkával igyekeztek katalizáló, koordináló, közvetítő szerepet vállalni a kerületi nevelési-oktatási intézményekben tanuló diákok érdekében. Ennek érdekében a GYIÖK az intézményekben működő diákonkormányzatokkal aktív kapcsolatot tartott fenn. Ahhoz, hogy a GYIÖK hatékonyan tudjon dolgozni, a fiatalok által megfogalmazott igény szerint bővíteni kell a képviselők számát, a közösség nagyságát, fokozottabb jelenlét szükséges az intézményekben.

GYIÖK szerepe:

1. Érdekképviselő
2. Ifjúsági programok szervezése
3. Képzéseken, táborokban való részvétel
4. Nemzetközi ifjúsági kapcsolatok erősítése
5. Közösségi élmények biztosítása

Gyermekek egyéb természetbeni és pénzbeli támogatása

Gyermekélelmezés támogatása

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára az ingyenes étkezés az elmúlt években fokozatosan került bevezetésre. A gyermekétkeztetéshez kapcsolódó normatív kedvezmények biztosításához normatív állami hozzájárulás igényelhető, melynek összege az éves központi költségvetésben kerül meghatározásra.

A XV. kerületi Önkormányzat rendelete szerint a gyermekek egyéni rászorultság alapján további kedvezményben részesülhetnek. Ingyenes étkeztetést kell biztosítani azon gyermekek részére, akik állami gondoskodás alatt állnak és kerületi lakóhelyű nevelőszülőknél vannak elhelyezve. Az önkormányzat által fenntartott nyári napközis táborban, gyermektáborokban a gyermekek ugyanazt az egyéni rászorultság

alapján megállapított kedvezményt vehetik igénybe, amit a tanév során részükre a gyermekintézmény megállapított.

Év	2013	2014	2015	2016
A tanévben támogatásban részesülők száma (fő)	27	30	30	21
Összege (eFt)	1 711	1 280	516	397
Gyermektáborok (Siófok, Bernecebaráti)	276	259	202	173
Összege (eFt)	4 240	3 760	2 728	2 111
Napközis táborban támogatásban részesülők száma (fő)	31	31	25	26
Összesen (eFt)	235	196	136	185
Szociális nyári étkezésben részesülők száma (fő)	368	378	285	225
Összesen (eFt)	2 223	3 440	2 528	5 042

2015-től az intézményekben érvényes személyi térítési díjból a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, de ingyenes étkezésben nem részesülő gyermek az alábbi kedvezményekben részesülhetnek:

Az elmúlt években a szünidei gyermekétkeztetés keretében elsősorban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, gyermekek napi egyszeri meleg étkeztetésének biztosításához volt lehetőség támogatás igénylésére. A támogatás összege azonban nem fedezte a teljes költségeket, ezért az Önkormányzat kiegészítésére is szükség volt az étkeztetés biztosításához.

Palota gyermekétkeztetési kedvezmény	2017. év (fő)	Összege (eFt)
A tanévben támogatásban részesülők száma	30	410
<i>5/2015. (II.5.) ök. rend. 10. § (2) a),b), (3) a),b)</i>		
Gyermektáborokban (Siófok, Bernecebaráti)	154	1.128
<i>5/2015. (II.5.) ök. rend. 10. § (4) b)</i>		
Évközi szünetekben, nyári szünetben (Pajtás étterem, Arany János u., Napközis tábor) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő étkezők	74	1.254
<i>5/2015. (II.5.) ök. rend. 10. § (4) a)</i>		

Évközi szünetekben, nyári szünetben <i>(Napközis táborban)</i> ugyanazt a kedvezményt igénybe vevők, mint a tanév során	53	296
<i>5/2015. (II.5.) ök. rend. 10. § (4) b)</i>		
ÖSSZESEN:	311	3.088
<i>5/2015. (II.5.) ök. rend. 10. § (4) b)</i>		
Szünidei gyermekétkeztetés hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek évközi szünet, nyári szünet	114	940

Palota gyermekétkeztetési kedvezmény

10.§ (1) A Gyvt. 21. § (1) bekezdés a)-f) pontja szerinti intézményekben a gyermek a gyermekétkeztetés személyi térítési díjából a (2)-(3) bekezdésekben foglaltak szerint Palota intézményi gyermekétkeztetési kedvezményre jogosult.

A gyermekétkeztetés biztosítását változatlan feltételekkel és összegben szükséges fenntartani, tekintettel a kerületi, rászoruló családok jelenlegi anyagi helyzetére. Ha szülő, törvényes képviselő eltérően nem rendelkezik, a fenntartó az óvodában és az iskolában a gyermekek és tanulók számára az óvodai nevelési, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést.

Nyelvvizsgadíj támogatása

A XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2011. (II.1.) önkormányzati rendelete részletesen szabályozta a kerületben a nyelvvizsga megszerzésének a támogatási rendszerét. A XV. kerület Önkormányzat tanulónként és sikeres vizsgánként a vizsgadíj összegének 80%-át, de legfeljebb 20.000 Ft-ot számla ellenében, utólagosan megtérítheti. (2018. évben megszűnt támogatási forma.)

Év	2013	2014	2015	2016	2017
Fő	47	26	52	28	28
Összeg (eFt)	940	520	1035	560	560

Tanulmányi ösztöndíj

Kerületünkben a tehetséges, jól tanuló gyermekek és fiatalok **tanulmányi ösztöndíjban** részesülhettek. 2017-ben **60 fő** részesült **4 387 000 Ft összegben**. Támogatásuk havi mértéke attól függött, hogy milyen oktatási intézményben folytattak tanulmányokat.

Tanulmányi ösztöndíj (év/fő/Ft)

Év	2013	2014	2015	2016	2017
Fő	39	39	74	57	60
Összeg(eFt)	4 515	4 505	3 472	4 864	4 387

A tanulmányi ösztöndíj rendszere a 2018/2019. tanévben átalakult, bevezetésre került a Halley-díj, valamint a Pallas Athéné díj.

Babakötvényre jogosult minden 2005. december 31. után született, magyar állampolgárságú és magyarországi lakóhelyű gyermek, de az állami támogatás csak a gyermek 18. életévének betöltése után használható fel. 2006. január 1-jétől a magyar állam minden megszülető gyermek javára születésének évében az éves költségvetési törvényben meghatározott összegű támogatást biztosít. A babakötvény nevű állami támogatás a fiatal felnőttek életkezdésének megkönnyítését szolgálja.

Kerületünkben is 2006. évben került bevezetésre - az állami támogatáshoz kapcsolódóan - a **START PLUSZ XV. kiegészítő befizetés** elnevezésű - a gyermekek születésekor adható támogatás. Talán sokan úgy gondolják, hogy a babakötvény egy egyszeri (2008-tól 42.500,- Ft) állami támogatásból áll, pedig az állami támogatás ennél sokkal több is lehet (főként, ha a szülők is hozzátesznek befizetéseikkel).

A XV. kerületi Önkormányzat 2017-ben is biztosította ezt a támogatást, így **27** újszülött kaphatott egyenként 10.000,- Ft összegű támogatást. E támogatási forma iránti érdeklődés csekély mértékű, évek óta hasonló nagyságrendű. A viszonylag alacsony számú jelentkezés a támogatás lehetőségének és feltételének a szélesebb körű népszerűsítését kívánna meg, mivel a támogatás alapfeltétele a Start számla előzetes megnyitása.

Születési és oltási támogatás

A Képviselő-testület 2013. február 20-i ülésén megalkotta az újszülöttek támogatásáról szóló 11/2013. (III. 13.) önkormányzati rendeletét. Az újszülöttek 20.000 Ft összegű pénzbeli támogatást kapnak.

A Képviselő-testület 723/2014 (IX.17.) ök. számú határozatában úgy döntött, hogy 2015. január 1-től támogatja és finanszírozza a kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkező szülők 0 és 6 éves kor közötti gyermekei részére védőoltást. Az oltási támogatás Magyarországon törzskönyvezett védőoltások térítési díjához igényelhető és összege megegyezik a védőoltás bruttó vételárával, de legfeljebb 20.000 Ft.

Újszülöttek születési támogatása

Év	2013	2014	2015	2016	2017
Fő	219	274	282	288	267
Összeg (eFt)	-	3 820	5 934	5 760	5 340

Újszülöttek oltási támogatása

Év	2013	2014	2015	2016	2017
Fő	-	-	180	244	154
Összeg (eFt)	-	-	2 785	3 850	2 750

Nyári gyermekfelügyelet

A **nyári szünet**ben történő gyermekfelügyelet keretében az önkormányzat **nyári napközis tábort** üzemeltet, ahol színvonalas, gazdag programok mellett a kerületi gyermekek tölthetnek el több - kevesebb időt a **Szántó föld úti napközis táborban**. Az elmúlt évben is volt olyan gyermek, aki pár napot tartózkodott a táborban, de volt számos olyan, aki a nyitva tartás teljes időtartama alatt ott volt.

Napközis táborban lévő gyermek száma

Év	2013	2014	2015	2016	2017
Fő	470	500	490	449	361

A nyári napközis tábor mellett, az önkormányzat által fenntartott táborokban 2017-ben 1218 fő (2016-ban 2 425 fő) gyermek nyaralhatott/táborozhatott.

Összességében megállapítható, hogy a XV. kerületi Önkormányzat a Szociális törvényben előírt pénzbeli és természetbeni ellátásokat teljes körűen biztosította a gyermeket (gyermeket) nevelő családok részére. Ezek mellett jelentős mértékű önként vállalt támogatásokkal is segítette a XV. kerületi rászoruló családokat.

Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény értelmében a korábban külön szervezeti egységként működő Újpalotai Családsegítő Szolgálat és Fióka Gyermek- és Ifjúságvédelmi Központ egyesítésével létrejött új intézmény 2016. január 1. napján kezdte meg működését. A jogszabályváltozás alapján jött létre egy szociális és gyermekjóléti alapellátást biztosító szolgálat, valamint egy kizárólag gyermekvédelmi, hatósági ügyekre szakosodott központ.

Az integrációt követően létrehozott Család- és Gyermekjóléti Központ által kialakított szakmai protokoll szerint elkülöníthető a telephelyek különböző feladat- és ügyfélköre. Az összes telephelyen különböző feltételek szerint, de azonos alapelvek, szabályok és keretek között folyik a segítő tevékenység. A családsegítők, esetmenedzserek, tanácsadók és az ő tevékenységüket segítő szociális asszisztensek minden rászoruló számára elérhetőek, igyekeznek a kliensek lakóhelyéhez legközelebb biztosítani a szolgáltatások széles körét.

A **Család- és Gyermekjóléti Központ** részeként működik az Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központ, amely alapszolgáltatást biztosít, a Fióka Család- és Gyermekjóléti Központ, amely a gyermekvédelmi hatósági eljárásokban működik közre, a Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája (MUFTI), valamint a Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat.

Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központ

Az alapszolgáltatást biztosító központnak rendkívül összetett feladatot kell ellátnia, fő tevékenysége, hogy a szociális és/vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújt szolgáltatásokat. A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését.

A családok átmeneti otthonába a szülő(k) kérésére kerülhetnek be családok. Azokban az esetekben, amikor egy felvétel előtt álló családdal már kapcsolatban áll a Család- és Gyermekjóléti Központ, akkor a helyzetükről, életkörülményeikről tájékoztatást tud nyújtani az intézmény a fogadó szervezet számára. A legnagyobb számban a kerületben lévő **Szociális és Rehabilitációs Alapítvány** fogadja a XV. kerületi családokat.

A gyermekek átmeneti otthona a szülők kérésére azokat a gyerekeket fogadja, akiknek családjában átmeneti nehézségek adódnak, s egy átmeneti időszakra a család nem tudja vállalni a gyerek(ek) ellátását, ennek hiányában ezek a gyerekek felügyelet nélkül maradnának. Ez az ellátási forma a legtöbb esetben a szülők életvezetési problémái, lakhatási nehézségei (elégtelen lakhatási körülmények, hajléktalanná válás)

miatt vált szükségessé. A XV. kerületnek együttműködési megállapodása van a IV. kerületben levő „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthonával, amely így szükség esetén fogadja azokat a gyerekeket, akiknek ilyen ellátás igénybevételére van szükségük. A 2017-es évben összesen **7 gyerek** tartózkodott hosszabb-rövidebb ideig az „Aranyhíd”-ban.

Gyerekprogramok

7.3 Megállapítások és a jövőre vonatkozó javaslatok, célok, tennivalók

A XV. kerületben a gyermekvédelmi feladatok ellátása érdekében folyamatos és szoros együttműködés alakult ki a közoktatási intézmények, a gyermekvédelmi-gyermekjóléti intézmények és az egészségügyi és szociális intézmények között.

A XV. kerületi Önkormányzat az elmúlt években is biztosította a **helyi rendeletében meghatározott támogatásokhoz szükséges anyagi erőforrásokat**. E támogatások egy része a Szociális törvényben, és a Gyermekvédelmi törvényben meghatározott, másik részük pedig úgynevezett önként vállalt támogatási forma, amely nagymértékben segítette a kerületi gyerekek, fiatalok életét, szociális helyzetét (például: ösztöndíj, szociális támogatások, születési-oltási támogatások, stb.).

A kerületi gyerekekkel, gyermek-és ifjúságvédelemmel foglalkozó szakemberek az elmúlt években is több alkalommal találkoztak és beszéltek meg a különböző problémáikat.

A minőségi munka, a gyermekek fokozottabb védelme érdekében, a preventív munkában változatlanul sok tennivaló van, ezért fontos néhány területre kiemelt figyelmet fordítani.

A gyermekvédelmi tevékenységről szóló előző évi értékelésekben taglalt feladatok végrehajtását, megvalósulását figyelemmel kísérve **továbbra is kiemelt feladatként tartjuk számon:**

Az *önkormányzat* biztosítja a helyi rendeletében meghatározott támogatásokhoz szükséges anyagi forrásokat. Támogatni kell a felzárkózó, jó tanuló, jó sportoló gyerekeket. Az elkövetkező években is minél gyakrabban kell szabadidős programokat szervezni a kerületi gyermekek részére - a gyermekintézmények bevonásával - a nyári szünet idején, ezért ehhez biztosítani kell a szükséges forrásokat.

- A *jelzőrendszer tagjai* közötti intenzív munkakapcsolat fejlesztési lehetőségeinek feltárásával, az együttműködési készségek erősítésével, intenzív munkakapcsolat megerősítésének ösztönzésével, valamint a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársainak gyakoribb bevonásával a szakmaközi egyeztető tárgyalásokba törekszünk a minőség megőrzésére:

- 2018-ban a család- és gyermekjóléti központok számára kötelező feladat lett az **óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység** végzése. Az új feladat elvégzéséhez szükséges feltételek felmérése, azok megteremtésének előkészítése ennek az évnak az egyik legfontosabb feladata.
- A *Fejlesztő Gondozó Központ*ban folyamatosan bővülni fog azok száma, akik ellátását az egész nap folyamán a szociális ágazat végzi, hiszen a jelenleg tanköteles ellátottjaik betöltik 23. életévüket. Folyamatos szervezést igényel a jövőben a szociális ágazat csoportjainak, szakemberigényének biztosítása.
- Az *Egyesített Bölcsődék* szakembereinek célkitűzése, hogy minden gyermeknek helye legyen a nevelési-oktatási intézményekben. A halmozottan sérült gyermekek ellátásának a biztosítását ugyanolyan fontosnak tartják, mint az ép fejlődésmentű gyermekekét. Több éves erőfeszítésük eredményeként az óvodai nevelés-oktatás szakembereivel intenzívebb munkakapcsolatot kialakítva segítik a kerületi sérült gyermekek szüleit a megfelelő nevelési-oktatási intézmények elérésében.
- Az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthonának munkatársai hatékonyabbnak tartják a probléma észlelés korai szakaszában a közös gondolkodást. A prevenció, a minél korábbi felismerés, észlelés, jelzés, hatással van az intervenciók időbeliségére és minőségére. Reményeik szerint az iskolai és óvodai szociális munka bevezetése ebben segítséget jelenthet.

Preventív közösségi programokra, megtartó közösségi élményekre van szükség.

7.4 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az Egyesített Szociális Intézmény szervezeti keretén belül működő intézmény a **Fejlesztő Gondozó Központ**, ahol a súlyosan-halmozottan sérült gyermekek, fiatalok, illetve fiatal felnőttek részesülnek napközbeni ellátásban, illetve fejlesztő iskolai oktatásban, nevelésben.

A 2012/2013-as tanév második felében lényeges fordulat következett be a FENO életében:

Mivel a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 7 § (5) bekezdése és a 18 § (2) bekezdése értelmében 2013. január 1-jétől csak pedagógiai szakszolgálat láthat el fejlesztő felkészítést, fejlesztő iskolai oktatást ezért az Egyesített Szociális Intézményalapító okiratából törlésre került ezen feladat. A fejlesztő iskolai oktatásban résztvevő gyógypedagógusok, konduktor, valamint az ő munkájukat közvetlenül segítő munkatársak átkerültek a Száraznád iskolába, munkáltatójuk a KLIK. Az intézmény vezetése és munkatársai a változásokkal járó feladatok megvalósítása érdekében folyamatosan kapcsolatot tartanak, és aktívan részt vesznek, úgy tanügyi - szervezési, mint szakmai kérdésekben a Száraznád NOK iskola igazgatójával.

Tanköteles korú ellátottjaik számára biztosították a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a Salkaházi Sára Katolikus Általános Iskola, Szakközépiskola, Szakiskola és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola telephelyeként, 2017-es évben két fejlesztő nevelés-oktatást végző csoporttal, naponta 8.00-12.00-ig. Korcsoportok szerint 2 tanköteles korúak csoportja és 4 felnőtt csoport működik az intézményben.

Fogyatékosok nappali ellátásában és fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevők (6-23 éves korig) 11 fő, fogyatékosok nappali ellátásában részt vevők (23 éves kortól) 25 fő volt 2017-ben.

A tanköteles korú ellátottak száma folyamatosan csökken, ennek megfelelően alakultak a csoportok az elmúlt évben is.

A Fejlesztő Gondozó Központ a Bp. XV. Önkormányzat Egyesített Szociális Intézménye egységeként végzi fogyatékos személyek nappali ellátását, mint személyes gondoskodást nyújtó szociális alapellátást. A szolgáltatás alapvető célja az intézmény szolgáltatásait igénybe vevő súlyosan, halmozottan fogyatékos személyek szükségleteihez igazodó segítségnyújtás biztosítása, amelynek mértékét és módját mindenkor team munkában határozzák meg, maximális módon figyelembe véve a fogyatékos személy aktuális állapotát, illetve individuális szabadságát. Az általuk kialakított struktúra szerint, az ellátottakat kis

csoportokban (6-7 fő) láttak el, fejlesztésük, képzésük továbbra is a szakemberek által szeptemberben összeállított, egyénre szabott, komplex, sérülésspecifikus fejlesztő programok szerint valósult meg, a szakmai, módszertani alapelvek továbbra is ugyanazon szempontok alapján érvényesültek. Az intézmény elsődleges feladata a fogyatékos személyek hátrányainak csökkentése, esélyegyenlőségük megalapozása és a társadalom szemléletformálása a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 1993. évi III. törvény alapján.

A foglalkozások menetét az életkori sajátosságokhoz, az egyéni képességekhez igazodva tervezték és valósították meg. Nagy hangsúlyt fektettek a szinten tartás megvalósítására, a családokkal közösen megbeszélve az esetleges készségromlás okait, várható következményeit, illetve az azokra adható válaszokat. Az ellátottak előrehaladott életkorával jelentkező megváltozó képesség, készség struktúrához alkalmazkodó, kipróbált, jól bevált gondozási, nevelési eljárásokat, módszereket, programokat használták, új terápiás elemek szándékosan nem kerültek beemelésre a fejlesztési, gondozási programba. A szerzett tapasztalatokat felhasználva folytatódott az intézmény módszertani ajánlásának kidolgozása.

Tanácsadás:

- segítség hivatalos ügyek intézésében,
- kapcsolattartás, együttműködés érdekképviselői szervezetekkel,
- kerületi társintézményekkel való kapcsolattartás és közös munka,
- szülőklub facilitálása,
- mindennapi életvitelt megkönnyítő praktikus, tapasztalatokon alapuló tanácsok megosztása a családokkal.

Készségfejlesztés:

- kisbuszos kirándulások szervezése,
- a tágabb környezet megismerését segítő fejlesztő tevékenységek biztosítása (vásárlás, fagyizás, koncert, tábor, évszakhoz, ünnepekhez kapcsolódó tevékenységek).

Háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás:

- segédeszközök felíratása, méretvétel, elkészítés folyamatának követése,
- szakorvosi vizsgálat szervezése az intézményben (ortopéd, bőrgyógyász, fogász),
- szűrővizsgálatok szervezése helyben,
- testi higiéne, toalette tréning, öltözés-vetkőzés biztosítása a fejlesztő gondozás keretein belül,
- igény szerinti vagy alkalmi gyógyszerelés bonyolítása,
- az ellátott egészségmegőrzését szolgáló felvilágosítás,
- igény szerinti kísérés megszervezése.

Étkeztetés:

- napi háromszori étkezés biztosítása helyben fogyasztással: reggeli, meleg ebéd, uzsonna,
- az étkezéshez szükséges - speciális igényből fakadó – eszközök, előkészített ételek biztosítása,
- az étkezés helyszínének egyénre szabása,
- az ellátottak igény szerinti megejtetése.

Esetkezelés:

- információs pult működtetése,
- ügyintézés segítése nyomtatással, internetes kapcsolat biztosításával, nyomtatványok beszerzésével,
- segédeszköz kölcsönzés,
- telefonos kapcsolattartás az ügyintézőkkel,
- kapcsolati háló feltérképezése,
- közösségépítés szülőklubok szervezésével,
- professzionális segítőkkel való összekapcsolás,
- jövőkép tervezés intézménylátogatások szervezésével, az ezzel kapcsolatos adminisztrációs tevékenységek segítségével.

Felügyelet:

- irányított szabadidős tevékenységek lebonyolítása (bowling, boccia, ping-pong, trambulín, dramatizálás, báb, stb.),
- napirendbe beépített szakszerű felügyelet biztosítása az intézményi tartózkodás egész idejére,
- az ellátott speciális igényeinek megfelelő pozícionálás megteremtése rögzítő hevederekkel, speciális székekkel, babzsákokkal, elektromos emelő használatával.

Gondozás:

- fejlesztő gondozás folyamatos biztosítása,
- valamennyi dolgozó részvétele a gondozási tevékenységekben,
- a gondozási szükséglet tartalmi összetételének egyénenkénti meghatározása,
- az ellátott személy egyéniségének, igényeinek, sajátosságainak folyamatos figyelembevétel a gondozási tevékenységek során.

Közösségi fejlesztés:

- honlap tartalmának folyamatos frissítése, aktuális információk megjelenítése,
- ESZI telephelyeinek programjain való részvétel,
- kerületi programokban, rendezvényeken való aktív részvétel, kerületi rendezvény szervezése (Speciális Bowling Vándorkupa Bajnokság),
- társintézmények programjain való aktív részvétel,
- középiskolai közösségi szolgálat terepintézményi helyszíne az intézmény,
- középiskolai és felsőoktatási intézmények gyakorlati helyszíne az intézmény.

Pedagógiai segítségnyújtás:

- az ellátottakat felkészítése, hogy életközegükben szociális integrálódásuk eredményes legyen,
- védő-integráló segítségnyújtás az emberhez méltó élet megéléséért,
- alapvető emberi értékek, viselkedési formák, praktikus ismeretek elsajátításának közvetítése,
- személyiségük sokoldalú fejlesztése,
- oldott, nyugodt légkör megteremtése, amelyben az ellátott és a segítő egyaránt jól érzi magát,
- általános pedagógiai módszerek alkalmazása: kölcsönös bizalom, elfogadás, egyéni sajátosságok figyelembevétel, következetesség, követelés (a helyes formák megkövetelése, a helytelen formák gátlása), serkentés (bízgatás, helyeslés, ígéret, jutalom, dicséret), meggyőzés (példa, értelmi meggyőzés bizonyos fokig, cselekedetek összehasonlítása, megbeszélés), gyakorlás, szoktatás (hozzászoktatás, alkalmazkodó szoktatás, átszoktatás, leszoktatás).

Gyógypedagógiai segítségnyújtás:

- a fogyatékos személyek Egyéni Fejlesztési Tervének elkészítése, amely terv az ellátott személyről készített gyógypedagógiai, egészségi és mentális állapotra vonatkozó jellemzés, mely tartalmazza az egyénre szabott bánásmód leírását és az önellátási képesség fejlesztését,
- az ellátott állapotának folyamatos figyelemmel kísérése, ennek érdekében a fejlesztési tervek félévente történő felülvizsgálata,
- a fogyatékoság milyenségének és súlyossági fokának megfelelő differenciált fejlesztőeljárások alkalmazására.

7.5 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékosággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

(Az oktatási intézmények 2013. január 1-étől – az óvodák kivételével – nem önkormányzati fenntartásúak.)

Fogalmak:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben:

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Aránytalan teher

Ha a nevelés, a nevelés-oktatás körülményei az átlagos körülményekhez képest - a gyermek, a tanuló életkorát és sajátos nevelési igényeit figyelembe véve - lényegesen nehezebbek vagy jelentős költségnövekedést okoznak a gyermeknek, tanulónak vagy a szülőnek (Nkntv. 4. § 2. pont)

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.

Az Ebkvt. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

A halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ezért szükséges figyelemmel kísérni a működési körzetek kialakítását, az iskolai felvételi eljárást, az egyes csoportok, osztályok összetételét.

Integrációs felkészítés Pedagógiai Rendszere (IPR)

A szociális hátrányok enyhítése, a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése érdekében az általános iskola és a középfokú iskola képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével. A képesség-kibontakoztató felkészítésben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanuló vesz részt.

Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára fejlesztő programot szervez, melynek keretében a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet folytat.

A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program megvalósítása az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program alapján zajlik. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 171. § - 173. §)

Az Nkntv. 47. §-a alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani. Az ezzel ellentétes gyakorlat jogsértő mind a Nkntv., mind pedig az egyenlő bánásmód követelményét tekintve.

Kulcskérdések a XV. kerületre vonatkozóan:

- Az oktatás, képzés és munkaerőpiac közötti kapcsolat.
- A működő iskolarendszer társadalmi egyenlőtlenségeket kiegyenlítő és egyenlő esélyeket biztosító szerepe.
- Az oktatási rendszer fizikai infrastruktúrájának állapota.
- Az egész életen át tartó tanulás gyakorlati megvalósítása
- A társadalmi kirekesztődés veszélyeinek kitett és speciális képzési igényű fiatalok oktatása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának hatékony megszervezése

Az Nkt. 3. § (6) bekezdése értelmében a köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorú fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Az Nkt. 47. § (1) bekezdése szerint a sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. Az Nkt. 47. § (4) bekezdés b) pontja értelmében a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai neveléséhez, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök szükségesek.

Az Nkt. 8. § (3) bekezdése értelmében a fenntartó az óvodában köteles megszervezni a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkoztatását. Az Nkt. 15/A. § (1) bekezdése kiegészíti ezt azzal, hogy az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat feladata a sajátos nevelési igényű gyermek többi gyermekkel részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban történő óvodai nevelését végző nevelési-oktatási intézmények számára a sajátos nevelési igényű gyermek neveléséhez szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakember biztosítása, amennyiben a nevelési-oktatási intézmény a 47. §-ában meghatározottak szerint alkalmazandó gyógypedagógus, konduktor szakképzettségű szakemberrel nem rendelkezik. Az utazó gyógypedagógusi hálózat megszervezése és működtetése az állami intézményfenntartó, a XV. kerület esetében az Észak-Pesti Tankerületi Központ feladata.

A sajátos nevelési igényű gyerekek száma és a fejlesztés területei a 2017/2018. nevelési évben (óvoda)

Sajátos nevelési igény meghatározása*	gyermekek száma	Logopédiai (heti órák száma)	Mozgásfejlesztés (heti órák száma)	Kognitív (heti órák száma)	Autista specifikus (heti órák száma)	Összesen (heti órák száma) **
Beszéd és nyelvfelődés nem meghatározott zavara	22	62	36	15	-	113
Kifejező (expresszív) beszédzavar, hadarás	4	13	8	4	-	25
Kevert specifikus fejlődési zavar	12	18	13	25	-	56
Mozgásszervi fogyatékoság	2	3	6	3	-	12
Motoros funkció zavara, rendellenessége	1	-	3	2	-	5
Kifejező (expresszív) beszédzavar, hadarás	2	6	4	4	-	14
Kevert specifikus fejlődési zavar	6	-	-	22	-	22
Iskolai készség nem meghatározott zavara	4	12	8	8	-	28
Nem osztályozható mentális retardáció	1	-	3	4	-	7
Aktivitás és figyelemzavar	3	3	-	8	-	11
Egyéb gyerekkori szociális funkciózavar	4	3	6	11	-	20
Egyéb pszichés fejlődési zavar	3	7	8	5	-	20
Egyéb emocionális fejlődési zavar	1	1	1	1	-	3
Hiperkinetikus magatartászavar	1	-	-	3	-	3

Érzékszervi fogyatékos, nagyothalló, kétoldali idegi hallásvesztés	1	-	-	2	-	2
Autizmus (Asperger szindróma)	23	20	36		53	109
Összesen:	90	148	132	117	53	341

* A táblázatban feltüntetett gyermeklétszámok mellett szereplő magas óraszámok abból fakadnak, hogy egy-egy gyermek többféle terápiás ellátásra jogosult a szakértői véleményben foglaltak alapján, így a fejlesztési órák száma jóval meghaladják az ellátandó óvodások számát.

** Több sajátos nevelési igényű gyermek esetében a sajátos nevelési igényű terület, valamint ezzel együtt az előírt speciális fejlesztés iránya összetett. Az előírt fejlesztés lehet egyéni és csoportos is, ezek logisztikája a konkrét gyermekek ismerete nélkül nem tervezhető, ezért jelentkezik eltérés a táblázatban szereplő (341) és a következő nevelési évre tervezett (180-190) heti fejlesztési órák száma között. (A sajátos nevelési igényű gyermekeket többségében 3-4 fős csoportokban fejlesztik.)

A kerületben jelenleg 3 összevont óvoda, ezen belül 19 tagóvoda működik. Az óvodák területi elhelyezkedése megfelelő.

Intézmény neve 2018. év	főállású ped.	gyermek	HH	százalék	HHH	százalék	SNI	százalék
1. Hétszínvirág Összevont Óvoda	70	628	1	0,15	0	0	48	7,64
1/1.Aulich Tagóvoda	14	92	0	0	0	0	7	7,60
1/2.Mézes Tagóvoda	6	69	0	0	0	0	1	1,44
1/3.Patyolat Tagóvoda	10	119	0	0	0	0	1	0,84
1/4.Tóth István Tagóvoda	4	48	0	0	0	0	2	4,16
1/5.Bújóska Tagóvoda	9	73	1	1,36	0	0	6	8,21
1/6.Manóvár Tagóvoda	9	78	0	0	0	0	7	8,97
1/7.Molnár Viktor Tagóvoda	18	149	0	0	0	0	24	16,1
2.Újpalotai Összevont Óvoda	79	771	11	1,42	1	0,12	15	1,94
2/1.Újpalotai Összevont Óvoda	15	117	0	0	0	0	4	3,41
2/2.Kavicsos Tagóvoda	10	107	2	1,86	0	0	3	2,80
2/3.Hartyán Tagóvoda	17	180	4	2,22	0	0	3	1,66
2/4.Micimackó Tagóvoda	17	150	5	3,33	1	0,66	2	1,33
2/5.Napsugár 1. Tagóvoda	12	126	0	0	0	0	2	1,58
2/6.Napsugár 2. Tagóvoda	8	91	0	0	0	0	1	1,09
3.Rákospalotai Összevont Óvoda	63,5	669	13	1,94	7	1,04	25	3,73
3/1.Rákospalotai Összevont Óvoda	18	159	0	0	0	0	4	2,51

3/2.Vácrátóti Tagóvoda	8	92	0	0	0	0	1	1,08
3/3.Régi Fóti úti Tagóvoda	6	77	5	6,49	4	5,19	0	0
3/4.Bocskai Tagóvoda	6	53	2	3,77	1	1,88	1	1,88
3/5.Klapka Tagóvoda	8	109	4	3,66	0	0	1	0,91
3/6.Mozdonyvezető Tagóvoda	17,5	179	2	1,11	2	1,11	18	10
Összesen:	212,5	2068	25	1,2	8	0,38	88	4,25

Forrás: XV. ker. Önkormányzat

Észak-Pesti Tankerületi Központoz tartozó tanintézmények

XV. Kerületben működtetett általános / középiskolák	befogadó képesség (fő)	Kihasználtság (%)	tanuló létszám (fő)	osztályok száma	4. évfolyamon tanulók száma	8. évfolyamon tanulók száma	12. évfolyamon tanulók száma	Bejáró tanulók száma	HH	HHH	SNI	Nemzetiségi osztályok száma	Nemzetiségi osztályban tanulók (fő)	Napközpontok (fő)	Pedagógusok (fő)
Czabán Általános Iskola	370	41	155	9	16	18	0	10	51	19	20	0	0	92	21
Hartyán Általános Iskola	840	86	741	33	101	75	0	22	15	9	26	8	183	415	72
László Gyula Gimn.és Ált. Isk.	1100	86	950	35	88	69	34	54	7	6	16	0	0	375	77
Kolozsvár Utcai Általános Iskola	434	81	352	15	58	29	0	3	29	2	12	0	0	262	34
Szent Korona Általános Iskola	582	73	426	18	70	55	0	19	5	0	15	0	0	311	39
Pestújhegyi Általános Iskola	270	95	255	14	33	20	0	5	7	27	0	0	0	216	29
Kossuth Lajos Általános Iskola	576	85	495	23	70	64	0	13	9	4	20	8	204	304	49
Dózsa György Gimn., Táncműv. Szakgimn.	820	85	705	26	0	34	144	55	0	0	5	0	0	0	69
Kontyfa Középisk., Szakisk. és Ált. Isk.	840	64	545	25	63	84	0	17	14	9	67	0	0	300	64
Magyar-Kínai Ált. Isk. és Gimn.	510	85	436	15	55	29	0	66	0	0	1	0	0	264	33
Károly Róbert Általános Iskola	640	59	378	17	54	42	0	23	2	6	18	0	0	257	36

Forrás: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ 2017

7.5.1 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

A kerület általános iskoláiban **integráltan** oktatott gyermeklétszám **215 fő**, az összlétszám 3,21%-a. **2017-ben 137 fő** (2,5%), 2016-ban 133 fő - (2%) hátrányos helyzetű gyermek járt iskolába, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma **2017-ben 58 fő** (1%), 2016-ban 63 fő (1%) volt.

A kerületi iskolások közül **2017-ben 8 gyermek**, 2016-ban 4 gyermek, élt **állami gondoskodásban**, legtöbben közülük a Száraznád Nevelési - Oktatási Központban (NOK) tanultak.

A tankötelezettségüket magántanulóként teljesítő diákok száma **2017-ben 58 fő volt (1%)** 2016-ban 44 fő (0,8 %). **Tanulási, magatartási zavarral küzdő iskolások száma 2017-ben 530 fő (9,7%)** 2016-ban 375 fő (6,9 %) volt.

2018 szeptemberétől a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény kötelező feladatként írja elő a járási család-és gyermekjóléti központok számára, hogy óvodai iskolai segítő tevékenységet szervezzenek és végezzenek a települések óvodáiban, iskoláiban. Ennek a feladatkörnek az ellátása a 2017/2018-as tanévben 6659 iskolai tanulót és 2054 óvodást, összesen 8713 gyermeket érint.

7.6 Fogyatékkal élők közoktatási lehetőségei

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény alapján a fogyatékos gyermek, tanuló nevelése-oktatása az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményekben, vagy a többi gyermekkel, tanulóval együtt folyhat. Az integrált oktatás jogi kereteit a közoktatási törvény és a XV. kerület biztosítja.

A Salkaházi Sára Katolikus Általános Iskola, Szakiskola, Szakközépiskolában a fogyatékkal élő gyerekek képességeit differenciált tanulásszervezéssel, fejlesztő felkészítéssel, tehetséggondozással fejlesztik. A délutáni foglalkozásokon a tanulás mellett lehetőség van a szabad idő hasznos eltöltésére. A Pattogós utcai intézményben szegregáltan foglalkoznak a megkésett fejlődésű egyéni fejlesztést igénylő gyerekekkel. A nevelő-oktató munkát speciális módszerekkel gyógypedagógiai végzettségű tanárok végzik, gyógytestnevelők, logopédusok, fejlesztőtanárok közreműködésével. Az általános iskola befejezése után a szakiskolai speciális szakiskolai intézményegységben szakmunkás bizonyítványt szerezhettek.

Tények és adatok 2016/2017 tanévben

Ellátott általános és középiskolás.	5.460+1522 fő	
ebből: HH- s (137+14) 151 fő	2,16 %	
HHH- s (58+26) 84 fő	1,2 %	
SNI- s (227+250) 477 fő	6,8 %	
BTM 530 fő	9,7%	
Napközis tanuló:	2.796 fő	40,04 %
Művészeti képzésben vesz részt:	899 fő	12,87 %
Nyári táborozásban részt vett	1.218 fő	
Napközis táborban részt vett	361 fő	
Óvodás:	2.040 fő	
ebből HH-s 32 fő	1,5 %	
HHH-s 9 fő	0,4 %	
SNI –s 341 fő	16,71%	
Általános iskolai tanuló:	4 298 fő	
Középiskolai tanuló:	1.080 fő	
Szakiskola	82 fő	
Pedagógusok száma (, ált. isk. középfo):	523 fő	

Az intézmények külső kapcsolatai:

rendszeres: 1-11-ig (Leggyakoribb: védőnők, családsegítő, gyermekjóléti int.)

alkalmi: 1-5-ig

nincs: öt intézmény jelölte meg (Cigány Nemzetiségi Önkormányzat)

A hátrányos helyzetű gyerekek száma az óvodákban alacsonyabb , az iskolások között magasabb, nagy odafigyelést, intézkedést igénylő adat a tanulási magatartási zavarral küzdők száma.

A Nevelési Tanácsadóban a gyermekek eredményes iskolakezdése és további kiegyensúlyozott fejlődése érdekében a beiratkozás előtt fejlettségi vizsgálatot végeznek a tanköteles korú gyerekeknél. A különböző szakképesítésű nevelőközösség ad segítséget ahhoz, hogy a gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek.

Az általános iskolai napközisek száma a tanulók 50 %- a alatt van. Ez nem tűnik soknak. Örvendetes viszont, hogy a szakkörökbe a tanulók 53,2 %- a jár. A művészeti képzésben résztvevő tanulók aránya megfelelő, a hátrányos helyzetűek száma 33 fő is kevés, magas viszont a Baptista Gimnáziumban és az Innovációs Középiskolában a tanulási és magatartási zavarral küzdő gyermekek száma 45-50 fő.

A kerület minden általános iskolájában van napközi (kivéve Kontyfa), szakkör, táborozás, erdei iskola. Egy általános iskolában működik kisebbségi (Hartyán Általános Iskola), egy másikban egyéb (Kolozsvár u. Általános Iskola) program.

Az általános iskolát végzett tanulók közül a legtöbben szakközépiskolába tanulnak tovább. Az oktatási intézmények kiterjedt külső kapcsolatokkal rendelkeznek. A legrendszeresebb kapcsolattartók között a védőnők, a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálat lett nevesítve. **Sajnálatos, hogy a cigány kisebbségi önkormányzatot egyetlen intézmény sem jelölte meg a kapcsolatai között.**

7.7 Összegzés

2013. január 1-től a közoktatási intézmények fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. Az intézményhálózat megfelelő keretet és tartalmat biztosít a nevelési-oktatási feladatok teljesítéséhez. Az intézményi infrastruktúra, az épületek akadálymentesítése, az ezek megvalósításához nélkülözhetetlen pályázatás folyamatos, a megvalósítandó feladatok sorába tartozik. Ezért a kerületben szükséges felülvizsgálni, hogy mennyire biztosítottak a testi, érzékszervi fogyatékos gyermekek, tanulók oktatásának a feltételei.

A fogyatékos gyerekek **nem részesülnek** hátrányos megkülönböztetésben, illetve kirekesztésben, ezért oda kell figyelni a szegregáció kiszűrésére, az integráció megvalósítására (ahol ez lehetséges.) Törekedni kell az intézmények és a középületek komplex akadálymentesítésére.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását minden köznevelési intézmény vállalja.

A roma népesség iskolai végzettsége országosan rendkívül alacsony. A kerület nem rendelkezik az etnikumra vonatkozó adatokkal. Célszerű lenne egy szociológiai felmérésben áttekinteni, hogy a kerületben élő romák hány százaléka fejezte be az általános iskolát, középiskolát, illetve felsőoktatást. Mindez egy későbbi pályázatnál is hasznosítható anyag lehetne.

Vizsgálni célszerű, hogy az általános iskolai tanulók körében hány hátrányos és halmozottan hátrányos gyerek nem napközis, illetve kik vonhatók be közülük még a tanórán kívüli iskolai programokba.

Az országos kompetencia mérések eredményei ösztönzőek lehetnek az iskolát választók körében. Ezért hasznos lehet a fenntartó számára is, ha rendszeresen ellenőrizheti az iskolák kompetencia-javító programjainak megvalósulását.

A XV. kerületben számos civil szervezet működik. Az oktatás társadalmiasításának egyik eszköze lehet a szervezetek és az intézmények együttműködése, illetve a meglévő kapcsolatok erősítése.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások ún. alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A jelzőrendszer hatékonyságának növelése.	Rendszeres szakmai találkozók szervezése.

A gyermekek között sok a túlsúlyos és allergiás.	Az egészségtudatos életmód népszerűsítése.
A nyári szünet időszakában szabadidős tevékenység hiánya.	Szervezett keretek közötti, programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.
A nyári szünet időszakában a felügyelet hiánya.	A napközis tábor fenntartása, működtetése.
Minden gyermek lakjon jól. Legalább napi egyszeri meleg étel.	A szünidei gyermek étkeztetés szervezése, kiterjesztése, fejlesztése, fenntartása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezménybe részesülők számára
A sajátos nevelési igényű gyermekek támogatása	Évente pályázat kiírása

VIII. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők és férfiak közötti esélyegyenlőség biztosítása az Európai Unió egyik legfontosabb politikai célja. Az egyenlő esélyek biztosítására irányuló közösségi politika, változó tartalommal ugyan, de az európai integráció kezdete óta a Közösség napirendjén szerepel.

Különbséget kell tenni az egyenlő bánásmód biztosítása és az esélyegyenlőség politikája között. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés, azaz a diszkrimináció tilalmát jelenti.

Az egyenlő bánásmóddal szemben az esélyegyenlőségi politika azt kívánja meg a tagállamoktól, hogy tegyenek lépéseket a nők tényleges egyenjogúsítása érdekében az élet legkülönbözőbb területein - oktatás, egészségügy, munkaerőpiac, szociális biztonság stb.

A nők hátrányos helyzetének legfőbb oka elsősorban a mélyen rögződött előítéletekben, a nők és az esélyegyenlőség előítéletes társadalmi megítélésében keresendő.

A nők esélyegyenlőségével kapcsolatban konkrét valós adatokkal nem rendelkezünk, ezért szükséges az alábbi jogszabályok mentén történő adatgyűjtés és elemzés annak érdekében, hogy valós képet kaphassunk e témakörben az estleges kerületi problémákról.

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- *Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.*
- *a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,*
- *a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,*
- *a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.*

A nemek közötti egyenlőség azt jelenti, hogy mindkét nem egyenlő mértékben van jelen hatalom, részvétel és láthatóság szempontjából a közélet és magánélet minden szférájában. Amikor a nemek közötti egyenlőségről van szó, azt nem a nemek közötti különbözőség, hanem sokkal inkább a nemek közötti egyenlőtlenség ellentétéként kell látni. Célja az, hogy elősegítse a nők és férfiak teljes részvételét a társadalomban. Nők és férfiak társadalmi egyenlősége elsősorban azonos jogokra vonatkozik az élet minden területén. A diszkrimináció tilalma azt jelenti, hogy neme alapján senkit ne érhesen hátrányos megkülönböztetés. Ma az egyenlőség helyett egyre inkább az egyenlő jogok, esélyek és bánásmód kifejezéseket használják: rendelkezzen a két nem egyenlő lehetőségekkel a társadalmi és a magánéletben, a munkavállalás területén, a képzésben való részvételben, az előmenetelben, a politikai döntéshozatalban, a gyerekeknél, a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben.

XV. kerületben (2016-ban):

- a település összlakosságának 53,44 %-a nő ;
- az aktív korú női lakosok (15-64 éves) száma: 27 344 fő;

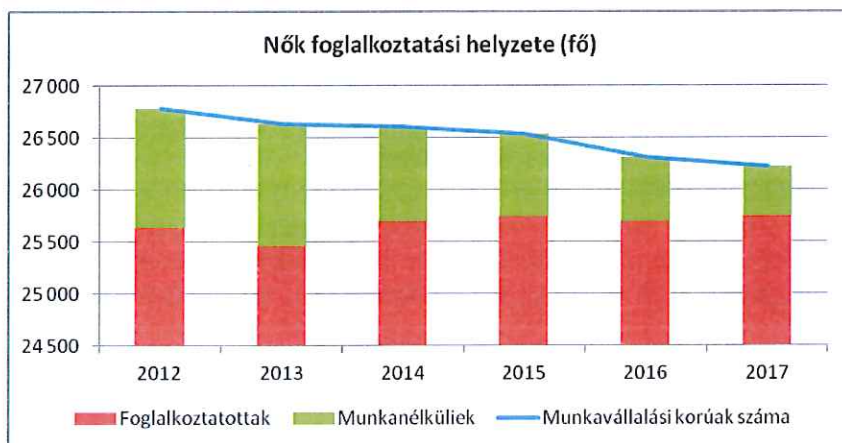
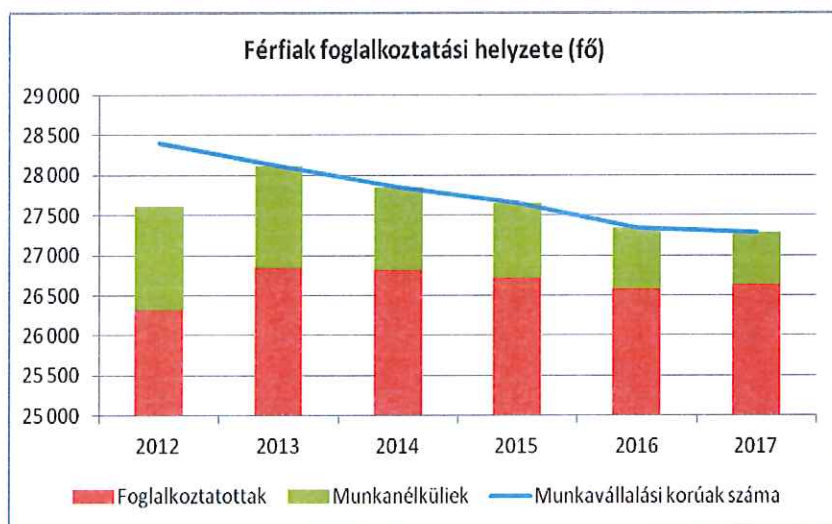
- az aktív korú női lakosokból a munkanélküli nők aránya: 2.3 %;
- a nyugdíjas korú nők aránya: 13,22 %;
- (a nyugdíjas korú férfiak aránya: 7,33%).

A népesség nemek szerinti megoszlása kerületünkben is az országos állapotot tükrözi, a nők magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak. Az állandó népességen belül a nők száma 42 681 fő.

Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	28 403	26 781	26 325	25 635	1 285	1 146
2013	28 120	26 630	26 846	25 458	1 274	1 172
2014	27 849	26 607	26 814	25 692	1 035	915
2015	27 656	26 532	26 715	25 741	941	791
2016	27 344	26 313	26 579	25 695	765	618
2017	27 289	26 218	26 628	25 743	661	475

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

A táblázatból és a grafikonokból kiderül, hogy a munkanélküliség csökkenésével a foglalkoztatás mind a nők, mind a férfiak esetében emelkedett. Sajnos az is jól látszik, hogy a munkavállalási korúak száma csökken, azaz folyamatosan emelkedik az inaktív lakosság száma a XV. kerületben.

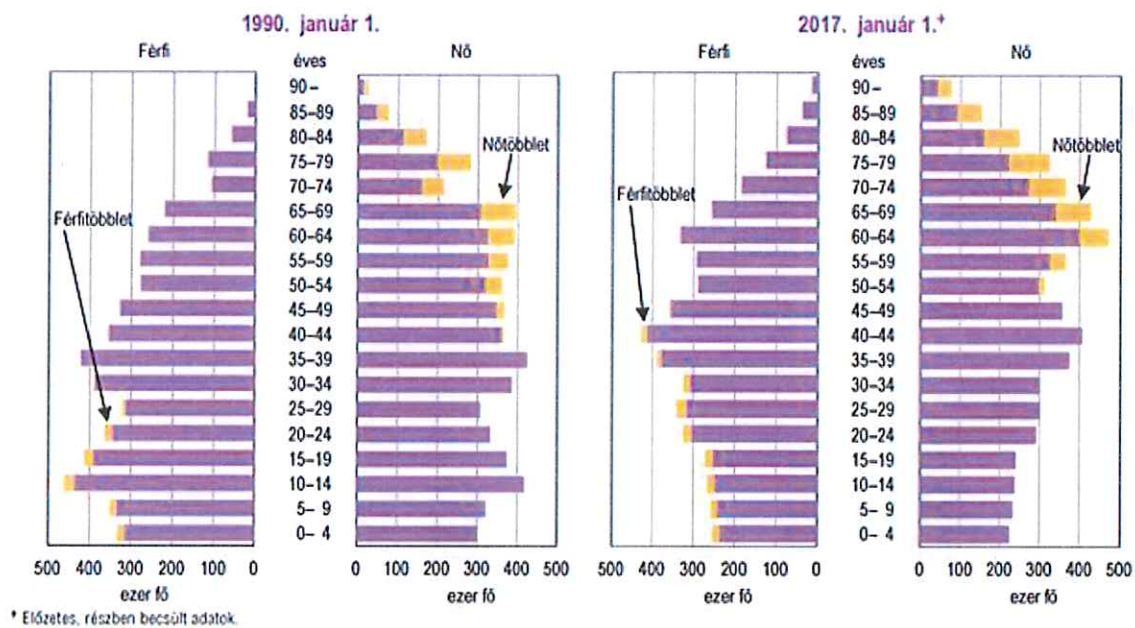
8.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A népesség nem és korcsoport szerint

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség, kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetük számos okra vezethető vissza. Ilyen többek között az anyaság, az iskolázottság, az életkor. A foglalkoztatás és a munkanélküliség alakulásának a nők körében a településen nem lehet okozati tényezője a bölcsődei, óvodai férőhelyek száma, hiánya, hiszen az településünkön, mindenki számára elérhető szolgáltatás. Az Országgyűlés Hivatala képviselői információs Szolgálat oldalán a „Nők a munkaerőpiacon” 2017. évi tanulmány szerint a nők és a férfiak közti egyenlőség az EU alapértéke.

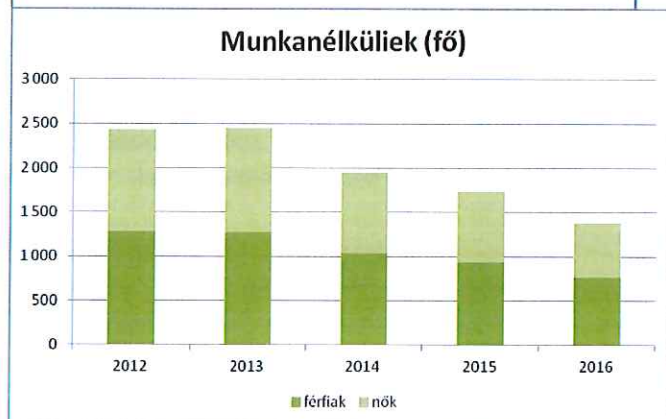
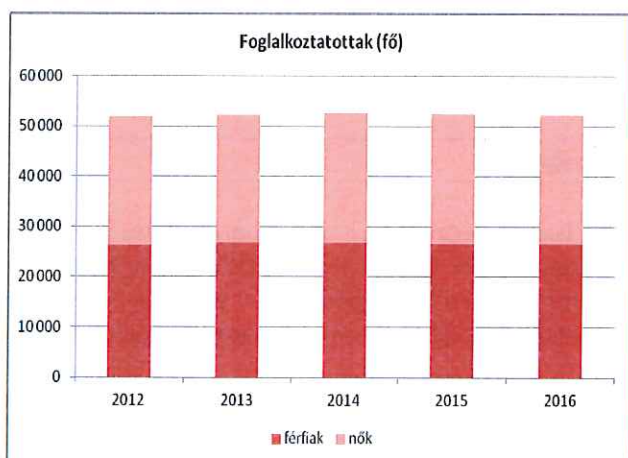
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) jelentése (Women at Work Trends, 2016) szerint a nők oktatási rendszerben való nagyobb arányú részvétele nem konvertálódott át a munkaerő-piaci pozíciójuk javulásába. (A nők nagyobb számban vesznek részt a felsőoktatásban és a képzéseken, és emellett bizonyos szakmásoportokban (oktatás, egészségügy, segítő szakmák) felülreprezentáltak, horizontális szegregáció érvényesül).

- A Világ gazdasági Fórum nemek közti rést mérő indexe (global gender gap) szerint Magyarország 2016-ban a 101., 2006-ban az 55. helyen állt (144, ill. 115 ország között).

A női foglalkoztatás előnyeinek leggyakrabban az empátiát, a rugalmasságot, a kompromisszum és alkalmazkodó készséget tartják.

- A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2011-2020) kereteiben célul tűzték a munka és magánélet összehangolásának támogatását és a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentését a döntéshozatalban.
- A bérszakadékot befolyásolja a nemek által űzött foglalkozások különbözősége, a munkáltatók női karrierépítéshez és a családi kötelezettségekhez való viszonyulása, az átláthatóság és a közvetlen hátrányos megkülönböztetés.
- Magyarországon 2015-ben közel 10%-kal volt alacsonyabb az 55 év feletti nők foglalkoztatottsága, mint az EU-ban. (37,7% versus 46,9%)
- A vállalkozói kedv és a női vállalkozók száma jelentsen alacsonyabb, mint a férfiaké.

Kerületünkben a munkanélküliek aránya és száma az alábbiak szerint alakult:

- 2012. decemberében a regisztrált állás keresők száma 2 594 fő volt, a munkavállalási korú lakónépesség 4,94 %-a (52 545 fő).
- 2017. január 1-jén a regisztrált állás keresők száma 1 136 fő, a munkavállalási korú lakónépesség 2,11 %-a. (53 657 fő)

A nők között a munkanélküliek száma 2012 óta folyamatosan csökken. A férfiak és a nők munkanélküliségének aránya hasonlóan alakult az elmúlt években.

Kerületünkben a gyerekszámnak megfelelően biztosított a bölcsődei, óvodai férőhelyek száma, ezért ez nem lehet oka a nők munkanélküliségnek.

A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak:

- a 45 év feletti nők,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes édesanyák,
- a roma nők sajátos kultúrájuk miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Képzési programokat a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya indít állás keresők részére. Pl. OKJ-s szakképzettséget adó képzések. A program megtéríti a képzés, a vizsgadíj, valamint az utazás költségeit a lakóhely és a képzés helyszíne között, továbbá keresetpótló juttatást biztosít. A képzés időtartama társadalombiztosítási jogviszony szempontjából biztosított időszaknak, valamint elismert szolgálati időnek minősül.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Pontos felmérés, tanulmány nem készült az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedését illetően kerületünkben. Tapasztalataink szerint a 8. osztály vagy ennél alacsonyabb iskolai végzettségű nők munkaerő-piacon való elhelyezkedése nagyon nehéz. Szinte kizárólag segédmunka, szakmai jártasságot nem igénylő munkakörökben (p. takarítás) lehetséges az elhelyezkedés, amelynek bérezése is alacsony.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Céljaink között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. A közalkalmazotti és a köztisztviselői bértábla alapján kizárt a bérezésen alapuló megkülönböztetés. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

8.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma.

Kerületünkben a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek száma minden igényt kielégít, váró lista nincs. 644 férőhelyen várjuk elsősorban a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit. A kerületi óvodákban nincs férőhelyhiány.

8.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

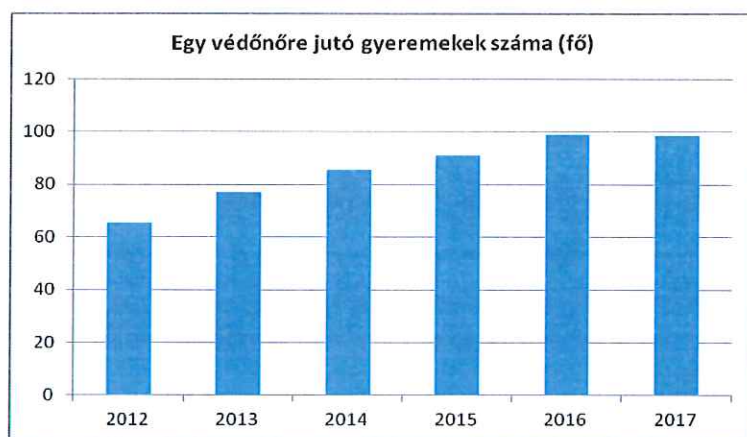
A család- és nővédelmi gondozást az Eütv. 41. §-a rögzíti, ennek értelmében biztosítani szükséges a gyermekvállalás körülményeinek elősegítését a tanácsadás és gondozás eszközeivel, a családtervezéssel összefüggő ismeretek átadását és a nők egészségvédelmét szolgáló intézkedéseket.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	31	2030	65
2013	30	2305	77
2014	29	2481	86
2015	29	2640	91
2016	26	2573	99
2017	26	2564	99

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

8.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától.

Szociológiai vizsgálatok mutatják: a nők elleni erőszak rugója az esetek többségében elsősorban nem a szexuális kielégülés utáni vágy, hanem a hatalom demonstrációja. Max Weber szerint „a hatalom garantálja egy társadalmi kapcsolatban a saját akarat keresztülvitelét más felfogással szemben”. Családban és a

munkahelyen legtöbbször a férfi akarata érvényesül, mert övé a hatalom. Ez az alárendeltségi viszony legszemléletesebben a munkahelyen nyilvánul meg. Ez teszi lehetővé, hogy a főnök ne csak munkatársat lásson kolléganőjében, hanem szexuális kívánságának tárgyát is. A titkárnő pedig azért tűri, hogy a főnök benyúljon a szoknyája alá, mert övé a hatalom. De ez a felfogás napjainkban nagy változáson megy át. Egyre több az olyan nő, aki személyisége erejére, iskolai végzettségére támaszkodva el akarja mondani véleményét, keresztül akarja vinni akaratát. És egyre több az olyan férfi, aki kíváncsi az övével ellentétes véleményre is, és hajlandó elfogadni a sajátjánál jobb érveket. Előtérbe kerül Hannah Arendt felfogása: e kell választani egymástól a hatalmat és erőszakot. „A hatalom lényege nem az utasításteljesítés kikényszerítése. Sokkal inkább annak az emberi képességnek a kifejezése, hogy másokéval össze tudjuk egyeztetni véleményünket, és ennek értelmében cselekszünk.” A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, és egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért (pl. NANE, Regina Alapítvány, stb...).

8.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben lévő nők számára nagyon fontos tényező az idő, ezért a várólistával működő szállók sok esetben nem tudnak azonnali segítséget nyújtani. Fontos a megfelelő tájékoztatás, és az igények és kapacitás összhangja. Kerületünkben ellátási szerződés alapján a Szociális és Rehabilitációs Alapítvány fogadja a krízis helyzetben lévő családokat és várandós anyákat. Újpest Önkormányzatával kötött ellátási szerződés alapján az „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthona 8 férőhelyen fogadja az ellátást kérő gyermekeket. Sajnos nem minden esetben van lehetőség a fogadásra. Ilyenkor a szociális munkások mindent megtesznek annak érdekében, hogy a rászorulóknak megfelelő elhelyezést kapjanak Budapest valamelyik átmeneti otthonában.

8.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

A kerületi közéletben, az önkormányzati képviselők körében 5 nő található, a polgármester nő, a két alpolgármesterből 1 nő. A Polgármesteri Hivatal jegyzője, aljegyzője nő, továbbá középvezetőinek 80 %-a nő. Az önkormányzati intézmény hálózatának és a gazdasági társaságok vezetőinek 90 %-a nő.

8.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Kerületünkben nincs olyan szervezet, amely kifejezetten a nőket érintő problémákkal foglalkozna. Azonban Budapesten több ilyen szervezet is működik, melynek elérhetőségéről a családvédelemmel foglalkozó intézményeinkben dolgozók adnak felvilágosítást.

A szociális szolgáltatás intézményi keretei között elősegíti a kapcsolati erőszak áldozatainak segítségét úgy, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel hozzájárul közös programok szervezéséhez a rendőrséggel, oktatási intézményekkel (érzékenyítő példák bemutatása, megoldási utak közös elemzése érdekében).

8.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A családon belüli erőszak áldozatainak magukra	Felvilágosítás, tanácsadás. Az áldozatok segítése.

maradnak a problémáikkal.	
A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása, bővítése. Az önszervező anyacsoporthoz szervező és működtető civil, egyházi, vagy önkormányzati kezdeményezések támogatása (helyiség, gyermekfelügyelet, „apás” gyerekprogramok, pénzügyi támogatás, pályázati forrás), kooperáció más szolgáltatókkal.
A nők között sok a képzetlen, alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma különösen a mélyszegségben élők, a roma populáció és az 55 év feletti korosztályban.	Az érintett nők foglalkoztatásának növelése. Képzés, szakmai tudás megszerzése.
Az alacsony iskolai végzettségű 55 év feletti munkanélküli nők száma magas.	A közfoglalkoztatásban való részvétel biztosítása a helyi intézményekben és gazdasági társaságokban.

IX. Az idősek, helyzete, esélyegyenlősége

Tolsztoj 82 éves korában írta a következőket:

„Késő öregkorban azt gondolják az emberek, hogy életük végéhez közelednek, pedig éppen hogy az életük legértékesebb legszükségesebb munkája folyik önmaguk és mások számára. Az élet értéke fordítottan arányos a haláltól való távolság négyzetével.”

9.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A népesség öregedésével járó társadalmi demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. 2025-re Európa népességének mintegy egyharmada eléri, vagy meghaladja 60. életévet, ezen belül is a 80 évesnél idősebbek száma különösen jelentős mértékben nő majd. A jövőben az idős emberek az európai népesség növekvő részarányát fogják képezni. Ezt a hatást csak fokozza, hogy az orvostudomány fejlődésével, növekszik a várható élettartam is. Ez a tendencia óriási hatást gyakorol Európa egész társadalmára. Ennek a változásnak számos közegészségügyi és szociális vonatkozása van már jelenleg is.

Egy társadalom fontos értékmérője, hogyan bánik az idősekkel. Az öregedés az élet természetes velejárója és nem betegség, még ha növeli is számos betegség kialakulásának kockázatát. A népesség öregedésével járó társadalmi demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. 2025-re Európa népességének mintegy egyharmada eléri, vagy meghaladja 60. életévet, ezen belül is a 80 évesnél idősebbek száma különösen jelentős mértékben nő majd. A jövőben az idős emberek az európai népesség növekvő részarányát fogják képezni. Ezt a hatást csak fokozza, hogy az orvostudomány fejlődésével, növekszik a várható élettartam is. Ez a tendencia óriási hatást gyakorol Európa egész társadalmára. Ennek a változásnak számos közegészségügyi és szociális vonatkozása van már jelenleg is. Az idős emberek társadalmi réteghelyzetének szerkezete az elkövetkező években, évtizedekben feltehetően sokat változik.

Az idős emberek társadalmi réteghelyzetének szerkezete az elkövetkező években, évtizedekben feltehetően sokat változik majd. Ez részben az iskolázottság, a kulturális szint növekedésének, az igények modernizálódásának lesz a következménye. Ennek megfelelően az idősök életminőségének javítását célzó társadalmi programok a szociális segítség feladatai mellett újszerű kihívásokkal is szembe találják majd magukat. Demográfiai előrejelzések szerint valamennyi időskorú csoport aránya növekedni fog, de a legidősebbek, azon belül pedig a nők részaránya emelkedik legintenzívebben.

A nemek aránya fokozatosan a nők felé tolódott el. Fontos körülmény, hogy a nők várható átlagos élettartama hosszabb, halandósága alacsonyabb, mint a férfiaké. Ennek következtében nőtlélet a 40 évesnél idősebbeknél alakul ki, és a kor előrehaladtával növekszik.

1. Az idős emberek aktív életformáját célzó általános európai elvek:

- Egész életen át tartó tanulás
- Hatékony munkaerő-piaci politika
- Egészséges és biztonságos munkakörülmények megteremtése
- Flexibilis munkavégzés lehetőségének megteremtése
- A szociális partnerek közötti együttműködés erősítése.

2. A fogyatékos-ügy és az időügy összekapcsolása indokolt – bár természetesen ennek vannak vitatható része(i) –, mert a fogyatékos emberek iránti érdeklődés, elfogadás vagy befogadás és figyelem, csak akkor emelhető a társadalmi érdeklődés középpontjába, ha az emberek egyre nagyobb része látja be, hogy ő maga személyesen is érintetté válhat, és nem csupán úgy vélik, hogy vannak olyanok, akik nem voltak „szerencsések” és úgymond a normál mozgás nehéz vagy lehetetlen a számára; rokkanttá váltak. Világossá kell tenni, hogy egy öregedő társadalomban – *márpedig hazánk különösen az* –, az emberek egyre nagyobb hányada válik fogyatékosná, különösen, ha tudjuk, hogy a fogyatékoságok döntően az aktív kor végén alakulnak ki. Ez egyrészt azért fontos, mert az OECD véleménye szerint a jelenlegi (foglalkoztatási, társadalmi) tendenciák változatlansága mellett az aktív, idősebb munkavállalók (50–64 évesek) arányát a mostani 38 %-ról meg kellene duplázni (pontosabban: 70 %-ra emelni) a társadalmi rendszerek fenntarthatósága érdekében a következő néhány évtizedben.

Főbb alapelvek, melyek érvényesülése kiemelten fontos az idősokkal való foglalkozás során:

● **Aktív Időskor (Active Ageing – Policy Framework) WHO, 2001**

Ez a dokumentum először gondolkodik az idősödés tényének pozitív felfogásáról, az idősödéssel a maga teljességében és nem csak az időskor szociális és egészségügyi vonatkozásaival foglalkozik.

- Támaszkodás az idősök véleményére, az idősellátáshoz kapcsolódó szakemberek tudására, tapasztalatára, a hazai és külföldi „jó gyakorlatokra” az alkalmazhatóság érdekében.
- UNESCO – Hamburgi Nyilatkozat, 1997

„Korunkban több idős ember él a Földön, mint bármikor ezelőtt, és arányuk a lakosság egészéhez viszonyítva tovább növekszik. Ezek az idős felnőttek nagymértékben hozzá tudnak járulni a társadalom fejlődéséhez.” Fontos alapelv az idősökben meglévő képességek megőrzése, az időskorúak társadalmi erőforrás szerepének tudatosítása a helyi társadalomban.”

1. Ennek érdekében az idős emberek szükségleteinek biztosításához erősíteni kell az állami, a civil szféra, az üzleti szektor, a magánszemélyek és az idősök ellátásában érintett szakmák együttműködését folyamatos párbeszédet.
2. „Se többet, se kevesebbet, mint amire épp szükség van” elv érvényesítése, ami jelenti egyrészt a szolgáltatások bővülését az egyéni igények, szükségletek szerint, ezzel párhuzamosan az öngondoskodás, önellátás ismeretének átadását is.
3. Időskorúak diszkriminációjának megszüntetése. Sok idősebb ember ki van téve a társadalmi kirekesztés valamelyik kockázatának: elszigetelődés, egészségi problémák, hozzáférés az ellátásokhoz.
4. „Deficit modell” helyett a „fejlődés modell” szükségessége. Az idősödés pozitív felfogásának érvényre juttatásához az időskorúak tudását, bölcsességét és készségeit is szükséges beépíteni a

szolgáltató rendszerek működtetésébe, valamint el kell ismerni hozzájárulásukat a közjóhoz, például a háztartások, szomszédságok közötti segítő kapcsolatok méltánylása révén.

5. Az önkéntes tevékenység fejlesztésével elő kell mozdítani a lakóközösségi alapú önkéntes mozgalmakat, a fiatal és idősebb korú személyek együttműködését egymás segítésében. Az önkéntesség erősíti a generációk közötti kapcsolatokat, a tudások és tapasztalatok átadását, az értékek és az alkotó problémamegoldó készségek továbbörökítését.
6. „Egészség, képzettség, tudás – az idősek minőségi életének kulcsmotívumai”, cél az aktivitás kitolása amennyire csak lehetséges, ezen belül az élethosszig tartó tanulás igényének felkeltése, az ehhez kapcsolódó feltételek megteremtése.
7. A középgenerációk jövőképét és így mentális beállítódását is nagyban befolyásolja, hogy milyen időskorra számíthatnak. Ezért nemcsak az időseket, hanem a középkorúakat és a felnövekvő nemzedékeket is fontos megszólítani, hiszen a sikeres idősödést már igen korán kell megalapozni.
8. Az idősödési folyamat menedzselése, új megközelítés: egyéni és társadalmi szinten is fel kell készülni az idősödéssel járó, megváltozott élethelyzetekre (gazdasági, egészségügyi, szociális, pszichológiai).

Általánosságban elmondható, hogy a három kerületrészt (Rákospalota, Újpalota, Pestújhely) eltérő földrajzi, szociológiai adottságai, összetétele, az idősek egészségi állapota, a közlekedés és számos tényező befolyásolja az idősellátás szolgáltatásainak igénybevételét.

9.2 Időskorú népesség esélyegyenlőségének biztosítása a közszolgáltatásokban

Európa szerte megfigyelhető társadalmi jelenség a népesség korstruktúrájának radikális változása: az idősebb korú munkavállalók száma (55-64) növekszik, az idős (65-79) és a nagyon idős korú (80+) népesség aránya is egyre magasabb és ezzel egyidejűleg a munkaképes korú lakosság száma csökken. Ez súlyos társadalmi problémákat vetít előre, melyek megoldása helyi, nemzeti és Európai szinten egyaránt sürgős feladat. Az idős lakosság fizikai és szellemi aktivitásának, munkaképességének meghosszabbítása elengedhetetlen ahhoz, hogy az időskorúak ellátásából fakadó társadalmi költségek ne emelkedjenek elviselhetetlen mértékűvé. Másik fontos szempont, hogy az időskorú lakosság számára az aktív és minőségi időskor egy alapvető emberi jog, amelyhez megfelelő környezet, társadalmi elfogadás és ellátórendszer kialakítása kötelezettség a mindenkor nemzeti és helyi szintű kormányzatok számára. Az Európai Unió legfőbb célja a szemléletváltozás elérése, annak felismerése és tudatosítása, hogy az aktív időskor érték az egész társadalom számára. Mindenkinek alapvető emberi joga az aktív nyugdíjas kor.

Az öregedés makrogazdasági következménye:

- ❖ Az egyre idősebb társadalmak negatívan hatnak a GDP növekedésre.
- ❖ Az idősek népességszámhoz viszonyított magas aránya hatalmas költségvetési terhet jelent.
- ❖ Feszültségek a szociális- és nyugdíjrendszerben.
- ❖ Egyre kevesebb dolgozó egyre több és egyre nagyobb életkort megélő nyugdíjas életét kell, hogy finanszírozza.

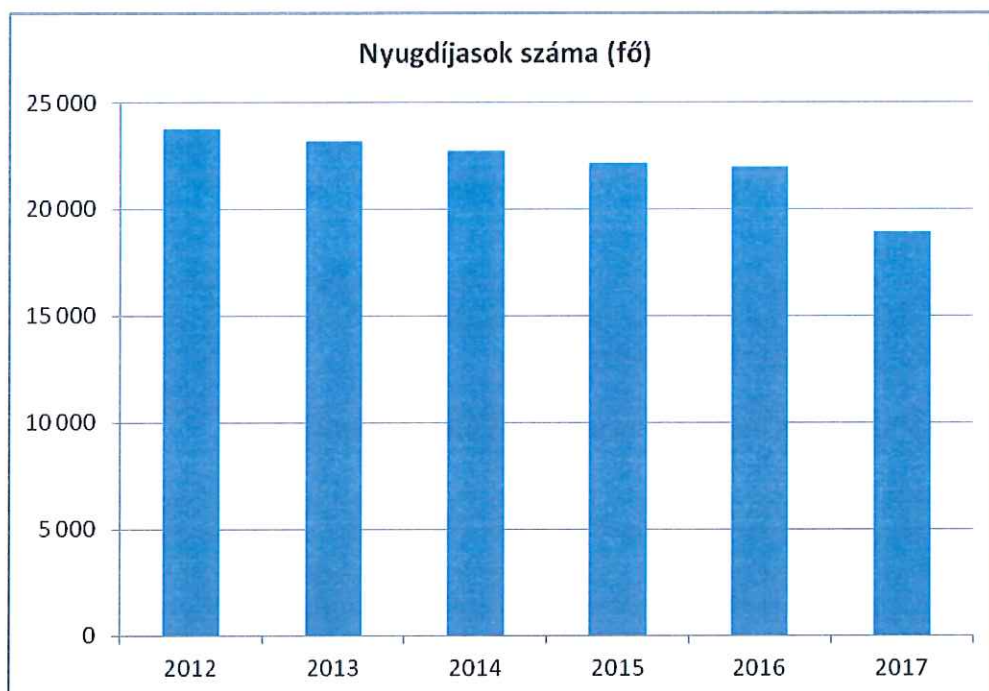
9.3 Helyzetelemzés

Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2012	8 817	14 959	23 776

2013	8 488	14 720	23 208
2014	8 230	14 496	22 726
2015	7 955	14 169	22 124
2016	7 920	14 050	21 970
2017	6 457	12 454	18 911

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorúak életkörülményei

A demográfiai adatokból az látható, hogy a Kerületben a népesség csökken (1980-hoz képest a változás 33976 fő). Ez általában azt feltételezi, hogy a fiatalabb lakosság száma nem nő.

A demográfiai adatokból viszont az is kiolvasható, hogy a kerület lakosságának több mint 19 százaléka 65 évesnél idősebb.

Az életkörülményeket - *így az időskorúakét is* - általában a lakáshellyel, a jövedelemmel és a fogyasztás szerkezetével, színvonalával lehet jellemezni, figyelemmel a háztartások szerkezetére.

A Kerület városrészenkénti adataiból levonható, hogy Újpalota népessége csökken, nemcsak hozzáöregedett Rákospalotához, de kicsit le is hagyta. A legnagyobb arányban idős emberek Pestújhelyen élnek, de a Kerület lélekszámához viszonyítva létszámuk viszonylag csekély. Levonható az a következtetés, hogy miközben a Kerület lakosságának száma folyamatosan csökken, a 60 éven felüliek aránya permanensen nő az összlakosságon belül, nem változik.

Lakáshelyzet

Budapesten a háztartások 62,1 %-ában csak időskorú személy/személyek élnek. Budapesten az egyszemélyes háztartások aránya 34,6 %. A XV. Kerületben ez az arány 30,4 %. Az egyszemélyes háztartások magas aránya valószínűsíti, hogy sok idős ember egyedül él a lakásában.

Az idős korosztály egyre több időt tölt a lakásában, kevesebbet mozdul ki, így életük minősége szempontjából nem mindegy, hogy milyen lakásuk nagysága, komfortfokozata, felszereltsége. Ez a korosztály már nem a felhalmozás időszakában van, hanem éppenséggel a lakás az élet során létrehozott

egyik legjelentősebb felhalmozás. A megteremtett körülmények már véglegesnek tekinthetők, mivel az időskorú emberek már ritkán változtatnak lakóhelyükön. A lakás nyújtotta biztonság egyre fontosabbá válik, mert a lakáson belül az idős ember még képességei birtokában érezheti magát. Lakáson kívül azonban számos, váratlan szituáció állhat elő.

A "lakásba való bezárkózás" viszont a társas kapcsolatok beszűkülését, elmagányosodást okozhat. A Fővárosi Önkormányzat felkérésére 2003-ban a Studio Metropolitana Kht. reprezentatív felmérést készített a budapesti időskorúak életéről, problémáikról, amelyekkel a nagyvárosi környezetben szembesülnek. A megkérdezettek leginkább a lakásukban érzik magukat biztonságban. Az idősek 31,0 %-a valamilyen okból elégedetlen lakásával a fővárosban. Tizenkilenc lehetséges okból az első helyen az áll, hogy nehezen tudják fenntartani a lakást. Ezt a lakás nem megfelelő állapota követi - 31,9 % - második helyen. A megkérdezettek 15 %-a ítéli úgy, hogy lakókörnyezetük közbiztonsága okoz problémát, illetve 10-11 % ítéli úgy, hogy lakásuk környezetével nem elégedettek. Ugyancsak 10 % ítéli túlságosan nagyoknak.

A problémák nagyrészt az egyszemélyes háztartásokban jelentkeznek, ahol az idős ember egymaga kénytelen megélni jövedelméből, gondoskodni a lakásban jelentkező hibák javításáról, a lakás rendben tartásáról. Járható út lenne a lakáscsereprogram felkínálása, illetőleg életjáradéki szerződés kötése.

Jövedelmek

A rendszerváltozás első évtizedében jelentősen lecsökkent a gazdaságilag aktív népesség aránya és óriásira növekedett a munkanélküliség, mely elsősorban a fiatalabb, gyermekeket eltartó rétegeket érintette. Az 1990-es évek elején a munkahelyek számának visszaesésével a nyugdíjas korúak, vagy nyugdíj előtt állók elhelyezkedési esélyei csökkentek a legjelentősebben. 1990-hez viszonyítva nőtt a 60 éven aluli inaktív keresők aránya és hasonló mértékben emelkedett a 60 éven felüli idős, inaktív keresők aránya az amúgy egyre csökkenő számú népességben belül.

A munkavállalás és az abból származó jövedelem jelentősen befolyásolhatja a nyugdíjas helyzetét.

A fogyasztás szerkezete

A kiadások szerkezetére a helyi felmérésekből adatokkal nem rendelkezünk, azokra a 2011-ben készült KSH adatokból lehet következtetni. Eszerint az időskorú háztartások legnagyobb kiadási terhet az élelmiszerekre fordított összegek képezik (összes kiadás 30 %-a). A második helyet a lakásfenntartás költségei (25 %) tették ki, míg a harmadik helyet az egészségügyre, testápolásra fordított kiadások (10 %) jelentették. E három tétel az idős háztartások kiadásainak 65 %-át teszik ki.

Szerkezeti változás a korábbi évek adataihoz viszonyítva nem következett be, azonban 7 százalékponttal csökkent az élelmiszerekre fordított kiadások hányada, míg a lakásfenntartásra, egészségügyre és testápolásra fordított hányad emelkedett.

A kiadások további egyharmadában is lényeges változások következtek be. Növekedtek a közlekedési, hírközlési főcsoportra fordított kiadások (telefonellátottság terjedése), míg csökkent a ruházatközpontú fordított kiadások hányada.

Az időskorúak életminősége

Amennyire öröndetes jelenség az életkor meghosszabbodása, annyira válik egyre felelősségteljesebb társadalmi kötelezettséggé az élet megfelelő minőségének, az egészségnek és az aktív életnek minél hosszabb ideig való fenntartása, biztosítása.

Az életminőség összetevői:

- egészségi állapot,
- mindennapi aktivitás, életmód,
- közérzet.

A gazdasági, pénzügyi stabilitás megteremtése alapfeltétele a nyugodt, kiegyensúlyozott öregségnek. Fel kell készülni az öregkorra, megfelelő életfilozófiára kell szert tenni. **A környezet legyen befogadó, empátikus, hogy az idős ember állandóan érezze, hogy egyenjogú tagja a közösségnek.**

9.4 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az Ft. 24. §-a értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői segély feltételeit a Ft. 30. §-a rögzíti. Erről ld. még a 3. 3. pontot.

a) idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A 2011. évi népszámlálási adatok szerint a XV. kerületben nyugdíj és járadék mellett összesen 797 fő vállalt munkát. Ebből a legtöbben, 519-en a 60-69 éves korosztályból dolgozott. A 75 éven felüliek közül 29-en álltak alkalmazásban. A munkavállalásra kész nyugdíjasok előtt tornyosuló akadály, hogy ők önmagukban, egyedül nagyon nehezen találnak maguknak munkát. A legtöbb esetben a nyugdíjasok néhány sikertelen próbálkozás után feladják a munkavállalási kísérletezést, mert nem tudják, hogyan folytathatnák tovább. A nyugdíjasok kapcsolati tőkéje gyorsan apad, ahogy idősödnek, így egyre kevesebb lehetséges munkáltatóhoz képesek eljutni, s nem tudják, hogyan kereshetnének meg több potenciális alkalmazót, ha az általuk ismert néhány vállalat vagy intézmény elutasította őket. A nyugdíjasok egyedül nem képesek a munkaerőpiaci kereslet és a nyugdíjas munkavállalói kínálat összehangolására. 2017. július 1-jén hatályba lépett a közérdekű nyugdíjas szervezetekről szóló törvény, amely segítséget nyújt a nyugdíjasok foglalkoztatásában.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A kerületi időseket segítő szolgálatoknál számos olyan tevékenységet folytathatnak az érdeklődők, amelyekkel kondícióban tarthatják mint a testi, mint a lelki egészségüket. A programokon, a jogától, a sakkon, a rejtvényeken, a pozitív gondolkodáson, az informatikai ismeretek megszerzésén keresztül mindenki megtalálja a számára legvonzóbbat. Önkormányzatunk 2014. évben indította el a Levendula Egyetemi kurzust, ahol az idősök egyetemi oktatóktól hallgathattak előadásokat a korosztályt érdeklődésének megfelelő témakörökben. 2017-től szüneteltetjük a kurzusokat, helyette más közös tevékenységek kerülnek megszervezésre (kirándulások, előadások).

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az idősebb korosztály a gazdasági válság előtt, illetve alatt sokkal jobban volt kiszolgáltatva a munkaerőpiaci diszkriminációnak, nehezebben helyezkedtek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érték el őket. Az utóbbi években fordulat látható a munkaerőpiacon, ugyanis a foglalkoztatásban a nyugdíjasok munkavállalása iránt igény mutatkozik.

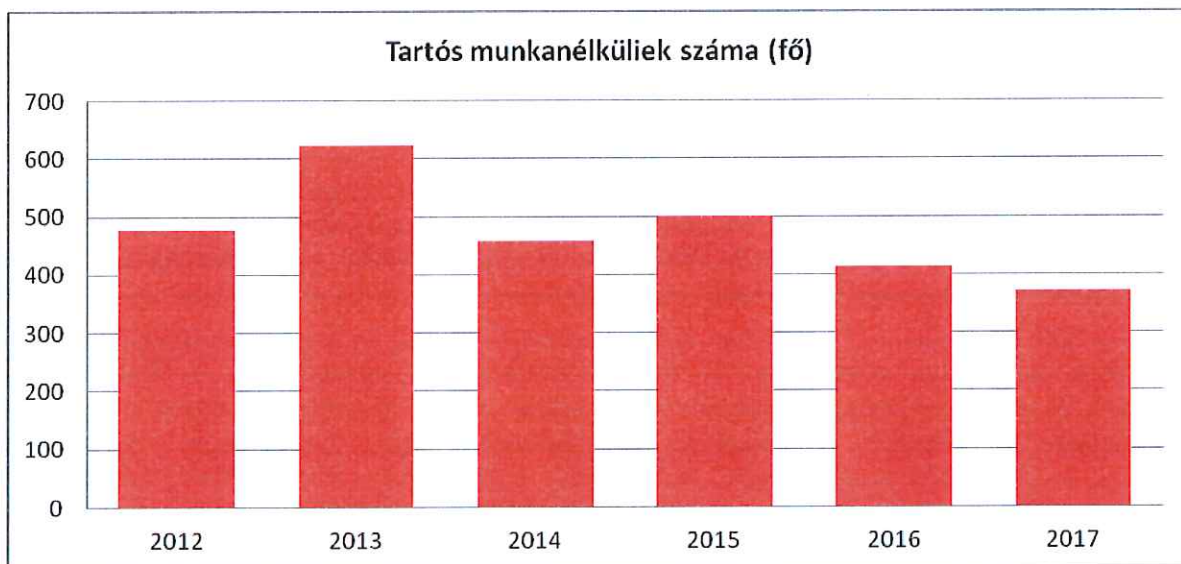
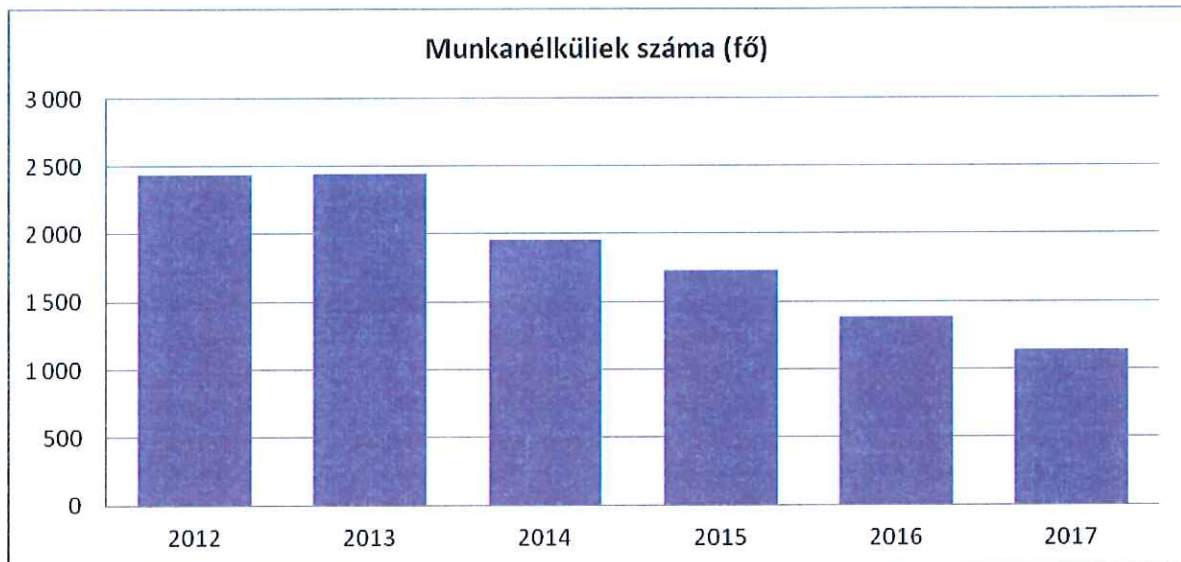
Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2012	2 431	385	16%	477	123	26%

2013	2 446	460	19%	622	231	37%
2014	1 950	446	23%	457	229	50%
2015	1 732	452	26%	501	300	60%
2016	1 383	392	28%	414	261	63%
2017	1 136	319	28%	371	198	53%

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

9.5 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az önkormányzat időseket érintő szociális jellegű ellátásai, szolgáltatásai

Kerületünkben az **időseket segítő szolgáltatások** kijelölt helyszínei mindhárom városrészében megtalálhatóak. **Rákospalotán az Arany János utcában, Pestújhelyen a Klebelsberg Kunó utcában, és Újpalotán a Kontyfa utcában.**

Annak ellenére, hogy a 60 év felettek száma kerületünkben meghaladja a 20.000 főt, kevesen veszik igénybe az idősök nappali ellátás nyújtotta szolgáltatásokat. Ennek számos oka lehet, pl. a fizetendő térítési díj mértéke, a megváltozott életviszonyok, eladósodás, nem vonzó körülmények, szolgáltatások.

Az Önkormányzat a területi gondozással együttműködve mindent megtesz annak érdekében, hogy a kerületben élő idős korúak megtalálják és igénybe vegyék számukra vonzó szolgáltatásokat és minél többem látogassák a klubokat. A XV. kerületi idősügyi program 2014-ben a „Levendula”- az Aktív Időskor Gyógyító Programja elnevezést kapta, mely lehetőséget ad az Időseket Segítő Szolgálatok, az Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat és nyugdíjas szervezetek együttműködésére, hagyomány ápolására és új arculat tervezésére. A program legfontosabb célkitűzése, hogy a nyugdíjas korosztály minél szélesebb rétegét és a fiatal generációt is meg tudja szólítani.

Beléptünk az Alzheimer Café hálózatába 2016. márciusában. Alzheimer Kávézónak nevezik világszerte azokat a rendszeresen, havonta mindig azonos napon és órában megtartott összejöveteleket, kötetlen, családi hangulatú találkozókat, amelyeken a szellemi leépüléssel érintett betegek és családtagjaik beszélgethetnek egymással. Alzheimer betegek családtagjai megoszthatják egymással tapasztalataikat, a sorstársaktól lelki támogatást kaphatnak és szakemberektől is tanácsot kérhetnek. 2016. évben 6 alkalommal, 2017. évben 8 alkalommal került sor ilyen találkozásra a Pajtás étteremben. Minden alkalommal meghívott szakértő vendégek tartanak előadást, januártól májusig, és szeptembertől novemberig, minden hónap utolsó csütörtökjén. A Család- és Gyermejkölési Központ munkatársai hozzátartozói csoportot indítottak az Alzheimer kórral küzdők családtagjai, hozzátartozói részére.

A helyi televízió, sajtó lehetőséget teremthet arra, hogy a lakosság, s így az idős emberek és hozzátartozóik tájékozódjanak a lehetséges ellátásokról, szolgáltatásokról, ezáltal bevonódjanak a helyi programokba, közösségi életbe, az intézmények számára pedig segítséget jelentene az információnyújtásban és intézmények megismerésében.

A Képviselő-testület a vonatkozó határozata értelmében felhívta a polgármestert, hogy dolgoztassa ki a 60+ program valamint az „Idősök Klubja” tagsági kártya bevezetésének a lehetőségét, annak érdekében, hogy az idősök a kerületi intézmények által nyújtott szolgáltatásokat kedvezményesen vehessék igénybe. Kidolgozták a Levendula 60+ programot. Az Önkormányzat a kerületi idősök életkörülményeinek javítása, aktivitásra serkentése, és ezzel együtt a helyi vállalkozások szolgáltatások forgalmának fellendítése céljából bevezette a „60+ Levendula XV.” programot, melynek igénybevételéhez ún. kedvezménykártyát bocsátott ki, Levendula XV. Kártya elnevezéssel. A kedvezménykártya az Önkormányzat, az Önkormányzat intézményei, és az Önkormányzat tulajdonosi részesedésével működő gazdasági társaságok által nyújtott egyes térítéses szolgáltatások kedvezményes igénybevételére, egyes belépőjegyek kedvezményes vásárlására, a kártyarendszerbe belépett, kedvezményt nyújtó egyéb szervezeteknél kedvezményes vásárlás és szolgáltatás igénybevételére jogosít. A kedvezményt nyújtó egyéb szervezetekkel (vállalkozások) az Önkormányzat együttműködési megállapodást köt amennyiben a kártyatulajdonosok részére kedvezményes vásárlási lehetőséget vagy kedvezményes szolgáltatást nyújt. A kedvezménykártyát ingyenesen igényelheti minden 60 éven felüli kerületi lakos. A kedvezménykártya kizárólag a kártyatulajdonosnak biztosítja a kedvezményeket, átruházni nem lehet!

Egyesített Szociális Intézmény Területi Gondozás Időseket Segítő Szolgálat, Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat Állandó programok		
Program neve	Időpont	Helyszín
Énekkar	Hétfő 10 óra	Arany J. u.
Gyógytorna	Hétfő, péntek 11 óra Kedd 10 óra	Klebelsberg K. u., Kontyfa u.
Gerinctorna	Kedd 10.30 óra Szerda 10.30 óra	Kontyfa u., Arany J. u.
Jóga	Kedd 10 óra Szerda 10.30 óra Csütörtök 10 óra	Arany J. u., Kontyfa u., Klebelsberg K. u.
Társastánc	Kedd 13 óra Szerda 14 óra Péntek 9.30 óra	Arany J. u., Arany J. u., Kontyfa u.
Kártyaparti	Kedd, csütörtök 13 óra Csütörtök, péntek 9 óra	Arany J. u., Kontyfa u.
Kreatív csoportfoglalkozás	Csütörtök 13.30 óra	Arany J. u.
Angol nyelvoktatás	Péntek 9 óra	Arany J. u.
Klubnap	Hétfő délután Szerda délelőtt Csütörtök délután	Kontyfa u., Arany J. u., Klebelsberg K. u.

Az idősek megszólítása érdekében az önkormányzat tervezi, hogy

1. már az **50 feletti**ekkel kezdené a törődést, személyre szabottan segít a nyugdíjazásra, idősödésre való felkészülésben.
2. **Képzéseket** szervez azoknak a **családoknak**, családtagoknak, akik idős emberekkel élnek, vagy időseket gondoznak otthonukban (ágyban fekvők ápolása, lelki gondozása, rehabilitáció, tornáztatás, étkezési, életviteli tanácsadás).
3. **Segédeszközök kölcsönzése** – átmeneti egészségkárosodás esetén, pl. baleset után, a rövid ideig szükséges bot, járókeret, kerekesszék kölcsönözhető.
4. Tanácsadások szervezése, a különböző élethelyzetek megoldására, akár **önkéntes idősök bevonásával** is (ügyvédek, jogászok, orvosok, pénzügyi szakértők, mérnökök, kertészek, reklámszakemberek).
5. **Információs, tájékoztató szolgálat** minden időseket érintő kérdésben, melynek célja, hogy a problémára a legmegfelelőbb megoldást kapja az idős, előszűrje, összehangolja és javasolja azokat a szolgáltatásokat, melyek számukra a legelőnyösebbek.
6. **Kincsesláda** - az idősek tudásának felmérése, életút interjúk készítése, megjelentetése a helyi médiában.
7. **Önkéntes regiszter** létrehozása - ki, milyen önkéntes munkát vállal kerületrészenként, amelyben az idősek is szerepelnek.
8. Együttműködésben a kerület egészségügyi, oktatási és kulturális intézményeivel olyan programokat szervez, mely a **generációk közti együttműködést**, az idősek továbbképzését, szabadidő eltöltését színesíti.
9. Közösségi helyiségek biztosítása, **közösségek alakításának** segítése. Azonos érdeklődésű idősök klubja (pl. sakk, kártya, hímző, utazó, környezetvédő, kertészkedő).
10. Az egyik legnagyobb probléma idős korban az elmagányosodás, a feleslegesség érzése, a kapcsolatok beszűkülése. Ezen segíthet a **szomszédsági kapcsolatok ápolása**, különösen azoknál az időseknél, akik nehezebben mozognak, így nem hagyhatják el otthonukat.

Az idősök nappali ellátásának kiterjesztése a demenciával élők körére

Új feladat számunkra azokkal az idősökkel való foglalkozás, akik gyakran egyedül élnek és önmagukról nem képesek egyáltalán gondoskodni, nem fejleszthetők, állapotukban javulás nem várható. Számukra első lépésben a **demenciával élők nappali ellátása**, majd az átmeneti és a végleges bentlakásos elhelyezés jelenthet megoldást. Ezek a szolgáltatások humánusak, de meglehetősen költségigényesek. A demenciával élőket gondozó családokra nagy teher hárul, hiszen a napközbeni ellátást is ők végzik. Ezen családok megsegítésére 2017.02.01-én megnyitotta kapuit a demenciával élők nappali ellátása, mely 12 fő demenciával élő napközbeni ellátását biztosítja. A napi tevékenységek közé tartoznak a mozgásos foglalkozások, a torna, séta, a „finom-motorika” fejlesztése, kreatív tevékenységek, éneklés, memóriafejlesztés. Az ünnepeket a nappali ellátások közösen szervezik, rendszerint együtt ünnepelnek.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

„A 60 év feletti - *szubjektív megítélésük alapján* - többsége úgy érzi, hogy mindennapi tevékenységét gátló egészségi problémákkal küzd. A legidősebb korcsoport - *70 év feletti* - esetében a férfiak 42 %-a, a nők 28 %-a érzi magát megfelelő erőnlétben. A nemek közti különbség egyik oka, hogy a 70 év feletti nők számottevő hányada egyedül él egyszemélyes háztartásban, s így mindennapi tevékenységük sokrétűbbek és megterhelőbbek, mint a zömmel háztartással, fiatalabb családtagokkal együtt élő idős férfiaké. A rendszeres gyógyszeresedés aránya mindkét nemnél összhangban van. 50 éves kor fölött mindkét nemnél többségbe kerülnek e rendszeres gyógyszeresedők arányuk 70 év felett már igen magas. A férfiak 72 %-a, a hasonló korú nők 85 %-a rendszeres gyógyszerfogyasztó. Az időskorúak gyakrabban szorulnak orvosi kezelésre, gyakrabban utalják őket szakorvoshoz, kórházba.

Az időskorúak egészségi állapota elsősorban a szív-és az érrendszeri betegségek határozzák meg. Ezek sorában vezet a magas vérnyomásos betegség. A keringési betegségek közül kiemelkedik a szívizominfarktus. Az agyi erek betegsége ugyancsak az egyik leggyakoribb időskori betegség. Az agyvérzés következtében kialakult bénulásoknak igen nagy jelentősége van az időskorúak életminőségének alakulásában. Jelentős a rosszindulatú daganatos betegségek csoportja, a cukorbetegségben szenvedők, a tüdőgyulladásos betegek, az emésztőrendszer betegségeiben szenvedők aránya. Az életminőség alakulásában igen nagy szerepük van a mentális betegségeknek. Az élettartam meghosszabbodásával jelentősen növekszik többféle pszichiátriai betegség gyakorisága. Érdeemes áttekinteni a különböző fogyatékosokkal élő idősök arányait. A felmérések adataiból megállapítható, hogy a fogyatékosok többsége a 60 év feletti korosztályból kerül ki.”³⁹

A Kerületben az orvosi szakellátást az Egészségügyi Intézmény biztosítja az idős emberek számára. A házi orvosi rendelők nem mindegyikében biztosított a komplex akadálymentesítettség. Az Egészségügyi Intézmény a napi betegforgalom ellátása mellett jelentős szerepet vállal az idősök gondozásában, felvilágosításában.

Az idősöket tömörítő szervezetektől jövő felkéréseknek - *felvilágosító előadások tartása életkori sajátosságokról, gondokról, betegségekről* - a házi orvosok minden esetben eleget tesznek. Az intézmény - *az önkormányzat támogatásával* - évente egy-két alkalommal egészségnapot szervez, ahol ingyenes szűrővizsgálatok elvégzésére is mód nyílik. A leggyakoribb betegségek a magas vérnyomás, melyben a 65 évesnél idősebb korosztály közel fele szenved, a szívizom betegségek, mely a népesség negyedét érinti. A

³⁹ Az időskorúak egészségének megítélésére segítségül kell hívni a Népeségkutató Intézet 2002 évben készített felmérésének adatait. A Fővárosi Önkormányzat felkérésére végzett felmérés kitér az időskorú személyek, városlakók aktivitására, életmódjára, valamint közéletére.

házi orvosokhoz bejelentkezett időskorúak 16 %-át kezelték cukorbetegséggel, míg 10 %-ukat csigolyabántalmak vagy csontszerkezeti rendellenességek miatt kezelnek.

2018-ban a házi segítségnyújtás kiegészítéseként megkezdődött **az Önkéntes program bevezetése a területi ellátásban**. Mentorképzésen vettek részt a Területi Gondozás dolgozói. Elkezdődött az önkéntesek toborzása, és megkezdődött a rendszer felkészítése az önkéntesek fogadására. A kiválasztott aktív nyugdíjasok az önkéntes tevékenységre felkészítő tréningen vesznek részt, a megszerzett tudásról tanúsítványt kapnak. 2018 májusában, az önkéntesek megkezdhetik az otthonukban élő idős emberek támogatását a szociális segítségen keresztül (közös kulturális és/vagy szabadidős programok, közös séta, kísérés, kisebb házkörűli feladatok, közös időtöltések: társasjáték, felolvasás, beszélgetés). Az önkéntes segítők munkáját a Területi Gondozás munkatársaiból képzett mentorok koordinálják.

A Területi Gondozás három telephelyről biztosítja a házi segítségnyújtás szolgáltatását (Időseket Segítő Szolgálat- 1153 Budapest, Arany János u. 51., 1158 Budapest, Klebelsberg Kunó u. 20/a., Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat- 1156 Budapest, Kontyfa u. 3.).

Saját lakókörnyezetükben, szakképzett gondozók segítségével biztosítjuk az önálló életvitel fenntartását azok számára, akik szociálisan rászorultak, vagy akiknek egészségi állapota ezt indokolja. 2016. januártól a szociális segítség és a személyi gondozás keretébe tartozó tevékenységek elváltak egymástól. Amennyiben a házi segítségnyújtás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást. A gondozónők szükség esetén segítik a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözést.

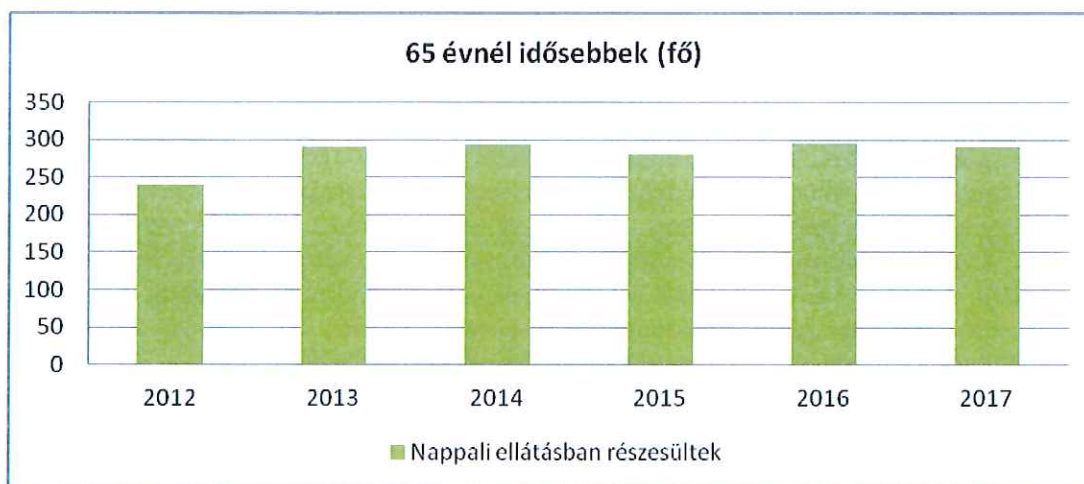
A **Gondozó Ház** az újpalotai Nyugdíjasház épületében található, ahol három lakrészben végzik a gondozási feladatokat. Az átmeneti otthonban olyan 18. életévüket betöltött kerületi lakosok elhelyezése biztosítható, akik önmagukról átmenetileg nem képesek gondoskodni. Az ellátásnak feltétele, hogy az igénylő részben önálló legyen, ne igényeljen állandó egészségügyi ellátást, mivel ennek feltételei nem adóttak. Ez az átmeneti ellátási forma egy évig vehető igénybe, de indokolt esetben további egy évvel meghosszabbítható.

65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
		Fő	%
2012	15 694	240	1,53%
2013	15 907	291	1,83%
2014	16 066	294	1,83%
2015	16 215	281	1,73%
2016	16 413	295	1,80%
2017	16 383	291	1,78%

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az önkormányzati források szűkössége ellenére jelentős a Kerületben folyó közművelődési tevékenység. A Csokonai Művelődési Központ (<http://www.csokonaiikk.hu>) is működtet egy több évtizedes múltú, nyugdíjas klubot.

A klubba járás legfőbb motivációja a magányból való kiszakadás igénye. A klubok elsősorban a saját otthonukban élő időskorúak részére biztosít lehetőséget napközbeni tartózkodásra, a társas kapcsolatok építésére és ápolására, közösségi programokon való részvételre, a fizikai és szellemi aktivitás megtartására, mentális gondozásra, igény szerint napi egyszerű meleg étkezésre, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. A klubokban az étkezésért és a szolgáltatásokért az önkormányzat rendeletében

meghatározottak szerint térítési díjat kell fizetni.

Az alábbi táblázatban mutatjuk be, hogy az idősek klubjaiba járók közül ki milyen és hány alkalommal vesz részt szabadidős programon.

Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

év	Mozielőadás látogatása	Színházelőadás látogatása	Múzeumi kiállítás megtekintése	Könyvtár látogatása	Közművelődési intézmény rendezvényén részvétel	Vallásgyakorlás templomban	Sportrendezvényen részvétel
	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom
2013	3	6	11	13	11	2	3
2014	3	5	10	11	10	1	3
2015	3	5	7	10	9	3	2
2016	2	5	8	11	11	1	2
2017	2	4	8	11	10	2	3

A nyugdíjas korú közösségek - közel két évtizedes - fennmaradásának magyarázata, hogy az intézmény munkatársai teljes-mértékben tiszteletben tartják önállóságukat a tagfelvételtől a programválasztásig.

A klubokat átlagosan 110 fő látogatja. Többek között számítógépes klub (Netmester), Bojtor Imre Népdal-és nótakör működik, illetve nagyon sok kirándulást szerveznek, megtartják az ünnepi megemlékezéseket (Húsvét, Karácsony)⁴⁰.

A kulturális, szórakozási és képzési lehetőségek megteremtésében az oktatási intézmények és a helyi társadalmi szervezetek szorosan együttműködnek. Az együttműködés formális színtereként létrejött a helyi civil kerekasztal.

„Szabadidős tevékenységük jellemzően a sétára, könyv-és újságolvasásra, TV nézésre korlátozódik. Ez nemcsak az idősek korlátozott anyagi lehetőségeivel, kedvezőtlenebb egészségi állapotával van összefüggésben, hanem nagymértékben a Magyarországon jellemző, az idős korral, az idősek életvezetésével kapcsolatos attitűdök következménye.

Közérzetükre az alábbiak jellemző. A budapesti életkörülményeket jónak, elfogadhatónak találták, véleményüket érzelmi motívumokkal (megszokás, kötődés) magyarázták. Alkalmazkodtak a város által nyújtott életfeltételekhez, ugyanakkor jól látják a problémákat. A köztisztaság, a levegőszennyezettség, a zajszint és a nem megfelelőnek érzékelt közbiztonság azok a területek, melyek súlyosan érintenek minden budapesti időskorú személyt. Az egészségügyi ellátást jó, közepes színvonalúnak találták. Az egészségügy általános megítélése kedvezőtlenebb, mint az egyes egészségügyi intézményeké. A háziorvosi ellátást 46 % nagyon jónak, 35 % jónak ítélte, míg megítélésük szerint a szakorvosi rendelők és a kórházak szolgáltatásai jóval elmaradnak a háziorvosi ellátás minőségétől.”⁴¹

c) idősek informatikai jártassága

Az idősebb korosztály digitális tudása, informatikai jártassága a többi korosztályéhoz képest rosszabb. A Csokonai Művelődési Házban működik a kifejezetten az időskorúak részére szervezett „Netmester” klub. A klub tagjainak száma eléri a 80 főt. Ide az az érdeklődő nyugdíjas réteg jár, amelyik számára fontos az informatikai jártasság, a tudás megszerzése. Ezzel a „tudással” tartják sokan a kapcsolatot családjukkal, fenn vannak a közösségi hálókon.

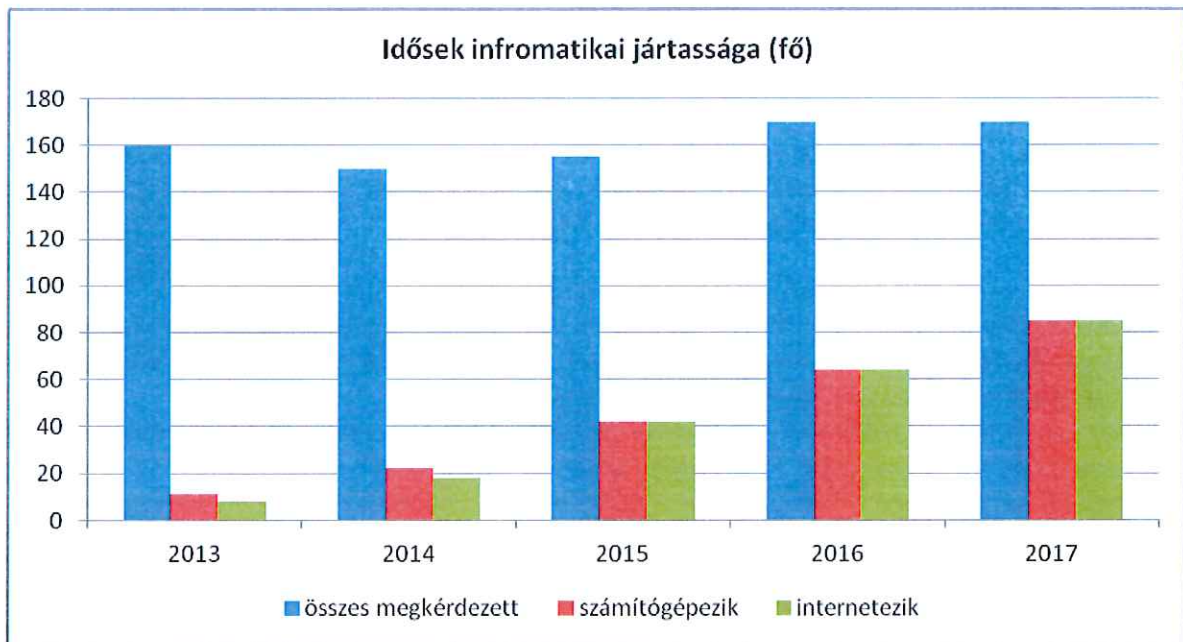
Idősek informatikai jártassága

Év	Összes megkérdezett	Számítógépet használni tudók száma		Internetet használni tudók száma	
		Fő	%	Fő	%
2013	160	11	6,9%	8	5,0%
2014	150	22	14,7%	18	12,0%
2015	155	42	27,1%	42	27,1%
2016	170	64	37,6%	64	37,6%
2017	170	85	50,0%	85	50,0%

Forrás: Helyi adatgyűjtés

⁴⁰ Bővebben az Idősügyi és Idősellátási Koncepció 25-27. oldalán.

⁴¹ A felmérés adatai alapján a budapesti idősek társas életét a család - a gyerekek, az unokák látogatásai, a családi események - határozza meg.

9. 7 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

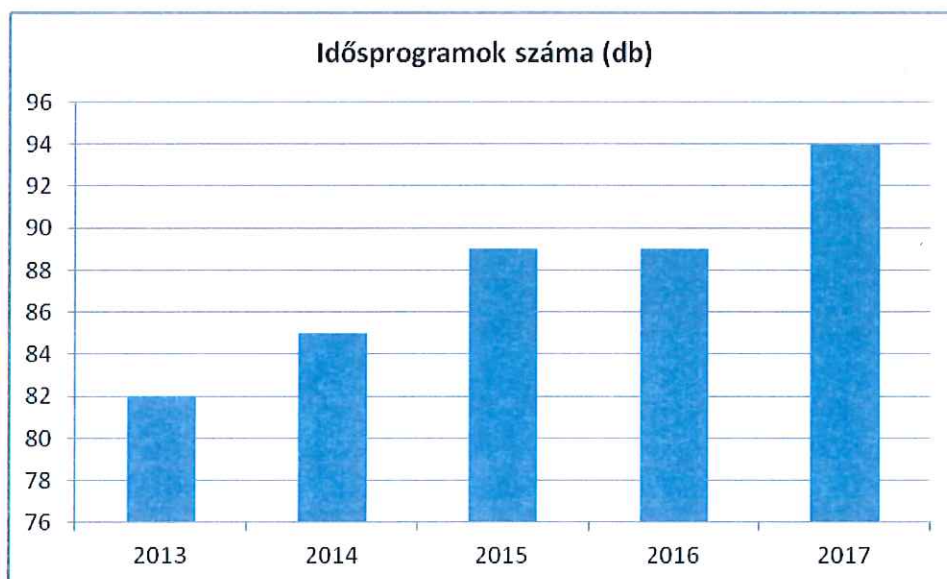
A kerületben élő időskorúak számára minden az önkormányzat által nyújtott szolgáltatás nyitott, elérhető. Ezek a szolgáltatások egymásra épülnek, és az egyes ellátások személyre szabottak és egyéni szükséglet felmérésen alapulnak. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását magas szintű szakmai munka, a helyi ellátórendszeren belüli összehangoló együttműködés biztosítja.

Az időseket célzó programok a településen

Év	Az idősebb célcsoport igényeit célzó programok száma
2013	82
2014	85
2015	89
2016	89
2017	94

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Összegzés

Az Önkormányzat célja, hogy az idősödő korosztályt az aktív életvitelre motiválja, hiszen az aktivitással kivédhető a feleslegessé válás érzése, az elmagányosodás.

- Az emberek a korral mindinkább különböznek egymástól, nincs ún. egységes öregedési minta, de kimondható, hogy van egészséges öregedés.
- Az idős emberek azért betegek, mert megbetegedtek, és nem azért, mert idősök.
- Az idősebbeknél a már említett változások és jellemzőik miatt a velük való stratégiák speciálisak, körültekintő és gondos munkát igényelnek, személyre szabottan, a kapacitást figyelembe véve és képviselőiket bevonva.
- Az öregedés lassan, fokozatosan tör ránk, van időnk felkészülni, alkalmazkodni kell hozzá, mint megannyi más élet helyzethez. Minél tartalmasabb volt az idős ember aktív élete, annál színesebb idős korra számíthat.
- A XV. Kerületi Önkormányzat képviselő-testülete a 81/2005. (III.30.) számú képviselő-testületi határozatával elfogadta az Idősügyi és Idősellátási Konceptiót, majd a SZEB 21/2009 (II.18.) ök. határozattal, és az SZCSTB 507/2013 (X.22.) határozatával azt felülvizsgálta.
- A XV. kerületi Önkormányzat megalakította az Idősügyi Tanácsot.

9.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Elmagányosodás	Az aktivitást és a közösséget fejlesztő programok, szolgáltatások szervezése. Képzések, előadások igény szerinti bővítése. Önkéntesség.
Gyakran válnak bűncselekmények áldozatává.	Bűnmegelőzési programok szervezése.
Morbidityási jellemzők.	Szűrővizsgálatok biztosítása, Egészségnapok szervezése. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése. Geriátriai szakrendelés

	bevezetése.
Alacsony jövedelem, megélhetési gondok.	Előnyben részesítés a szociális támogatások megállapítása során.
Az idősebbek egy része között sok az attraktív, lendületes, tenni vágyó ember, aki ellenszolgáltatás nélkül nyújtana segítséget kortársainak, ezt pedig szívesen fogadnák azok, akik valamilyen okból már segítségre, támogatásra szorulnak és magányosak.	Önkéntesek, önkéntesség szervezése

X. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. A Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 561 247 fő fogyatékkal élő ember van Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. A népesség fogyatékoságtípus szerinti megoszlása (a teljesség igénye nélkül): mozgáskorlátozottak száma 232 206 fő, vak 73 430 fő, értelmi fogyatékos 42 779 fő, siket 8 571 fő, nagyothalló 63 014 fő, autista 5 120 fő. A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérültek a legnépesebb csoport.

A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A XV. kerületben fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. A 2011. évi népszámlálási eredmények szolgálnak kiinduló pontként.

Az önkéntes adatszolgáltatás az adatvédelmi jogi formarendszerében azt jelenti, hogy az érintett hozzájárul adatainak kezeléséhez, tehát önkéntesen és határozottan kinyilvánítja kívánságát különleges személyes adatai kezeléséhez. A hozzájárulás akkor tekinthető megadottnak, ha az megfelelő tájékoztatáson alapul.

Hiányos adatokkal rendelkezik az önkormányzat a fogyatékkal élők társadalmi esélyegyenlőségét befolyásoló területeket illetően. Módszertani segítséget igényel, hogy milyen körben és eszközökkel alakítható ki a célcsoport helyzetét, társadalmi szerepét, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést és a valós igénybevételt bemutatni képes adatbázis. Az erre vonatkozó intézkedés célja, hogy feltételezések, becslések helyett hiteles és releváns adatok alapozzák meg az esélyegyenlőségi intézkedéseket.

Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékosügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – *bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel* – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti.

A „Mindenkori Társadalmának” létrejöttét, megteremtését elsősorban a „fejekben lévő akadályok” gátolják, amik gyakran negatív attitűdöt mutatnak a többségi társadalom felől a fogyatékos emberek felé. A tudati-akadálymentesítés alapja, hogy a fogyatékos emberek láthatóvá váljanak a többségi társadalom számára. Vagyis a társadalmi kirekesztés, az előítéletek és a diszkrimináció visszaszorítása – csak akkor lehetséges, ha társadalmi láthatóságuk növekszik. Ezért a társadalmi tudatformálás, érzékenyítés kiemelt szerepet kell, hogy kapjon fogyatékosokkal kapcsolatos intézkedésekben, tervekben.

A közösségi alapú szolgáltatások nyújtása, a fogyatékosággal élő személyek társadalmi integrációja érdekében elengedhetetlen a társadalom, a közösségek érzékenyítése, olyan befogadó szemlélet kialakítása, amely a fogyatékos személyekre a társadalom egyenrangú tagjaira tekint, akik másokkal azonos alapon jogosultak a szolgáltatások igénybevételére. A személyre szabott fogyatékosügyi ellátások elfogadtatása döntő jelentőségű a fogyatékos társadalom integrációjának tekintetében. Jellemző ezekre az eszközökre, folyamatokra, hogy a társadalom többsége számára nem ismert vagy nem tömegesen elterjedt.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - *azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista pszichoszociális fogyatékosággal élő, kommunikációs fogyatékosággal élő és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek* - speciális

szükségeinek figyelembevételét kell a **komplex akadálymentesítés**, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti - *hangostérbél, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.* -, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek.

A másik kulcsfontosságú szempont az egyetemes tervezés és az ez által létrejövő akadálymentesség, ahol az akadálymentesítés helyett az akadályok megelőzésére, a prevencióra kerül a hangsúly. A fő cél az, hogy egy termékkel szolgáljuk ki a használók különböző, időben, szituációban változó igényeit, szükségleteit és ne költséges, sokszor esztétikailag is megkérdőjelezhető, stigmatizáló adaptációval, akadálymentesítéssel. Az akadálymentes tervezés alapkövetelménye, hogy mindenki számára biztosítani kell a kényelmes, biztonságos és önálló élet fizikai feltételeit, függetlenül attól, hogy fogyatékos vagy sem.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy*
- b) elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.*

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,*
  - b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.*
- (Ft. 57/B §.)*

A fogyatékos személyek esetében gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Nem rendelkeznek olyan foglalkoztatási szakemberrel, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, ezért a sikertelen beszoktatás következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Javaslat folyamatos felkutatása a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeknek, fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek munkahelyi kísérésének biztosítása.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)

A fizikai akadályozottság esetében célszerű felmérni, hogy a fogyatékos személy alkalmazásának mely feltételei hiányoznak. Az akadálymentesítési javaslatban célszerű a fogyatékos jellege és a fogyatékos személyek száma alapján rangsorolni, hogy az akadálymentesítés lépései milyen sorrendben és ütemezéssel kövessék egymást. A rámpa és kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősek), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal, például közlekedési eszközökön alkalmazva. Fontos a célpályázatok felkutatása és az akadálymentesítés komplex, rövid- közép-és hosszú terveinek elkészítései. Garanciát jelent rehabilitációs szakmérnök és szakember bevonása a tervezésbe, valamint érintett fogyatékos ember bevonása a tervezés és a megvalósítás teljes folyamatába.

A foglalkoztatás akkor is megíúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgáltatótól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek. Nincs információnk arra vonatkozóan, hogy éri-e és milyen mértékben hátrányos megkülönböztetés a fogyatékkal élöket a foglalkoztatás terén.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Az Egyesített Szociális Intézményen belül működik az **Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona** (továbbiakban: ÉNO) a 1157 Bp. Árendás köz 4-6. sz. alatti és a **Fejlesztő Gondozó Központ** (továbbiakban: FENO) a 1158. Bp. Molnár Viktor u. 94-96. sz. alatti telephelyen. Önkormányzatunk a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 86. § (4) bekezdésén alapuló kötelező feladataként látja el a fogyatékos személyek nappali ellátását.

Budapest Főváros XV. kerületének Önkormányzata 1991 tavaszán, 16 fő súlyosan halmozottan sérült 6-16 éves korú gyermek számára nyitotta meg a **FENO**. Az intézmény működését egy bölcsődeépület egyik megüresedett csoportrésztében kezdte meg az alábbi célokkal: súlyosan halmozottan sérültek számára létesüljön egy olyan intézmény, mely napközi otthonos rendszerben működik, így a gyermekek nincsenek kiszakítva a családból, és emellett a szülők is tudnak munkát vállalni. A jelenlegi épületbe, amely lényegesen nagyobb, felújított és teljesen akadálymentesített, 1998-ban költözött az intézmény.

A **FENO**-ban jelenleg 36 férőhelyen 36 fő súlyos, halmozottan sérült személy napközbeni ellátása történik

A Fejlesztő Gondozó Központ az Önkormányzat által fenntartott személyes gondoskodást nyújtó alapszolgáltatási forma. Az intézményegység a súlyosan halmozottan sérült gyerekek, fiatalok, és felnöttek nappali ellátását biztosítja. A tanköteles korú ellátottak számára biztosítja az intézmény a fejlesztéshez szükséges tárgyi feltételeket, a törvény által előírt tankötelezettségük teljesítésének fejlesztő nevelés, oktatás keretében tesznek eleget, minden nap 8.00.-12.00.-ig.

A XV. Kerületi Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona, olyan szociális szolgáltató, ahol a segítséggel élő felnöttek és családjaik megoldást találnak gondjaikra, naprakész információkhoz juthatnak, valamint tevékeny segítséget kaphatnak ahhoz, hogy a normalizációs elveknek megfelelő, életet élhessenek. Gyakorolhassák alkotmányos jogukat, az esélyegyenlőség részesei legyenek

Az ÉNO célja Budapest XV. Kerületében, családban élő, középfokban értelmileg akadályozott, illetve autista, felnőtt korú emberek napközbeni ellátása, identitás tudatának kialakítása, életkoruknak és képességeiknek megfelelő foglalkoztatása, szocializálása, minél teljesebb integrációja a társadalomban. Ennek érdekében, a fizikai-, mentális-, szociális képességük fejlesztése, lelki egészségük megőrzése, társas kapcsolatok biztosítása. A társadalomban való tevékeny részvétel, értelmes munkavégzés, a nagyobb tudás, jobb életminőség, magasabb átlagéletkor, biztosítása.

Az **ÉNO**-ban jelenleg 32 férőhelyen 35 fő középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékosot látnak el. A szolgáltatásra a nyilvántartás szerint 14 fő várakozik, ami azt jelenti, hogy 3 új gondozási csoportot tudnának azonnal indítani, amennyiben rendelkeznének megfelelő tárgyi feltételekkel.

Fejlesztő foglalkoztatás:

A nappali ellátásban részesülök közül 24 főt foglalkoztatnak fejlesztő foglalkoztatás keretében, 20 főt a Szociális törvény szerinti fejlesztési jogviszonyban és 4 főt a Munka Törvénykönyve szerinti jogviszonyban. A fejlesztő programok (kertészeti és takarítási munkák az intézményen belül, ajándéktárgy-készítés) lehetőséget adnak arra, hogy az akadályozott személyek a munka világában felmerülő kihívásoknak eleget tegyenek. A Jobwards-t (az Európai Bizottság együttműködési programja- az Európai Unió Leonardo da

Vinci programja) a munkavállalást, beilleszkedést, önálló életvitelt segítő eszközként használjuk, mely a felhasználó országok sajátosságait figyelembe vevő - nemzetközileg is használható – segédanyag. A foglalkozások tartalmát az egyéni fejlesztési és egyéni foglalkoztatási, valamint aktualitásokhoz, megvalósítva a személyre szabott fejlesztést. Természetesen a tervek felülvizsgálata és módosítása folyamatos feladat.

A fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás keretén belül a gondozottak dolgoznak a Rákospalotai Köztemetőbe, a Fővárosi Növény- és Állatkertben, a McDonald's újpalotai gyorsétteremben, a Rákospalota-Újváros Református Egyházközösségben.

Támogatott lakhatás

Önálló életvitelt, társadalmi integrációt elősegítő lakhatási forma fogyatékos személyek részére nincs a kerületben.

A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten / VEKOP-6.2.1-15 program megvalósításának keretén belül kerülnek kialakításra a lakások.

Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2013	71	3	20
2014	71	3	20
2015	71	3	20
2016	71	3	20
2017	71	3	20

10.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák:

Fogyatékosági támogatás

Rokkantsági járadék

Közlekedési kedvezmény

Parkolási igazolvány

aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,

aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,

akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

Kerületünkben a fogyatékkal élők jogosultságuk esetén minden pénzbeli és természetbeni ellátást megkapnak, továbbá igénybe vehetik az ápolás-gondozást nyújtó intézményeinket (pl. gondozóház).

10.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

- **Környezet:** A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékoztatói lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)-(2))
- **Kommunikáció:** A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. (Fot. 6.- 7. §) A megfelelően hozzáférhető információ létrehozása olyan szakmai feladat, mely kezdetben nehézséget okozhat. Javasoljuk, azoknak a szolgáltató szervezeteknek a bevonását, melyek professzionális segítséget nyújthatnak. Ilyenek például a jelnyelvi tolmácsszolgálatok a könnyen érthető fordításokat készítő ÉFOÉS és tagszervezetei a speciális eszközkölcsönzők (<http://www.blissalapitvany.hu/kolcsonozheto-eszkozok>). Javasoljuk továbbá, hogy az önkormányzat érintett munkatársai kapcsolódjanak be olyan tréningekbe, képzésekbe, ahol ezek a tudások megtanulhatók, ilyenek egyebek mellett az EMMI és az FSZK Nonprofit Kft. képzései (www.fszk.hu).
- **Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés:** A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.
A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját - külön jogszabályban meghatározottak szerint - beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. (Fot. 7/A.- 7/C. §)
- **Közlekedés:** A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevitelre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésben akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §) A hozzáférés biztosításakor Két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás. Az első kérdésre javasoljuk minden esetben rehabilitációs szakmérnök, valamint az érintett fogyatékos csoportot képviselőjének a bevonását a tervezésbe és a megvalósításba, valamint a következő dokumentum áttekintését - Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez – Komplex akadálymentesítés (<http://fszk.hu/bemutatkozas/programirodak/akadalymentesites-programiroda/szakmai-anyagok/segedlet-a-kozszoalgitasok-egyenlo-eselyu-hozzaferesenek-megteremtesehez-komplex-akadalymentesites/>). A másik kérdésre, mely a forrásteremtésre vonatkozik, javasoljuk, hogy történjen Európai Unió pályázatfigyelés a www.nfu.gov.hu honlapra építve
- **Támogató szolgálat, segédeszköz:** fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközöket. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)
- **Egészségügy:** A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegség tudatát. (Fot. 12. §) A modern emberi jogi szemlélet érvényesülése a fogyatékos emberek ellátása során alapelv. Javasoljuk, hogy az ehhez elengedhetetlen attitűdváltás eléréséhez a szolgáltatók vegyék igénybe az országban több helyen elérhető tréninglehetőségeket (GYEMSI ETI és FSZK Nonprofit Kft. egyebek mellett), valamint igényeljék azokat a hozzáférést biztosító megoldásokat, melyekről a korábbiakban már szóltunk.
- **Oktatás, képzés:** A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították (Fot. 13. §).
- **Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel:** A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához (Fot. 17. §) A 2011. évben megkezdődött a nagylétszámú ápoló -gondozó intézetek kiváltása támogatott lakhatási megoldásokká. Ez a folyamat, bár pozitív kimenetelében bizonyosak vagyunk, mégis számos konfliktust rejt magában. Javasoljuk megismerni a folyamat jogszabályi hátterét, valamint azokat a szakmai módszertani anyagokat, melyek ezt a közösségi alapú szolgáltatások felé való elmozdulást segítik.
- **Kultúra, sport:** A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot. 18. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás.
- **A rehabilitációhoz való jog:** A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg (Fot. 19.- 20. §).
- **A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog:** másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékosossággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra (2007. évi XCII. tv 29. cikk) A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviseletének lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Javasoljuk, hogy ennek érdekében alakuljanak ki az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumok akár az önkormányzat kezdeményezésére, ahol a fogyatékos emberek a „Semmit rólunk nélkülünk!” elvnek megfelelően bekapcsolódhatnak a róluk szóló döntések alakításába.

A lakhatási forma a fogyatékos emberek életminőségének egyik meghatározó tényezője. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés, illetve a foglalkoztatottság tekintetében a közösségi lakhatásban élők jobb helyzetben vannak, mint az intézményekben, illetve magánháztartásban nagy létszámban élő fogyatékos emberek.

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A XV kerületi közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel. Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

A település intézményeinek, mint munkáltatóknak az alábbi főbb elvárásoknak kellene megfelelniük az esélyteremtés megteremtése érdekében:

- Álláshirdetésekből célozzák meg a fogyatékosokat, és hátrányos helyzetűeket is (pl. olyan újságban hirdetnek, ami kismamáknak, romáknak, fogyatékosoknak szól).
- A képzéseket, továbbképzéseket olyan időpontokban lehetne megszervezni, hogy a gyerekesek elérjenek a bölcsődébe, az óvodába, az iskolába. Terhes nőknek a terhesség ideje alatt ugyanolyan képzési lehetőséget lehet biztosítani, mint a nem terheseknek.
- Ha az állásra egy kerekesszékes is jelentkezik, akkor biztosítani ajánlatos az épületbe, illetve a terembe való bejutását.
- Az értekezletek rendszeres napirendje lehetne a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény végrehajtása. Ez jelentős és fontos kezdeményezés, mert a fogyatékosokkal élők sajátos szükségleteinek kielégítése, szociális biztonsága, aktivitása, jogainak érvényesülése, önrendelkező életvitelének feltételeinek zömét a sérült személyek saját lakóhelyén kell megteremtteni.
- Az intézményekben oly módon kellene tevékenységeket végezni, hogy az ne okozhasson olyan károsodást, amely fogyatékoskál kialakulásához vezet, illetve olyan körülményeket kellene létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek a teljesebb életre, és a fogyatékosokból fakadó terheik csökkenthetők.
- A fogyatékos személyekkel, illetve a hátrányos helyzetű csoportokkal kapcsolatos magatartás, tevékenység során úgy kellene eljárni, hogy az a fogyatékos állapot, illetve hátrányos helyzet rosszabbodását megelőzze, illetőleg annak következményeit enyhítse. A fogyatékos személyeket, illetve a hátrányos helyzetű csoportokat érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kellene teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.
- Fontos lenne, hogy a fogyatékosok ügyeinek intézésével foglalkozók szemlélete is egységes legyen.

10.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	
A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Hiányos szemléletformálás (A tudati – akadálymentesítés gyerekcipőben jár)	Inkluzív szolgáltatást nyújtó civil szervezetekkel való aktív együttműködés biztosítása (pl. Csodavár Budapest)

Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem éri el 100 %-ot.	A kerületi közintézményekben és a környezeti akadálymentesítés folytatása, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló pályázatok figyelése. Integrált játszótér létrehozása
Kerületben élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.	Foglalkoztatás elősegítése a kerületi intézményekben.
Önálló életvitelt, társadalmi integrációt elősegítő lakhatási forma fogyatékos személyek részére nincs a kerületben	Támogatott lakhatás létrehozása (VEKOP) pályázati forrásból.
Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljuttatásuk (eljuttatásuk) terén.	Szervezett segítség annak érdekében, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt tudjanak venni az egészségügyi szűrővizsgálatokon.
Fogyatékosok egyenlő hozzáférése a kerületi szabadidős lehetőségekhez nem megoldott.	Inkluzív játszóterek kialakítása
A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek számára, anyagi okok miatt, nehezebb elérni a fejlesztő eszközöket, programokat.	SNI pályázat fenntartása.

I. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Kerületünkben a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság részt vesz a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint pályázati úton támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit. A civil szervezetekkel való szoros együttműködés érdekében, civil referens dolgozik a Polgármesteri Hivatalban.

Jelentős civil szervezetek a kerületben: Szociális és Rehabilitációs Alapítvány, ÉTA, Gondoskodás Gyermekünkért Alapítvány, Tovább Élni Egyesület, Értelmes Életért Alapítvány, Hosszútávú Egészségvédelmi Program Egyesület, Hétszín-virág Alapítvány, Madárbarát Egyesület, Meixner Alapítvány, Nagycsaládosok Újpalotai Egyesülete, Újpalotaiak Baráti Köre, , Vöröskereszt XV. kerületi Szervezet, stb...

A XV. kerületi Polgárőr Szervezet a bűnmegelőzésben, az Idősek és Nyugdíjasok Egyesülete, a Szolidáris kisnyugdíjasok Egyesülete az idősek mindennapi életében, a Református Misszió Alapítvány a szenvedélybetegeknek nyújtanak segítséget. Összesen **115** alapítvány, egyesület működik a kerületben.

A Pólus Center, az Ázsia Center támogatja a sport és kulturális rendezvényeinket, ezzel ingyenesen férhetnek hozzá a kerület lakói és a rendezvények látogatói több kulturális programhoz, szolgáltatáshoz (pl. Újpalotai Napok).

Önkormányzat Szociális és Civil Kerekasztalt, Idősügyi Tanácsot működtet, ahol véleményezésre kerülnek a vonatkozó döntések.

A XV. kerületben Bolgár, Cigány, Görög, Horvát, Német, Örmény, Román, Szerb Nemzetiségi Ön kormányzat működik. Az Önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzatok működési feltételeit, a nemzetiségek számára a városban elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, támogatja a nemzetiségek szellemi, épített- és tárgyi örökségük védelmét.

XII. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítéséhez szükséges adatszolgáltatásban részt vettek a kerületben dolgozó szociális, gyermekjóléti, egészségügyi, köznevelési, közművelődési szakemberek. A Cigány Nemzetiségi Önkormányzattal interjú készítésével jutottunk adatokhoz. A többi szakemberrel on-line és a személyes kapcsolattartás útján tártuk fel az esetleges, az egyes esélyegyenlőségi csoportokat érintő problémákat. A program tervezet és az intézkedési terv véleményezésére a HEP Fórumon koncentrált.

A HEP tervezet az Önkormányzat akadálymentesített honlapján, www.bpxv.hu közzétételre kerül, így a programról és az intézkedési tervről a kerületi állampolgárok is véleményt mondhattak. A Képviselő-testületi döntést követően honlapon az elfogadott dokumentum és intézkedési terv hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatok, intézkedések megismerhetők lesznek, amellyel biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése. A lakosság a végrehajtással kapcsolatos észrevételeit on-line, illetve személyesen teheti meg, melyet a HEP fórumokon lehet megvitatni.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	Munkanélküliség.	Közfoglalkoztatási rendszer fenntartása, egyéb lehetőségek felkutatása.
	Az önkormányzati bérlemények a kertvárosi övezetben leromlottak, alacsony komfort fokozatúak.	A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten / VEKOP-6.2.1-15 program megvalósítása.
	Lakhatási problémák.	A lakáspályázatok gyakoriságának és a pályázható lakások számának növelése.
	Az emberek nem nyitottak és kevésbé motiválhatók az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésre.	Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő tevékenységek (Álláskereső tréningek szervezése, lebonyolítása (önéletrajzírás, állásinterjúra való felkészítés, stb).
Gyermekek	Az egészség tudatos életmód hiánya.	Az egészséges életmódot, egészségmegőrzést, és fejlesztést célzó programok szervezése a kerületi gyermekek részére.
	A jelzőrendszer hatékonyságának növelése	Rendszeres szakmai találkozók szervezése.
	A nyári szünet ideje alatt különösen hátrányos helyzetű gyermekek felügyelete nem megoldott.	A nyári szünet idejére napközis tábor működtetése.
	Nyári szünet időszakában szervezett szabadidős tevékenység hiánya.	Szervezett keretek közötti, ingyenes programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.
	Minden gyermek lakjon jól. Legalább napi egyszeri meleg étel.	Szünidei étkeztetés fenntartása, szervezése, kiterjesztése, fejlesztése.

Nők	A családon belüli erőszak áldozatainak segítése.	Felvilágosító, tanácsadó programok szervezése, közzététele.
	A munka és család összeegyeztetéséből fakadó problémák, stressz.	Atipikus foglalkoztatás támogatása.
	Alacsony képzettség.	Képzések, tanfolyamok szervezése.
	Az 55. éven felüli, alacsony iskolai végzettségű nők foglalkoztatása közmunkában.	Előnyben részesítés.
Idősek	Elmagányosodás.	Az aktivitást és a közösséget fejlesztő programok, szolgáltatások szervezése. Levendula + program fenntartása.
	Gyakran válnak bűncselekmények áldozatává.	Felvilágosító programok szervezése.
	Emelkedik a demenciával élők száma.	Alzheimer kórral, időskori demenciával élők ellátása, családjuk elérése, támogatása, „Alzheimer café” szervezése
	Alacsony jövedelem, megélhetési gondok.	Előnyben részesítés a szociális támogatások megállapítása során. Karácsonyi támogatás.
	Idősek helyzetének komplex felmérése.	Idősügyi, idősellátási koncepció felülvizsgálata
Fogyatékkal élők	Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem éri el 100 %-ot.	A kerületi közintézményekben és a környezeti akadálymentesítés folytatása, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló pályázatok figyelése.
	Fogyatékosok nappali ellátásában a kevés a férőhely.	A férőhely számának optimalizálása.
	A kerületi fogyatékkal élők foglalkoztatási problémái.	Foglalkoztatás elősegítése a kerületi intézményekben.
	Fogyatékosok egyenlő hozzáférése a kerületi szabadidős lehetőségekhez nem megoldott.	Inkluzív játszótér létrehozása.
	Nincs akadálymentesített bérlakás.	Támogatott lakhatási forma megteremtése pályázat útján.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, a rehabilitációs foglalkoztatottak számának növelése a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőségének fenntartása érdekében.	Önkormányzat, Munkaügyi Központ, intézmények, CNÖ.
	Évente több alkalommal önkormányzati bérlakás-pályázat kiírása.	Önkormányzat, Palota Holding, CNÖ.
	A leromlott, alacsony komfort fokozatúak bérlakások tervezett felújítása.	Önkormányzat, Palota Holding.
	Munkaerő-piaci integráció.	Palota-15 Nkft., RÉPSZOLG, CNÖ.
	Rendszeres prevenciók szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között.	dr. Vass László Egészségügyi Intézmény
Gyermekek	Az egészségtudatos életmód népszerűsítése.	Önkormányzat, Család-és Gyermejjóléti Központ, dr. Vass László Egészségügyi Intézmény, óvodák, bölcsődék, iskolák.
	A gyermekek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében a jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása.	Önkormányzat, Egyesített Szociális Intézmény, jelzőrendszer tagjai, Nagycsaládosok Egyesülete.
	A gyermekek felügyelete a nyári iskolai szünidő időtartama alatt.	Önkormányzat, GMK, Klebelsberg Intézményfenntartó K.
	A nyári szünet időszakában több szabadidős program szervezése.	Önkormányzat, Egyesített Szociális Intézmény, (Család-és Gyermejjóléti Központ), GMK.
	Szociális gyermekjóléti ellátások során célzott támogatások.	Önkormányzat, GMK
Nők	A családon belüli erőszak áldozatainak segítése.	Önkormányzat, Család-és Gyermejjóléti Központ, Rendőrség
	A munkavállalás esélyeinek növelése.	Önkormányzat, Egyesített Szociális Intézmény (Család-és Gyermejjóléti Központ), gazdasági társaságok.

	Atipikus foglalkoztatás támogatása.	Önkormányzat, Palota-15 Nkft. RÉPSZOLG, intézmények, CNÖ.
Idősek	Az idősek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében programszervezés, programbővítés.	Önkormányzat, idősek klubja, Csokonai Kulturális Központ.
	Bűnmegelőzési tájékoztatás, figyelem felhívás az áldozattá válás elkerülése érdekében.	Önkormányzat, BRFK.
	Prevenció, rendszeres egészségügyi szűrés az egészség megőrzése érdekében.	Önkormányzat, Egyesített Szociális Intézmény (Család-és Gyermekjóléti Központ), Egészségügyi Intézmény, házi orvosok
	A szociális támogatások igénybevétele esetén előnyben részesítés.	Önkormányzat, Egyesített Szociális Intézmény, civil szervezetek.
	Önkéntesség.	Önkormányzat, Egyesített Szociális Intézmény
Fogyatékkal élők	Teljes akadálymentes környezet a kerületi közintézményekben.	Önkormányzat
	Férőhelybővítés a kerületi Egyesített Szociális Intézményben.	Önkormányzat, ÉNO, Egyesített Szociális Intézmény
	A kerületben élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.	Önkormányzat, Palota-15 Nkft. Egyesített Szociális Intézmény (ÉNO, FENO), civil szervezetek.
	A fogyatékkal élők egészségügyi szűrőprogramokra történő eljutásuk segítése.	dr. Vass László Egészségügyi Intézmény, ESZI.
	Támogatott lakhatás létrehozása (VEKOP) pályázati forrásból.	Önkormányzat, Palota Holding.
	Inkluzív játszóterek kialakítása.	Önkormányzat
	SNI pályázati rendszer fenntartása.	Önkormányzat.

Jövőképünk

Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzatának legfontosabb célja, hogy a településen élő minden állampolgár jólétét biztosítsa. Célunk az életminőség folyamatos javítása mellett, olyan támogató környezet működtetése, amely erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a lokálpatriotizmus, a társadalmi szolidaritást.

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít és szükség esetén előnyben részesíti azokat a veszélyeztetett csoportokat, amelyek e megkülönböztetett figyelem nélkül marginalizálódnának. A partnerségen alapuló intézkedések hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romákat nem éri hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció). Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők mindegyikéhez eljussanak az önkormányzat által biztosított szociális ellátások és szolgáltatások.
Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek mindenen felett álló érdekeinek biztosítását.
Folyamatosan odafigyelünk az idősek által felvetett problémák kezelésére.
Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a nők és férfiak közötti különbségek soha nem képezhetik a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) alapját.
Különös figyelmet fordítunk, hogy a fogyatékkal élők hozzájussanak a közérdekű, valamint a jogaik gyakorlásához szükséges információhoz.

Az önkormányzat fontos feladatai között szerepel a gyermekvédelemmel, nők bántalmazásával, a családon belüli veszélyeztető tényezők feltárásával, a környezeti veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatban felvilágosító előadások szervezése. Az egészség megőrzését, betegségek korai felismerését célzóan évente két alkalommal egészségnapokat rendez az önkormányzat.
A munkanélküli lakosság ellátása érdekében továbbra is kiemelt feladatként kezeli a kerület vezetése a közfoglalkoztatás szervezését.
Az ismertetett célkitűzések érzékeltetik azt a sokrétű tevékenység sort, mely a XV. Kerület Önkormányzata által megfogalmazott tennivalók között szerepel.

Az intézkedési területek részletes kifejtése.

Mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége

1/1

Intézkedés címe:	Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, a rehabilitációs foglalkoztatottak számának növelése a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőségének fenntartása érdekében.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Munkanélküliek száma az elmúlt években csökkent ugyan, de sokan vannak olyan személyek, akiknek az egészségügyi állapotuk rosszabbodása miatt nehéz az elhelyezkedésük az elsődleges munkaerőpiacon.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, rehabilitációs foglalkoztatás támogatása. A foglalkoztatás biztosítása. Munkanélküliek számának csökkentése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Legalább évente két 6 vagy 8 órás foglalkoztatási program. Költségvetésben biztosítani kell az önrészt. Pályázat benyújtása a Kormányhivatalhoz.
Résztevők és felelős	Önkormányzat, RÉPSZOLG vezetője, Palota-15 vezetője, GMK vezetője.
Partnerek	Kormányhivatal, intézmények, gazdasági társaságok.
Határidő(k) pontokba szedve	Pályázati kiírás szerint.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Éves statisztikai mutatók. Megvalósulás esetén folyamatosan.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Forrás és pályázati hiány.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében.

1/2

Intézkedés címe:	Évente több alkalommal önkormányzati bérlakás-pályázat kiírása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Anyagi okok miatt a lakhatás megoldatlansága.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Hajléktalanság elkerülése, lakhatás biztosítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Évente legalább 3 alkalommal szociális és költségelví pályázat kiírása.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya.
Partnerek	Palota Holding
Határidő(k) pontokba szedve	Pályázati kiírás szerint.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Éves statisztika, lakott lakások számának növekedése.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Humán erőforrás. Szükség esetén létszámbővítés.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében.

1/3

Intézkedés címe:	A leromlott, alacsony komfort fokozatúak bérlakások tervezett felújítása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az önkormányzati bérlemények a kertvárosi övezetben leromlottak, alacsony komfort fokozatúak.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A leromlott, szlömössződő városrész rehabilitációja.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten / VEKOP-6.2.1-15 program megvalósítása.
Résztevők és felelős	Polgármester, Újpalotai Család-és Gyermekjóléti Központ, Palota Holding
Partnerek	Egyesített Szociális Intézmény, Palota Holding, Palota – 15. Nkft, Csokonai KK., dr. Vass László Egészségügyi Intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	2023. év befejezés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Megújulnak az akcióterületen a bérlakások.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Hiányzó humán erőforrás, költségvetési hiány. Létszámbővítés, pénzügyi forrás biztosítása.
Szükséges erőforrások	Humán és pénzügyi erőforrás.

1/4

Intézkedés címe:	Munkaerő-piaci integráció.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az emberek nem nyitottak és kevésbé motiválhatók az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésre.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A városrehabilitációs programban érintett területen lakók jelentős része teljesen elszigetelten él. A városrészt nem szívesen hagyja el, kevésbé nyitott és motiválható az ismerős közegekből való kilépésre, elzárkózik az új információk befogadásától. A munkahelykeresésben járatlan, reális önkép hiányában sorozatosan kudarcok érik. A korszerű információszerezési technikákban járatlan. Emiatt munkavállalási kedve alacsony, a megszerzett munkahely megtartásában kevésbé sikeres.

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Álláskereső tréningek (önéletrajzírás, állásinterjúra való felkészülés, prezentációs technikák, és eszközök felzárkóztató képzés, stb.) Állásbörzék és képzési börzék szervezése.
Részvevők és felelős	Polgármester , Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Egyesített Szociális Intézmény, Csonkai Kk., Palota-15 Nkft.
Partnerek	
Határidő(k) pontokba szedve	2023. december 31. befejezés
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A képzéseken, tréningeken résztvevők száma.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Hiányzó humán erőforrás, költségvetési hiány. Létszámbővítés, pénzügyi forrás biztosítása.
Szükséges erőforrások	Humán és pénzügyi erőforrás.

1/5

Intézkedés címe:	Rendszeres prevenciók szűrővizsgálatok népszerűsítése a mélyszegénységben élők és a romák között.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A célcsoport egészségügyi állapota átlagosnál rosszabb.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Egészségtudatosabb életmód. Egészségi állapot javulása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Évente legalább két alkalommal szűrés. A szűrővizsgálat időpontjáról tájékoztató kiadványok terjesztése. Az egészségügyi mutatók javulnak.
Részvevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya.
Partnerek	dr. Vass László Egészségügyi Intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	Program szerint.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Egészségügyi statisztika, a szűrések száma, a szűréseken megjelentek száma. Folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi és humán erőforrás hiánya. Költségvetési tervezés, létszámbővítés.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás, technikai feltételek megléte.

A gyermekek esélyegyenlősége

2/1

Intézkedés címe:	Az egészségtudatos életmód népszerűsítése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nagyon sok az allergiás, túlsúlyos gyermek a kerületben.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az életmód változtatással befolyásolható gyermekkori egészségügyi problémák kialakulása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az egészséges életmódot, egészségmegőrzést, és fejlesztést célzó programok szervezése a kerületi gyermekek részére. Prevenció. Tanácsadás.
Résztevők és felelős	Polgármesteri Hivatal szakosztályai, Védőnői Szolgálat, bölcsődék, óvodák, iskolák NIF
Partnerek	dr. Vass László Egészségügyi Intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos, évente 2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Statisztikai mutatók javulnak, a gyermekek egészségesebb életmódot folytatnak.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forrás hiánya, humán erőforrás hiánya. Közalkalmazotti létszámbővítés, pályázati lehetőségek felkutatása.

Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében, pályázati forrás, humánerőforrás.
-----------------------	--

2/2.

Intézkedés címe:	A gyermekek esélyegyenlőségének fenntartása érdekében a jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A jelzőrendszer nem megfelelő működése, a jelzési kötelezettség elmulasztása.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A jelzőrendszer tagjainak támogatása, megerősítése, ismereteinek bővítése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Évente legalább 2 alkalommal ismeretterjesztő munkaértekezlet megtartása. Tájékoztató anyag kiadása.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Család-és Gyermekjóléti Központ.
Partnerek	Egyesített Szociális Intézmény, dr. Vass László Egészségügyi Intézmény, óvodák, bölcsődék, Klebelsberg Intézményfenntartó K..
Határidő(k) pontokba szedve	Munkaterv szerint, évente 2 alkalommal.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A jelzések számának növekedésével a veszélyeztetett gyermekek számának csökkenése. Folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Képzés, értekezlet, fórum elmaradása. Ellenőrzés.
Szükséges erőforrások	Személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

2/3.

Intézkedés címe:	A gyermekek felügyelete a nyári iskolai szünidő időtartama alatt.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nyári szünet ideje alatt, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek felügyelete nem megoldott.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ nem szervez nyári táborokat. A kerületi iskolákba járó gyermekek nyári szünidei felügyeletéről a XV. kerületi önkormányzat, önként vállalt feladatként gondoskodik június 15 – augusztus 20. között.

hosszútávú időegységekre bontásban	
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A tábor helyszínének kijelölése. Táborvezető, és a pedagógusok toborzása. Programok szervezése.
Résztevők és felelős	Polgármesteri Hivatal szakosztálya, GMK.
Partnerek	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
Határidő(k) pontokba szedve	Minden évben a tanév befejezést követő hétfőtől- augusztus20-ig.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A kerületi hátrányos helyzetű tanulók felügyelete, és a tartalmas nyári időtöltés megoldott lesz. Kevesebb lesz a csellengő gyermekek száma. A tábor folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi- és humán erőforrás hiánya.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében.

2/4

Intézkedés címe:	A nyári szünet időszakában több szabadidős program szervezése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Sok veszélyeztetett gyermek cselleng a nyári szünetben.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A veszélyeztetett gyermekek bevonása a különböző szervezett programokba.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Szabadidős programok szervezése, bővítése helyszínének biztosítása. A feladat ellátásához szakemberek képzése.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Család-és Gyermejjóléti Központ.
Partnerek	Egyesített Szociális Intézmény.

Határidő(k) pontokba szedve	2019. június 15-től a nyári szünet ideje alatt és ezt követően folyamatosan évente.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Csellengő és veszélyeztetett gyermekek számának csökkenése. Folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forrás hiánya miatt elmaradnak a programok és a szakemberek képzése. Pályázati forrás felkutatása. Humánerőforrás hiánya.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében, humánerőforrás.

2/5

Intézkedés címe:	Szociális gyermekjóléti ellátások során célzott támogatások.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Gyermekek napi háromszori étkezésének hiánya.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A gyermekek egészséges fejlődésének fenntartása érdekében egész évben biztosítani szükséges a rászoruló, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számára a szociális étkeztetést.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az évközi és a nyári szünidőben szociális étkeztetés megszervezése.
Részvevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, GMK.
Partnerek	Gazdasági Működtetési Központ
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Nem lesz éhező gyermek a kerületben. A résztvevők száma nő. Folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forráshiány. Pályázatok felkutatása.

Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.
-----------------------	---

A nők esélyegyenlősége

3/1

Intézkedés címe:	A családon belüli erőszak áldozatainak segítése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A családon belüli erőszak áldozatai látensek.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A bántalmazott nők megfelelő segítséget, támogatást kapjanak annak érdekében, hogy áldozattá válásuk elkerülhető legyen. Folyamatosan fenntartandó, kampány.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az egészségügyi szolgáltatást nyújtók (védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos), a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, (családsegítő szolgálat, család- és gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona), a közoktatási intézmények, a nevelési tanácsadó, a gyámhatóság, a rendőrség, az egyesületek, alapítványok bevonásával tájékoztató előadások szervezése.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Egyesített Szociális Intézmény, rendőrség, gyámügyi osztály (Kormányhivatal).
Partnerek	Szociális és Rehabilitációs Alapítvány
Határidő(k) pontokba szedve	2019. évi költségvetés, folyamatos, évente forrás biztosítása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<ul style="list-style-type: none"> • szórólapok • terjesztési felületek • jelzések • folyamatosan fenntartandó, évente kampány A szolgáltatást igénybe vevők számával csökken a bántalmazott nők száma.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forrás és humánerőforrás hiánya. Pályázati forrás felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzati költségvetés, humán- és technikai erőforrás.

3/2

Intézkedés címe:	A munkavállalás esélyeinek növelése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nők között sok a képzetlen, alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma különösen a mélyszegségben élők, a roma populáció és az 55 év feletti korosztályban.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A nők foglalkoztatottságának növelése. Képesítés, szakmai tudás megszerzésének segítése. Palota-15 Nkft. varrónők képzés és munkahelyteremtés.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A munkaerő-piaciszolgáltatásokhoz, képzési (átképzési lehetőségekhez való hozzáférés javítása, részmunkaidős foglalkoztatás elősegítése, ezzel kapcsolatos képzések szervezése.
Részvevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Egyesített Szociális Intézmény
Partnerek	Palota-15 Nkft.
Határidő(k) pontokba szedve	2019. igényfelmérés, képzések szervezése, 2023. december 31-ig képzések lebonyolítása.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<ul style="list-style-type: none"> • képzések száma, • képzéseken részt vevők száma, • eredményes vizsgát tevők száma, • 2023. december 31., folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forrás és humán erőforrás hiánya. Pályázati forrásból való finanszírozás (VEKOP).
Szükséges erőforrások	Önkormányzati költségvetés, humán erőforrás.

3/3

Intézkedés címe:	Atipikus foglalkoztatás támogatása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A XV. kerületben hiányzik vagy kevés az atipikus foglalkoztatási forma
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<p>Határozott idejű munkaviszony Munkavégzés behívás alapján Munkakör megosztása Több munkáltató által létesített jogviszony Távmunka Bedolgozói jogviszony Egyszerűsített foglalkoztatás Köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszony Vezető állású munkavállaló fennálló munkaviszony Munkaerő-kölcsönzés Az iskolaszövetkezet és tagja közötti munkaviszony</p> <p>Az atipikus foglalkoztatás elősegítése.</p>

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A munkaadók ösztönzése a foglalkoztatási forma alkalmazásához.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, GMK, Palota-15 Nkft., RÉPSZOLG.
Partnerek	Gazdasági Működtetési Központ, Palota-15 Nkft., RÉPSZOLG, intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	2023. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Az atipikus foglalkoztatottak száma emelkedik.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nincs kockázat.
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás szükséglet.

Az idők esélyegyenlősége

4/1.

Intézkedés címe:	Az idők esélyegyenlőségének fenntartása érdekében programszervezés, programbővítés.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Elmagányosodás, sokan élnek egyedül.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Magány felszámolása. Idősek életminőségének javítása. Ezek megakadályozása érdekében változatos, az idősek igényeit kielégítő kulturális szabadidős programok folyamatos szervezése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Aktivitást megőrző, szabadidős, ismeretterjesztő programok folyamatos szervezése, lebonyolítása.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Egyesített Szociális Intézmény
Partnerek	Csokonai Kulturális Központ

Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Programok, események száma, résztvevők száma. Folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi és humán erőforrás hiány. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humán erőforrás szükséglet.

4/2

Intézkedés címe:	Bűnmegelőzési tájékoztatás, figyelem felhívás az áldozattá válás elkerülése érdekében.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idős emberek gyakrabban válnak bűncselekmények áldozataivá.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Figyelemfelhívással, tájékoztatással megelőzhetővé válnak bűncselekmények.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az önkormányzat tájékoztató kiadványokkal, előadások szervezésével felhívja a figyelmet a bűnmegelőzésre.
Résztvevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, ESZI
Partnerek	BRFK, Csokonai Kulturális Központ, Egyesített Szociális Intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A bűnügyi statisztika javul, a bűncselekmények száma csökken. Folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Előadások, tájékoztatások elmaradásával nőhet az áldozatok száma. Pénzügyi és humán erőforrás hiánya. Pályázatok felkutatása.

Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.
-----------------------	---

4/3

Intézkedés címe:	Prevenció, rendszeres egészségügyi szűrés az egészség megőrzése érdekében.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A kerületi idős emberek morbiditási mutatói rosszak.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rendszeres egészségügyi szűrések szervezése. Prevenciós szemlélet erősítése tájékoztató kiadványokkal, előadásokkal.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Szűrések, előadások szervezése, tájékoztatók készítése.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Dr. Vass László Egészségügyi Intézmény
Partnerek	Vöröskereszt, Egyesített Szociális Intézmény.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan, évi rendszerességgel
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Az egészségügyi statisztika javul. Javul az idős emberek morbiditási mutatói. Folyamatosan fenntartandó.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi és személyi forráshiány. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

4/4

Intézkedés címe:	A szociális támogatások igénybevétele esetén előnyben részesítés.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A kerületben sok idős él nehéz anyagi körülmények között, megélhetési gondokkal küzdenek.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és	Az önkormányzat a segélyezés terén előnyben részesíti az idős embereket, akik egyedül élnek.

hosszútávú időegységekre bontásban	
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Önkormányzati rendeletmódosítással az idős emberek nagyobb hányada kaphat támogatást.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya,
Partnerek	Egyesített Szociális Intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	2019. évi költségvetés, ezt követően az intézkedés fenntartása
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Több idős kap támogatást, a rezi elmaradás csökken. Eladósodás csökken. A szükségleteiket könnyebben tudják kielégíteni.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi és humánerőforrás hiány.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

4/5

Intézkedés címe:	Önkéntesség.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idősek egy része között sok az attraktív, lendületes, tenni vágyó ember, aki ellenszolgáltatás nélkül nyújtana segítséget kortársainak, ezt pedig szívesen fogadnák azok, akik valamilyen okból már segítségre, támogatásra szorúlnak és magányosak.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az aktív idős életminőségének javítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> • igényfelmérés, • szervezés, • lebonyolítás, • fenntartás.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, Egyesített Szociális Intézmény.
Partnerek	Területi Gondozás

Határidő(k) pontokba szedve	2019. január 1-től folyamatosan fenntartva 2023. december 31-ig
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<ul style="list-style-type: none"> • részt vevők száma, • programok száma, • munkaterv, • koordinálás.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi és személyi forráshiány. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében.

Fogyatékkal élők esélyegyenlősége 5/1

Intézkedés címe:	Teljes akadálymentes környezet a kerületi közintézményekben.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A kerületi közintézményekben a kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetősége, az akadálymentes környezet aránya nem éri el a 100%-ot.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az önkormányzat folyamatosan arra törekszik, hogy a kerületi közintézményekben a teljes akadálymentesítés megtörténjen.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Az önkormányzat forrást biztosít az akadálymentes környezet megteremtésére.
Résztvevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, GMK, Palota-15, RÉPSZOLG.
Partnerek	GMK, Palota-15, RÉPSZOLG, Palota Holding
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés nő. Megvalósulás esetén folyamatosan fenntartandó, bővítendő.

Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forráshiány. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

5/2

Intézkedés címe:	Férőhelybővítés a kerületi egyesített szociális intézményben.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nincs elegendő férőhely a kerületi fogyatékos ellátásban.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Minden valós igény kielégítésre kerül. Megvalósulás esetén fenntartandó.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Új helyiségek, épület biztosítása.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, GMK, ESZI.
Partnerek	
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Esélyegyenlőség fenntartása. Ellátottak számának növekedése. Férőhelyszámának emelkedése. Megvalósulás esetén befejezett.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forráshiány. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

5/3

Intézkedés címe:	A kerületben élő fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nagyon nehéz a munkaerőpiacon elhelyezkedni a fogyatékkal élőknek.

Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A fogyatékkal élők a lehetőségekhez mérten az önkormányzati intézményekben foglalkoztathatók legyenek.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A fejlesztő foglalkoztatás fenntartása, bővítése.
Résztvevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, GMK, ESZI.
Partnerek	Palota-15 Nkft.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Fogyatékkal élők foglalkoztatási mutatói javulnak. Esélyegyenlőség fenntartása folyamatosan, amellyel javul a fogyatékosok életszínvonala.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forráshiány, pályázati kiírás hiánya. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

5/4

Intézkedés címe:	A fogyatékkal élők egészségügyi szűrőprogramokra történő eljutásuk segítése.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nem vagy csak ritkán jutnak el a szűrővizsgálatokra.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Prevenció, a célcsoport egészségügyi állapotának javulása. Lehetőségekhez mérten évente legalább két alkalommal vegyenek rész szűrővizsgálatokon.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Szükségletfelmérés, szállítás megszervezése.
Résztvevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, GMK, ESZI.

Partnerek	dr. Vass László Egészségügyi Intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatosan, Egészségnap a Dr. Vass László Egészségügyi Intézményben.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A célcsoport egészségügyi indikátorainak javulása, az esélyegyenlőség fenntartása érdekében folyamatosan.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi és humán erőforrás hiánya. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Tárgyi és személyi feltételek biztosítása.

5/5

Intézkedés címe:	Támogatott lakhatás létrehozása (VEKOP) pályázati forrásból.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Önálló életvitelt, társadalmi integrációt elősegítő lakhatási forma fogyatékos személyek részére nincs a kerületben.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Legalább 4 fő fogyatékkal élő ember számára kialakított önkormányzati bérlakás megvalósítása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten / VEKOP-6.2.1-15 program megvalósításának keretén belül kerülnek kialakításra a lakások.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztálya, ESZI.
Partnerek	ÉNO, FENO, Palota Holding
Határidő(k) pontokba szedve	2019. év előkészítés 2021. december 31. a megvalósítás befejezése
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A lakásokba fogyatékkal élők költöznek, aki mentorálás mellett önálló életet élhetnek. Esélyegyenlőség fenntartása érdekében folyamatosan.

Kockázatok és csökkentésük eszközei	A pályázat meghiúsul, humánerőforrás hiánya. Forrás biztosítása a költségvetés terhére.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

5/6

Intézkedés címe:	Inkluzív játszóterek kialakítása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Fogyatékosok egyenlő hozzáférése a kerületi szabadidős lehetőségekhez nem megoldott.
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Mozgásukban akadályozottak számára olyan köztéri eszközök telepítése, amelyet használni tudnak. Előkészítés: 2019.december 31-ig. Megvalósítás: 2020. december 31.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Igények felmérése. A helyszín kijelölése, ahol a mozgásfejlesztő „játszótér” kialakításra kerül. 2019. évi költségvetésben előirányzat tervezése.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztályai, ESZI.
Partnerek	ÉNO, FENO
Határidő(k) pontokba szedve	2019. február 28. költségvetés elfogadása, 2021. december 31-ig kivitelezés.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A mozgássérült gyermekek, felnőttek egészségi állapota javul, mozgásuk fejlődik, igénybe veszik, használják az eszközöket. Fenntartás: az esélyegyenlőség fenntartása érdekében folyamatosan.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forráshiány. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

5/7

Intézkedés címe:	SNI pályázati rendszer fenntartása.
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A sajátos nevelési igényű gyermekek megfelelő fejlesztése nagy anyagi terhet ró az őket nevelő családokra.

Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A gyermekek részére a fejlesztőeszközök/terápiák megvásárlásához anyagi segítség nyújtása. A pályázatok benyújtás évente két alkalommal. Előkészítés: minden évben a pályázatban meghatározott időpontig Megvalósítás: folyamatos, befejezés 2023. december 31.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	<ul style="list-style-type: none"> • Pályázati kiírás. • 2019. évi költségvetésben előirányzat tervezése.
Résztevők és felelős	Polgármester, Polgármesteri Hivatal szakosztályai.
Partnerek	ÉNO, FENO
Határidő(k) pontokba szedve	2019. február 28. költségvetés elfogadása, 2023. december 31-ig kivitelezés.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Az igénybevevők száma emelkedik. Fenntartás: az esélyegyenlőség fenntartása érdekében folyamatosan.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pénzügyi forráshiány. Pályázatok felkutatása.
Szükséges erőforrások	Önkormányzat költségvetésében. Humánerőforrás szükséglet.

Intézkedési terv

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés és következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedés elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Közfoglalkoztatás rendszerének fenntartása, a rehabilitációs foglalkoztatottak számának növelése a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőségének fenntartása érdekében.	Munkanélküliség	Foglalkoztatottság növelése.	Vonatkozó ök. rendelet. Szolgáltatástervezési koncepció.	Közfoglalkoztatás és rehabilitációs foglalkoztatás szervezése.	polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31. Folyamatos	Közfoglalkoztatottak, rehabilitációs foglalkoztatásban lévők száma, munkanélküliek számának csökkenése, statisztika	Önkormányzati és állami támogatás,	Törvényi rendelkezés fenntartása esetén folyamatos.
2	Évente több alkalommal lakáspályázat kiírása.	Lakhatási problémák	Hajléktalanság elkerülése	Vonatkozó ök. rendelet.	Évente legalább 3 alkalommal pályázati kiírás.	polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31. Évente a pályázati kiírásnak megfelelően.	Lakott lakások számának emelkedése.	Pályázati kiírás paramétereinek megállapítása, Forrás biztosítása a lakások felújításához.	Megvalósulás esetén folyamatos
3	A leromlott, alacsony komfort fokozatúak bérlakások	Az önkormányzati bérlmények a kertvárosi	A bérlakásokban élők jobb körülmények	Vonatkozó ök. rendelet.	A bérlmények tervezett	polgármester	2023.12.31.	A bérlakások magasabb komfortfokozatúak	Pályázati és önkormányzati forrás.	Megvalósulás esetén folyamatos

2	A jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása.	Alul működik a jelzőrendszer.	A jelzőrendszer minden észlelésnél jelez az illetékes felé.	Vonatkozó jogszabály (Gyvt.)	A jelzőrendszer tagjaival évente több alkalommal munkaértekezlet tartása.	NIF	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31. (Évente legalább négy alkalommal, folyamatos.)	Veszélyeztetett gyermekek száma csökken. Statisztika.	Nem releváns.	Folyamatosan fenntartandó.
3	A gyermekek felügyelete a nyári iskolai szünet idején tartama alatt.	A nyári szünet ideje alatt, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek felügyelete nem megoldott.	Az igénybe vevő gyermekek felügyelet mellett tartalmas programokon vehetnek részt.	Szolgáltatástervezési koncepció	Klebsberg Intézményfenntartó Központ nem szervez nyári táborokat. A kerületi iskolákba járó gyermekek nyári szüneti felügyeletéről a XV. kerületi önkormányzat, önként vállalt feladatként gondoskodik június 15 – augusztus 20. között.	Polgármester	Rövid távú cél: 2019. 08.31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31. folyamatos, évente ismétlődő	A csellengő, szülői felügyelet nélküli gyermekek száma csökken.	Önkormányzati forrás.	Folyamatosan fenntartandó az iskolai nyári szünet ideje alatt.
4	Nyári szünet időszakában több szabadidős program szervezése.	Csellengő, gyermekek.	Szervezett, programokban résztvevő gyermekek száma nő.	Gyvt.	A kerületi nyári táborok fejlesztése.	Polgármester	Rövid távú cél: 2019. 08.31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31. Évente ismétlődő,	Programok és a résztvevők száma	Pályázati és önkormányzati forrás.	Folyamatosan fenntartandó.

5	Szociális, gyermekjóléti ellátások során célzott támogatások.	Napi háromszori étkezés hiánya.	Nem lesz éhezni a gyermek a kerületben.	Vonatkozó jogszabályok, Gyvt, Szoc. tv.	Szociális szüneti étkezés fenntartása a rászorulóknak.	Polgármester	Rövid távú cél: 2019. 08.31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31. Évente ismétlődő, folyamatos	részt vevők száma	Pályázati és önkormányzati forrás.	Folyamatosan fenntartandó.
III. A nők esélyegyenlősége										
1	A családon belüli erőszak áldozatainak segítése.	A családon belüli erőszak áldozatai látensek.	Felszínre kerülnek a családon belüli erőszak áldozatai.	Vonatkozó jogszabályok, Btk., Gyvt,	A bántalmazott nők segítséget kapjanak.	polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	Beszámoló, statisztika	Pályázati és önkormányzati forrás.	Megvalósulást követően szükség szerinti fenntartandó.
2	A munkavállalás esélyeinek növelése	A nők között sok a képzetlenek, alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma különösen a mélyszegségben élők, a roma populáció és az 55 év feletti korosztályban.	Az érintett nők foglalkoztatásának növelése. Képesítés, szakmai tudás megszerzése.	Szolgáltatástervezési koncepció	A munkaerőpiaci szolgáltatásokhoz képzési (átképzési lehetőségekhez való hozzáférés javítása, rész munkaidős foglalkoztatás elősegítése, ezzel kapcsolatos képzések szervezése.	polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	Képzéseken részt vevők száma	Pályázat és önkormányzati forrás	Megvalósulást követően lezárul.
3	Atipikus foglalkoztatás támogatása	A XV. kerületben hiányzik vagy kevés az atipikus foglalkoztatási forma	A nők jobban összetudják egyeztetni a munkát a családdal.	Vonatkozó jogszabályok, Munka Törvénykönyve	Munkaadók ösztönzése	polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023.	Statisztika. A kerületi munkahelyeken nő az atipikus foglalkoztatásban részt	Önkormányzati forrás.	Folyamatosan fenntartandó.

									december 31.	vevők száma		
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Az idősek esélyegyenlőségeinek fenntartása érdekében programszervezés, s, programbővítés.	Elmagányosodás, sokan élnek egyedül.	Magány felszámolása.	Idősügyi Konceptió, vonatkozó jogszabályok, Szolgáltatástervezési Konceptió	Az aktivitást és közösséget fejlesztő programok, szolgáltatások szervezése.	Polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	Beszámoló, programokon résztvevők száma, statisztika.	Önkormányzati és pályázati forrás.	Folyamatosan fenntartandó.		
2	Bűnmegelőzési tájékoztatás, figyelem felhívás az áldozattá válás elkerülése érdekében.	Gyakran válnak bűncselekmények áldozatává.	Áldozattá válás mérséklődik.	Vonatkozó jogszabályok, Btk. Idősügyi Konceptió	Bűnmegelőzési tájékoztató programok szervezése, figyelem felhívás.	Polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	Bűnügyi statisztika.	Önkormányzati forrás.	Évente ismétlődik.		
3	Prevenció, rendszeres egészségügyi szűrés az egészség megőrzése érdekében.	Idősek morbiditási jellemzői rosszak.	Egészségügyi állapotuk javul.	Vonatkozó jogszabályok, Egészségügyi Fejlesztési Program	Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségügyi tudatos magatartás fejlesztése.	Egészségügyi Intézmény	Évente minimum két alkalommal folyamatos. Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	Egészségügyi statisztika.	Önkormányzati, pályázati forrás.	Évente ismétlődik		
4	Szociális támogatások igénybevétele esetén előnyben részesítés.	Alacsony jövedelem, megélhetési gondok.	Megélhetési gondok csökkennek.	Vonatkozó jogszabályok, Szolgáltatástervezési Konceptió	Előnyben részesítés a szociális támogatások megállapítása során.	polgármester	2019. 12.31. Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	Ellátásban részesülők száma, statisztika.	Önkormányzati forrás	Igényektől függő, folyamatos.		
5	Önkéntesség.	Az idősek egy része között sok az attraktív, lendületes, tenni vágyó ember, akik ellenszolgáltatás	Életminőségük javul.	Idősügyi, idősellátási koncepció	idősek otthoni, szociális otthoni látogatása, otthoni segítségnyújt	polgármester	Rövid távú cél: 2019. 08.31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.		Önkormányzati forrás	Folyamatosan fenntartandó		

	fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése.	gondok.	fogyatékkal élők is találjanak munkát.	ól szóló tv. Ebktv.	s elősegítése a kerületi intézményekben.	Polgármester	2019. április 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	si mutatók, statisztika.	és pályázati forrás.	
4	A fogyatékkal élők egészségügyi szűrőprogramokra történő eljutásuk segítése.	Nem vagy ritkán jutnak el a szűrőprogramokra.	Prevenció.	Ebktv.	Szükség esetén gépiármű biztosítása.	Polgármester	Rövid távú cél: 2019. december 31. Közép- és hosszú távú cél: 2023. december 31.	Egészségügyi statisztika	Önkormányzati és pályázati forrás.	Folyamatosan.
5	Támogatott lakhatás létrehozása (VEKOP) pályázati forrásból.	Önálló életvitelt, társadalmi integrációt elősegítő lakhatási forma fogyatékos személyek részére nincs a kerületben.	Legalább 2 db fogyatékosok számára kialakított önkormányzati bérlakás megvalósítása.	Ebktv.	VEKOP pályázatban kerül megvalósításra, legalább 2 db önkormányzati bérlakás kialakítása fogyatékkal élők számára	Polgármester	2021. december 31.	Lakhatási statisztika	Önkormányzati és pályázati forrás.	Megvalósulást követően karbantartás.
6	Inkluzív játszóterek kialakítása.	Fogyatékosok egyenlő hozzáférése a kerületi szabadidős lehetőségekhez nem megoldott.	Mozgásukban akadályozottak számára olyan köztéri eszközök telepítése, amelyet használni tudnak.	Ebktv.	Igények felmérése. A helyszín kijelölése, ahol a mozgásfejlesztő „játszóteret” kialakításra kerül.	Polgármester	Előkészítés: 2019. december 31. Megvalósítás: 2021. december 31.	A fogyatékkal élők használatát az eszközöket.	Önkormányzati forrás.	Megvalósulást követően karbantartás.
7	SNI pályázati rendszer fenntartása.	A sajátos nevelési igényű gyermekek megfelelő fejlesztése nagy anyagi terhet ró az őket nevelő családokra.	A gyermekek részére a fejlesztőszekciók/terápiák megvásárlási sávoz	Mötv., vonatkozó helyi rendelet	Pályázat kiírása.	Polgármester	Előkészítés: minden évben a pályázatban meghatározott időpontig Megvalósítás: folyamatos, befejezés	A igénybevevők száma.	Önkormányzati forrás.	Folyamatosan fenntartandó.

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket, cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hoztunk létre.

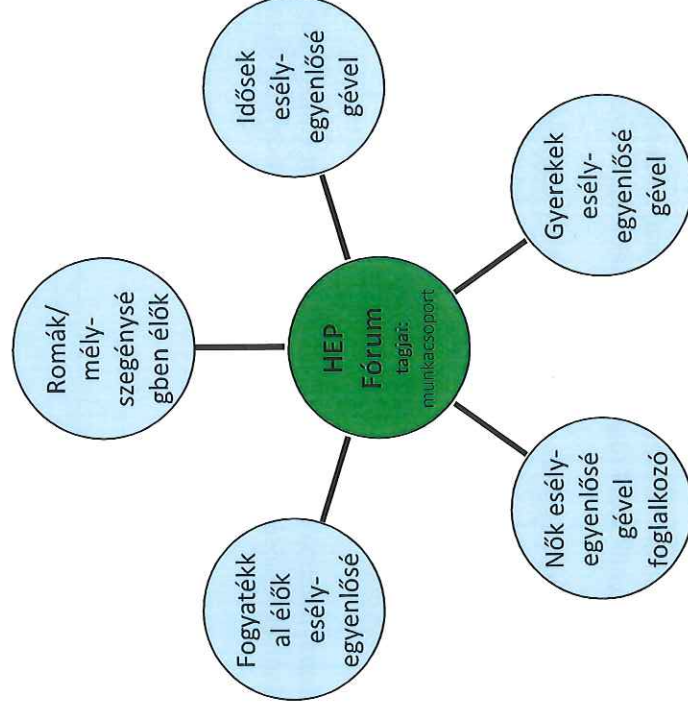
Fórum tagjai: Polgármester/Alpolgármester, a Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztály vezetője, a szociális és egészségügyi referens, a köznevelési/intézményi referens, az Egyesített Szociális Intézmény igazgatója és intézmények vezetői, kerületi vezető védőnő, az Egészségügyi Intézmény képviselője és a Cigány Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, tagja.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása

- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a Népjelölti és Intézményfelügyeleti Főosztály felel:

- Feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőségével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A XV. kerületi Önkormányzat biztosítja, hogy a település minden lakója, az önkormányzat intézményei és azok munkatársai, valamint az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program. A program eredményes megvalósulását döntően befolyásolja, hogy az érintettek elkötelezettek-e és aktív részvételükkel támogatják-e a program végrehajtását. Éppen ezért szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiumot (honlap, tájékoztató kiadványok, rendezvények, lakossági fórumok, helyi sajtó stb.) bevonni a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekeztünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.

- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.

- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselő-testületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatót követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és .....⁶²¹...../2018. (XV/1) számú határozatával elfogadta.

Melléletek:

2018. december 18. "

A Budapest Főváros XV. kerület Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

2018. december 18. "

Partner aláírás

2018. december 18. "

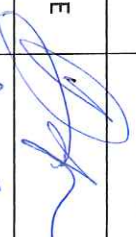

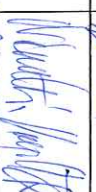

Partner aláírás

2018. december 18. "

Partner aláírás

HEP elkészítési jegyzék⁴²

NÉV ⁴³	HEP részei ⁴⁴										Aláírás ⁴⁵	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
CNÖ	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE		
ESZI	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE		
Család- és Gyermekvédelmi Központ	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE		
ÉNO	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE		
FENO	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE		
Védőnői Szolgálat	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE		
dr. Vass László	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE		

⁴² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértéssel és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

⁴³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁴⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott belüli karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, E= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁴⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

